

รายงานการสำรวจสถานภาพ
การดำเนินงานสหกิจศึกษา
ในประเทศและนานาชาติ
ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

โดย
สมาคมสหกิจศึกษาไทย
สนับสนุนงบประมาณโดย
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

รายงานการสำรวจสถานการณ์ภาพ
การดำเนินงานสหกิจศึกษา
ในประเทศและนานาชาติ
ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอาเซียน

บทคัดย่อ (ภาษาไทย)

บทคัดย่อ

สมาคมสหกิจศึกษาไทยได้รับงบประมาณอุดหนุนทั่วไปจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ให้สำรวจสถานภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ทั้ง 10 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ไทย บรูไน ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เวียดนาม ลาว พม่า สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและการแสวงหาความร่วมมือในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติในอนาคต อย่างไรก็ตามคณะวิจัยได้สอบถามเกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพในรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สหกิจศึกษาควบคู่ไปด้วย รายงานวิจัยเล่มนี้จึงเป็นการสำรวจสถานภาพการดำเนินงาน สหกิจศึกษาและการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศและนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

การดำเนินงานวิจัยเริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรม การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ การอภิปรายและการสรุปผลข้อมูล ตามลำดับ เพื่อให้เห็นภาพในเชิงเปรียบเทียบคณะวิจัยได้รายงานผลการสำรวจออกเป็นสถาบันอุดมศึกษา 2 กลุ่ม คือ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน (ไม่รวมประเทศไทย) โดยส่งแบบสอบถามไปยังสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย 161 แห่ง ส่งไปสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอาเซียน 774 แห่ง แบบสอบถามได้รับความสนใจจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนมากพอสมควร โดยได้รับแบบสอบถามกลับและแบบสอบถามมีความสมบูรณ์จากสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 67 แห่งหรือร้อยละ 41.6 ที่จัดสหกิจศึกษาในประเทศ และมีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 12 แห่งหรือร้อยละ 7.5 ที่จัดสหกิจศึกษานานาชาติ คณะวิจัยได้รับแบบสอบถามกลับจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนและแบบสอบถามมีความสมบูรณ์จำนวนค่อนข้างน้อย ดังนี้ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 41 แห่งหรือร้อยละ 5.3 ที่จัดสหกิจศึกษาในประเทศ และมีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 21 แห่งหรือร้อยละ 2.7 ที่จัดสหกิจศึกษานานาชาติ สารสนเทศสหกิจศึกษาและการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ได้จากการสำรวจครั้งนี้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์เบื้องต้น เนื่องจากยังไม่มีกรเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับสถาบันและในระดับประเทศ จึงควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อการบริหารจัดการการจัดสหกิจศึกษาและสามารถรายงานผลข้อมูลในประเด็นต่างๆ ที่ต้องการได้นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสมาคมสหกิจศึกษาไทยควรแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่กำกับอุดมศึกษาของแต่ละประเทศหรือเครือข่ายนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับ

อุดมศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศสหกิจศึกษาหรือประสบการณ์วิชาชีพ และควรมีการวิจัยเชิงลึก เพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีและพัฒนากิจการความรู้ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้และการทำงานร่วมกันในสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศต่อไป

ผลการสำรวจในครั้งนี้พบว่ากระบวนการในการจัดสหกิจศึกษากับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทั้งภายในประเทศและนานาชาติไม่มีความแตกต่างกันมากในภาพรวม เช่น มีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา ลักษณะงานส่วนใหญ่เป็นโครงการและงานประจำที่เน้นประสบการณ์ มีการนิเทศงานนักศึกษา มีการส่งคณาจารย์ไปนิเทศงานและมีการติดตามดูแลนักศึกษา เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจพบว่ามี ความแตกต่างในรายละเอียดบางประเด็นของกระบวนการสหกิจศึกษาหรือการจัดประสบการณ์วิชาชีพระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียน ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาไทยควรพิจารณานำความแตกต่างในรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดสหกิจศึกษาหรือการจัดประสบการณ์วิชาชีพมาใช้เพิ่มเติม เช่น รูปแบบการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนไปสหกิจศึกษา เช่น การใช้ ICT การสาธิต และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (e-learning) ฯ สถาบันอุดมศึกษาไทยควรศึกษาแนวทางในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาครัฐ เอกชน และสมาคมวิชาชีพจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอาเซียน ซึ่งองค์กรเหล่านี้ในอาเซียนมีบทบาทในการสนับสนุนการจัดสหกิจศึกษามากกว่าในประเทศไทย เป็นต้น

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนมาก (เมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน) มีรูปแบบและกระบวนการสหกิจศึกษาที่ชัดเจนและมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษา เช่น สถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 98.5 มีการจัดการปฐมนิเทศให้นักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 80.6 จัดหาสถานที่เป็นโครงการให้นักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 100 จัดให้มีการนิเทศขณะที่นักศึกษาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาและเป็นการไปนิเทศ ณ สถานที่ประกอบการ โดยสถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 98.5 จัดให้คณาจารย์ประจำไปนิเทศงาน และยังจัดให้คณาจารย์ติดตามดูแลนักศึกษาในขณะปฏิบัติงานสหกิจศึกษาด้วย สถาบันอุดมศึกษาจำนวนมากถึงร้อยละ 91.0 จัดให้มีกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 82.1 จัดให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง อย่างไรก็ตาม การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเองยังมีรูปแบบที่หลากหลายและไม่สะท้อนผลการเรียนรู้อย่างชัดเจน จึงควรหาแนวทางในการพัฒนาการสะท้อนผลการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้นำประโยชน์จากการไปจากสหกิจศึกษาหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพมากขึ้น

จากผลการสำรวจที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้ดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงควรประกาศใช้มาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษาและพัฒนาให้มีระบบการประกันคุณภาพสหกิจศึกษาต่อไป

การจัดสหกิจศึกษาและฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นเท่านั้น สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจึงควรมีการพัฒนาการดำเนินงานจัดสหกิจศึกษาและฝึกประสบการณ์วิชาชีพพร้อมกัน นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีการตื่นตัวในการจัดสหกิจศึกษาหรือประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษาน้อยกว่าสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน เช่น สถาบันอุดมศึกษาไทยร้อยละ 26.9 มีนโยบายในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศอาเซียนร้อยละ 53.7 มีนโยบายในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงควรกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาไทยตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตให้แข่งขันได้ พร้อมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดสหกิจศึกษานานาชาติเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาบัณฑิตและรองรับการขยายตัวในการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ)

ABSTRACT

The Thai Association for Cooperative Education (TACE), with a fund from the Office of Higher Education Commission (OHEC), The Ministry of Education, conducted a survey study on the cooperative education provision and operations in higher education institutions in the ten ASEAN member countries, namely; Cambodia, Thailand, Brunei Darussalam, The Philippines, Malaysia, Vietnam, Laos, Myanmar, Singapore, and Indonesia. The objective of this survey is to arrive at an informative set of data on higher education institutions' provision and operation of cooperative education in various formats in those countries, so that such data can support the cooperative education provision and operation in Thailand's higher education institutions and can facilitate them in seeking collaboration in international cooperative education provision in the future. Besides, the survey also investigates other formats of work-integrated learning that are offered in higher education institutions in the region as well. In essence, this survey study is an investigation of the current state of the provision and operations of cooperative and work-integrated education in higher education institutions in ASEAN.

This study started with reviewing the literature and related research, creating research tools, and trialing those tools with the help from experts, collecting data, and interpreting and discussing the data, and making conclusions. To show comparative results, the research team presents the survey findings by categorizing them into 2 groups, namely; higher education institutions in Thailand and those outside Thailand.

The research tools in this survey were 2 sets of questionnaire, one sent to 161 higher education institutions in Thailand, and the other sent to 774 higher education institutions in ASEAN. The questionnaires were quite well received by both groups of higher education institutions, as reflected from the return rate of the completed questionnaires. The results show that 67 institutions in Thailand (41.6%) provide domestic cooperative education, and 12 institutions (7.5%) offer international cooperative education.

Unfortunately, the amount of the completed questionnaires from ASEAN higher education institutions returned to the research team is quite small. It is found that 41 institutions organize domestic cooperative education (5.3%), and only 21 of which (2.7%) have international cooperative education for their students.

The cooperative and work-integrated education information gained from this survey is preliminary empirical data since there is a lack of data collection at the institutional and national levels. Therefore, there should be an online information system for cooperative education management and administration which can present data on various aspects of the issue as needed. In addition, OHEC and TACE should seek for more partnerships with bodies overseeing higher education in ASEAN countries and with international higher education networks for more information. Also, in-depth research should be conducted to find out the good practices and development of knowledge management, which will lead to mutual learning and collaborations among higher education institutions locally and internationally.

This survey also found that the process in cooperative and work-integrated education provision and operation is not much different between the domestic and the international ones. Both include student preparation activities, the project-based and experiential learning nature of the work, and on-site visit of academic supervisors for the students' performance monitoring and supervision.

However, the data also point out that there are differences in some of the details in the cooperative and work-integrated education provision process between Thailand's institutions and those in ASEAN. Thus, those in Thailand should consider bringing the differences which are useful for the cooperative and work-integrated students into use, which include, for example, incorporating information and communication technology (ICT), demonstration, and self e-learning into the student preparation activities,

Moreover, higher education institutions in Thailand should explore ways to increase participation from the government sector, private sector, and professional associations from other ASEAN nations, all of which play a bigger role in cooperative education provision and operation than their Thai counterparts.

Compared with ASEAN higher education institutions, a lot of the institutions in Thailand have a clear cooperative education format and process, and its operation is in line with the cooperative education standards. For instance, 98.5% of the higher institutions in Thailand organize an orientation event for the cooperative education students, 80.6% place the students in a project based work in the workplace, and 100% provide academic supervision for the students at the workplace, 98.5% of which send academic staff to meet and monitor the students at the workplace.

Ninety one percent of the institutions surveyed organize post cooperative education placement activities, 82.1% of which encourages the students to do self-evaluation of their performance. Nevertheless, this self-evaluation comes in different forms, and some of which do not reflect their true performance. This area should be investigated for a more accurate evaluation results so that the students can benefit more from their cooperative and work-integrated education experience.

As evidenced by the fact that the majority of the institutions in Thailand offer the cooperative education in line with the cooperative education standards, it is recommended that OHEC should officially announce the standards to be used and should develop the cooperative education quality assurance system for the institutions to employ.

Another finding is that international cooperative and work-integrated education provision is still at the beginning stage in both groups of the institutions. Therefore, internationalization of cooperative and work-integrated education should be strengthened and cooperated among the institutions in the ASEAN region. Institutions in Thailand are found to be less active in international and work-integrated education provision than their ASEAN counterparts. For example, only 26.9% of Institutions in Thailand has a policy to offer international cooperative education, compared with the 53.7% in ASEAN which also has a similar policy.

Thus, OHEC should encourage the higher education institutions in Thailand to realize the significance of graduate development to be competitive in the international labor market, and support and promote them to offer international cooperative education more. As a measure for quality development in our graduates,

it is also to meet the demand of quality graduates when the ASEAN Community comes into effect in the year 2015.

สารบัญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ง
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 คำถามวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	6
1.5 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.7 นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม : การดำเนินงานสหกิจศึกษาในประเทศและนานาชาติ	
2.1 พัฒนาการสหกิจศึกษากับการพัฒนาศักยภาพบัณฑิต	8
2.2 รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาในประเทศ (Domestic Cooperative Education)	14
2.3 การจัดสหกิจศึกษานานาชาติ (International Cooperative Education)	22
2.4 สหกิจศึกษานานาชาติในอาเซียนและในประเทศไทย	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 การดำเนินการวิจัย	29
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29
3.3 ขอบเขตการวิจัย	31
3.4 เครื่องมือที่ใช้การวิจัย	31
3.5 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	32
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล	32
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	หน้า
4.1	การจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศของสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน	36
4.1.1	รูปแบบการบริหารจัดการสหกิจศึกษา	37
4.1.2	งบประมาณในการจัดสหกิจศึกษา	40
4.1.3	ประสบการณ์การจัดสหกิจศึกษา	41
4.1.4	กระบวนการในการจัดสหกิจศึกษา	45
4.1.5	การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ	57
4.1.6	ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการจัดสหกิจศึกษา	61
4.1.7	ปัญหาและอุปสรรค	64
4.2	การจัดสหกิจศึกษานานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน	66
4.2.1	รูปแบบการจัดการสหกิจศึกษานานาชาติ	67
4.2.2	งบประมาณในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ	70
4.2.3	ประสบการณ์การจัดสหกิจศึกษานานาชาติ	73
4.2.4	ความต้องการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	75
4.2.5	เงื่อนไขการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาปฏิบัติงานในประเทศ	76
4.2.6	กระบวนการในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ	77
4.2.7	การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการนานาชาติ	90
4.2.8	ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ	92
4.2.6	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ	96
4.2.7	ปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติประสบความสำเร็จ	98
4.3	การจัดประสบการณ์วิชาชีพอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากสหกิจศึกษา (Work Integrated Learning: WIL) ให้แก่นักศึกษาภายในประเทศของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน	99
4.3.1	รูปแบบการบริหารการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้แก่นักศึกษา	99
4.3.2	กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพ	100
4.3.3	การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ	105
4.3.4	ผลสัมฤทธิ์ในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้แก่นักศึกษาในประเทศ	108
4.3.5	ปัญหาและอุปสรรคที่ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ	109

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 การจัดประสบการณ์วิชาชีพพหุภาษาของสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน	110
4.4.1 รูปแบบการบริหารการจัดประสบการณ์วิชาชีพพหุภาษา	110
4.4.2 งบประมาณในการจัดประสบการณ์วิชาชีพพหุภาษา	112
4.4.3 ประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพพหุภาษาให้นักศึกษา	116
4.4.4 ความต้องการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเพื่อจัดประสบการณ์วิชาชีพพหุภาษาในอนาคต	119
4.4.5 กระบวนการในการจัดประสบการณ์วิชาชีพพหุภาษาให้นักศึกษา	122
4.4.6 การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ	132
4.4.7 ผลสัมฤทธิ์ในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพพหุภาษา	134
4.4.8 ปัญหาและอุปสรรค	138
4.4.9 ปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพพหุภาษาให้นักศึกษาประสบความสำเร็จ	141
 บทที่ 5 การอภิปรายผลการวิจัย สรุปผลและข้อเสนอแนะ	 142
 บรรณานุกรม	 164
 ภาคผนวก	
ก. รายชื่อสถาบันการศึกษาจัดส่งแบบสอบถามกลับคืนทั้งชุดที่ 1 และ 2	
ตารางที่ 1 รายชื่อสถาบันการศึกษาในประเทศไทย	(1)
ตารางที่ 2 รายชื่อสถาบันการศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน	(2)
ข. การจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ	
ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา	(3)
ตารางที่ 2 จำนวนครั้งในการนิเทศงานต่อภาคสหกิจศึกษา	(10)
ตารางที่ 3 สัดส่วนของคะแนนที่ใช้ในการประเมินผลนักศึกษาสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย	(11)
ตารางที่ 4 สัดส่วนของคะแนนที่ใช้ในการประเมินผลนักศึกษาสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน	(13)

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ค. การจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

ตารางที่ 1	รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่มีนโยบาย แลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	(14)
ตารางที่ 2	รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีนโยบาย แลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	(15)
ตารางที่ 3	ระยะเวลาในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติของ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย	(16)
ตารางที่ 4	ระยะเวลาในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติของ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน	(17)
ตารางที่ 5	จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่มาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาใน ประเทศ (3 ปีย้อนหลัง)	(18)
ตารางที่ 6	จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ ไทยที่ <u>ต้องการส่ง</u> นักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในอนาคต ต่อปีการศึกษา	(21)
ตารางที่ 7	จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ กลุ่มอาเซียนที่ <u>ต้องการส่ง</u> นักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ในอนาคตต่อปีการศึกษา	(22)
ตารางที่ 8	จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่ <u>ต้องการรับ</u> นักศึกษามาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศไทยในอนาคต ต่อปีการศึกษา	(26)
ตารางที่ 9	จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่ <u>ต้องการรับ</u> นักศึกษามาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนใน อนาคตต่อปีการศึกษา	(26)
ตารางที่ 10	เงื่อนไขการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาปฏิบัติงานใน ประเทศ	(30)

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ง. การจัดหลักสูตรฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ

ตารางที่ 1	จำนวนนักศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในประเทศ	(32)
------------	---	------

จ. การจัดหลักสูตรฝึกประสบการณ์วิชานานาชาติ

ตารางที่ 1	รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่มีนโยบาย แลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติ	(33)
ตารางที่ 2	รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีนโยบาย แลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติ	(33)
ตารางที่ 3	จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่สถาบันอุดมศึกษา ในประเทศไทย <u>ต้องการส่ง</u> นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ	(34)
ตารางที่ 4	จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่สถาบันอุดมศึกษา ในประเทศกลุ่มอาเซียน <u>ต้องการส่ง</u> นักศึกษาไปฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ	(35)
ตารางที่ 5	จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่สถาบันอุดมศึกษา ในประเทศไทย <u>ต้องการรับ</u> นักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์ วิชาชีพ	(38)
ตารางที่ 6	จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่สถาบันอุดมศึกษา ในประเทศกลุ่มอาเซียน <u>ต้องการรับ</u> นักศึกษาจากต่างประเทศ	(39)

ฉ. แบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจข้อมูล

แบบสอบถาม ชุดที่ 1 ภาษาไทย	(41)
แบบสอบถาม ชุดที่ 2 ภาษาไทย	(68)
แบบสอบถาม ชุดที่ 1 ภาษาอังกฤษ	(89)
แบบสอบถาม ชุดที่ 2 ภาษาอังกฤษ	(119)

ช. รายนามคณะผู้วิจัย (142)

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2-1	ระยะเวลาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ	17
ตารางที่ 3-1	กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	30
ตารางที่ 3-2	จำนวนแบบสอบถามชุดที่ 1 (สหกิจศึกษา) ที่จัดส่งและได้รับกลับคืน	33
ตารางที่ 3-3	จำนวนแบบสอบถามชุดที่ 2 (WIL) ที่จัดส่งและได้รับกลับคืน	34
ตารางที่ 3-4	จำนวนสถาบันการศึกษาที่จัดส่งแบบสอบถามกลับคืนทั้งชุดที่ 1 และ 2	35
ตารางที่ 4-1	นโยบายในการการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ	37
ตารางที่ 4-2	รูปแบบการบริหารจัดการสหกิจศึกษาภายในประเทศ	38
ตารางที่ 4-3	ภารกิจของหน่วยงานที่จัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ	39
ตารางที่ 4-4	การสนับสนุนด้านงบประมาณการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ	40
ตารางที่ 4-5	จำนวนนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ไปปฏิบัติงานภายในประเทศในปีการศึกษา 2550 – 2552	42
ตารางที่ 4-6	จำนวนสาขาวิชาที่จัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ	43
ตารางที่ 4-7	จำนวนครั้งต่อหลักสูตรที่จัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ	44
ตารางที่ 4-8	ระยะเวลาในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาต่อครั้งของการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ	44
ตารางที่ 4-9	รูปแบบการเตรียมความพร้อมนักศึกษาภายในประเทศ	45
ตารางที่ 4-10	เนื้อหาในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาภายในประเทศ	46
ตารางที่ 4-11	ช่วงเวลาที่จัดเตรียมความพร้อมนักศึกษาภายในประเทศ	47
ตารางที่ 4-12	ลักษณะงานสหกิจศึกษาที่นักศึกษาปฏิบัติภายในประเทศ	48
ตารางที่ 4-13	การนิเทศงานนักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ	49
ตารางที่ 4-14	ผู้นิเทศงานนักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ	49
ตารางที่ 4-15	วิธีการนิเทศงานนักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ	49
ตารางที่ 4-16	จำนวนครั้งในการนิเทศงานต่อภาคสหกิจศึกษาภายในประเทศ	50
ตารางที่ 4-17	การประกันสุขภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ	50
ตารางที่ 4-18	การติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ	51
ตารางที่ 4-19	ผู้ติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ	51
ตารางที่ 4-20	วิธีการติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ	52
ตารางที่ 4-21	การจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษาภายในประเทศ	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4-22	การจัดกิจกรรมวิเคราะห์ผลการเรียนรู้และการพัฒนาของตนเองหลังกลับจากสหกิจศึกษาภายในประเทศ	53
ตารางที่ 4-23	วิธีการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาภายในประเทศได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection) (เฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่ระบุว่ามี การจัดกิจกรรม)	54
ตารางที่ 4-24	การจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษาภายในประเทศ	55
ตารางที่ 4-25	การประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษาภายในประเทศ	56
ตารางที่ 4-26	ช่องทางในการเข้าถึงสถานประกอบการภายในประเทศ	58
ตารางที่ 4-27	การพัฒนาความสัมพันธ์กับสถานประกอบการภายในประเทศ	59
ตารางที่ 4-28	องค์กรที่มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ	60
ตารางที่ 4-29	ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ	61
ตารางที่ 4-30	ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับจากการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ	62
ตารางที่ 4-31	ประโยชน์ที่สถาบันอุดมศึกษาได้รับจากการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ	63
ตารางที่ 4-32	ลักษณะความร่วมมือต่อยอดที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการกับสถานประกอบการภายในประเทศ	64
ตารางที่ 4-33	ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสหกิจศึกษาภายในประเทศ	65
ตารางที่ 4-34	นโยบายการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	66
ตารางที่ 4-35	รูปแบบการบริหารจัดการสหกิจศึกษานานาชาติ	67
ตารางที่ 4-36	ภารกิจของหน่วยงานสหกิจศึกษานานาชาติ	68
ตารางที่ 4-37	ปัจจัยที่สถาบันการศึกษาจัดเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ	69
ตารางที่ 4-38	การสนับสนุนด้านงบประมาณต่อการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ	70
ตารางที่ 4-39	การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาสหกิจศึกษาที่เดินทางไปปฏิบัติงานต่างประเทศ	71
ตารางที่ 4-40	ค่าใช้จ่ายที่สนับสนุนให้กับนักศึกษาสหกิจศึกษาที่เดินทางไปปฏิบัติงานต่างประเทศ	71
ตารางที่ 4-41	การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาสหกิจศึกษาต่างชาติที่เดินทางไปมาปฏิบัติงานในประเทศ	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4-42	ค่าใช้จ่ายที่สนับสนุนให้นักศึกษาสหกิจศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาปฏิบัติงานในประเทศ	72
ตารางที่ 4-43	ภูมิภาคที่แลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	75
ตารางที่ 4-44	เกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	78
ตารางที่ 4-45	การเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	79
ตารางที่ 4-46	รูปแบบการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	79
ตารางที่ 4-47	เนื้อหาในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	80
ตารางที่ 4-48	ลักษณะงานที่นักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติปฏิบัติ	81
ตารางที่ 4-49	การนิเทศงานนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	82
ตารางที่ 4-50	วิธีการนิเทศงานนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	82
ตารางที่ 4-51	จำนวนครั้งในการนิเทศงานสหกิจศึกษานานาชาติต่อภาคสหกิจศึกษา	83
ตารางที่ 4-52	ผู้นิเทศงานสหกิจศึกษานานาชาติ	84
ตารางที่ 4-53	การติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	85
ตารางที่ 4-54	ผู้ติดตามดูแลสหกิจศึกษานานาชาติ	85
ตารางที่ 4-55	วิธีการติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	86
ตารางที่ 4-56	รูปแบบการจัดกิจกรรมหลังกลับจากสถานประกอบการสหกิจศึกษานานาชาติ	87
ตารางที่ 4-57	วิธีการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection)	87
ตารางที่ 4-58	การประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษานานาชาติ	88
ตารางที่ 4-59	สัดส่วนของคะแนนที่ใช้ในการประเมินผลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	89
ตารางที่ 4-60	ช่องทางหรือความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	90
ตารางที่ 4-61	รูปแบบการพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรต่างประเทศในการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ	91
ตารางที่ 4-62	ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ	92
ตารางที่ 4-63	ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับจากการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ	93
ตารางที่ 4-64	ประโยชน์ที่สถาบันการศึกษาได้รับจากการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ	94
ตารางที่ 4-65	ลักษณะความร่วมมือต่อยอดกับเครือข่ายสหกิจศึกษานานาชาติ	95
ตารางที่ 4-66	ปัญหาและอุปสรรคในการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ	96
ตารางที่ 4-67	ปัญหาและอุปสรรคในการรับนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติมาปฏิบัติงาน	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4-68	ปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติประสบความสำเร็จ	98
ตารางที่ 4-69	การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาภายในประเทศ	100
ตารางที่ 4-70	รูปแบบการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาภายในประเทศ	101
ตารางที่ 4-71	ลักษณะงานที่นักศึกษาปฏิบัติภายในประเทศ	101
ตารางที่ 4-72	การนิเทศงานนักศึกษาภายในประเทศ	102
ตารางที่ 4-73	วิธีการนิเทศงานนักศึกษาภายในประเทศ	102
ตารางที่ 4-74	การติดตามและดูแลนักศึกษาภายในประเทศ	103
ตารางที่ 4-75	วิธีการติดตามดูแลนักศึกษาภายในประเทศ	103
ตารางที่ 4-76	การประกันสุขภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษาภายในประเทศ	104
ตารางที่ 4-77	การประเมินผลการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพภายในประเทศ	105
ตารางที่ 4-78	ช่องทางในการเข้าถึงสถานประกอบการภายในประเทศ	106
ตารางที่ 4-79	ระดับความร่วมมือหรือความสัมพันธ์กับสถานประกอบการภายในประเทศ	107
ตารางที่ 4-80	การดำเนินงานต่อยอดกับสถานประกอบการภายในประเทศ	108
ตารางที่ 4-81	ประโยชน์ต่อนักศึกษาภายในประเทศ 3 อันดับแรก	109
ตารางที่ 4-82	ปัญหาและอุปสรรคที่มีความสำคัญมากที่สุดในการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้แก่นักศึกษาภายในประเทศ 5 อันดับแรก	110
ตารางที่ 4-83	นโยบายในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ	110
ตารางที่ 4-84	ภารกิจของหน่วยจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ	111
ตารางที่ 4-85	ปัจจัยที่สถาบันการศึกษาจัดเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ	112
ตารางที่ 4-86	การสนับสนุนด้านงบประมาณต่อการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ	113
ตารางที่ 4-87	การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาที่เดินทางไปปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ	114
ตารางที่ 4-88	รายละเอียดการสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาที่เดินทางไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ	114
ตารางที่ 4-89	การสนับสนุนงบประมาณให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ	115

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4-90	รายละเอียดการสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ
ตารางที่ 4-91	จำนวนสาขาวิชาที่จัดประสบการณ์วิชานานาชาติ
ตารางที่ 4-92	ภูมิภาคที่แลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติในแต่ละปี
ตารางที่ 4-93	เงื่อนไขการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาปฏิบัติงานในประเทศ
ตารางที่ 4-94	เกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพต่างประเทศ
ตารางที่ 4-95	การเตรียมความพร้อมนักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพต่างประเทศ
ตารางที่ 4-96	เนื้อหาในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพต่างประเทศ
ตารางที่ 4-97	รูปแบบการเตรียมความพร้อมนักศึกษา
ตารางที่ 4-98	ลักษณะงานที่นักศึกษาปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชานานาชาติ
ตารางที่ 4-99	การนิเทศงานนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ
ตารางที่ 4-100	ผู้นิเทศงานนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ
ตารางที่ 4-101	วิธีการนิเทศงานนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ
ตารางที่ 4-102	การติดตามดูแลนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ
ตารางที่ 4-103	ผู้ติดตามดูแลนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ
ตารางที่ 4-104	วิธีการติดตามดูแลนักศึกษา
ตารางที่ 4-105	การประกันสุขภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษาที่ไปปฏิบัติงานต่างประเทศ
ตารางที่ 4-106	กิจกรรมหลังกลับจากการปฏิบัติงานในต่างประเทศ
ตารางที่ 4-107	กิจกรรมเพื่อโปรดโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection) หลังกลับจากการปฏิบัติงานในต่างประเทศ
ตารางที่ 4-108	การจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection) (เฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่ตอบว่ามีการจัดกิจกรรม)
ตารางที่ 4-109	วิธีการจัดกิจกรรมหลังกลับจากสถานประกอบการ
ตารางที่ 4-110	การประเมินผลรายวิชาการเพิ่มประสบการณ์วิชานานาชาติ
ตารางที่ 4-111	ช่องทางหรือความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติ
ตารางที่ 4-112	การพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรต่างประเทศในการจัดประสบการณ์วิชานานาชาติ
ตารางที่ 4-113	ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการจัดประสบการณ์วิชานานาชาติให้แก่ นักศึกษา 3 อันดับแรก

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4-114	ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับจากการจัดประสบการณ์วิชาชีพ นานาชาติให้นักศึกษา 3 อันดับแรก
ตารางที่ 4-115	ประโยชน์ที่สถาบันการศึกษาได้รับจากการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นานาชาติให้นักศึกษา 3 อันดับแรก
ตารางที่ 4-116	ลักษณะความร่วมมือต่อยอดกับเครือข่ายนานาชาติจากการจัด ประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษา
ตารางที่ 4-117	ปัญหาและอุปสรรคในการส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ
ตารางที่ 4-118	ปัญหาและอุปสรรค 3 อันดับแรกในการรับนักศึกษาต่างชาติมาเพิ่ม ประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ
ตารางที่ 4-119	ปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสบการณ์ วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษาประสบความสำเร็จ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2-1	กลไกสำคัญของการเรียนรู้แบบสหกิจศึกษา
ภาพที่ 4-1	กราฟแสดงประสบการณ์การจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศของ สถาบันอุดมศึกษา
ภาพที่ 4-2	กราฟแสดงประสบการณ์ในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ
ภาพที่ 4-3	กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาที่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ
ภาพที่ 4-4	กราฟแสดงประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้แก่ นักศึกษา
ภาพที่ 4-5	กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาที่ผ่านการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพใน ต่างประเทศตั้งแต่เริ่มต้น

บทที่ 1 : บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สถาบันอุดมศึกษาไทยมีภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ แก่สังคมและการทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม โดยภารกิจด้านการสอนนั้นต้องเป็นไปตามมาตรฐาน วิชาการและวิชาชีพ และตามความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อพัฒนาแรงงานความรู้ (Knowledge Workers) ที่มีคุณภาพเพียงพอที่จะพัฒนาประเทศและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนรู้กับการปฏิบัติงาน (Work-integrated Learning: WIL) เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต WIL มีหลายรูปแบบเป็นการศึกษาที่ให้โอกาสนักศึกษาประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพเข้าด้วยกัน รูปแบบของการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานที่ได้รับความนิยมทั่วโลก คือ สหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอน ในสถานศึกษา สลับกับการไปหาประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการ อย่างมีระบบ ด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (วิจิตร ศรีสอ้าน และ อลงกต ยะไวทย์, 2552: หน้า 6)

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเริ่มจัดการเรียนการสอนระบบสหกิจศึกษากันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมด้านการประกอบอาชีพ (Career Development) และการเข้าสู่ระบบการทำงานของบัณฑิต (Employability) ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา ประกอบกับความต้องการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน (วิจิตร ศรีสอ้าน และ อลงกต ยะไวทย์, 2552: หน้า 5) ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าบัณฑิตที่จบการศึกษาหลักสูตรสหกิจศึกษาได้รับการจ้างงานภายในระยะเวลาอันสั้นหลังจากจบการศึกษา (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2549) โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ได้พัฒนาระบบสหกิจศึกษาเป็นแห่งแรก ต่อมาได้ขยายผลไปยังสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินงานสหกิจศึกษาของประเทศไทยในระยะเวลากว่าสองทศวรรษมีความรู้หน้าเป็นอย่างมาก ในปี พ.ศ. 2545 มีสถาบันการศึกษาที่จัดสหกิจศึกษา เพียง 17 สถาบัน ในปี พ.ศ. 2554 มีสถาบันการศึกษาที่จัดสหกิจศึกษามากถึง 75 สถาบัน และนับวันจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ในด้านนโยบายและงบประมาณนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาจัดสหกิจศึกษา

อย่างมีคุณภาพ โดยสนับสนุนงบประมาณให้สมาคมสหกิจศึกษาไทยและเครือข่ายพัฒนาสหกิจศึกษา ทั้ง 9 เครือข่าย ให้จัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกิจศึกษา เช่น การจัดงานวันสหกิจศึกษาไทยทุกวันที 6 มิถุนายน ของทุกปี การจัดทำประมวลสาระสหกิจศึกษา การจัดทำคู่มือการจัดสหกิจศึกษา การจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษาของสถานศึกษาและสถานประกอบการ การส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางด้านสหกิจศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรมวิทยากร คณาจารย์ และผู้ปฏิบัติงานสหกิจศึกษา การสนับสนุนงานวิจัย การจัดทำวารสาร เพื่อเผยแพร่บทความวิจัยเกี่ยวกับสหกิจศึกษา เป็นต้น

ปัจจัยภายในสถานศึกษาและสถานประกอบการที่มีผลต่อการดำเนินงานสหกิจศึกษาในประเทศไทยได้แก่ การสนับสนุนเชิงนโยบายและทรัพยากรในการจัดสหกิจศึกษา การกำกับดูแลการดำเนินงานสหกิจศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานฯ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เช่น ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และผลกระทบจากภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย การขึ้นค่าจ้างแรงงาน ที่อาจมีต่อการขยายระบบสหกิจศึกษาไปยังสถานประกอบการ ปัจจัยภายนอกที่สำคัญมากที่สุดประการหนึ่ง คือ การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและสังคมโลก ที่อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าของสหกิจศึกษาในทศวรรษหน้า โดยในปี พ.ศ. 2558 ประเทศสมาชิกในกลุ่มสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันได้แก่ ราชอาณาจักรไทย ประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ เนการาบรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และ สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า ได้กำหนดแผนจะรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community - AC) ซึ่งหมายความว่าประเทศในกลุ่ม ASEAN จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของเขตการค้าเสรีอาเซียน มีการร่วมลงทุนในธุรกิจและการแลกเปลี่ยนแรงงานอย่างเสรี ผลจากการรวมตัวดังกล่าวทำให้เกิดความตื่นตัวที่จะพัฒนาระดับการศึกษาให้สูงขึ้นและได้มาตรฐานเดียวกันหรือเทียบเคียงกันได้ ซึ่งแผนดังกล่าวมีผลกระทบต่อการจ้างงานของ บัณฑิตไทย เนื่องจากบัณฑิตของประเทศกลุ่มอาเซียนสามารถทำงานข้ามประเทศได้อย่างเสรี บัณฑิตไทยต้องมีคุณสมบัติที่สามารถรองรับความต้องการตลาดแรงงานของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ ทั้งในด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ความสามารถในการใช้ภาษาสากลและความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเป็นอาเซียน (ASEAN Identity) แนวทางหนึ่งในการพัฒนาบัณฑิตไทย คือการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ ซึ่งได้แก่การส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ณ ต่างประเทศและการรับนักศึกษาจากต่างประเทศเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศ ซึ่งถือเป็นแนวทางหนึ่งในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนจบการศึกษาและแข่งขันได้ในระดับสากล โดยในเบื้องต้นการจัด สหกิจศึกษานานาชาติควรเน้นการจัดในประเทศกลุ่มอาเซียนเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาหลักสูตรสหกิจศึกษานานาชาติของประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีข้อมูลการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศและนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในประชาคมอาเซียน รวมทั้งปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและส่งเสริมต่อการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ จึงควรมีการศึกษาการดำเนินงานสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการจัดสหกิจศึกษานานาชาติของประเทศไทยและการสร้างความร่วมมือในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติสถาบันอุดมศึกษาในประชาคมอาเซียนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการสหกิจศึกษาภายในประเทศและสหกิจศึกษานานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน รวมถึงการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในรูปแบบอื่นๆ ที่นอกเหนือจากสหกิจศึกษาทั้งภายในประเทศและนานาชาติ

1.3 คำถามวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยคำถามวิจัย 2 ข้อ คือ

“การจัดสหกิจศึกษาและสหกิจศึกษานานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน เป็นอย่างไร”

“การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศและนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน เป็นอย่างไร”

โดยมีรายละเอียดคือ

1.3.1 การจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ มีการดำเนินการอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

- 1) นโยบายการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ
- 2) รูปแบบการบริหารของหน่วยงานสหกิจศึกษา (โครงสร้างการบริหารงาน หน่วยงานที่รับผิดชอบ ภารกิจหน่วยงาน งบประมาณในการจัดสหกิจศึกษา จำนวนและตำแหน่งเจ้าหน้าที่)
- 3) ประสบการณ์ในการจัดสหกิจศึกษา (จำนวนปีที่จัด สาขาวิชาที่จัด จำนวนนักศึกษา ระยะเวลาในการไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา)

4) กระบวนการในการจัดสหกิจศึกษา (การเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษา และรูปแบบการเตรียมความพร้อม การสร้างความร่วมมือและช่องทางการเข้าถึงสถานประกอบการ องค์กรที่มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดสหกิจศึกษา การจัดหางานสหกิจศึกษา การนิเทศงาน นักศึกษา การติดตามดูแลนักศึกษา การจัดกิจกรรมวิเคราะห์ผลการเรียนรู้และการพัฒนาของตนเอง หลังจากกลับจากสหกิจศึกษา การประเมินผลสหกิจศึกษา)

5) ผลสัมฤทธิ์ในการจัดสหกิจศึกษา (ประโยชน์ที่นักศึกษา สถานศึกษา และ สถานประกอบการได้รับ ความร่วมมือกับสถานประกอบการ การดำเนินงานต่อยอดกับ สถานประกอบการ)

6) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสหกิจศึกษา

1.3.2 การจัดสหกิจศึกษานานาชาติ มีการดำเนินการอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

1) นโยบายการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

2) รูปแบบการบริหารจัดการสหกิจศึกษานานาชาติ (หน่วยงานรับผิดชอบ จำนวนและตำแหน่งเจ้าหน้าที่ การสนับสนุนด้านงบประมาณ)

3) ประสพการณ์การจัดสหกิจศึกษานานาชาติ (จำนวนปีที่จัด การแลกเปลี่ยน นักศึกษากับประเทศต่างๆ สาขาวิชาที่แลกเปลี่ยน จำนวนนักศึกษาที่แลกเปลี่ยน รายชื่อ สถานประกอบการที่นักศึกษาไปปฏิบัติงาน)

4) ความต้องการในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติในปัจจุบัน และอนาคต (5 ปี) (จำนวนนักศึกษา ประเทศที่ต้องการ สาขาวิชา เงื่อนไขในการรับนักศึกษา สหกิจศึกษานานาชาติ)

5) กระบวนการในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ (การคัดเลือกนักศึกษา สหกิจศึกษานานาชาติ การเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ ขั้นตอนการหางาน สหกิจศึกษานานาชาติ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การนิเทศงานนักศึกษา การติดตามดูแล นักศึกษา การจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษา การประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษา)

6) ผลสัมฤทธิ์ในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ (ประโยชน์ที่นักศึกษา สถานศึกษา และ สถานประกอบการได้รับ ความร่วมมือกับสถานประกอบการ การดำเนินงานต่อยอดกับ สถานประกอบการ)

7) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ

8) ปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ ประสบความสำเร็จ

1.3.3 การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภายในประเทศ มีการดำเนินการอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

- 1) นโยบายการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภายในประเทศ
- 2) รูปแบบการบริหารของหน่วยงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (โครงสร้างการบริหารงาน หน่วยงานที่รับผิดชอบ ภารกิจหน่วยงาน งบประมาณในการจัด การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวนและตำแหน่งเจ้าหน้าที่)
- 3) ประสบการณ์ในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (จำนวนปีที่จัด สาขาวิชาที่จัด จำนวนนักศึกษา ระยะเวลาในการไปปฏิบัติงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ)
- 4) กระบวนการในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาและรูปแบบการเตรียมความพร้อม การสร้างความร่วมมือและช่องทาง การเข้าถึงสถานประกอบการ องค์กรที่มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การจัดหา งานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การนิเทศงานนักศึกษา การติดตามดูแลนักศึกษา การจัดกิจกรรม วิเคราะห์ผลการเรียนรู้และ การพัฒนาของตนเองหลังจากกลับจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ)
- 5) ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ประโยชน์ที่นักศึกษา สถานศึกษา และสถานประกอบการได้รับ ความร่วมมือกับสถานประกอบการ การดำเนินงานต่อยอด กับสถานประกอบการ)

6) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1.3.4 การจัดการฝึกประสบการณ์วิชานานาชาติ มีการดำเนินการอย่างไรใน ประเด็นต่อไปนี้

- 1) นโยบายการจัดการฝึกประสบการณ์วิชานานาชาติ
- 2) รูปแบบการบริหารจัดการการฝึกประสบการณ์วิชานานาชาติ (หน่วยงาน รับผิดชอบ จำนวนและตำแหน่งเจ้าหน้าที่ การสนับสนุนด้านงบประมาณ)
- 3) ประสบการณ์การจัดการฝึกประสบการณ์วิชานานาชาติ (จำนวนปีที่จัด การแลกเปลี่ยนนักศึกษากับประเทศต่างๆ สาขาวิชาที่แลกเปลี่ยน จำนวนนักศึกษาที่แลกเปลี่ยน รายชื่อสถานประกอบการที่นักศึกษาไปปฏิบัติงาน)
- 4) ความต้องการในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการฝึกประสบการณ์วิชานานาชาติในปัจจุบันและอนาคต (5 ปี) (จำนวนนักศึกษา ประเทศที่ต้องการ สาขาวิชา เงื่อนไขในการ รับนักศึกษาการฝึกประสบการณ์วิชานานาชาติ)
- 5) กระบวนการในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชานานาชาติ (การคัดเลือก นักศึกษาการฝึกประสบการณ์วิชานานาชาติ การเตรียมความพร้อมนักศึกษา การฝึกประสบการณ์

วิชาชีพนานาชาติ ขั้นตอนการหางานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การนิเทศงานนักศึกษา การติดตามดูแลนักศึกษา การจัดกิจกรรมหลังกลับจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การประเมินผลรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ)

6) ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ (ประโยชน์ที่นักศึกษา สถานศึกษา และสถานประกอบการได้รับ ความร่วมมือกับสถานประกอบการ การดำเนินงานต่อยอดกับสถานประกอบการ)

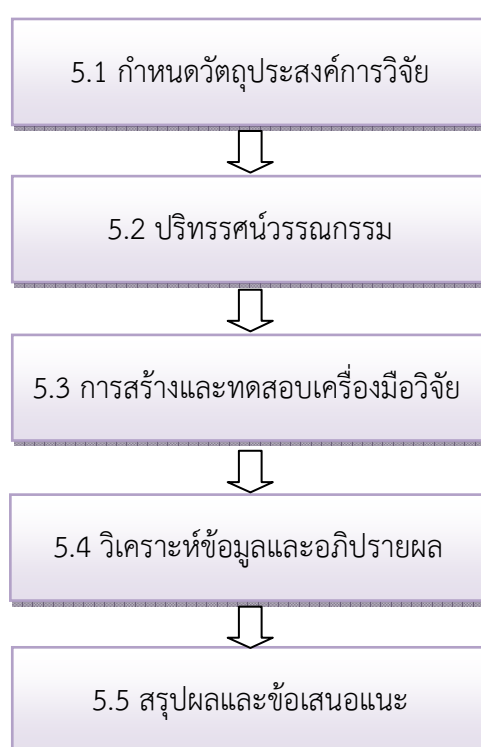
7) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

8) ปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติประสบความสำเร็จ

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งศึกษาการจัดการสหกิจศึกษาและสหกิจศึกษานานาชาติ การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศและนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีการทดสอบเครื่องมือในการวิจัยโดยการจัดทำ Pilot Study เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ข้อมูลจะนำมาวิเคราะห์โดยหลักสถิติ มีการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยร้อยละ เพื่อนำเสนอผลต่อไป

1.5 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 งานวิจัยนี้ทำให้ได้ข้อมูลการจัดสหกิจศึกษา (Cooperative Education) ภายในประเทศและการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ (International Cooperative Education) ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน

1.6.2 ได้ข้อมูลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในรูปแบบอื่น ๆ (Work Integrated Learning) ภายในประเทศและนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน

1.6.3 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสมาคมสหกิจศึกษาไทย สามารถนำข้อมูลที่ได้ จากการวิจัย มากำหนดแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการพัฒนาและดำเนินเครือข่ายสหกิจศึกษาอาเซียน (ASEAN Network for Cooperative Education)

1.7 นิยามศัพท์

1.7.1 สหกิจศึกษา (Cooperative Education) หมายถึง ระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาสลับกับการไปหาประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างมีระบบด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงาน (Work Integrated Learning)

1.7.2 การจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาในรูปแบบอื่นๆ เช่น การฝึกงาน การทำโครงการ การอบรมระยะสั้น เป็นต้น

1.7.3 สถานประกอบการ หมายถึง องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ร่วมรับผิดชอบจัดสหกิจศึกษากับสถาบันการศึกษาและรับนักศึกษาสหกิจศึกษาเข้าปฏิบัติงาน

และนานาชาติ

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม : การดำเนินงานสหกิจศึกษาในประเทศและนานาชาติ

2.1 พัฒนาการสหกิจศึกษากับการพัฒนาศักยภาพบัณฑิต

คนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในฐานะปัจจัยนำเข้าของการพัฒนาประเทศจะต้องมี “คุณภาพ” การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นเลิศที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมุ่งมั่น สถาบันอุดมศึกษาจึงแสวงหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย (วิจิตร ศรีสอาน และอลงกต ยะไวทย์, 2552: หน้า 1) การศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาคนให้มีศักยภาพ ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ สังคมและเศรษฐกิจ ผู้ใช้บัณฑิตซึ่งได้แก่องค์กรภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม และชุมชน ต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถสูงที่จะเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันขององค์กรและนำไปสู่การพัฒนาประเทศสถาบันอุดมศึกษาจึงมีโจทย์ที่ท้าทายว่าทำอย่างไรจึงจะผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมสามารถทำงานได้ทันทีหลังจบการศึกษา (Work-ready Graduates) และสามารถผสมผสานทฤษฎีในห้องเรียนเข้ากับการปฏิบัติงานจริงได้ จากความต้องการดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นการบูรณาการการทำงานกับการเรียนรู้ หรือการจัดให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์วิชาชีพหรือที่เรียกกันว่า Work-integrated Learning (WIL) หรือหมายถึงระบบการศึกษาที่มหาวิทยาลัยและสถานประกอบการร่วมมือกันสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ณ สถานประกอบการ การบูรณาการการเรียนกับการทำงานนั้น จึงเป็นประสบการณ์ตรงหรือจริง (Authentic Learning) สำหรับนักศึกษา (Boud et al., 2001: p.4)

การเรียนรู้ด้วยการบูรณาการการเรียนกับการทำงานนั้นทำให้เกิดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่สมบูรณ์ มีพลัง และมีความหมายแก่นักศึกษา ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาเกิดความผูกพันกับการเรียนรู้ ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริง (Abeysekera, 2006; McLennan, 2008) โดยรูปแบบการบูรณาการการทำงานกับการเรียนนั้นมีหลากหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น สหกิจศึกษา (Cooperative Education) การฝึกปฏิบัติงานจริง (Internships) คลินิกปฏิบัติเวียน (Clinical Rotations) การเรียนรู้ด้วยการให้บริการ (Service Learning) และ การบริการสังคม (Community Service) เป็นต้น

สหกิจศึกษา หรือ Cooperative Education เป็นรูปแบบหนึ่งของการบูรณาการการเรียนกับการทำงาน เป็นระบบการศึกษาที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการสลับกับการเรียนเนื้อหาตามสาขาวิชาชีพในสถาบันอุดมศึกษา สหกิจศึกษามีรูปแบบ การเรียนรู้ที่เป็นทางการ (Formal) ที่สุดรูปแบบหนึ่ง และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า สหกิจศึกษาเป็นระบบการบูรณาการการเรียนกับการทำงาน หรือการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

รูปแบบหนึ่งที่ช่วยพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ (Braunstein & Stull, 2001: p. 7) โดยนายอาร์เธอร์มอร์แกน (Arthur Morgan) อธิการบดีของวิทยาลัยแอนติออค (Antioch College) ประเทศสหรัฐอเมริกาเสนอว่าการเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นได้ก็เมื่อนักศึกษาได้เรียนรู้ (Learning) และได้ทำงาน (Working) ไปพร้อมๆ กัน

แนวคิดการสร้างประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการที่เรียกว่า “หลักสูตรแซนด์วิช” (Sandwich Course) เริ่มขึ้นครั้งแรกในปีพ.ศ. 2446 (ค.ศ.1903) ที่ประเทศอังกฤษณวิทยาลัยเทคนิคซันเดอร์แลนด์ (Sunderland Technical College) ในสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมนาวิ โดยจัดหลักสูตรให้นักศึกษาสองกลุ่มคือกลุ่มนักศึกษาที่เรียนปกติในสถานศึกษาและไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการกับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นพนักงานในสถานประกอบการและมาเรียนในสถานศึกษาประเทศเยอรมนีได้นำแนวคิดนี้ไปสร้างประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาสามโปรแกรมที่แตกต่างกันคือ 1) โปรแกรมฟาคโฮชชูลิน (Fachhochschulen) เกิดขึ้นในช่วงปีพ.ศ.2513-2514 (ค.ศ.1970 -1971) นักศึกษาใช้ระยะเวลาศึกษาตามหลักสูตร 4 ปีการศึกษาแบบทวิภาคและใช้เวลาปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมสองภาคการศึกษา 2) โปรแกรมเบรอุฟอาคาเดมี (Berufsakademie) เกิดขึ้นในปีพ.ศ. 2517 (ค.ศ. 1974) ที่สถาบันเบรอุฟอาคาเดมีเมืองบาเดน (Berufsakademie, Baden) นักศึกษาใช้ระยะเวลาศึกษาตามหลักสูตรสามปี และ 3) โปรแกรมเกซมโฮชชูลิน (Gesamthochschulen) เป็นการฝึกงานในมหาวิทยาลัยสองภาคการศึกษาก่อนสำเร็จศึกษา

ต่อมาประมาณปีพ.ศ. 2449 (ค.ศ. 1906) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวได้แพร่ไปยังทวีปอเมริกาเหนือในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยการนำของเฮร์แมนชไนเดอร์ (Herman Schneider) มหาวิทยาลัยซินซินนาติ (University of Cincinnati) ภายใต้ชื่อ “แผนงานซินซินนาติ” ที่เสนอการแก้เพิ่มศักยภาพของนักศึกษาด้านความคิดรวบยอดและทักษะเกี่ยวกับวิชาชีพ โดยส่งนักศึกษาไปฝึกปฏิบัติสลับกับการเรียนในห้องเรียน ในแต่ละสัปดาห์นักศึกษา กลุ่มหนึ่งจะเรียนที่มหาวิทยาลัยและอีกกลุ่มหนึ่งจะไปปฏิบัติงานด้านวิศวกรรมที่โรงงานท้องถิ่น ในลักษณะการจ้างงานพบว่า การสลับการเรียนกับการทำงานทำให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการเรียน ในชั้นเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาและเกิดทักษะใหม่ๆ ทำให้มีความมั่นใจในการเลือกอาชีพและมีศักยภาพในการทำงานต่อมาในปีพ.ศ. 2452 (ค.ศ.1909) มหาวิทยาลัยนอร์ธอีสเทิร์น (Northeastern University) แห่งรัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts) ได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในหลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์เช่นกันและในปีพ.ศ. 2464 (ค.ศ. 1921) มหาวิทยาลัยแอนติออค (Antioch University) ได้นำวิธีการจัดหลักสูตรดังกล่าวไปใช้กับสาขาวิชาศิลปศาสตร์เพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาเข้าสู่อาชีพในลักษณะการศึกษาและการทำงาน (Work - Study Program) ปีพ.ศ. 2505 (ค.ศ. 1962) ได้เกิดกองทุนสนับสนุนสหกิจศึกษาขึ้นในสหรัฐอเมริกาและปีพ.ศ. 2508

(ค.ศ.1965) สหรัฐอเมริกามีกฎหมายอุดมศึกษาให้ทุนแก่สถาบันที่พัฒนาโปรแกรมสหกิจศึกษาจึงทำให้สหกิจศึกษาขยายตัวอย่างรวดเร็วและได้แผ่ขยายไปสู่ประเทศแคนาดาตามมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศแคนาดาที่จัดสหกิจศึกษาคือมหาวิทยาลัยวอเตอร์ลู (University of Waterloo) โดยเริ่มดำเนินการในปีพ.ศ. 2500 (ค.ศ.1957) ในสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์รูปแบบหลักสูตรสหกิจศึกษาที่จัดไม่ตายตัวส่วนใหญ่จะมีภาคการศึกษามากกว่าภาคการทำงานมีทั้งแบบสลับภาคการศึกษา กับภาคการทำงาน (Alternating Pattern) และแบบคู่ขนาน (Parallel Pattern) ที่เรียนและทำงานในเวลาเดียวกันโดยหลักสูตรสหกิจศึกษาใช้ระยะเวลาศึกษานานกว่าหลักสูตรปกติ

จากทวีปอเมริกาเหนือสหกิจศึกษาได้แผ่ขยายไปสู่ประเทศในแถบเอเชียแปซิฟิกโดยเริ่มจากประเทศออสเตรเลียที่ได้สร้างประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือจากสถานประกอบการและเรียกหลักสูตรนี้ว่า “การศึกษาแบบแซนด์วิช” (Sandwich Education) หลักสูตรนี้เริ่มขึ้นครั้งแรกในระหว่างปีพ.ศ. 2505 – 2506 (ค.ศ.1962 –1963) ที่สถาบันเทคโนโลยีนูฟทสเครย์ (Footscray Institute of Technology) และสถาบันเทคโนโลยีสวินเบิร์น (Swinburne Institute of Technology) หรือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสวินเบิร์นในปัจจุบันหลักสูตรดังกล่าวดำเนินการในสองรูปแบบเรียกว่า “แซนด์วิชแบบบาง” (Thin Sandwiches) และ “แซนด์วิชแบบหนา” (Thick Sandwiches) ซึ่งเป็นการศึกษาในสถานศึกษาสลับกับการทำงานในสถานประกอบการ “แซนด์วิชแบบบาง” มีภาคการศึกษา 7 ภาคและภาคการทำงาน 2 ภาคในขณะที่ “แซนด์วิชแบบหนา” มีภาคการศึกษา 7 ภาคและภาคการทำงาน 6 ภาค (วิจิตร ศรีสอ้าน และอลงกต ยะไวทย์, 2552: หน้า 3-4)

สหกิจศึกษาได้แผ่ขยายสู่ประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยสถานศึกษาได้นำสหกิจศึกษาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนเต็มรูปแบบโดยเฉพาะสถานศึกษาของประเทศที่อยู่ในเครือจักรภพอังกฤษที่จัดการศึกษาแบบประเทศตะวันตกเช่น มหาวิทยาลัยฮ่องกงโพลีเทคนิค (Hong Kong Polytechnic University) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนานยาง (Nanyang Technological University) ในประเทศสิงคโปร์ที่ได้จัดสหกิจศึกษาในลักษณะที่นักศึกษาต้องฝังตัวอยู่ในสถานประกอบการ (Attachment Program) เป็นระยะเวลา 5 เดือนก่อนสำเร็จการศึกษานอกจากนี้สหกิจศึกษายังได้แผ่ขยายไปสู่ประเทศจีนและเข้าสู่ประเทศไทยเป็นลำดับถัดมา (วิจิตร ศรีสอ้าน และอลงกต ยะไวทย์, 2552: หน้า 4)

คำว่า “สหกิจศึกษา” (Cooperative Education) เป็นศัพท์บัญญัติที่ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้านซึ่งเป็นบุคคลแรกที่นำระบบสหกิจศึกษาเข้ามาใช้ในประเทศไทยที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเมื่อปีพ.ศ. 2536 โดยถอดความจากคำ Cooperative Education มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้จัดการศึกษาระบบไตรภาคเพื่อรองรับการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาสองครั้ง

คือ ในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีภาคสหกิจศึกษาสลับกับภาคเรียนปกติโดยนักศึกษาได้เริ่มไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ. 2538 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์เป็นมหาวิทยาลัยยุคแรกเช่นกันที่จัดสหกิจศึกษาโดยเริ่มในปีพ.ศ. 2541 จากนั้นแนวคิดดังกล่าวได้ขยายไปสู่มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนอย่างกว้างขวางเช่นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้จัดสหกิจศึกษาเป็นสามช่วงระยะเวลาคือ 4-2-4 เดือนรวม 10 เดือนโดยจัดในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ทำให้ระยะเวลาเรียนในหลักสูตรสหกิจศึกษามากกว่าหลักสูตรปกติหนึ่งปีการศึกษาโดยสรุปอาจกล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นสถานศึกษาแรกที่ริเริ่มสหกิจศึกษาในประเทศไทย (วิจิตร ศรีสอาน และอลงกต ยะไวทย์, 2552: หน้า 4)

ในปีพ.ศ. 2545 ทบวงมหาวิทยาลัยได้ประกาศนโยบายให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่สถาบันอุดมศึกษาที่จัดสหกิจศึกษาโดยได้จัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายหัวให้แก่สถาบันอุดมศึกษา 17 แห่งที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรสหกิจศึกษาและให้ใช้หลักสูตรสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นต้นแบบจากนั้นสหกิจศึกษาได้ขยายสู่ระดับชาติโดยรัฐบาลได้ก้าวเข้ามาสนับสนุนผ่านทบวงมหาวิทยาลัยและสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันโดยมีสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นภาควิชาสำคัญของภาครัฐการดำเนินงานสหกิจศึกษาในช่วงเริ่มต้นอยู่ในรูปของทวิภาคีคือสถานศึกษาร่วมมือกับสถานประกอบการโดยภาครัฐมิได้เข้ามาเกี่ยวข้องโดยตรงหากแต่มีหน่วยงานภาคเอกชนอาทิสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสภาหอการค้าไทยที่ได้สนับสนุนสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในระยะเริ่มต้นการดำเนินงานสหกิจศึกษาได้พัฒนาเข้าสู่ลักษณะพหุภาคีเมื่อปีพ.ศ. 2545 กล่าวคือมีหน่วยงานหลายภาคส่วนได้ร่วมกันรับผิดชอบดำเนินงานสหกิจศึกษาได้แก่สถานศึกษาสถานประกอบการหน่วยงานของรัฐคือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่ทำหน้าที่ดูแลด้านนโยบายและให้การสนับสนุนด้านการเงินองค์กรเอกชนเช่นสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยสภาหอการค้าไทยสมาคมวิชาการในประเทศไทยได้แก่สมาคมสหกิจศึกษาไทย (Thai Association for Cooperative Education – TACE) และสมาคมวิชาการระดับนานาชาติได้แก่สมาคมสหกิจศึกษาโลก (World Association for Cooperative Education - WACE) นับว่าการจัดการศึกษาสหกิจศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันมีภาคีต่างๆเข้ามามีบทบาทครบทุกภาคส่วนในลักษณะเครือข่ายพหุภาคี (วิจิตร ศรีสอาน และอลงกต ยะไวทย์, 2552: หน้า 5)

Herman Schneider ได้กำหนดหลักการที่ทำให้สหกิจศึกษาเป็นการบูรณาการ การเรียนกับการทำงานที่มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้ (Cates & Cedercreutz, 2008: p. 22)

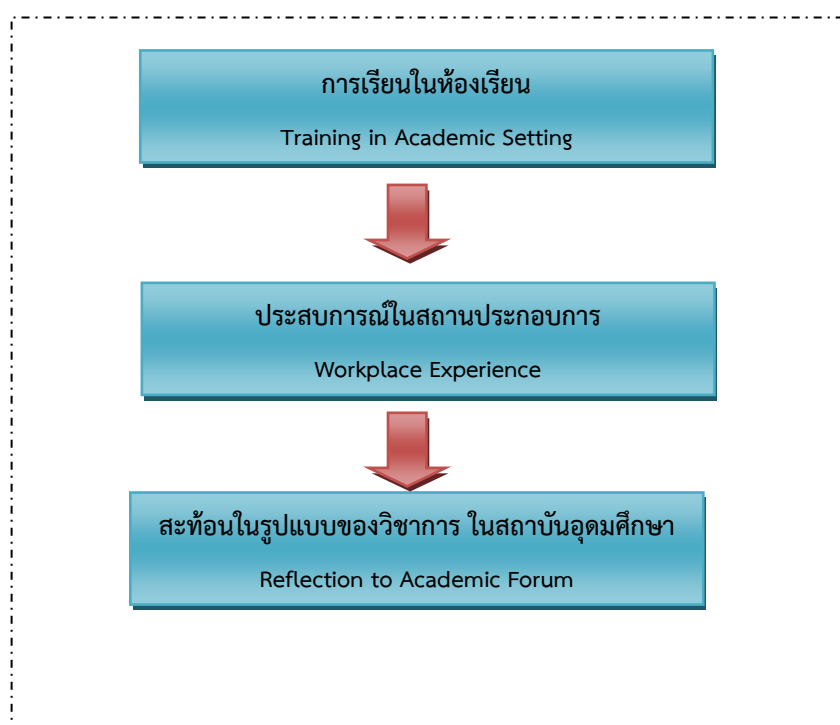
- 1) สถานประกอบการต้องมีบทบาทในการคัดเลือกนักศึกษามาปฏิบัติงานสหกิจศึกษา
- 2) สถานประกอบการต้องมีกระบวนการสอนงานมีการพัฒนาวิธีการสอนงานเพื่อให้ นักศึกษาได้คิดและสังเกตมากขึ้น
- 3) มีการประเมินลักษณะงานหรือคุณภาพของงานว่ามีความเหมาะสมเพื่อให้นักศึกษา ได้รับความรู้ทางวิชาการและประยุกต์ใช้ความรู้
- 4) นักศึกษามีสถานภาพเสมือนผู้ได้รับการจ้างงานจริงและต้องได้รับค่าจ้าง
- 5) สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดให้สหกิจศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร หลักสูตร สหกิจศึกษาต้องได้รับการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
- 6) สถาบันอุดมศึกษาต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้นักศึกษา ต้องเตรียมความพร้อมให้ นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงความเข้าใจทางทฤษฎีกับการปฏิบัติได้
- 7) สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการวัดผลและประเมินนักศึกษาสหกิจศึกษา
- 8) สหกิจศึกษาเป็นกระบวนการทางวิชาการ

สถาบันอุดมศึกษาต้องมีกระบวนการบริหารสหกิจศึกษาที่สอดคล้องกับหลักการข้างบน ดังนี้ (Cates & Cedercreutz, 2008: p. 23)

- 1) ต้องกำหนดนโยบายสหกิจศึกษาที่เหมาะสม
- 2) ต้องพัฒนาหลักสูตรสหกิจศึกษาที่สอดคล้องกับวิชาชีพและออกแบบปฏิทิน การศึกษาเพื่อให้เกิดภาคสหกิจศึกษาที่เหมาะสมแก่นักศึกษา
- 3) ต้องจัดโครงสร้างการบริหารงานของหน่วยงานสหกิจศึกษาที่พร้อมประสานงานกับ สถานประกอบการ
- 4) ต้องกำหนดภาระงานของบุคลากรที่รับผิดชอบการจัดสหกิจศึกษา
- 5) ต้องมีกระบวนการจัดทำงานคุณภาพจากสถานประกอบการให้นักศึกษา
- 6) มีระบบประเมินผลและเก็บข้อมูลสหกิจศึกษา
- 7) มีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนเข้าสู่สถานประกอบการ ไม่ว่าจะเป็น การเตรียมด้วยการเรียนการสอนในรายวิชาหรือกิจกรรมเสริมอื่นๆ

กลไกสำคัญของระบบสหกิจศึกษาคือมีการบูรณาการประสบการณ์จากการเรียน ในห้องเรียนกับการทำงานในสถานประกอบการและเติมเต็มซึ่งกันและกัน (Nathan & Taylor, 2003: p. 3) ดังปรากฏในภาพที่ 2.1 ซึ่งจะเห็นว่ากลไกสำคัญของการเรียนรู้แบบสหกิจศึกษาคือการนำเอา ความรู้จากแหล่งสองแหล่งมาบูรณาการ มีการนำผลจากการเรียนในห้องเรียนไปใช้

ณ สถานประกอบการ มีการเรียนรู้เพิ่มเติมในสถานประกอบการ และท้ายที่สุดมีการนำผลที่ได้มาสะท้อนกลับในรูปแบบที่เป็นวิชาการ เช่นการสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์ การนำเสนอ ทั้งในระหว่างหรือหลังจากปฏิบัติงานสหกิจศึกษา โดยกระบวนการที่ถูกกล่าวถึงน้อยที่สุดคือการที่นักศึกษานำความรู้จากสถานประกอบการมาอภิปรายหรือสร้างประโยชน์ทางวิชาการหลังจากที่ปฏิบัติงานสหกิจศึกษาเสร็จสิ้น การนำกลไกนี้มาทำซ้ำๆ ในการจัดการเรียนสลับกับสหกิจศึกษาหรือเรียกหลักสูตรแซนด์วิช (Sandwich Course) จะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (Nathan&Taylor, 2003: p.4)

ภาพที่ 2-1กลไกสำคัญของการเรียนรู้แบบสหกิจศึกษา (Nathan&Taylor, 2003: p.4)

ประโยชน์ของการจัดสหกิจศึกษามีสามมิติ ได้แก่ ประโยชน์แก่สถานศึกษา ประโยชน์แก่สถานประกอบการ และประโยชน์แก่นักศึกษาเอง (วิจิตร ศรีสอ้าน และอลงกต ยะไวทย์, 2552: หน้า 7-8) เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ดังกล่าวแล้วพบว่ามีส่วนร่วมส่วนใหญ่มุ่งให้เห็นประโยชน์ทั้งสามด้าน โดยประโยชน์ที่เกิดแก่สถาบันอุดมศึกษา ทำให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการและความสัมพันธ์ที่ดีกับสถานประกอบการ นำไปสู่การต่อยอดความร่วมมือในการทำวิจัย การพัฒนาและหลักสูตรการเรียนการสอนร่วมกัน อีกทั้งทำให้สถาบันอุดมศึกษาได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงาน

นอกจากนี้สหกิจศึกษายังก่อให้เกิดประโยชน์ที่ชัดเจนแก่นักศึกษาคือการได้ประสบการณ์วิชาชีพตรงตามสาขาวิชาชีพ เกิดการพัฒนาทั้งทางวิชาการและพัฒนาตนเอง อีกทั้งมีโอกาสนในการได้ค่าตอบแทนระหว่างปฏิบัติงานและมีโอกาสได้รับการเสนองานสูง (Nathan & Taylor, 2003, p. 1) สถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้สหกิจศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาทักษะทางสังคม (Social Skill) ให้แก่นักศึกษาได้เป็นอย่างดี (Bartkus, 2001: p. 49)

สำหรับประโยชน์ต่อสถานประกอบการที่เด่นชัดมากคือการที่สถานประกอบการมีโอกาสใช้เวลาได้คัดเลือกพนักงานได้นานขึ้นและได้พนักงานที่ตรงกับความต้องการ มีนักศึกษาช่วยปฏิบัติงานตลอดปีทำให้พนักงานประจำมีเวลาที่ทำงานสำคัญได้มากขึ้น สถานประกอบการได้ภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งเสริมการศึกษา และนำไปสู่การสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาในอนาคต (Braunstein & Stull, 2001: p. 11) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอีกหลายงานที่ชี้ให้เห็นว่าสถานประกอบการที่มีสหกิจศึกษาสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากร และเวลาในการทดลองงานของพนักงานใหม่ (Dowdle, 1996; Dubick et al., 1996)

แม้ว่าสหกิจศึกษาจะได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก แต่มีการกล่าวว่าความรู้ที่ได้จากการทำงานเป็นความรู้ที่ไม่เป็นวิชาการและถูกมองว่าเป็นวิธีการในการสร้างประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าจะเป็นวิธีการจัดการศึกษาคุณภาพโดยตรง (Van Gyn et al., 1997) ซึ่งในประเด็นนี้ นักวิจัยด้านการศึกษหลายคนค้านว่าสหกิจศึกษามีที่มาจากทฤษฎีการศึกษาของ John Dewey ที่ว่าด้วยการจัดการศึกษาผ่านประสบการณ์ หรือ Experiential Education (Kolb, 1984: p.25-38) แนวคิด Experiential Education เสนอว่าการเรียนรู้คือการสังเคราะห์ประสบการณ์อย่างมีระบบ ความรู้ที่ได้เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์วิชาชีพคือความรู้ที่ทำให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

2.2 รูปแบบการจัดสหกิจศึกษาในประเทศ (Domestic Cooperative Education)

เมื่อทั่วโลกนาระบบสหกิจศึกษามาใช้พัฒนาคุณภาพบัณฑิตสถาบันอุดมศึกษาจะยึดถือหลักการของ Herman Schneider เพื่อออกแบบการดำเนินงานสหกิจศึกษา (Cooperative Education Operation Design) แต่รายละเอียดกระบวนการและขั้นตอน การดำเนินงานอาจแตกต่างกันไปแล้วแต่บริบทของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ รูปแบบของการจัดสหกิจศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกของสมาคมสหกิจศึกษาโลก เช่น มหาวิทยาลัยวอเตอร์ลูในแคนาดา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสวินเบิร์นในออสเตรเลีย มีรูปแบบที่คล้ายคลึงแต่แตกต่างกันไปในรายละเอียด (อลงกต ยะไวยักษ์, 2549) มีมหาวิทยาลัยไวกาโต (University of Waikato) ประเทศนิวซีแลนด์ เพียงแห่งเดียวที่มีหลักสูตรสหกิจศึกษาที่ครอบคลุมหลายสาขา เช่น พยาบาลศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยวและการบริการ การสื่อสารมวลชน ศึกษาศาสตร์ และมี

กระบวนการขั้นตอนที่อาจแตกต่างกันไปในแต่ละคณะวิชา (Coll & Eames, 2000: p.10) เนื้อหาต่อไปนี้จะกล่าวถึงการดำเนินงานสหกิจศึกษาที่พบในวรรณกรรมต่างๆ

2.2.1 รูปแบบการบริหารหน่วยงานสหกิจศึกษา

การบริหารจัดการสหกิจศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการวางแผนในเรื่องกำลังคน งบประมาณ และสิ่งสนับสนุนอื่นๆ สถาบันอุดมศึกษาต้องพิจารณาก่อนว่าจะจัดสหกิจศึกษาทุกหลักสูตรหรือบางหลักสูตร จัดเป็นหลักสูตรบังคับหรือหลักสูตรเลือกซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวจะนำไปสู่การวิเคราะห์และวางแผนจัดการศึกษาและการจัดตั้งหน่วยงานและการวางรูปแบบการบริหารจัดการสหกิจศึกษา (Aleisa & Alabdulahfez, 2002: p. 4)

จากการศึกษารูปแบบการจัดองค์กรเพื่อบริหารงานสหกิจศึกษาพบว่ามีรูปแบบในการจัดองค์กร 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ การรวมศูนย์การบริหาร (Centralized Model) และแบบกระจายการบริหาร (Decentralized Model) (Wilson, 1997: p. ?)

ระบบรวมศูนย์การบริหารหมายถึงการจัดตั้งหน่วยงานบริหารสหกิจศึกษาเพียงหน่วยเดียวในสถาบันอุดมศึกษา แต่ละประเทศมีรูปแบบการบริหารงานต่างกันในรายละเอียด เช่น มหาวิทยาลัยกาโต ประเทศนิวซีแลนด์ มีการจัดตั้ง Cooperative Education Unit (CEU) เป็นหน่วยงานกลางมีพนักงานประสานงานและให้ความช่วยเหลือคณะวิชาในการบริหารจัดการสหกิจศึกษา (Coll & Eames, 2000: p. 11) เช่นเดียวกันกับมหาวิทยาลัยวอเตอร์ลูมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ที่จัดหน่วยงานกลางระดับมหาวิทยาลัย โดยอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปเช่น CECA หรือ Cooperative Education and the Centre for Career Action ในขณะที่มหาวิทยาลัยเซอร์เรย์มีคณะกรรมการกลางที่ดูแลการจัดสหกิจศึกษาเรียกว่า The University of Surrey Placement ส่วนรูปแบบการกระจายการบริหารนั้น คณะหรือภาควิชาเป็นหน่วยงานที่คอยดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษาในคณะหรือในภาควิชาโดยตรง โดยมีความเป็นอิสระสามารถกำหนดนโยบายสหกิจศึกษาระดับคณะได้

2.2.2 บุคลากรสหกิจศึกษา

เมื่อมีหน่วยงานบริหารงานสหกิจศึกษา บุคลากรและหน้าที่ของบุคลากรเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินภารกิจด้านสหกิจศึกษา การแบ่งงานหรือลักษณะงานของบุคลากรอาจแตกต่างกันไปในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งสอดคล้องกับการจัดองค์กร หน่วยงานกลางมักกำหนดผู้ประสานงานที่มีชื่อเรียกเหมือนหรือแตกต่างกันไปในแต่ละมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยวอเตอร์ลู ประเทศแคนาดา มีเจ้าหน้าที่ประสานงานกับคณะวิชา (Faculty Relations Staff) ทำหน้าที่ประสานงานกับนักศึกษาและภาควิชาในคณะวิชาต่างๆ (University of Waterloo, 2012)

มหาวิทยาลัยนอร์ทอีสเทิร์นประเทศสหรัฐอเมริกา มีเจ้าหน้าที่ประสานงานสหกิจศึกษาหรือ Co-op Coordinator ซึ่งมีทั้งในระดับคณะวิชา ซึ่งมีบทบาทในประสานงานกับหน่วยงานกลางของมหาวิทยาลัย การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาก่อนสัมภาษณ์งาน แนะนำตำแหน่งงาน ให้คำแนะนำทั้งเรื่องสหกิจศึกษาและการปรับตัวในการทำงาน เจ้าหน้าที่จะทำงานประสานกันกับอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการของนักศึกษา (Northeastern University, 2007) นอกจากนี้ยังมี อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษาซึ่งถือเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาสหกิจศึกษาเรื่องลักษณะงานในบางมหาวิทยาลัยกำหนดให้อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษาเป็นผู้นิเทศงานสหกิจศึกษาอีกหน้าที่หนึ่ง นอกจากนี้ยังมีการกำหนดพนักงานที่มีหน้าที่เฉพาะเช่นพนักงานให้ข้อมูล พนักงานรับสมัครงาน หรือพนักงานรับสมัครและจับคู่ตำแหน่งงาน รวมถึงพนักงานสหกิจศึกษาภาคสนามเพื่อดูแลนักศึกษา ณ สถานประกอบการ

2.2.3 การกำหนดภาคการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

ในแต่ละสถาบันอุดมศึกษาจะมีการกำหนดระยะเวลาสำหรับภาคการเรียนรู้และภาคปฏิบัติงานสหกิจศึกษาอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่กำหนดให้นักศึกษาเลือกไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาได้อย่างน้อยหนึ่งภาคการศึกษาส่วนระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่อเนื่องต่อหนึ่งภาคการปฏิบัติงานสหกิจศึกษานั้น ไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนอาจมีระยะ 2 เดือน 3 เดือนหรือมากกว่านั้นก็ได้ (Aleisa & Alabdulahfez, 2001: p. 3) อย่างไรก็ตามเมื่อรวบรวมระยะเวลาของแต่ละภาคการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรสหกิจศึกษาชั้นนำ พบว่า ส่วนใหญ่จะใช้เวลา 4 เดือนหรือมากกว่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2-1 ระยะเวลาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างๆ

มหาวิทยาลัย	ระยะเวลาต่อการปฏิบัติงาน (ระยะต่อเนื่องต่อภาค)	อ้างอิง
มหาวิทยาลัยวอเตอร์ลู ประเทศแคนาดา	ครั้งละ 15 สัปดาห์	(University of Waterloo, 2012)
มหาวิทยาลัยนอร์ทอีสเทิร์น ประเทศสหรัฐอเมริกา	ครั้งละ 4-6 เดือน	(Northeastern University, 2007)
มหาวิทยาลัยซินซินนาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา	ครั้งละ 16-18 สัปดาห์	(Univeristy of Cincinnati, 2011)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสวินเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย	ครั้งละ 6-12 เดือน	(University of Technology Swinburne, 2011)
มหาวิทยาลัยไวกาโต ประเทศนิวซีแลนด์	ครั้งที่ 1 = 3 เดือน ครั้งที่ 2 = 9 เดือน	(Wong & Coll, 2001: p. 11)
มหาวิทยาลัยเซอร์เรย์ ประเทศอังกฤษ	ครั้งละ 12 เดือน	(Wong & Coll, 2001: p. 11)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีโอคแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย	ครั้งที่ 1 (สถานประกอบการ200 ชั่วโมง Reflection 100 ชั่วโมง ภายใน15 สัปดาห์) ครั้งที่ 2 (สถานประกอบการ150 ชั่วโมง Reflection 150 ชั่วโมง ภายใน15 สัปดาห์)	(Fleming & Eames, 2005: p. 27)

สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งจัดให้นักศึกษาสามารถไปสหกิจศึกษาได้มากกว่าหนึ่งครั้งเช่น มหาวิทยาลัยนอร์ทอีสเทิร์น ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้นักศึกษาที่เลือกเรียนโปรแกรมห้าปี สามารถเลือกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาได้ 4 - 6 ภาคการศึกษาเช่นเดียวกันกับที่มหาวิทยาลัยซินซินนาติ ที่นักศึกษาสามารถเลือกปฏิบัติงานได้ 5 ภาคการศึกษาจากการศึกษาทั้งหมด 14 ภาคการศึกษา

2.2.4 การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนไปสหกิจศึกษา

กระบวนการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา ได้แก่ การคัดเลือกนักศึกษา การจัดหางานให้นักศึกษา การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกิจศึกษาก่อนไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา การเตรียมความพร้อมทางวิชาการและความพร้อมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยส่วนใหญ่สถาบันอุดมศึกษามักเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา โดยสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การฝึกอบรมนักศึกษาก่อนล่วงหน้า การฟังบรรยายพิเศษ การจัดรายวิชาเตรียมสหกิจศึกษา หรืออาจหมายรวมถึงการทำความเข้าใจกับผู้ปกครองของนักศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาด้วย ส่วนตัวอย่างหัวข้อในการเตรียมความพร้อม เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสวินเบิร์นกำหนดหัวข้อ ทักษะการทำงานให้ประสบความสำเร็จ การกำหนดเป้าหมายในการทำงาน ทักษะการตัดสินใจ และการประเมินตนเอง

2.2.5 การจัดหางานสหกิจศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งมีการกำหนดคุณสมบัตินักศึกษาก่อนที่จะไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา เช่น วิทยาลัยเทคโนโลยีรียาด (Riyadh College of Technology) ซึ่งเป็นวิทยาลัยแห่งแรกที่ใช้หลักสูตรสหกิจศึกษาในประเทศซาอุดีอาระเบีย กำหนดให้นักศึกษาต้องลงทะเบียนเรียนครบอย่างน้อยสองในสามของจำนวนหน่วยกิตทั้งหมดก่อนที่จะลงทะเบียนเรียนรายวิชาสหกิจศึกษา เมื่อนักศึกษาเข้าสู่กระบวนการสหกิจศึกษา สถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการต้องจัดการ Placement หรือการจัดหางานคุณภาพให้กับนักศึกษา โดยส่วนใหญ่ มักพิจารณาความรู้ความสามารถของนักศึกษาร่วมกับการวิเคราะห์ลักษณะงาน

การจัดหางานคุณภาพที่ดีนั้น จะเกิดขึ้นได้เมื่อ (Long et al., 2001)

- 1) สถานประกอบการเข้าใจในหลักการของสหกิจศึกษา
- 2) มีการติดต่อประสานงานหรือการสื่อสารที่ดีระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับ

สถานประกอบการ และ

3) มีระบบการจัดการเอกสาร (Documentation System) ที่ดีมีประสิทธิภาพ สามารถระบุข้อมูลที่จำเป็นและสำคัญสำหรับสถานประกอบการและสถาบันอุดมศึกษาได้ เช่น แสดงการคัดเลือกนักศึกษา ลักษณะงาน และการจัดวางตำแหน่งงานให้นักศึกษา

สถานประกอบการจะต้องรวบรวมตำแหน่งงานที่ต้องการนักศึกษาสหกิจศึกษา และเสนองานไปยังสถาบันอุดมศึกษา หลังจากนั้นสถาบันอุดมศึกษาจะนำไปประกาศแก่นักศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประกาศในบอร์ด การส่งอีเมลล์ให้นักศึกษา (Ward, Frost, & Yonge, 2004) สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งให้ความสำคัญกับกระบวนการนี้เป็นอย่างมากมีการพัฒนาปรับปรุงการประกาศงานและการจับคู่งาน (Job Matching) โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้เพื่อให้กระบวนการดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ระบบฐานข้อมูล JobMine ของมหาวิทยาลัยวอร์เตอร์ลูประกอบด้วยการประกาศงาน การส่งประวัติส่วนตัวออนไลน์ และการจับคู่งานออนไลน์ได้ด้วยเมื่อนักศึกษาพิจารณาลักษณะงานก็จะแจ้งความจำนงค์เพื่อเข้าสู่กระบวนการคัดเลือก เช่น การกรอกใบสมัคร การส่งประวัติส่วนตัวทั้งเป็นกระดาษและออนไลน์ มหาวิทยาลัยไวคาโตประเทศนิวซีแลนด์ เห็นความสำคัญของประวัติส่วนตัว (Curriculum Vitae) เป็นอย่างมากได้กำหนดให้นักศึกษาต้องเตรียมประวัติดังกล่าวไว้ให้พร้อม ในบางครั้งอาจให้นักศึกษาเตรียมเอกสารเพิ่มเติม เช่น รูปภาพ ผลการเรียน หรือหนังสือรับรองจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อที่จะได้ตำแหน่งงานที่เหมาะสมที่สุด

2.2.6 รูปแบบงานสหกิจศึกษา

รูปแบบงานคุณภาพที่เหมาะสมนั้นต้องมีคุณค่าทำให้เกิดการเรียนรู้ โดยมีทั้งคุณค่าทางวิชาการและเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงาน ในปัจจุบันมี 2 รูปแบบที่เป็นที่นิยม แบบแรกคือ งานโครงการ(Project Work)และแบบที่ 2 คือ งานประจำที่มีคุณภาพ ซึ่งทั้งสองแบบมีข้อดีแตกต่างกันไป งานโครงการจะสร้างแรงจูงใจ สร้างสรรค์ ฝึกให้นักศึกษาแก้ปัญหาและมีอิสระทางความคิดมากกว่า (Patrick, et al., 2008: p.15) นอกจากนี้ยังมีรูปแบบของงานประเภทโครงการวิจัย ความรับผิดชอบองค์กรต่อสังคม (Cooperative Research Project on Corporate Social Responsibility) ซึ่งเป็นที่ต้องการมากเนื่องจากสถานประกอบการส่วนใหญ่ได้รับความคาดหวังจากสังคมมากขึ้น นักศึกษาสหกิจศึกษาจะเข้ามาช่วยพัฒนาปรับปรุงงานหรือคิดค้นงานที่ผลักดันให้สถานประกอบการร่วมสร้างสังคมให้ดีขึ้น (Reinhard et al., 2010)

ตามหลักการของเฮอร์แมน ชไนเดอร์ นักศึกษาสหกิจศึกษาต้องได้รับค่าตอบแทนจากสถานประกอบการ ในกรณีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสวีเดนประเทศออสเตรเลีย กำหนดให้สถานประกอบการต้องจ่ายค่าตอบแทนให้นักศึกษาสหกิจศึกษาเท่ากับร้อยละ 70 ของค่าตอบแทนบัณฑิตระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลกมักจะมีการให้คำแนะนำ นักศึกษาเกี่ยวกับการได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม และไม่ส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน ยกเว้นในกรณีที่เกิดผลกระทบจากปัจจัยภายนอก เช่น วิกฤติเศรษฐกิจหรือการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ว่างงานในประเทศ (University of Waterloo, 2012)

2.2.7 การติดตามดูแลและการนิเทศ

การติดตามดูแลและการนิเทศนั้น เป็นสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาควรให้การสนับสนุน โดยการให้ทรัพยากรบุคคล เวลา และงบประมาณที่เหมาะสม (Aleisa & Alabdulahfez, 2001: p. 5) ในการวางแผนเพื่อติดตามดูแลนักศึกษานั้นควรเป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างสถานประกอบการและสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการประเมินผลให้เสร็จสิ้นทั้งกระบวนการ โดยขั้นตอนสำคัญของการดูแลนักศึกษา คือกระบวนการการนิเทศ

การนิเทศคือการประเมินความสามารถและความก้าวหน้าของนักศึกษาในระหว่างที่ปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ณ สถานประกอบการ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและการพัฒนาการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการต่อไป การนิเทศอาจทำได้สองระยะคือ ระหว่างปฏิบัติงานสหกิจศึกษา และระยะก่อนการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาเสร็จสิ้นลง (University of Waterloo, 2012) สถาบันอุดมศึกษาอาจมอบหมายบุคลากรที่รับผิดชอบการนิเทศแตกต่างกัน เช่น มหาวิทยาลัยวอเตอร์ลูกำหนดให้เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษาซึ่งฝังตัวอยู่ในภาคสนามเป็นผู้รับผิดชอบ

การนิเทศมหาวิทยาลัยนอร์ธอีสเทิร์นมอบหมายผู้ประสานงานสหกิจศึกษาเป็นผู้นิเทศ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุวินเบิร์นมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ

ผู้นิเทศต้องไปนิเทศ ณ สถานประกอบการ และต้องใช้เวลาในการนิเทศต่อครั้งให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ รูปแบบการนิเทศ ณ สถานประกอบการ มักเป็นรูปแบบของการสัมภาษณ์นักศึกษา สัมภาษณ์พนักงานที่ปรึกษา การเยี่ยมชมสถานประกอบการ หรือการเข้าพบผู้บริหารของสถานประกอบการนั้นๆ ส่วนประเด็นการหารือในการนิเทศนักศึกษา ได้แก่ การแจ้งวัตถุประสงค์ของการมานิเทศ การติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน การสอบถามถึงประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับ เป็นต้น (อลงกต ยะไวทย์, 2549: หน้า 60) สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งอาจกำหนดให้มีการประเมินความสามารถของนักศึกษารวมถึงประเมินสถานประกอบการไปพร้อมกัน สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งอาจไม่มีงบประมาณหรือไม่มีบุคลากรมากพอในการนิเทศ (Aleisa & Alabdulahfez, 2001: p.5) เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งเช่นมหาวิทยาลัยเซอร์เรย์ประเทศอังกฤษ มีการจัดงบประมาณกลางเพื่อการนิเทศเป็นจำนวนที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการไปนิเทศอย่างน้อย 3 ครั้งต่อปี ต่อนักศึกษาหนึ่งคน (ภาคการศึกษาสหกิจศึกษาคือ 12 เดือน) (Ward et al., 2004, p. 28) หรือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีไอคแลนด์กำหนดให้นักศึกษาพบอาจารย์ที่ปรึกษาทุกๆ สองสัปดาห์ หากสถานประกอบการอยู่ไกล อาจารย์ที่ปรึกษาอาจใช้วิธีติดต่อนักศึกษาทางโทรศัพท์และหรืออีเมลแทน (Fleming & Eames, 2005: p.27) ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งให้ความสำคัญของการใช้เครื่องมือการสื่อสารออนไลน์เพื่อติดตามดูแลนักศึกษา (Todd et al., 2010: p.68)

2.2.8 การประเมินผลสหกิจศึกษา

ในระหว่างและหลังการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา นักศึกษาสหกิจศึกษาจะได้รับการประเมิน สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลและสัดส่วนในการประเมินผลให้ชัดเจน การประเมินอาจทำครั้งเดียวเมื่อนักศึกษาปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้วหรืออาจทำสองครั้ง โดยเพิ่มการประเมินผลกลางภาคสหกิจศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาได้รับทราบผลประเมินและนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานต่อไป (University of Waterloo, 2012) ผู้ประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษามาจากสองแหล่งคือ การประเมินจากสถานประกอบการและการประเมินจากสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจะมีการกำหนดสัดส่วนการประเมิน สำหรับวิธีในการประเมินผลนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรประเมินโดยเปรียบเทียบวิธีเชิงปริมาณและวิธีเชิงคุณภาพวิธีเชิงปริมาณที่ควรใช้ได้แก่ การให้คะแนนการส่งเอกสาร การเข้าพบ การสำรวจความพึงพอใจของพนักงานที่เลี้ยง โดยให้ค่าคะแนนแบบ Likert Scale หรือใช้วิธีเชิงคุณภาพ เช่น การทบทวน Portfolio การประเมินจากการสัมภาษณ์ การเขียนความเรียงประเมินตนเอง การสะท้อนกลับส่วนบุคคล เป็นต้น (Jaekel et al., 2010)

2.2.9 กิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษา

กิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญมาก เป็นกระบวนการที่นำความรู้ที่ได้รับจากสถานประกอบกลับไปสู่สถาบันอุดมศึกษา กิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษามีรูปแบบกิจกรรมแตกต่างกันไป เช่น การกำหนดให้นักศึกษาเข้าร่วมสัมมนา สหกิจศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้คณาจารย์ รุ่นน้องและเพื่อนนักศึกษา โดยอาจเชิญผู้แทนจากสถานประกอบการมาร่วมรับฟังด้วยโดยรูปแบบการสัมมนาอาจประกอบด้วยการนำเสนอในที่ประชุมและการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน ในมหาวิทยาลัยไวคาโต ประเทศนิวซีแลนด์ กิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษาคือการสะท้อนกลับ (Reflection) และการประเมินตนเอง (Self – assessment) ส่วนมหาวิทยาลัยวอเตอร์ลูประเทศแคนาดา คณะวิชาจะจัดการสัมภาษณ์หลังกลับสู่สถาบัน หรืออาจจะจัดเวทีสนทนาสะท้อนกลับ (Feedback Session) ซึ่งประกอบด้วย การสนทนา กึ่งเป็นทางการระหว่างนักศึกษาสหกิจศึกษา คณาจารย์ในคณะ นักศึกษาอื่น ๆ ที่สนใจและผู้แทนสถานประกอบการหรือบางครั้งเป็นพนักงานของหน่วยงานสหกิจศึกษาในมหาวิทยาลัยซึ่งคล้ายคลึงกับมหาวิทยาลัยนอร์ธอีสเทิร์นที่กำหนดให้นักศึกษาเข้าร่วมสัมมนาแลกเปลี่ยน และได้รับการสัมภาษณ์โดยอาจารย์ที่ปรึกษา

แม้ระบบสหกิจศึกษาจะเป็นที่นิยมทั่วโลก แต่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการสหกิจศึกษา ส่วนใหญ่มักมาจากบทความวิจัยหรือแหล่งข้อมูลจากประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ ยุโรป ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เป็นส่วนใหญ่ งานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการสหกิจศึกษาในภูมิภาคหรือประเทศอื่นๆ มีน้อยมาก ทำให้ไม่เห็นบริบทอื่นๆ ที่แตกต่างจากบริบทของสถาบันอุดมศึกษาของประเทศตะวันตกตัวอย่างเช่นงานวิจัยของ Tanaka (2009) ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างทัศนคติเรื่องการเรียนรู้ในการทำงานของประเทศในเอเชีย การบูรณาการการเรียนกับการทำงานนั้นไม่ค่อยเป็นที่นิยมมากนักในประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากเหตุผลทางสังคมกับวัฒนธรรมในที่ทำงานของประเทศญี่ปุ่น โดยพนักงานชาวญี่ปุ่นจะมีความจงรักภักดีกับบริษัทค่อนข้างสูง นักศึกษาในญี่ปุ่นจะไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการเพียง 2 เดือนเท่านั้น ซึ่งน้อยมากเพราะถือว่าใช้เวลาอีกทั้งชีวิตที่จะเรียนรู้งานตามลำดับขั้นตอนการทำงาน ดังนั้น งานวิจัยเรื่อง “การสำรวจสถานภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอาเซียน” เล่มนี้ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะรวบรวมกระบวนการสหกิจศึกษาในประเทศต่างๆ โดยเริ่มจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน

2.3 การจัดสหกิจศึกษานานาชาติ (International Cooperative Education)

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก ปัจจัยแห่งความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การพัฒนาระบบการขนส่ง เทคโนโลยีในการสื่อสาร ซึ่งเป็นพลวัตของโลกาภิวัตน์ หรือ Globalization สหกิจศึกษานานาชาติถือเป็นอีกมิติหนึ่งของการจัดสหกิจศึกษาที่ตอบสนองต่อโลกาภิวัตน์ โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือการส่งนักศึกษาไปเรียนรู้ในสถานประกอบการ “ในต่างประเทศ” ซึ่งมีบริบทแตกต่างจากสถานประกอบการในประเทศ ในขณะเดียวกันสหกิจศึกษานานาชาติหมายถึงการที่สถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศของตนได้เช่นเดียวกัน จุดมุ่งหมายของสหกิจศึกษานานาชาติคือการเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศใดก็ตามสามารถผลิตบัณฑิตที่มีมาตรฐานตามคาดหวังของตลาดแรงงานสากล (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2002: หน้า 4) และเชื่อว่าสหกิจศึกษานานาชาติจะช่วยสร้างประสบการณ์ที่เข้มข้นควบคู่ไปกับการพัฒนาทางวิชาการ (Keen, 2001)

การส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการต่างประเทศได้รับความนิยมในสหรัฐอเมริกาหลังจากที่สถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาเริ่มต้นจัดสหกิจศึกษาในประเทศได้ไม่นาน (Allen & Brown, 1978: p.61) สถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาทะหนักดีว่าพลเมืองอเมริกันทราบเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศและวัฒนธรรมของประเทศอื่น ๆ น้อยมาก ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกามีการขยายตัวทำธุรกิจระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก (Sprinkle, 1981: p.100) ปัจจัยที่ส่งเสริมสหกิจศึกษานานาชาติ คือ ประชากรมีความสนใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมากขึ้นและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปต่างประเทศลดลง ส่งผลให้นักศึกษาตัดสินใจออกไปเรียนรู้นอกห้องเรียนในต่างประเทศมากขึ้น (Coll & Paku, 2007: p. 105) ในด้านของสถานประกอบการนั้น สถานประกอบการข้ามชาติก็มีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการรับนักศึกษาต่างชาติมาปฏิบัติงานในบริษัทของตนเพื่อบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานมากขึ้น (Aleisa & Alabdulahfez, 2001: p. 2)

การจัดสหกิจศึกษานานาชาติทำให้นักศึกษามีโอกาสในการจ้างงานต่างประเทศ เพิ่มทักษะทางสังคมต่างวัฒนธรรมได้ประสบการณ์การพักอาศัยในสภาพอากาศและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากภายในประเทศ และการเพิ่มโอกาสในการเดินทางท่องเที่ยวและเรียนรู้การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมปัจจัยเหล่านี้ทำให้นักศึกษาสนใจเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษานานาชาติเป็นจำนวนมาก (Coll et al., 2003: p.3) ในด้านสถานประกอบการพบว่าผู้ประกอบการในประเทศนิวซีแลนด์พึงพอใจนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ไปปฏิบัติงานต่างประเทศเนื่องจากมีประสบการณ์ที่แตกต่างออกไป และนักศึกษาได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ มากกว่านักศึกษาที่ปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศ (Coll, 2006: p.41) นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาเคมีที่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาทั่วยุโรปมีความมั่นใจมากขึ้น

นักศึกษาเองก็ประเมินว่าตนเองมีการพัฒนามากขึ้นเมื่อไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ โดยจำแนกประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาได้เป็นสามด้าน คือ ด้านภาษาด้านสังคม และด้านทักษะการปฏิบัติ (Ward et al., 2004: p. 27)

ประโยชน์ของการไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ สามารถสรุปได้ ดังนี้ (Heller and Geringer, 1984: p.42)

- 1) นักศึกษาได้รับเพิ่มความรู้เพิ่มเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมโลก
- 2) ประเทศที่รับนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศผู้ส่งนักศึกษามากขึ้น
- 3) นักศึกษาที่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติสามารถจบการศึกษาและศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาได้มากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้ไปต่างประเทศ
- 4) นักศึกษามีทัศนคติในการสนใจใฝ่รู้มากขึ้น เช่น การอ่านหนังสือภาษาต่างประเทศ การเดินทางเที่ยวต่างประเทศบ่อยขึ้น หรือการติดตามข่าวสารบ้านเมืองมากขึ้น

สำหรับประโยชน์ที่สถานประกอบการที่รับนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาตินั้น สถานประกอบการระบุว่าไม่ได้ประโยชน์โดยตรงในการใช้สหกิจศึกษานานาชาติเพื่อคัดเลือกนักศึกษา แต่ได้ประโยชน์ในแง่มุมอื่น ได้แก่ 1) การเปิดโอกาสให้พนักงานของบริษัทได้พัฒนาตนเองโดยการปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาต่างชาติและได้เรียนรู้วัฒนธรรมอื่นๆ 2) พนักงานบริษัทมีความรับผิดชอบมากขึ้นเมื่อต้องดูแลประสานงานกับนักศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ และ 3) ได้ประโยชน์จากการที่มีแรงงานตลอดทั้งปีเนื่องด้วยฤดูกาลของภาคการศึกษาสหกิจศึกษาในแต่ละประเทศไม่ตรงกัน (Beard et al., 2001: p. 9)

ในการประชุมสหกิจศึกษาโลกที่จัดขึ้นที่มหาวิทยาลัยบรูเนล (Brunel University) ประเทศอังกฤษ ในปี ค.ศ.1979 ได้มีการอภิปรายถึงการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติว่ามีวิธีการเหมือนหรือแตกต่างจากสหกิจศึกษาที่ดำเนินงานกันอยู่ในขณะนั้นอย่างไรบ้าง ประเด็นดังกล่าวได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก หลังจากนั้นได้มีการจัดการประชุมใหญ่เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ ปีค.ศ. 1981 ที่มหาวิทยาลัยนอร์ธอีสเทิร์น ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ.1983 ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสวีเดนประเทศออสเตรเลีย ปี ค.ศ.1985 ที่วิทยาลัยนาเพีย (Napier College) ประเทศสกอตแลนด์ และปี ค.ศ.1987 ที่ The Netherlands Council for Higher Vocational/Professional Education ซึ่งผลสรุปจากการประชุมคือสหกิจศึกษานานาชาติมีประโยชน์อย่างมากในการยกระดับมาตรฐานคุณภาพบัณฑิตและสร้างสรรค์ประโยชน์เชิงสังคมและวัฒนธรรมนอกจากนี้ยังพบว่า การดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติมีความคล้ายคลึงกับสหกิจศึกษาในประเทศ แต่มีบางประเด็นที่อาจแตกต่างหรือมีจุดเน้นที่ต่างออกไปสามารถสรุปได้ 6 ประเด็น รายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 วัตถุประสงค์ของสหกิจศึกษานานาชาติ

สหกิจศึกษานานาชาติให้โอกาสนักศึกษาในการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการในต่างประเทศ ทำให้นักศึกษาได้เพิ่มพูนความสามารถทางภาษา มีโอกาสเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม หรือได้รับความรู้ใหม่ที่ทันสมัยแตกต่างจากการเรียนรู้โดยกระบวนการสหกิจศึกษาในประเทศ (Sprinkle, 1981: p. 101) กระบวนการสหกิจศึกษาในแต่ละประเทศอาจมีวัตถุประสงค์หลักที่แตกต่างกันไป เช่น วัตถุประสงค์ของนักศึกษาจากประเทศตะวันออกเห็นว่าสหกิจศึกษานานาชาติเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจ แต่นักศึกษาจากประเทศตะวันตกเห็นความสำคัญของสหกิจศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมมากกว่า (Srisa-an, 1998)

2.3.2 รูปแบบการบริหารหน่วยงานสหกิจศึกษานานาชาติและบุคลากรสหกิจศึกษานานาชาติ

กระบวนการสหกิจศึกษานานาชาติไม่แตกต่างกับสหกิจศึกษาในประเทศ แต่มีรายละเอียดซับซ้อนมากขึ้นเนื่องจากอยู่ในบริบทที่เป็นสากล มีความแตกต่างในเรื่องของภาคการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา (Cooperative Education Work Term) หรือระยะเวลาในการปฏิบัติงานสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีความพร้อมในการดำเนินงานดังกล่าวมากขึ้น เช่น การกำหนดมาตรฐานการทำงานที่คำนึงถึงบริบทข้ามวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานในการจัดโครงสร้าง การทำงาน ห้องทำงาน เครื่องมือในการสื่อสารและบุคลากรที่มีมิติของความเป็นวิเทศสัมพันธ์ (Wong & Coll, 2001: p. 11)

สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการโครงสร้างภายในเพื่อบริหารสหกิจศึกษานานาชาติ เช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษาในประเทศ แม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาจะมีความถนัดหรือดำเนินงานสหกิจศึกษามานานเท่าใดก็ตาม แต่ไม่ได้หมายความว่าสามารถดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องด้วยบุคลากรนั้นอาจไม่ได้มีประสบการณ์ ทักษะ และความรู้มากเพียงพอสำหรับบริบทที่ต่างออกไป การเตรียมความพร้อมของบุคลากรและหน่วยงานสหกิจศึกษานานาชาติจึงเป็นเรื่องสำคัญ (Sprinkle, 1981: p. 103)

การใช้ตัวแทนหรือเครือข่ายสหกิจศึกษาในต่างประเทศเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง เช่นมอบหมายให้สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นพันธมิตรกันหรือสถาบันเครือข่ายนานาชาติช่วยจัดการสหกิจศึกษาในต่างประเทศสถาบันเครือข่ายสหกิจศึกษานานาชาติสามารถช่วยหาสถานประกอบการหางานให้นักศึกษา ประสานงานเรื่องการขอใบอนุญาตเข้าเมือง จัดเตรียมที่พักอาศัย การรับส่งนักศึกษาไปยังสถานประกอบการ ประสานงานสถานประกอบการ หรือแม้แต่คอยช่วยเหลือนักศึกษา

ในเรื่องต่างๆไป (วิจิตร ศรีสอาน, 2552: หน้า54)สถาบันเครือข่ายกลางสหกิจศึกษานานาชาติที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โครงการฝึกงานด้านเทคนิคในต่างประเทศ (International Association for the Exchange of Students for Technical Experience: IAESTE) ซึ่งก่อตั้งในลอนดอน ประเทศอังกฤษตั้งแต่ปี ค.ศ.1948 และแลกเปลี่ยนนักศึกษาให้สถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกหรือศูนย์ซีโม (Centre for International Mobility – CIMO) สำหรับจัดส่งบุคลากรไปปฏิบัติงานในประเทศฟินแลนด์ เป็นต้น

2.3.3 การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ

นักศึกษาที่จะไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติต้องมีความพร้อมสูงในด้านความรู้เชิงวิชาการ และเนื่องจากต้องไปปฏิบัติงานในต่างประเทศซึ่งมีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่าง ดังนั้น กระบวนการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติจะเข้มข้นกว่านักศึกษาที่ปฏิบัติงานในประเทศ นักศึกษาจำเป็นต้องได้รับการเตรียมความพร้อมด้านสังคม วัฒนธรรมและภาษาเพิ่มเติมด้วย (Northeastern University, 2007) การเตรียมเอกสารเพื่อการเดินทางไปต่างประเทศ เช่น การขอวีซ่า การจองตั๋วเครื่องบิน การจัดทำประกันสุขภาพต่างแดน การหาที่พัก และการรับส่งนักศึกษาที่สนามบิน เป็นต้น มหาวิทยาลัยเซอร์เรย์ ประเทศอังกฤษ กำหนดให้นักศึกษาต้องผ่านการตรวจสอบสุขภาพ (Health Checklist) ก่อนเดินทาง นักศึกษาอเมริกันที่ไปปฏิบัติงานในเอเชีย ต้องเตรียมตัวในหลายด้านโดยเฉพาะ ด้านภาษา และการทำงานในบริบทข้ามวัฒนธรรม โดยอาจส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในบริษัทที่มีรูปแบบพฤติกรรมก่อนไปทำงานในเอเชีย และนักศึกษาควรประสานงานกับหอการค้าอเมริกันประจำประเทศต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดเพื่อติดตามข่าวสารเกี่ยวกับตำแหน่งงานสำหรับชาวต่างชาติ (Mehta, 1999: p.65)

นักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติอาจได้รับความคาดหวังว่าจะเป็นทูตเพื่อสื่อสารวัฒนธรรมของตนให้แก่ประเทศที่ตนไปปฏิบัติงานเข้าใจ เช่น หน้าที่ของนักศึกษาในโปรแกรม International Cooperative Education Program หรือ ICP ของมหาวิทยาลัยซินซินนาติ จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้แทนที่ดีของมหาวิทยาลัยซินซินนาติและของประเทศสหรัฐอเมริกา

2.3.4 การคัดเลือกนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีความชัดเจนในการกำหนดคุณสมบัติของนักศึกษาที่พร้อมจะไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาต่างประเทศ ความสามารถและทักษะทางวิชาการ ทักษะทางสังคม วัฒนธรรมและภาษา การคัดเลือกนักศึกษาต้องมีการรวบรวมการที่รอบคอบ สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งอาจตั้งคณะกรรมการในการคัดเลือกนักศึกษา โดยเฉพาะในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษามีการคัดเลือกนักศึกษาเพื่อรับทุนหรือสนับสนุนงบประมาณให้แก่นักศึกษา หากสนับสนุนไม่ได้ทั้งหมดของค่าใช้จ่าย สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดว่ามีค่าใช้จ่ายส่วนใดที่นักศึกษาต้องรับผิดชอบ

2.3.5 การจัดหางานสหกิจศึกษานานาชาติ

กระบวนการจัดหางานสหกิจศึกษานานาชาติที่มีคุณภาพจะใช้เวลามากกว่าการจัดหางานสหกิจศึกษาในประเทศ โดยใช้เวลาอย่างน้อย 6 เดือน (Coll et al., 2003: p. 5) การจัดหางานคุณภาพนั้นหากออกแบบให้มีประสิทธิภาพสามารถใช้เป็นจุดแข็งที่สร้างการเรียนรู้ของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยเคอร์ติน (Curtin University) ประเทศออสเตรเลีย จัดโครงการ International Occupational Therapy Placement ซึ่งจัดหางานคุณภาพในสถานประกอบการที่มีคุณภาพในระดับดีมาก โดยจะส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานพร้อมทั้งศึกษาดูงานในสถานประกอบการนั้นต่อไป (Patrick, et al., 2008: p.25) โดยส่วนใหญ่นักศึกษาจะให้ความสำคัญกับการเลือกประเทศที่จะไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาและการเลือกตำแหน่งงานเป็นลำดับแรก

2.3.6 การติดตามดูแลและการนิเทศงาน

การนิเทศงานสำหรับสหกิจศึกษานานาชาตินั้นมีปัจจัยอื่นๆ ที่ต้องนำมาพิจารณา มากกว่าการนิเทศงานของสหกิจศึกษาในประเทศ ได้แก่ ระยะทางในการเดินทางไปประเทศนั้น ๆ งบประมาณในการนิเทศงาน และภาษาในการประสานงานเมื่อต้องนิเทศงาน โดยหลักแล้ว การนิเทศงานนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น การส่งคณาจารย์นิเทศไปนิเทศงานเอง การประสานให้สถาบันเครือข่ายในต่างประเทศเป็นผู้นิเทศงาน หรือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2.3.7 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับสหกิจศึกษานานาชาติพบว่า การดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ซับซ้อนกว่าสหกิจศึกษาในประเทศ ปัญหาที่พบในงานวิจัยมักคล้ายคลึงกัน แยกออกเป็นสองประเด็น คือ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับนักศึกษา และปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับกระบวนการสหกิจศึกษานานาชาติ

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาเมื่อต้องไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติคือ อุปสรรคด้านภาษาและการสื่อสาร (Coll et al., 2003: p. 4; Paku & Coll, 2006) นักศึกษาต่างชาติมีวัฒนธรรมในการทำงานแตกต่างจากนักศึกษาในท้องถิ่นจึงมีปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ (Coll et al., 2003: p. 3; Coll, 2004: p. 41; Patrick et al., 2008: p.25)

ปัญหาที่พบในกระบวนการสหกิจศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติคือการหาสถานประกอบการและงานคุณภาพซับซ้อนมากกว่าการหางานในประเทศ ในบางครั้งอาจเกิดปัญหาความคาดหวังของนายจ้างไม่สัมพันธ์กันกับความสามารถของนักศึกษาที่เรียนรู้จากชั้นเรียนจากอีกประเทศหนึ่ง (Reeve, 2005; Paku & Coll, 2006) นอกจากนี้ ยังมีปัญหาระเบียบพิธีการเข้าเมือง

และกระบวนการขอลงตราใบอนุญาตเข้าเมือง (VISA) ซึ่งแต่ละประเทศจะมีกฎระเบียบเข้มงวดต่างกันไป (Coll et al, 2003: p. 4; Patrick, et al., 2008: p.24) เช่น นักศึกษาต่างชาติที่มาปฏิบัติงานในสถานประกอบการออสเตรเลียมีจำนวนน้อยมากเนื่องจากปัญหาเรื่องวีซ่า นักศึกษาต่างชาติไม่สามารถทำงานได้เว้นแต่ว่าการปฏิบัติงานนั้นเป็นข้อบังคับส่วนหนึ่งของหลักสูตร (Patrick et al, 2008 : p. 24) นอกจากนี้ ยังมีปัญหาที่เกิดจากภายในสถาบันอุดมศึกษาเอง เช่น ขาดการสนับสนุนงบประมาณและนโยบายที่เป็นรูปธรรมจากรัฐ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาไม่มีระบบงานที่มีประสิทธิภาพและงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Van der Schyff, 2000) รวมถึงปัญหาที่เจ้าหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษามีทัศนคติเชิงลบว่าเป็นการเสียเวลาและทรัพยากรในการดูแลนักศึกษาต่างชาติเนื่องด้วยท้ายที่สุดนักศึกษาเหล่านั้นก็จะไม่ได้อาศัยอยู่ในประเทศของตนหลังจบการศึกษา (Patrick et al., 2008: p.25) นโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนสหกิจศึกษานานาชาติ โดยเฉพาะงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานเป็นสิ่งที่สำคัญ รวมถึงการวางนโยบายส่วนอื่นๆ เช่นนโยบายด้านความปลอดภัยและการประกันสุขภาพให้นักศึกษา การมีหมายเลขโทรศัพท์ด่วน 24 ชั่วโมงสำหรับนักศึกษา เป็นต้น (Ward et al, 2004: p. 33) ที่สำคัญที่สุดคือความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถาบันอุดมศึกษา ทั้งสองฝ่ายต้องมั่นใจในกระบวนการของกันและกันเนื่องจากอยู่ห่างไกล ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยเซอร์เรย์ใช้ความร่วมมือในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติจากการทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและฝ่ายบุคคลของบริษัทนั้นๆ

2.4 สหกิจศึกษานานาชาติในอาเซียนและในประเทศไทย

ภูมิภาคเอเชียมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโลก เนื่องจากมีเมืองเกิดใหม่ในทวีปเอเชียตลอดเวลา ทำให้มีการสร้างงานเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น ประเทศจีนประเทศเดียวสร้างเครือข่ายระบบโทรศัพท์มากเท่าระบบโทรศัพท์ในสหราชอาณาจักรทั้งหมด ประเทศในภูมิภาคเอเชียจึงเหมาะสมกับการเป็นประเทศที่รับนักศึกษาสหกิจศึกษาจากต่างชาติ โดยจุดแข็งของประเทศในเอเชียไม่เพียงแต่การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องเท่านั้น แต่ยังเป็นทวีปที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่สวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือนักเรียนต่างชาติด้วยศักยภาพทางการท่องเที่ยว (Mehta, 1999: p.64)

ในภูมิภาคเอเชีย อาเซียนหรือกลุ่มประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) อันได้แก่ ไทย กัมพูชา บรูไน ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สิงคโปร์ อินโดนีเซีย นับวันจะมีบทบาทมากขึ้นในเวทีโลก เนื่องจากการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยประเทศไทยได้ประกาศตนตอบรับนโยบายดังกล่าวเพื่อมุ่งเปิดเสรีทางการศึกษาและเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษานานาชาติ ปัจจัยส่งเสริมที่ทำให้ประเทศไทยเป็นกำลังหลักในการจัดการศึกษานานาชาติคือ

การริเริ่มจัดตั้งหรือมีองค์กรเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาหลายองค์กร เช่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาประเทศไทยในฐานะที่เป็นเลขาธิการของ ASEAN University Network (AUN) รับผิดชอบโดยตรงในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นเจ้าภาพก่อตั้ง Association of Southeast Asian Institutions of Higher Learning (ASIAHL) ซึ่งมีบทบาทมากในการส่งเสริมให้เกิดคุณภาพที่เป็นเลิศในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริหารการศึกษา นอกจากนี้ยังมีองค์กรอื่นๆ ที่ส่งเสริมการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน เช่น Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMEO) และ The University Mobility in Asia and the Pacific (UMAP) เป็นต้น (Tejavanija Chang, 2004)

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษายังสนับสนุนการดำเนินงานสหกิจศึกษา โดยใช้ต้นแบบจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี หลังจากทีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยดำเนินการสหกิจศึกษามาได้สักระยะหนึ่ง ก็เกิดการผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาไทยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในระดับภูมิภาคและนานาชาติ เพื่อตอบสนองต่อนโยบายเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีเมื่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเริ่มจัดสหกิจศึกษาเป็นหลักสูตรเลือก ได้ส่งนักศึกษาจำนวนหนึ่งไปสหกิจศึกษานานาชาติเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาหันมาเลือกเรียนหลักสูตรสหกิจศึกษามากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาไทยสนใจที่จะจัดสหกิจศึกษานานาชาติมากขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา เนื่องจากอิทธิพลหลายประการ ได้แก่การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมโลก รวมถึงการจัด 12th World Conference on Cooperative Education ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ภายใต้หัวข้อ ‘Globalization of Cooperative Education: Adoption of Borderless Systems’ (Coll et al., 2003: p.1) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเห็นความสำคัญของการไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในต่างประเทศมาเป็นระยะเวลานานแล้ว โดยเชื่อมั่นว่านอกเหนือไปจากการพัฒนางานอาชีพแล้ว การปฏิบัติงานดังกล่าวจะเพิ่มพูนทักษะในการสื่อสาร โดยเฉพาะทักษะภาษาอังกฤษ การเรียนรู้รูปแบบการใช้ชีวิตของคนหลากวัฒนธรรม และการได้มีโอกาสในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ

เมื่อสมาคมสหกิจศึกษาไทยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะดำเนินการพัฒนาสหกิจศึกษาในประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่า มีงานวิจัยเกี่ยวกับสหกิจศึกษาในประเทศดังกล่าว้น้อยมาก (Vozzella, 1990) ไม่มีการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเพื่อพัฒนาสหกิจศึกษานานาชาติ รวมถึงปัญหาในเรื่องกระบวนการดำเนินงาน เนื่องจากการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติมีกระบวนการซับซ้อน ดังนั้น เมื่อต้องเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตภายใต้บริบทแห่งความเป็นนานาชาติและโลกาภิวัตน์ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมกระบวนการ สหกิจศึกษาจากมิติที่ไม่ใช่ตะวันตก (Non Western) โดยเริ่มจากประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียนก่อน เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาสหกิจศึกษานานาชาติระดับภูมิภาค และยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้เป็นสากลต่อไป

บทที่ 3 : วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการดำเนินงานสหกิจศึกษาและการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพในรูปแบบอื่นๆ (Work Integrated Learning: WIL) ของสถาบันการศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 การดำเนินการวิจัย

คณะวิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร ได้ศึกษากระบวนการดำเนินงานสหกิจศึกษาทั้งในประเทศและนานาชาติ จากกระบวนการดำเนินงานสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยและเครื่องมือการวิจัย

3.1.2 สร้างเครื่องมือการวิจัยในรูปแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบสอบถามที่เป็นเอกสาร และแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (E-Questionnaire)

3.1.3 ทดสอบเครื่องมือการวิจัย

3.1.4 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

3.1.5 วิเคราะห์ข้อมูล

3.1.6 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ดำเนินงานสหกิจศึกษาหรือจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาในรูปแบบอื่นๆ ในประเทศกลุ่มอาเซียน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย รวม 161 แห่ง ได้รายชื่อและที่อยู่มาจากเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) (<http://www.mua.go.th/>)

2) สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย กลุ่มอาเซียน ยกเว้นสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย รวม 774 แห่ง ได้รายชื่อและที่อยู่จากฐานข้อมูลอุดมศึกษาโลก (World Higher Education Database) (<http://www.whed-online.com/default.aspx>) จัดทำโดยสมาคมมหาวิทยาลัยนานาชาติ (International Association of Universities: IAU) ในปี ค.ศ. 2009 ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์ได้รายชื่อและที่อยู่มาจากคณะกรรมการการอุดมศึกษาประเทศฟิลิปปินส์ (Commission on Higher Education Philippines) (<http://www.deped.gov.ph/>) ซึ่งได้ตัดรายชื่อสถาบันการศึกษาระดับวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาที่ไม่ได้ให้ข้อมูลในเว็บไซต์เป็นภาษาอังกฤษเนื่องจากไม่สามารถสืบค้นได้

ตารางที่ 3-1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ที่	ประเทศ	จำนวนสถาบันอุดมศึกษา (แห่ง)
1	ไทย	161
2	ประเทศกลุ่มอาเซียน ได้แก่	
	บรูไน	1
	กัมพูชา	29
	อินโดนีเซีย	432
	ลาว	9
	มาเลเซีย	54
	พม่า	28
	ฟิลิปปินส์	149
	สิงคโปร์	6
	เวียดนาม	66
	รวม	774
	รวม	935

หมายเหตุ * ไม่รวมประเทศกลุ่มอาเซียน

3.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยการดำเนินงานสหกิจศึกษาของสถาบันการศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

3.3.1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

3.3.2 เป็นการศึกษาการจัดสหกิจศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ไทย บรูไน พิลิปปินส์ มาเลเซีย เวียดนาม ลาว พม่า สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย

3.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม

3.3.4 ทดสอบเครื่องมือในการวิจัยโดยการศึกษานำร่อง (Pilot Study)

3.3.5 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

3.4 เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาเหมือนกัน จำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 สำหรับสถาบันการศึกษาที่จัดสหกิจศึกษา แบ่งออกเป็น

ตอนที่ 1 ข้อมูลของสถาบันการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ตอนที่ 3 ข้อมูลการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

ชุดที่ 2 สำหรับสถาบันการศึกษาที่จัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาในรูปแบบอื่นที่นอกเหนือจากสหกิจศึกษา (Work Integrated Learning: WIL)

ตอนที่ 1 ข้อมูลของสถาบันการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดประสบการณ์วิชาชีพภายในประเทศให้นักศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อมูลการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษา

ทั้งนี้ สถาบันการศึกษาทุกแห่งสามารถเลือกตอบแบบสอบถามแล้วส่งกลับทางไปรษณีย์ทางอีเมล (E-mail) หรือตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทางเว็บไซต์ของสมาคมสหกิจศึกษาไทย

3.5 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มีการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

3.5.1 นำแบบสอบถามฉบับร่างภาษาไทยทั้ง 2 ฉบับ ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานสหกิจศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 6 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษาของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 ท่าน

3.5.2 นำแบบสอบถามฉบับภาษาไทยทั้ง 2 ฉบับ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษทำการแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาอังกฤษ

3.5.3 นำแบบสอบถามฉบับภาษาอังกฤษทั้ง 2 ฉบับ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษและมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานสหกิจศึกษาเป็นอย่างดี เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของการใช้ภาษาในแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ท่าน

รายละเอียดแบบสอบถามฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษแสดงในภาคผนวก จ

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.6.1 จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และอีเมลไปยังสถาบันการศึกษากลุ่มตัวอย่าง ทั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 161 แห่ง ประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียน จำนวน 774 แห่ง

3.6.2 สถาบันการศึกษาต่างๆ ตอบแบบสอบถามแล้วส่งกลับทางไปรษณีย์ ทางอีเมล หรือตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทางเว็บไซต์ของสมาคมสหกิจศึกษาไทย

3.6.3 คณะวิจัยได้รับแบบสอบถามชุดที่ 1 กลับคืนจากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จัดสหกิจศึกษาในประเทศไทย จำนวน 70 แห่ง จาก 161 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43.78 เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ให้ข้อมูลครบถ้วน 67 แห่ง และประเทศในกลุ่มอาเซียน จำนวน 44 แห่ง จาก 774 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 5.68 เป็นแบบสอบถามที่ให้ข้อมูลครบถ้วน 41 แห่ง ดังตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3-2 จำนวนแบบสอบถามชุดที่ 1 (สหกิจศึกษา) ที่จัดส่งและได้รับกลับคืน

ประเทศ	ส่ง แบบสอบถาม (แห่ง)	ได้รับชุดที่ 1 (สหกิจศึกษา) กลับคืน		
		(แห่ง)	(ร้อยละ)	มีความสมบูรณ์ (แห่ง)
1. ประเทศไทย	161	70	43.78	67
2. ประเทศกลุ่มอาเซียน				
กัมพูชา	29	0	0.00	0
บรูไน	1	0	0.00	0
ฟิลิปปินส์	149	15	10.07	14
มาเลเซีย	54	4	7.41	4
เวียดนาม	66	2	3.03	2
สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว	9	1	11.11	1
สาธารณรัฐแห่ง สหภาพพม่า	28	1	3.57	1
สิงคโปร์	6	0	0.00	0
อินโดนีเซีย	432	21	4.86	19
รวม	935	114	-	108

3.6.4 คณะวิจัยได้รับแบบสอบถามชุดที่ 2 กลับคืนมาจากสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่จัดประสบการณ์วิชาชีพแบบอื่น ๆ ให้แก่นักศึกษานอกเหนือจากสหกิจศึกษา (WIL) ในประเทศไทย จำนวน 66 แห่ง จาก 161 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 40.99 เป็นแบบสอบถามที่ให้ข้อมูล ครบถ้วน 64 แห่ง และประเทศในกลุ่มอาเซียน จำนวน 23 แห่ง จาก 774 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.97 เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ให้ข้อมูลครบถ้วน 20 แห่ง ดังตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 จำนวนแบบสอบถามชุดที่ 2 (WIL) ที่จัดส่งและได้รับกลับคืน

ประเทศ	แบบสอบถาม			
	จำนวนที่ส่ง (แห่ง)	ได้รับกลับคืน (แห่ง)	ได้รับกลับคืน (ร้อยละ)	มีความสมบูรณ์ (แห่ง)
1. ประเทศไทย	161	66	40.99	64
2. ประเทศกลุ่มอาเซียน				
กัมพูชา	29	0	0.00	0
บรูไน	1	0	0.00	0
ฟิลิปปินส์	149	4	2.68	4
มาเลเซีย	54	3	5.56	3
เวียดนาม	66	1	1.52	0
ลาว	9	1	1.11	1
พม่า	28	2	7.14	2
สิงคโปร์	6	0	0.00	0
อินโดนีเซีย	432	12	2.77	10
รวม	935	89	-	84

3.6.5 จำนวนสถาบันการศึกษาที่จัดส่งแบบสอบถามกลับคืนทั้งชุดที่ 1 และ 2 หรือมีการดำเนินงานทั้งสหกิจศึกษาและจัดประสบการณ์วิชาชีพแบบอื่นๆ ให้แก่นักศึกษาที่นอกเหนือจากสหกิจศึกษา พบว่าจากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 37 แห่ง จาก 161 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.98 และประเทศในกลุ่มอาเซียน จำนวน 8 แห่ง จาก 774 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.03 ดังตารางที่ 3-4 โดยรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาแสดงในภาคผนวก ก ตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 3-4 จำนวนสถาบันการศึกษาที่จัดส่งแบบสอบถามกลับคืนทั้งชุดที่ 1 (สหกิจศึกษา) และ 2 (WIL)

ประเทศ	ส่งแบบสอบถาม (แห่ง)	ได้รับแบบสอบถามทั้ง ชุดที่ 1 และ 2 กลับคืน (แห่ง)	ร้อยละ
1. ประเทศไทย	161	37	22.98
2. ประเทศกลุ่มอาเซียน			
กัมพูชา	29	0	0.00
บรูไน	1	0	0.00
ฟิลิปปินส์	149	1	0.67
มาเลเซีย	54	0	0.00
เวียดนาม	66	0	0.00
ลาว	9	0	0.00
พม่า	28	1	3.57
สิงคโปร์	6	0	0.00
อินโดนีเซีย	432	6	1.39
รวม	935	45	4.81

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ สำหรับข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการจัดกลุ่มเนื้อหาที่มีความเห็นสอดคล้องกันจะจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

บทที่ 4 : ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

รายงานการวิจัยในบทที่ 4 นี้ จะรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสหกิจศึกษาและการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาในรูปแบบอื่นๆ ของสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน โดยแยกรายงานผลเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 เป็นสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในอาเซียนอีก 9 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา บรูไน ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ไม่รวมสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งต่อไปในรายงานจะเรียกว่า “สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน”

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศและนานาชาติมีจำนวน 67 และ 12 แห่ง ตามลำดับ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่จัดประสบการณ์วิชาชีพภายในประเทศและนานาชาติมีจำนวนเท่ากับ 64 และ 8 แห่ง ตามลำดับ ในทำนองเดียวกัน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศและนานาชาติมีจำนวนเท่ากับ 41 และ 21 แห่ง ตามลำดับ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจัดประสบการณ์วิชาชีพภายในประเทศและนานาชาติมีจำนวนเท่ากับ 20 และ 10 แห่งตามลำดับ โดยรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสหกิจศึกษาและการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาในรูปแบบอื่นๆ ทั้งการจัดภายในประเทศและนานาชาติ ดังนี้

4.1 การจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศของสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

จากการวิเคราะห์ผลการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการมีนโยบายการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ พบว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 67 แห่ง มีนโยบายในการจัดสหกิจศึกษาจำนวน 65 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 97.01 ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีนโยบายในการจัดสหกิจศึกษาจำนวน 37 แห่งจาก 41 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 90.24 ดังแสดงในตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 นโยบายในการการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ที่	นโยบายการจัดสหกิจศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มีนโยบาย	65	97.01	37	90.24
2	ไม่มีนโยบาย	2	2.99	2	4.88
3	ไม่ระบุ	0	0.00	2	4.88
	รวม	67	100.00	41	100.00

4.1.1 รูปแบบการบริหารจัดการสหกิจศึกษา

4.1.1.1 รูปแบบการบริหารหน่วยงาน

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ของไทยจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานสหกิจศึกษา โดยมีชื่อเรียกแตกต่างกัน เช่น ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ ศูนย์ประสานงานสหกิจศึกษา Student Affairs and Services Office, Student Administration Bureau, Attachment Office, External Affairs Office, On the Job Training Office, Co-op Education Department หรือ Graduate Development Centre เป็นต้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 30 แห่ง (ร้อยละ 44.78) มีการบริหารเป็นแบบรวมศูนย์ ระดับสถาบันการศึกษามากที่สุด รองลงมาเป็นการบริหารระดับคณะวิชาจำนวน 21 แห่ง (ร้อยละ 31.34) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีการบริหารเป็นแบบรวมศูนย์ระดับสถาบันการศึกษาจำนวน 17 แห่ง (ร้อยละ 41.46) มากกว่าการบริหารแบบคณะวิชาซึ่งมี 15 แห่ง (ร้อยละ 36.59) โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนไม่ตอบคำถามนี้ถึง 6 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-2 รูปแบบการบริหารจัดการสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ที่	รูปแบบการบริหารจัดการ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	รวมศูนย์ระดับสถาบันการศึกษา	30	44.78	17	41.46
2	ระดับคณะวิชา	21	31.34	15	36.59
3	อื่น ๆ ได้แก่				
	3.1 รวมศูนย์ทั้งในระดับสถาบันการศึกษาและระดับคณะวิชา (ผสมผสาน)	7	10.45	3	7.32
	3.2 แยกกันดำเนินงานในระดับภาควิชา/สาขาวิชา	5	7.46	0	0.00
	3.3 คณะกรรมการสหกิจศึกษามาจากตัวแทนแต่ละคณะวิชา	2	2.99	0	0.00
	3.4 เป็นส่วนงานในกองบริการการศึกษา	1	1.49	0	0.00
4	ไม่ระบุ	1	1.49	6	14.63
	รวม	67	100.00	41	100.00

4.1.1.2 การกิจหน่วยงาน

ภารกิจในการจัดสหกิจศึกษาของหน่วยงานสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียน มีมากกว่า 1 ภารกิจ โดยส่วนใหญ่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสหกิจศึกษาตั้งแต่งานเตรียมความพร้อมนักศึกษา งานนิเทศงานสหกิจศึกษา/ติดตามดูแลนักศึกษา งานสารสนเทศสหกิจศึกษา งานจัดหางานสหกิจศึกษาและงานพัฒนาอาชีพ ตามลำดับ โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยให้ความสำคัญกับงานเตรียมความพร้อมนักศึกษา (ร้อยละ 94.03) งานนิเทศงานสหกิจศึกษา/ติดตามดูแลนักศึกษา (ร้อยละ 86.57) และงานจัดหางานสหกิจศึกษา (ร้อยละ 79.10) มากที่สุด ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนให้ความสำคัญกับงานสารสนเทศสหกิจศึกษา (ร้อยละ 85.37) งานเตรียมความพร้อมนักศึกษา (ร้อยละ 82.93) และงานนิเทศงานสหกิจศึกษา/ติดตามดูแลนักศึกษา (ร้อยละ 80.49) โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนให้ความสำคัญกับงานสารสนเทศสหกิจศึกษาและงานพัฒนาอาชีพมากกว่าในประเทศไทย ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยให้ความสำคัญกับงานจัดหางานสหกิจศึกษามากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน ดังแสดงในตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-3 ภารกิจของหน่วยงานที่จัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ภารกิจของหน่วยงานสหกิจศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	งานเตรียมความพร้อมนักศึกษา	63	94.03	34	82.93
2	งานนิเทศงานสหกิจศึกษา/ติดตามดูแลนักศึกษา	58	86.57	33	80.49
3	งานสารสนเทศสหกิจศึกษา	47	70.15	35	85.37
4	งานจัดหางานสหกิจศึกษา	53	79.10	24	58.54
5	งานพัฒนาอาชีพ	35	52.24	31	75.61
6	อื่น ๆ ได้แก่				
	6.1 งานเอกสาร ติดต่อประสานงาน สร้างความเข้าใจกับสถานประกอบการ	7	10.45	1	2.44
	6.2 งานสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดสหกิจศึกษา	3	4.48	0	0.00
	6.3 งานให้คำปรึกษาการเลือกสถานประกอบการให้กับนักศึกษาและการแก้ไขปัญหา	3	4.48	0	0.00
	6.4 งานวัดผลและประเมินผล	2	2.99	1	2.44
	6.5 งานแนะแนวและส่งเสริมการมีงานทำของบัณฑิต	1	1.49	1	2.44
	6.6 งานนำเสนอรายงานทางวิชาการ	1	1.49	0	0.00
	6.7 งานจัดปฐมนิเทศ ปักฉิมนิเทศและมอบสัมฤทธิ์บัตรสหกิจศึกษา	1	1.49	0	0.00
	6.8 งานให้คำปรึกษาและการเฝ้าติดตามดูแลนักศึกษา	0	0.00	1	2.44
7	ไม่ระบุ	0	0.00	3	7.32

4.1.2 งบประมาณในการจัดสหกิจศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาของทั้งสองกลุ่มได้รับงบประมาณสนับสนุนในการจัดสหกิจศึกษาทั้งจากภายในและหน่วยงานภายนอกสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยร้อยละ 67.16 ใช้งบประมาณในการจัดสหกิจศึกษาจากค่าหน่วยกิตมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 32.84 เป็นเงินสมทบจากสถาบัน และได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สกอ. ร้อยละ 17.91 ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนใช้งบประมาณในการจัดสหกิจศึกษาจากค่าหน่วยกิตและเงินจากสถาบันอุดมศึกษาน้อยกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มีสถาบันอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 34.15 และ 26.83 เท่านั้น โดยมีข้อสังเกตที่น่าสนใจคือสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนนั้นไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอุดมศึกษาหรือ Commission on Higher Education ของประเทศเลย แต่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ให้ความร่วมมือมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยมีสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนร้อยละ 14.63 ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 21.95 ไม่ตอบคำถามข้อนี้ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-4

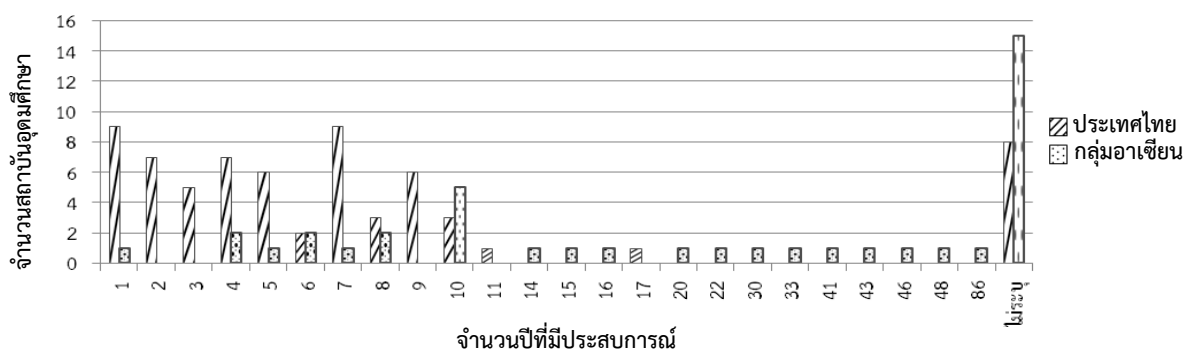
ตารางที่ 4-4 การสนับสนุนด้านงบประมาณการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	แหล่งงบประมาณ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	จากสถาบันการศึกษา				
	1.1 จากค่าหน่วยกิต	45	67.16	14	34.15
	1.2 จากเงินสมทบของสถาบันการศึกษา	22	32.84	11	26.83
2	จากหน่วยงานภายนอก ได้แก่				
	2.1 สกอ. หรือ Commission on Higher Education	12	17.91	0	0.00
	2.2 เงินสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนที่ให้ความร่วมมือ	0	0.00	6	14.63
	2.3 กองทุนจากรัฐบาล	0	0.00	1	2.44
3	ไม่ระบุ	8	11.94	9	21.95

4.1.3 ประสบการณ์การจัดสหกิจศึกษา

4.1.3.1 จำนวนปีที่จัดสหกิจศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยส่วนใหญ่มีประสบการณ์จัดสหกิจศึกษาอยู่ระหว่าง 1 ถึง 11 ปี เท่านั้น โดยสถาบันที่มีประสบการณ์มากที่สุด 17 ปี คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีประสบการณ์ตั้งแต่ 1 จนถึง 86 ปี โดยมหาวิทยาลัยสตรีฟิลิปปินส์ (Philippine Women's University) ประเทศฟิลิปปินส์ มีประสบการณ์จัดสหกิจศึกษามากที่สุด 86 ปี ดังแสดงในภาพที่ 4-1 โดยมีข้อสังเกตว่ามีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 8 และ 15 แห่ง ตามลำดับ ที่ไม่ตอบคำถามข้อนี้

ภาพที่ 4-1 กราฟแสดงประสบการณ์การจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศของสถาบันอุดมศึกษา

4.1.3.2 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษาเป็นจำนวนมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย อาจเนื่องมาจากมีประสบการณ์ในการจัดมากกว่า โดยพบว่า มหาวิทยาลัยแห่งรัฐเสมารังจ์ (Semarang State University) ประเทศอินโดนีเซีย มีนักศึกษาผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษามากที่สุด 82,350 คน รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยแลมพูนจ์ (University of Lampung) ประเทศอินโดนีเซีย มีนักศึกษาผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา 62,453 คน สำหรับสถาบันอุดมศึกษาของไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีนักศึกษาผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษามากที่สุด 13,017 คน รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ 7,800 คน รายละเอียดใน ภาคผนวก ข ตารางที่ 1

หากนับจำนวนนักศึกษา 3 ปีการศึกษาย้อนหลังที่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาภายในประเทศ ในปีการศึกษา 2550, 2551 และ 2552 พบว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย กลุ่มอาเซียนมีจำนวนนักศึกษาที่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษามากที่สุด 87,154 คน รองลงมาเป็นสถาบันอุดมศึกษาของไทย 33,693 คน ดังแสดงในตารางที่ 4-5 โดยมีข้อสังเกตจากข้อมูลนี้ว่ามีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 36 – 47 แห่งจาก 67 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยกลุ่มอาเซียนจำนวน 21 – 23 แห่ง จาก 41 แห่งเท่านั้น ที่ให้ข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา 3 ปีการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันที่มีการบริหารจัดการสหกิจศึกษาในระดับคณะวิชา

สำหรับจำนวนสาขาวิชาที่จัดสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยพบว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จัดสหกิจศึกษามากที่สุด 84 สาขาวิชา รองลงมา คือมหาวิทยาลัยรามคำแหง จัดสหกิจศึกษา 66 สาขาวิชา สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย กลุ่มอาเซียนที่มีจำนวนสาขาวิชาที่จัดสหกิจศึกษามากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยมุหมัดดิยาดีฮ์มาลังจ (University of Muhammadiyah Malang) ประเทศอินโดนีเซียจัด 34 สาขาวิชา รองลงมายังเป็นสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย คือ มหาวิทยาลัยอิสลามิกซุนทานอากูญ (Sultan Agung Islamic University) มหาวิทยาลัยเพลิตาฮาหลาน (Universitas Pelita Harapan) และมหาวิทยาลัยแห่งรัฐเสมารันจ (Semarang State University) จัด 28, 27 และ 26 สาขาวิชา ตามลำดับ อย่างไรก็ตามพบว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนส่วนใหญ่ร้อยละ 55.22 และร้อยละ 34.15 ตามลำดับ มีสาขาวิชาที่จัดสหกิจศึกษาอยู่ในช่วง 1-10 สาขาวิชา มากที่สุด โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนร้อยละ 17.91 และ 36.59 ตามลำดับ ไม่ให้ข้อมูลนี้ (ดังแสดงในตารางที่ 4-6) ซึ่งอาจเนื่องมาจากการยังไม่มี การเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับสถาบัน

ตารางที่ 4-5 จำนวนนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ไปปฏิบัติงานภายในประเทศในปีการศึกษา 2550 – 2552

ที่	ปี พ.ศ.	จำนวนนักศึกษา (จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ข้อมูล)	
		ประเทศไทย	กลุ่มอาเซียน
1	2550	8,477 (36)	24,546 (21)
2	2551	11,519 (42)	29,125 (22)
3	2552	13,697 (47)	33,483 (23)
	รวม	33,693	87,154

ตารางที่ 4-6 จำนวนสาขาวิชาที่จัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ที่	จำนวนสาขาวิชา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	1-10	37	55.22	14	34.15
2	11-20	7	10.45	7	17.07
3	21-40	10	14.93	4	9.76
4	41-60	0	0.00	0	0.00
5	61-90	2	2.99	0	0.00
6	จัดทุกสาขาวิชา	0	0.00	1	2.44
7	ไม่ระบุ	11	16.42	15	36.59
	รวม	67	100.00	41	100.00

4.1.3.3 จำนวนครั้งและระยะเวลาที่นักศึกษาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาต่อหลักสูตร

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 64.18 จัดให้นักศึกษาไปสหกิจศึกษาหนึ่งครั้งต่อหลักสูตร รองลงมาเป็นสองครั้งต่อหลักสูตร (ร้อยละ 14.93) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีแนวโน้มในการจัดสหกิจศึกษาเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย คือ จัดให้นักศึกษาไปสหกิจศึกษาหนึ่งครั้งต่อหลักสูตร (ร้อยละ 41.46) รองลงมาเป็นสองครั้งต่อหลักสูตร (ร้อยละ 12.20) โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนร้อยละ 17.91 และ 31.71 ตามลำดับ ไม่ให้ข้อมูลนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-7

ตารางที่ 4-7 จำนวนครั้งต่อหลักสูตรที่จัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ที่	จำนวนครั้งต่อหลักสูตร สหกิจศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	1 ครั้ง	43	64.18	17	41.46
2	2 ครั้ง	10	14.93	5	12.20
3	3 ครั้ง	1	1.49	3	7.32
5	มากกว่า 4 ครั้ง	1	1.49	3	7.32
6	ไม่ระบุ	12	17.91	13	31.71
	รวม	67	100.00	41	100.00

ส่วนระยะเวลาที่นักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานั้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 77.61 กำหนดให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาครั้งละ 4 เดือน ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีความหลากหลายของระยะเวลาที่ให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 41.46 จัดให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานน้อยกว่า 4 เดือน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-8 สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานยาวนานที่สุด 12 เดือน คือ มหาวิทยาลัยมุหมัดดิยาดส์แห่งสีโดอาร์โจ (Muhammadiyah University of Sidoarjo: UMSIDA) ประเทศอินโดนีเซีย ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 24.39 ไม่ตอบคำถามข้อนี้

ตารางที่ 4-8 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาต่อครั้งของการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ที่	ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน สหกิจศึกษาต่อครั้ง	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	น้อยกว่า 4 เดือน	2	2.99	17	41.46
2	4 เดือน	52	77.61	6	14.63
3	5 ถึง 6 เดือน	2	2.99	6	14.63
4	7 ถึง 8 เดือน	1	1.49	1	2.44
5	12 เดือน	0	0.00	1	2.44
6	ไม่ระบุ	10	14.93	10	24.39
	รวม	67	100.00	41	100.00

*หมายเหตุ: ในคำจำกัดความของ “สหกิจศึกษา” ไม่ได้กำหนดระยะเวลาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาไว้ 4 เดือน

4.1.4 กระบวนการในการจัดสหกิจศึกษา

กระบวนการในการจัดสหกิจศึกษามี 3 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการก่อนระหว่าง และหลังการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษา ทั้งนี้จะเลือกนำเสนอเฉพาะกิจกรรมหรือขั้นตอนที่มีความสำคัญเท่านั้น

4.1.4.1 การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีรูปแบบในการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา 4 อันดับแรกคือการจัดปฐมนิเทศ (ร้อยละ 98.51) การบรรยาย (ร้อยละ 89.55) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (ร้อยละ 73.13) และการให้คำปรึกษาส่วนตัว (ร้อยละ 62.69) ตามลำดับ ซึ่งใกล้เคียงกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน โดยมีข้อสังเกตว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยใช้การปฐมนิเทศมากกว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมที่หลากหลายมากกว่า เช่น จัดให้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสาธิต และการใช้อีเลิร์นนิง (E-Learning) (ร้อยละ 58.54, 60.98 และ 46.34 ตามลำดับ) โดยสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนนิยมรูปแบบการใช้อีเลิร์นนิง การสาธิต และการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ดังแสดงในตารางที่ 4-9

ตารางที่ 4-9 รูปแบบการเตรียมความพร้อมนักศึกษาภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	รูปแบบการเตรียมความพร้อมนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	จัดปฐมนิเทศ	66	98.51	31	75.61
2	บรรยาย	60	89.55	36	87.80
3	ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ	49	73.13	32	78.05
4	ให้คำปรึกษาส่วนตัว	42	62.69	24	58.54
5	เรียนรู้ด้วยตนเอง	27	40.30	24	58.54
6	สาธิต	20	29.85	25	60.98
7	อีเลิร์นนิง (E-Learning)	5	7.46	19	46.34
8	อื่น ๆ ได้แก่				
	8.1 การถ่ายทอดประสบการณ์จากรุ่นพี่	2	2.99	0	0.00
	8.2 ศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการ	1	1.49	1	2.44
	8.3 กรณีศึกษาและการวิจัย	0	0.00	2	4.88
	8.4 ให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม	0	0.00	1	2.44
9	ไม่ระบุ	0	0.00	1	2.44

สำหรับเนื้อหาในการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษานั้นทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและในประเทศกลุ่มอาเซียนให้ความสำคัญกับเนื้อหาการเขียนรายงานวิชาการ ทักษะการสมัครงาน วัฒนธรรมองค์กร การทำงานให้ประสบความสำเร็จ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการนำเสนอ ความปลอดภัยในการทำงาน และหลักการบริหารงานคุณภาพใกล้เคียงกัน ดังแสดงในตารางที่ 4-10 โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเขียนรายงานวิชาการและการทำงานให้ประสบความสำเร็จมากที่สุด (ร้อยละ 83.58) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนให้ความสำคัญกับทักษะการแก้ปัญหามากที่สุด (ร้อยละ 78.05) และรองลงมาคือการเขียนรายงานทางวิชาการ (ร้อยละ 75.61)

ตารางที่ 4-10 เนื้อหาในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	เนื้อหาในการเตรียมความพร้อมนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	การเขียนรายงานวิชาการ	56	83.58	31	75.61
2	ทักษะการสมัครงาน	55	82.09	29	70.73
3	วัฒนธรรมองค์กร	51	76.12	28	68.29
4	การทำงานให้ประสบความสำเร็จ	56	83.58	22	53.66
5	ทักษะการแก้ปัญหา	45	67.16	32	78.05
6	ทักษะการนำเสนอ	48	71.64	28	68.29
7	ความปลอดภัยในการทำงาน	49	73.13	24	58.54
8	หลักการบริหารงานคุณภาพ	39	58.21	22	53.66
9	อื่น ๆ ได้แก่				
	9.1 การพัฒนาบุคลิกภาพ	6	8.96	0	0.00
	9.2 ทักษะคอมพิวเตอร์	5	7.46	0	0.00
	9.3 ทักษะภาษาอังกฤษ	4	5.97	0	0.00
	9.4 คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ	3	4.48	0	0.00
	9.5 พัฒนาทักษะทางด้านวิชาการตามสาขาวิชาชีพ	2	2.99	0	0.00
	9.6 การจัดการความร่วมมือและเครือข่าย	0	0.00	2	4.88
	9.7 แนวคิดและกระบวนการสหกิจศึกษา	1	1.49	0	0.00
	9.8 การคิดอย่างสร้างสรรค์	1	1.49	0	0.00
10	ไม่ระบุ	1	1.49	1	2.44

สำหรับช่วงเวลาจัดเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนนั้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจัดเตรียมความพร้อมก่อนไปปฏิบัติงาน 1 ภาคการศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 74.63) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจัดเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ก่อนไปปฏิบัติงาน 1 ภาคการศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 58.54) รองลงมาจัดก่อนไปปฏิบัติงาน 2 ภาคการศึกษา (ร้อยละ 24.39) ตามลำดับดังแสดงในตารางที่ 4-11

ตารางที่ 4-11 ช่วงเวลาจัดเตรียมความพร้อมนักศึกษาภายในประเทศ

ที่	ช่วงเวลาจัด	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ก่อนไปปฏิบัติงาน 1 ภาคการศึกษา	50	74.63	24	58.54
2	ก่อนไปปฏิบัติงาน 2 ภาคการศึกษา	5	7.46	10	24.39
3	อื่น ๆ ได้แก่				
	3.1 ก่อนไปปฏิบัติงานมากกว่า 4 ภาคการศึกษา	1	1.49	0	0.00
	3.2 ก่อนไปปฏิบัติงาน 1-2 สัปดาห์	10	0.00	2	0.00
4	ไม่ระบุ	1	1.49	5	12.20
	รวม	67	100.00	41	100.00

4.1.4.2 การจัดหางานสหกิจศึกษา

งานที่นักศึกษาไปปฏิบัติเป็นหนึ่งในปัจจัยที่จะทำให้การดำเนินงานสหกิจศึกษาประสบความสำเร็จ ขั้นตอนนี้จึงมีความสำคัญมาก หน่วยงานสหกิจศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องจัดหางานที่มีคุณภาพให้นักศึกษา จากการสำรวจลักษณะงานที่นักศึกษาปฏิบัติพบว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจัดให้นักศึกษาไปทำงานโครงการมากที่สุด (ร้อยละ 80.60) รองลงมาเป็นงานประจำที่เน้นประสบการณ์วิชาชีพ (ร้อยละ 59.70) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนนั้นจัดให้นักศึกษาไปทำงานประจำที่เน้นประสบการณ์วิชาชีพมากที่สุด (ร้อยละ 100.00) รองลงมาเป็นโครงการ (ร้อยละ 48.78) ดังแสดงในตารางที่ 4-12

ตารางที่ 4-12 ลักษณะงานสหกิจศึกษาที่นักศึกษาปฏิบัติภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ลักษณะงาน	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	งานประจำที่เน้นประสบการณ์	40	59.70	41	100.00
2	งานโครงการ	54	80.60	20	48.78
3	งานอื่น ๆ ได้แก่				
	3.1 งานวิจัยหรือกรณีศึกษา	2	2.99	1	2.44
	3.2 งานอาสาสมัครโดยการมีส่วนร่วม ในชุมชน	0	0.00	1	2.44
4	ไม่ระบุ	6	8.96	0	0.00

4.1.4.3 การติดตามผลการปฏิบัติงานและการดูแลนักศึกษาระหว่างปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

ในระหว่างที่นักศึกษาปฏิบัติงานสหกิจศึกษานั้น สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ทั้งในประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียนจัดให้มีการนิเทศงานสหกิจศึกษาเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 100 และ 87.80 ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 4-13 ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียนให้คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้นิเทศงานมากที่สุด (ร้อยละ 98.51 และ 73.17 ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 4-14 และพบว่าสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มใช้วิธีการที่หลากหลายในการนิเทศ เช่น การไปนิเทศ ณ สถานที่ประกอบการ การโทรศัพท์ การใช้อีเมล เป็นต้น โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนครึ่งหนึ่งมีการมอบหมายผู้แทนจากสาขาวิชาทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศงาน ดังแสดงในตารางที่ 4-15 และมีข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจัดให้มีการนิเทศและไปนิเทศ ณ สถานที่ประกอบการร้อยละ 100

ตารางที่ 4-13 การนิเทศงานนักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ที่	การนิเทศงาน	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มีการนิเทศงานนักศึกษา	67	100.00	36	87.80
2	ไม่มีการนิเทศงานนักศึกษา	0	0	2	4.88
3	ไม่ระบุ	0	0	3	7.32
	รวม	67	100.00	41	100.00

ตารางที่ 4-14 ผู้นิเทศงานนักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ผู้นิเทศงาน	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	คณาจารย์ประจำสาขาวิชา	66	98.51	30	73.17
2	เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา	10	14.93	18	43.90
3	ไม่ระบุ	1	1.49	6	14.63

ตารางที่ 4-15 วิธีการนิเทศงานนักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	วิธีการนิเทศงานนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	เข้าพบ ณ สถานประกอบการ	67	100.00	30	73.17
2	โทรศัพท์	46	68.66	16	39.02
3	อีเมล (E-mail)	28	41.79	15	36.59
4	ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากสาขาวิชา	24	35.82	21	51.22
5	สื่อสารทางไกล (Teleconference)	2	2.99	2	4.88
6	อื่น ๆ ได้แก่				
	6.1 รายงานและให้ข้อมูลย้อนกลับ	0	0.00	1	2.44
	6.2 ให้คำปรึกษาแบบตัวต่อตัว	0	0.00	1	2.44
7	ไม่ระบุ	0	0.00	4	9.76

สำหรับจำนวนครั้งในการนิเทศนั้นสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจัดให้มีการนิเทศมากกว่า 1 ครั้ง มากที่สุด รองลงมา มีการนิเทศเพียง 1 ครั้ง ดังแสดงในตารางที่ 4-16 รายละเอียดแสดงไว้ใน ภาคผนวก ข ตารางที่ 2

ตารางที่ 4-16 จำนวนครั้งในการนิเทศงานต่อภาคสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ที่	จำนวนครั้งในการนิเทศงานต่อภาคสหกิจศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	1 ครั้ง	22	32.84	6	14.63
2	มากกว่า 1 ครั้ง	44	65.67	26	63.41
3	ไม่ระบุ	1	1.49	9	21.95
	รวม	67	100.00	41	100.00

นอกจากการนิเทศแล้ว สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจำนวนมากกว่าร้อยละ 60 มีการประกันสุขภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษา (ตารางที่ 4-17) สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจำนวนมากกว่าร้อยละ 85 มีการติดตามดูแลนักศึกษาในระหว่างการปฏิบัติงาน (ตารางที่ 4-18) โดยส่วนใหญ่มอบหมายให้คณาจารย์ประจำสาขาวิชา เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา และผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากสาขาวิชา เป็นผู้ติดตามดูแลนักศึกษา (ตารางที่ 4-19) ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมอบหมายให้คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้ติดตามดูแลนักศึกษามากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ส่วนวิธีการที่ใช้ในการติดตามดูแลนักศึกษาในระหว่างปฏิบัติงานสหกิจศึกษานั้นมีหลายวิธี สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจะใช้ช่องทางเทคโนโลยีการสื่อสาร (ICT) ในการติดตามดูแลนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เช่น การโทรศัพท์ การติดต่อโดยใช้อีเมล หรือการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ดังแสดงในตารางที่ 4-20

ตารางที่ 4-17 การประกันสุขภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ที่	การประกันสุขภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	49	73.13	26	63.41
2	ไม่มี	15	22.39	7	17.07
3	ไม่ระบุ	3	4.48	8	19.51
	รวม	67	100.00	41	100.00

ตารางที่ 4-18 การติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ที่	การติดตามดูแลนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	66	98.51	35	85.37
2	ไม่มี	1	1.49	2	4.88
3	ไม่ระบุ	0	0.00	4	9.76
	รวม	67	100.00	41	100.00

ตารางที่ 4-19 ผู้ติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ผู้ติดตามดูแล	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	คณาจารย์ประจำสาขาวิชา	65	97.01	28	68.29
2	เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา	32	47.76	18	43.90
3	ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากสาขาวิชา	27	40.30	13	31.71
4	อื่น ๆ ได้แก่				
	4.1 ผู้นิเทศงานในสถานประกอบการ	2	2.99	1	2.44
	4.2 ประธานคณะกรรมการสหกิจศึกษาประจำคณะวิชา	1	1.49	0	0.00
5	ไม่ระบุ	0	0.00	5	12.20

ตารางที่ 4-20 วิธีการติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษาภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	วิธีการติดตามดูแล	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	โทรศัพท์	58	86.57	23	56.10
2	อีเมล (E-mail)	42	62.69	18	43.90
3	เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network)	29	43.28	11	26.83
4	กระดานข่าว (Bulletin Board)	0	0.00	7	17.07
5	อื่น ๆ ได้แก่				
	5.1 เข้าพบนักศึกษา ณ สถานประกอบการ	7	10.45	10	24.39
	5.2 เรียกนักศึกษากลับมาประชุม	3	4.48	2	4.88
	5.3 ให้นักศึกษำบันทึกและรายงานผลการปฏิบัติงาน	2	2.99	2	4.88
	5.4 ติดตามดูแลเฉพาะนักศึกษาที่มีปัญหา	1	1.49	0	0.00
	5.5 ร่วมดูแลนักศึกษาขณะปฏิบัติงาน	1	1.49	0	0.00
	5.6 ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาให้กลับมาใช้เครื่องมือที่มหาวิทยาลัยในกรณีที่สถานประกอบการขาดความพร้อม	1	1.49	0	0.00
6	ไม่ระบุ	0	0.00	4	9.76

4.1.4.4 การจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษา

การสะท้อนผลการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาจากการไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา (Reflection) ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญในกระบวนการสหกิจศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาได้รู้จักตนเอง (Self-actualization) และหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง เป็นผลให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพหรือมีความพร้อมในการทำงานเมื่อเข้าสู่สถานประกอบการ (Employability) สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.04) จัดให้มีกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษา ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนนั้นมีการจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษา ร้อยละ 60.98 เท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 4-21

ตารางที่ 4-21 การจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ที่	การจัดกิจกรรมหลังกลับจาก สหกิจศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	61	91.04	25	60.98
2	ไม่มี	6	8.96	13	31.71
3	ไม่ระบุ	0	0.00	3	7.32
	รวม	67	100.00	41	100.00

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 82.09 จัดกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้มากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนซึ่งจัดกิจกรรมให้นักศึกษาร้อยละ 56.10 (ตารางที่ 4-22) โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 65.45 เน้นการจัดสัมมนาและนำเสนอผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 43.48 ไม่ระบุวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาภายในประเทศได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ ดังแสดงในตารางที่ 4-23

ตารางที่ 4-22 การจัดกิจกรรมวิเคราะห์ผลการเรียนรู้และการพัฒนาของตนเองหลังกลับจากสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ที่	การจัดกิจกรรมวิเคราะห์ ผลการเรียนรู้ของตนเอง	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	55	82.09	23	56.10
2	ไม่มี	6	8.96	3	7.32
3	ไม่ระบุ	6	8.96	15	36.59
	รวม	67	100.00	41	100.00

ตารางที่ 4-23 วิธีการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาภายในประเทศได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection) (เฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่ระบุว่ามีการจัดกิจกรรม)

ที่	การจัดกิจกรรมวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	สัมมนาและนำเสนอผลการปฏิบัติงาน	36	65.45	6	26.09
2	ประเมินตนเอง วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และสะท้อนประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน	6	10.91	1	4.35
3	จัดให้มีการการสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงาน	0	0.00	4	17.39
4	สัมภาษณ์นักศึกษาโดยคณาจารย์	3	5.45	0	0.00
5	ปัจฉิมนิเทศนักศึกษาโดยให้นักศึกษานำเสนอผลงานและประสบการณ์	3	5.45	0	0.00
6	จัดสอบโดยให้นักศึกษานำเสนอปากเปล่า	2	3.64	1	4.35
7	นำเสนอแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) และให้ผลสะท้อนกลับโดยคณาจารย์จะเป็นผู้สังเกตและประเมินผล	0	0.00	1	4.35
8	ไม่ระบุ	5	9.09	10	43.48
	รวม	55	100.00	23	100.00

สำหรับการจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษานั้น สามารถจัดได้หลายรูปแบบพร้อมๆ กัน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 82.09 จัดในรูปการสัมมนา รองลงมาสถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 47.76 และจัดในรูปให้นักศึกษาจัดนิทรรศการแสดงผลงาน (ร้อยละ 39.81) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจัดในรูปแบบการสัมมนาและการให้นักศึกษาจัดนิทรรศการแสดงผลงาน (ร้อยละ 46.34 และ 26.83) โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 46.34 ไม่ระบุวิธีการจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 4-24

ตาราง 4-24 การจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษาภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	การจัดกิจกรรมหลังกลับ จากสหกิจศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	จัดสัมมนา	55	82.09	19	46.34
2	จัดนิทรรศการ (Poster Session/ Exhibition)	32	47.76	11	26.83
3	อื่น ๆ ได้แก่				
	3.1 จัดปัจฉิมนิเทศนักศึกษา	5	7.46	0	0.00
	3.2 จัดส่งรายงานผลการวิจัย/โครงการ	2	2.99	3	7.32
	3.3 คัดเลือกผลงานนักศึกษาสหกิจ ศึกษาดีเด่น มอบเกียรติบัตรและรางวัล	3	4.48	0	0.00
	3.4 จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำรายงานทางวิชาการ/ โครงการสหกิจศึกษา	1	1.49	0	0.00
	จัดทำเป็นกรณีศึกษา	0	0.00	1	2.44
4	ไม่ระบุ	6	8.96	19	46.34

4.1.4.5 การประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษา

ในการประเมินรายวิชาสหกิจศึกษานั้น มีความหลากหลายของการประเมินผลมาก ทั้งในรูปของตัวอักษรของระดับคะแนน เช่น เป็น S หรือ U หรือเป็น A – F พบว่าสถาบันอุดมศึกษาทั้งจากประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนให้คะแนนนักศึกษาในรายวิชานี้เป็นระดับคะแนนตัวอักษร A – F มากที่สุด (ร้อยละ 53.73 และ 43.90 ตามลำดับ) รองลงมาเป็นการให้เป็นระดับคะแนน S หรือ U (ร้อยละ 31.34 และ 14.63 ตามลำดับ) ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนร้อยละ 17.07 ประเมินให้ระดับคะแนนเป็นตัวเลขเป็นลำดับที่สองรองจากการประเมินเป็นระดับคะแนนตัวอักษร A – F ดังแสดงในตารางที่ 4-25

ตารางที่ 4-25 การประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ที่	การประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ระดับคะแนน A-F	36	53.73	18	43.90
2	ระดับคะแนน S (Satisfactory) หรือ U (Unsatisfactory)	21	31.34	6	14.63
3	อื่น ๆ ได้แก่				
	3.1 ระดับคะแนนเป็นตัวเลข (Numerical Grades)	0	0.00	7	17.07
	3.2 ระดับคะแนน PD ผ่านยอดเยี่ยม, P ผ่าน, NP ไม่ผ่าน / G ดี, P ผ่าน, F ไม่ผ่าน	4	5.97	1	2.44
	3.3 ใช้ทั้งระดับคะแนน S U ระดับคะแนน A-F	4	5.97	0	0.00
	3.4 เกียรติบัตร (Certificates of Recognition/Appreciation)	0	0.00	1	2.44
	3.5 ระดับคะแนน Outstanding, Very Satisfactory, Satisfactory, Fair, Failed, Incomplete	0	0.00	1	2.44
	3.6 ระบบเปอร์เซ็นต์ 75-100% (Percentile)	0	0.00	1	2.44
	3.7 แบบ 7 Point Scale	0	0.00	1	2.44
	ให้ระดับจาก 1 ถึง 10	0	0.00	1	2.44
4	ไม่ระบุ	2	2.99	4	9.76
	รวม	67	100.00	41	100.00

ส่วนค่าน้ำหนักของการให้คะแนนหรือการประเมินนั้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียน ให้ค่าน้ำหนักของผู้ประเมินจากสถานศึกษาและสถานประกอบการหลากหลายมาก ภาคผนวก ข ตารางที่ 3 และตารางที่ 4

อย่างไรก็ตาม พบว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนมากที่สุด จำนวนร้อยละ 28.36 และ 14.63 ตามลำดับ ให้ค่าน้ำหนักจากสถานศึกษาและสถานประกอบการในสัดส่วนที่เท่ากันคือ 50 : 50

4.1.5 การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ

สถานประกอบการมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการดำเนินงานสหกิจศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต้องพยายามหาสถานประกอบการเพื่อจัดทำงานคุณภาพให้นักศึกษาและต้องดำรงรักษาความสัมพันธ์ให้ยั่งยืนเพื่อความต่อเนื่องในการดำเนินงานสหกิจศึกษา โดยวิธีการในการเข้าถึงสถานประกอบการของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มนั้นคล้ายคลึงกัน ส่วนใหญ่สถาบันอุดมศึกษาจะใช้การติดต่อทางโทรศัพท์หรือโทรสาร ใช้เครือข่ายคณาจารย์ ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ทางไปรษณีย์ ใช้เครือข่ายศิษย์เก่าหรือบัณฑิต เข้าพบสถานประกอบการโดยตรง ติดต่อทางอีเมล (E-mail) ใช้เครือข่ายคณาจารย์พิเศษจากสถานประกอบการ และเป็นสมาชิกในองค์กรภายนอกหรือสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ ดังแสดงในตารางที่ 4-26 โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยใช้วิธีการเข้าพบสถานประกอบการโดยตรงมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

สำหรับการพัฒนาความสัมพันธ์กับสถานประกอบการนั้น วิธีการที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยใช้มาก 4 อันดับแรกได้แก่ การส่งนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 80.60) การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) (ร้อยละ 74.63) การเชิญสถานประกอบการมาเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษเป็นประจำ (ร้อยละ 68.66) การเชิญสถานประกอบการเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานของมหาวิทยาลัย เช่น ร่วมพัฒนาหลักสูตร (ร้อยละ 58.21) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจะใช้วิธีการใน 2 อันดับแรกเหมือนประเทศไทย คือ การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (ร้อยละ 92.68) และการส่งนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 65.85) รองลงมาเป็นการจัดกิจกรรมพบปะระหว่างนักศึกษา กับสถานประกอบการเป็นประจำ (ร้อยละ 60.98) การส่งข่าวสารถึงสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 60.98) และการจัดตลาดนัดแรงงาน (Job Fair) เป็นประจำ (ร้อยละ 51.22) ดังแสดงในตารางที่ 4-27 โดยมีข้อสังเกตว่าการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนใช้วิธีการจัดทำข้อตกลง MOU กับสถานประกอบการมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ตารางที่ 4-26 ช่องทางในการเข้าถึงสถานประกอบการภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ช่องทางการเข้าถึงสถานประกอบการ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ติดต่อทางโทรศัพท์/โทรสาร	56	83.58	31	75.61
2	ใช้เครือข่ายคณาจารย์	58	86.57	27	65.85
3	ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ทางไปรษณีย์	53	79.10	28	68.29
4	ใช้เครือข่ายศิษย์เก่า/บัณฑิต	52	77.61	26	63.41
5	เข้าพบสถานประกอบการโดยตรง	53	79.10	18	43.90
6	ติดต่อทางอีเมล (E-mail)	34	50.75	21	51.22
7	ใช้เครือข่ายคณาจารย์พิเศษจากสถานประกอบการ	35	52.24	18	43.90
8	เป็นสมาชิกในองค์กรภายนอก/สมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ	25	37.31	15	36.59
9	ใช้เครือข่ายองค์กรการกุศล	4	5.97	5	12.20
10	อื่น ๆ ได้แก่				
	10.1 ใช้เครือข่ายพหุพาชี	1	1.49	1	2.44
	10.2 ให้บริการวิชาการแก่สถานประกอบการ	1	1.49	0	0.00
	10.3 จัดฝึกอบรมให้ความรู้ผู้ใช้บัณฑิตเพื่อผลในการรับนักศึกษาสหกิจศึกษา	1	1.49	0	0.00
	10.4 ให้นักศึกษาติดต่อเอง	1	1.49	0	0.00
	10.5 ทาบทามในขณะที่คณาจารย์ไปนิเทศงานสหกิจศึกษา	1	1.49	0	0.00
	10.6 ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน	0	0.00	1	2.44
11	ไม่ระบุ	1	1.49	3	7.32

ตารางที่ 4-27 การพัฒนาความสัมพันธ์กับสถานประกอบการภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	การพัฒนาความสัมพันธ์	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)	50	74.63	38	92.68
2	การส่งนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	54	80.60	27	65.85
3	เชิญมาเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษเป็นประจำ	46	68.66	18	43.90
4	เชิญเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานของมหาวิทยาลัย เช่น ร่วมพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น	39	58.21	19	46.34
5	จัดกิจกรรมพบปะระหว่างนักศึกษากับสถานประกอบการเป็นประจำ	26	38.81	25	60.98
6	ส่งข่าวสารอย่างต่อเนื่อง	26	38.81	25	60.98
7	บริการวิชาการ/โครงการวิจัยอย่างต่อเนื่อง	30	44.78	17	41.46
8	มอบของที่ระลึก/การดอวยพรในโอกาสต่างๆ	37	55.22	11	26.83
9	จัดตลาดนัดแรงงาน (Job Fair) เป็นประจำ	17	25.37	21	51.22
10	ให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์	12	17.91	4	9.76
11	อื่น ๆ ได้แก่				
	11.1 จัดกิจกรรมเพื่อมอบรางวัลแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกปี	0	0.00	1	2.44
	11.2 การจัดสัมมนาร่วมกัน	0	0.00	1	2.44
12	ไม่ระบุ	2	2.99	1	2.44

นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและกลุ่มอาเซียนยังให้ข้อมูลเหมือนกันว่าองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกที่สนับสนุนการจัดสหกิจศึกษา 2 อันดับแรกเป็นองค์กรภาครัฐและเอกชน อันดับที่ 3 คือสมาคมวิชาชีพ โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและสมาคมวิชาชีพ (ร้อยละ 75.61 และ 41.46) มากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ดังแสดงในตารางที่ 4-28

ตารางที่ 4-28 องค์กรที่มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	องค์กร	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	องค์กรเอกชน เช่น ภาครัฐกิจเอกชน ภาคโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น	48	71.64	30	73.17
2	องค์กรภาครัฐ เช่น สกอ. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ สถานศึกษา เป็นต้น	40	59.70	31	75.61
3	สมาคมวิชาชีพ เช่น สมาคมอุตสาหกรรม หอการค้า สมาคมการท่องเที่ยวและโรงแรม สมาคมวิชาชีพบัญชี สภาวิศวกร ชมรมบริหารงานบุคคล สมาคมสหกิจศึกษาไทย เป็นต้น	13	19.40	17	41.46
4	องค์กรอื่น ๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า องค์กรการกุศล เป็นต้น	6	8.96	2	4.88
5	ไม่ระบุ	10	14.93	5	12.20

4.1.6 ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการจัดสหกิจศึกษา

4.1.6.1 ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ

ทั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนให้ความเห็นตรงกันว่านักศึกษาได้ประสบการณ์วิชาชีพตรงตามสาขาวิชาเอก มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 91.04 และ 78.05 ตามลำดับ) รองลงมาสามอันดับคือ สามารถเข้าใจการทำงานและการเรียนได้ดีขึ้น (ร้อยละ 55.22 และ 65.85 ตามลำดับ) เกิดการพัฒนาตนเอง มั่นใจในตนเองมากขึ้น (ร้อยละ 47.76 และ 53.66 ตามลำดับ) และเป็นบัณฑิตที่มีศักยภาพและความพร้อมในการทำงานสูง (ร้อยละ 43.28 และ 29.27 ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 4-29

ตารางที่ 4-29 ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ 3 อันดับแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ได้ประสบการณ์วิชาชีพตรงตามสาขาวิชาเอก	61	91.04	32	78.05
2	สามารถเข้าใจการทำงานและการเรียนได้ดีขึ้น	37	55.22	27	65.85
3	เกิดการพัฒนาตนเอง มั่นใจในตนเองมากขึ้น	32	47.76	22	53.66
4	เป็นบัณฑิตที่มีศักยภาพและความพร้อมในการทำงานสูง	29	43.28	12	29.27
5	ช่วยค้นหาตนเองและนำมาซึ่งการเลือกสายงานอาชีพได้ถูกต้อง	14	20.90	6	14.63
6	มีโอกาสดำเนินการเสนองานก่อนสำเร็จการศึกษา	15	22.39	3	7.32
7	มีผลการเรียนในสถาบันอุดมศึกษาหลังปฏิบัติงานสหกิจศึกษาดีขึ้น	6	8.96	5	12.20
8	เกิดทักษะการสื่อสารรายงานข้อมูล	6	8.96	5	12.20
9	ได้รับค่าตอบแทนขณะศึกษา	5	7.46	1	2.44
10	ไม่ระบุ	1	1.49	2	4.88

4.1.6.2 ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับ

จากการสำรวจประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับจากการร่วมจัดสหกิจศึกษา พบว่ามีความหลากหลายและกระจายค่าความถี่มาก โดยประโยชน์ 3 อันดับแรกที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเก็บข้อมูลจากสถานประกอบการ คือ ใช้เป็นวิธีคัดเลือกพนักงานได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น (ร้อยละ 53.73) มีนักศึกษาช่วยปฏิบัติงานตลอดปี (ร้อยละ 47.76) และมีโอกาสสร้างความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษา (ร้อยละ 40.30) ประโยชน์ด้านอื่นๆ รองลงมาและมีค่าคะแนนความถี่ประมาณร้อยละ 30 – 40 คือ เกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษา พนักงานประจำมีเวลาที่จะทำงานสำคัญได้มากขึ้น และใช้ประโยชน์ในการวางแผนกำลังคน ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนระบุว่าทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษา (ร้อยละ 56.10) มีโอกาสสร้างความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษา (ร้อยละ 53.66) และมีนักศึกษาช่วยปฏิบัติงานตลอดปี (ร้อยละ 41.46) จากการรวบรวมข้อมูลพบว่ามีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนร้อยละ 20.90 และ 17.07 ที่ไม่ระบุข้อมูล เนื่องจากอาจไม่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการจึงไม่สามารถให้ข้อมูลได้ และเป็นที่น่าสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเพียงร้อยละ 1.49 เท่านั้นที่ระบุว่าสถานประกอบการได้รับประโยชน์จากการนำค่าใช้จ่ายไปหักภาษี ดังแสดงในตารางที่ 4-30

ตารางที่ 4-30 ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับจากการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ 3 อันดับแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ใช้เป็นวิธีคัดเลือกพนักงานได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น	36	53.73	14	34.15
2	มีนักศึกษาช่วยปฏิบัติงานตลอดปี	32	47.76	17	41.46
3	มีโอกาสสร้างความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษา	27	40.30	22	53.66
4	เกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษา	18	26.87	23	56.10
5	พนักงานประจำมีเวลาที่จะทำงานสำคัญได้มากขึ้น	26	38.81	12	29.27
6	การวางแผนกำลังคน	23	34.33	9	21.95
7	การหักภาษี	1	1.49	0	0.00
8	ไม่ระบุ	14	20.90	7	17.07

4.1.6.3 ประโยชน์ที่สถาบันอุดมศึกษาได้รับ

ประโยชน์ 3 อันดับแรกที่สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและในประเทศกลุ่มอาเซียนได้จากการจัดสหกิจศึกษาคือ ช่วยให้ได้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน (ร้อยละ 91.04 และ 75.61 ตามลำดับ) เกิดความร่วมมือทางวิชาการและความสัมพันธ์ที่ดีกับสถานประกอบการ (ร้อยละ 88.06 และ 78.05 ตามลำดับ) และช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงาน (ร้อยละ 86.57 และ 63.41 ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 4-31

ตารางที่ 4-31 ประโยชน์ที่สถาบันอุดมศึกษาได้รับจากการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ 3 อันดับแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ประโยชน์ที่สถาบันการศึกษาได้รับ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	เกิดความร่วมมือทางวิชาการและความสัมพันธ์ที่ดีกับสถานประกอบการ	59	88.06	32	78.05
2	ได้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน	61	91.04	31	75.61
3	ช่วยให้สถาบันการศึกษาได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงาน	58	86.57	26	63.41
4	คณาจารย์มีประสบการณ์ทางวิชาชีพมากขึ้น	24	35.82	21	51.22
5	ไม่ระบุ	0	0.00	3	7.32

นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าผลจากการร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดสหกิจศึกษานั้น ทำให้เกิดความร่วมมือต่อยอด คือ การให้บริการวิชาการแก่สถานประกอบการมากที่สุด (ร้อยละ 71.64) รองลงมาสถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 49.50 ระบุว่า มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันและงานวิจัยต่อเนื่องจากโครงการสหกิจศึกษา ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนเห็นว่ามีความร่วมมือด้านการวิจัยต่อเนื่องจากสหกิจศึกษา มากที่สุด (ร้อยละ 75.61) รองลงมาร้อยละ 70.73 เป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งมีสัดส่วนความร่วมมือมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ดังแสดงในตารางที่ 4-32

ตารางที่ 4-32 ลักษณะความร่วมมือต่อยอดที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการกับสถานประกอบการภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ลักษณะความร่วมมือ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ดำเนินงานวิจัยต่อเนื่องจากโครงการสหกิจศึกษา	33	49.25	31	75.61
2	มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรร่วมกัน	37	55.22	29	70.73
3	สถาบันการศึกษาให้บริการวิชาการ	48	71.64	5	12.20
4	อื่น ๆ ได้แก่				
	4.1 แลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างกัน	1	1.49	0	0.00
	4.2 พัฒนาบุคลากรร่วมกัน	1	1.49	0	0.00
	4.3 สถาบันการศึกษามีสถานที่ให้นักศึกษาปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	1	1.49	0	0.00
	4.4 มีความร่วมมือในการทำงานวิจัยมากขึ้น	1	1.49	0	0.00
	4.5 เป็นการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility)	0	0.00	1	2.44
5	ไม่ระบุ	1	1.49	5	12.20

4.1.7 ปัญหาและอุปสรรค

ในการสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสหกิจศึกษาภายในประเทศนั้น สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มตอบคำถามกระจายเกือบทุกประเด็น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนประมาณร้อยละ 40 - 45 และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนประมาณร้อยละ 30 - 37 เห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดสหกิจศึกษา 3 อันดับแรก คือ สถาบันอุดมศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวคิดของสหกิจศึกษา เป็นการเพิ่มภาระงานของผู้ที่ดูแลโดยตรงแต่ไม่มีการลดภาระงานอื่นให้ และขาดความชัดเจนในนโยบายสหกิจศึกษา ปัญหารองลงมาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 32 คือ สถาบันอุดมศึกษา ขาดการวางแผนเพื่อรองรับการดำเนินงานสหกิจศึกษา ขาดการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจตัดสินใจและไม่มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบชัดเจน ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนร้อยละ 21.95 ตอบว่าปัญหารองลงมาจาก 3 อันดับแรกคือ ขาดความต่อเนื่องของผู้รับผิดชอบดูแลโดยตรง รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-33

ตารางที่ 4-33 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสหกิจศึกษาภายในประเทศ 5 อันดับแรก
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวคิดของสหกิจศึกษา	30	44.78	15	36.59
2	เป็นการเพิ่มภาระงานของผู้ดูแลโดยตรงแต่ไม่มีการลดภาระงานอื่นให้	28	41.79	14	34.15
3	ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายสหกิจศึกษา	27	40.30	12	29.27
4	ขาดการวางแผนเพื่อรองรับการดำเนินงานสหกิจศึกษาภายในสถาบันการศึกษา	22	32.84	8	19.51
5	ขาดการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจตัดสินใจ	21	31.34	7	17.07
6	ไม่มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบในการดำเนินงานสหกิจศึกษา	22	32.84	5	12.20
7	ขาดความต่อเนื่องของผู้รับผิดชอบดูแลโดยตรง	16	23.88	9	21.95
8	หลักสูตรสหกิจศึกษาไม่สามารถทำให้นักศึกษาจบการศึกษาตามกำหนด	12	17.91	5	12.20
9	ขาดแนวทางและวิธีการในการเตรียมความพร้อมนักศึกษา	8	11.94	7	17.07
10	อื่น ๆ ได้แก่				
	10.1 ไม่พบปัญหาและอุปสรรคเนื่องจากสามารถแก้ไขปัญหาที่มีต่อการดำเนินงานสหกิจศึกษาได้ทั้งหมด	0	0.00	2	4.88
	10.2 ขาดสถานประกอบการที่จะมารองรับนักศึกษา	0	0.00	1	2.44
	10.3 มีความเสี่ยงในการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงาน เช่น อุบัติเหตุ นโยบายที่ไม่เป็นธรรมของสถานประกอบการต่อนักศึกษา	0	0.00	1	2.44
11	ไม่ระบุ	6	8.96	4	9.76

4.2 การจัดสหกิจศึกษานานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ ย่อมต้องการขยายผลการดำเนินงานสหกิจศึกษาในประเทศไปสู่นานาชาติ เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีความพร้อมและมีศักยภาพในเชิงสากล โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ หรือแสวงหาความร่วมมืออื่นๆ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนางานสหกิจศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากการที่คณะวิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้แก่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนนั้น พบว่าในจำนวนแบบสอบถามที่ส่งกลับมานั้น มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวนน้อยมากที่มีการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 18 แห่งจาก 67 แห่ง มีนโยบายในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน จำนวน 22 แห่งจาก 41 แห่ง มีนโยบายในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ ดังแสดงในตารางที่ 4-34

ตารางที่ 4-34 นโยบายการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

ที่	นโยบายการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มีนโยบาย	18	26.87	22	53.66
2	ไม่มี	47	70.15	14	34.15
3	ไม่ระบุ	2	2.99	5	12.20
	รวม	67	100.00	41	100.00

จากการรวบรวมและตรวจสอบข้อมูล พบว่า มีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่มีนโยบายจัดสหกิจศึกษานานาชาติจำนวน 18 แห่ง แต่ให้ข้อมูลในแบบสอบถาม จำนวนเพียง 12 แห่ง ไม่ให้ข้อมูล 6 แห่ง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนนั้นมีนโยบายจัดสหกิจศึกษานานาชาติ 22 แห่ง แต่ให้ข้อมูลในแบบสอบถาม จำนวน 21 แห่ง ไม่ให้ข้อมูลจำนวน 1 แห่ง ในการรายงานผลการสำรวจต่อไปนี้จะขอรายงานผลการศึกษาเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่จัดสหกิจศึกษานานาชาติแล้วและให้ข้อมูลในแบบสอบถามเท่านั้น โดยรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามแสดงในภาคผนวก ค ตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2

4.2.1 รูปแบบการจัดการสหกิจศึกษานานาชาติ

4.2.1.1 รูปแบบการบริหารหน่วยงาน

จากการสำรวจพบว่ามีความหลากหลายของหน่วยงานที่ดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งอาจใช้หน่วยงานเดียวกันกับการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ โดยกำหนดให้งานสหกิจศึกษานานาชาติเป็นงานหรือฝ่ายภายในหน่วยงานหลัก จึงมีชื่อเรียกชื่อหน่วยงานเช่นเดียวกับหน่วยงานที่จัดสหกิจศึกษาในประเทศ สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งอาจจัดตั้งหน่วยงานสหกิจศึกษานานาชาติแยกออกมาเป็นภารกิจหลักในการรับผิดชอบการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติก็ได้ ประเภทหลังนี้จึงมีชื่อเรียกหน่วยงานแตกต่างกันไป เช่น Foreign Cooperation Unit, International Relations Office (IRO), International Affairs Division, Office of International Linkages, Domestic and International Affairs Department เป็นต้น เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ใช้หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศเป็นหน่วยงานหลัก การบริหารจัดการสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในประเทศกลุ่มอาเซียน จำนวนร้อยละ 66.67 และ 52.38 ตามลำดับ จึงเป็นแบบรวมศูนย์ระดับสถาบันการศึกษามากที่สุด โดยมีข้อสังเกตว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 25.00 ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-35

ตารางที่ 4-35 รูปแบบการบริหารจัดการสหกิจศึกษานานาชาติ

ที่	รูปแบบการบริหารจัดการ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	รวมศูนย์ระดับสถาบันการศึกษา	8	66.67	11	52.38
2	ระดับคณะวิชา	1	8.33	7	33.33
3	อื่น ๆ ได้แก่ แยกกันดำเนินงานในระดับภาควิชา/สาขาวิชา				
4	ไม่ระบุ	3	25.00	3	14.29
	รวม	12	100.00	21	100.00

4.2.1.2 ภารกิจหน่วยงาน

ภารกิจของหน่วยงานหรือฝ่ายที่รับผิดชอบการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ ในสถาบันอุดมศึกษานั้นพบว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่มีภารกิจเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (ร้อยละ 66.67 และ 85.71 ตามลำดับ) รองลงมาเป็นการสร้างเครือข่ายจัดหางานสหกิจศึกษานานาชาติ (ร้อยละ 58.33 และ 76.19 ตามลำดับ) จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศสหกิจศึกษานานาชาติ (ร้อยละ 50.00 และ 76.19 ตามลำดับ) นิเทศงานสหกิจศึกษา/ติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (ร้อยละ 41.67 และ 76.19 ตามลำดับ) และการจัดตั้งตัวแทนในต่างประเทศเพื่อนิเทศงานสหกิจศึกษาและติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (ร้อยละ 25.00 และ 38.10 ตามลำดับ) โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนครึ่งหนึ่งไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-36

ตารางที่ 4-36 ภารกิจของหน่วยงานสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ภารกิจของหน่วยงาน	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	เตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	8	66.67	18	85.71
2	สร้างเครือข่ายจัดหางานสหกิจศึกษานานาชาติ	7	58.33	16	76.19
3	จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศสหกิจศึกษานานาชาติ	6	50.00	16	76.19
4	นิเทศงานสหกิจศึกษา/ติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	5	41.67	16	76.19
5	จัดตั้งตัวแทนในต่างประเทศเพื่อนิเทศงานสหกิจศึกษาและติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	3	25.00	8	38.10
6	ไม่ระบุ	6	50.00	2	9.52

4.2.1.3 ปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ

เมื่อต้องจัดสหกิจศึกษานานาชาติเพิ่มเติมจากการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งจึงต้องจัดให้มีปัจจัยส่งเสริมการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติเพิ่มเติมขึ้นมา โดยสถาบันอุดมศึกษาอาจจัดปัจจัยเสริมหลายอย่างพร้อมๆ กัน โดยทั้งสองกลุ่มมีแนวโน้มในการจัดปัจจัยส่งเสริมหรือให้ความสำคัญไปในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจัดเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติมาก

ที่สุด คือ จัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน (ร้อยละ 66.67) ปัจจัยรองลงมาที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยให้ความสำคัญเท่ากัน (จำนวนร้อยละ 41.67) คือการจัดให้มีเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ การส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้เพิ่มเติม การสร้างเครือข่ายจากคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศและการสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 61.90 ให้ความสำคัญสองอันดับแรกคือ การจัดให้มีเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ และการส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้เพิ่มเติม และสถาบันอุดมศึกษาจำนวนประมาณร้อยละ 50 ให้ความสำคัญต่อการสร้างเครือข่ายจากคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศและการสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4-37

ตารางที่ 4-37 ปัจจัยที่สถาบันการศึกษาจัดเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ปัจจัย	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	จัดให้มีเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์	5	41.67	13	61.90
2	ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้เพิ่มเติม	5	41.67	13	61.90
3	จัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน	8	66.67	9	42.86
4	สร้างเครือข่ายจากคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ	5	41.67	12	57.14
5	สนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	5	41.67	11	52.38
6	จัดสถานที่เป็นสัดส่วนและพอเหมาะ	2	16.67	7	33.33
7	อื่น ๆ ได้แก่				
	7.1 สร้างเครือข่ายกับสถาบันในต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษา	1	8.33	0	0.00
	7.2 ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศในอาเซียน	0	0.00	1	4.76
	7.3 สำรวจความต้องการในการไปปฏิบัติงานต่างประเทศและการแลกเปลี่ยนนักศึกษา	0	0.00	1	4.76
	7.4 จัดการแลกเปลี่ยนความเห็นของนักศึกษาเพื่อให้เกิดความตระหนัก	0	0.00	1	4.76
8	ไม่ระบุ	0	0.00	1	4.76

4.2.2 งบประมาณในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ ทั้งในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนใช้ งบประมาณในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติเช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ นั่นคือ งบประมาณส่วนใหญ่ได้มาจากค่าหน่วยกิต (ประมาณร้อยละ 50) และรองลงมาสถาบันอุดมศึกษา จำนวนร้อยละ 33 – 52 ตอบว่าได้งบประมาณในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติจากเงินสมทบของ สถาบันการศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนมีจำนวนมากกว่าสถาบันอุดมศึกษา ในประเทศไทย ทั้งนี้ มีข้อมูลที่น่ายินดีว่าสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มได้รับงบประมาณสนับสนุนการ ดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติจากหน่วยงานภายนอกด้วย อย่างไรก็ตามมีสถาบันอุดมศึกษาใน กลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนร้อยละ 23.81 ไม่ตอบคำถามข้อนี้ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4-38

ตารางที่ 4-38 การสนับสนุนด้านงบประมาณต่อการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1)

ที่	แหล่งงบประมาณ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	จากสถาบันการศึกษา				
	1.1 จากค่าหน่วยกิต	7	58.33	11	52.38
	1.2 จากเงินสมทบของสถาบันการศึกษา	4	33.33	11	52.38
2	จากหน่วยงานภายนอก ได้แก่				
	2.1 กระทรวงศึกษาธิการ	0	0.00	2	9.52
	2.2 กองทุนสนับสนุน	0	0.00	2	9.52
	2.3 สถานประกอบการในประเทศ	1	8.33	1	4.76
	2.4 สถานประกอบการต่างประเทศ	1	8.33	0	0.00
	2.5 เจ้าของทุนต่างประเทศที่รับนักศึกษาไปปฏิบัติงาน	1	8.33	0	0.00
	2.6 มูลนิธิที่ให้ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย	0	0.00	1	4.76
	2.7 ผู้ปกครองของนักศึกษา	0	0.00	1	4.76
3	ไม่ระบุ	0	0.00	5	23.81

สำหรับงบประมาณที่สนับสนุนให้นักศึกษาในการไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ นั้น พบว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวนร้อยละ 33.33 มีงบประมาณสนับสนุนให้นักศึกษา แต่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 52.38 ซึ่งมากกว่าจำนวนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สนับสนุนงบประมาณให้นักศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยสนับสนุนเป็นทุนและเงินสมทบสำหรับนักศึกษา รองลงมาเป็นสนับสนุนค่าเดินทาง ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนสนับสนุนค่าเดินทางและค่าเบี้ยเลี้ยงให้นักศึกษา โดยมีข้อสังเกตว่า สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มจำนวนมากกว่าร้อยละ 48 ไม่ตอบคำถามข้อนี้ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4-39 และตารางที่ 4-40 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-39 การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาสหกิจศึกษาที่เดินทางไปปฏิบัติงานต่างประเทศ

ที่	การสนับสนุนด้านงบประมาณนักศึกษาที่เดินทางไปปฏิบัติงานต่างประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มีงบประมาณสนับสนุน	4	33.33	11	52.38
2	ไม่มีงบประมาณสนับสนุน	8	66.67	8	38.10
3	ไม่ระบุ	0	0.00	2	9.52
	รวม	12	100.00	21	100.00

ตารางที่ 4-40 ค่าใช้จ่ายที่สนับสนุนให้นักศึกษาสหกิจศึกษาที่เดินทางไปปฏิบัติงานต่างประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ค่าใช้จ่ายที่สนับสนุนให้นักศึกษาที่เดินทางไปปฏิบัติงานต่างประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ค่าเดินทาง	2	16.67	5	23.81
2	ค่าเบี้ยเลี้ยง	0	0.00	4	19.05
3	อื่น ๆ ได้แก่				
	3.1 จัดเป็นทุน/เงินสมทบสำหรับนักศึกษา	3	25.00	2	9.52
	3.2 ค่าเดินทางภายในพื้นที่	0	0.00	1	4.76
4	ไม่ระบุ	8	66.67	10	47.62

ในการรับนักศึกษาต่างชาติมาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศนั้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 33.33 มีงบประมาณสนับสนุนให้นักศึกษาต่างชาติ สถาบันที่สนับสนุนจำนวนร้อยละ 25.00 สนับสนุนงบประมาณเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง และร้อยละ 8.33 สนับสนุนค่าพาหนะพร้อมที่พัก ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน จำนวนร้อยละ 47.62 มีงบประมาณสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติมาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศ โดยสถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 19.05 สนับสนุนค่าเดินทางและค่าเบี้ยเลี้ยง รองลงมาสถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 4.76 สนับสนุนค่าที่พักและให้ในรูปทุนการศึกษา รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4-41 และตารางที่ 4-42

ตารางที่ 4-41 การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาสหกิจศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาปฏิบัติงานในประเทศ

ที่	การสนับสนุนด้านงบประมาณนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาปฏิบัติงานในประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มีงบประมาณสนับสนุน	4	33.33	10	47.62
2	ไม่มีงบประมาณสนับสนุน	6	50.00	10	47.62
3	ไม่ระบุ	2	16.67	1	4.76
	รวม	12	100.00	21	100.00

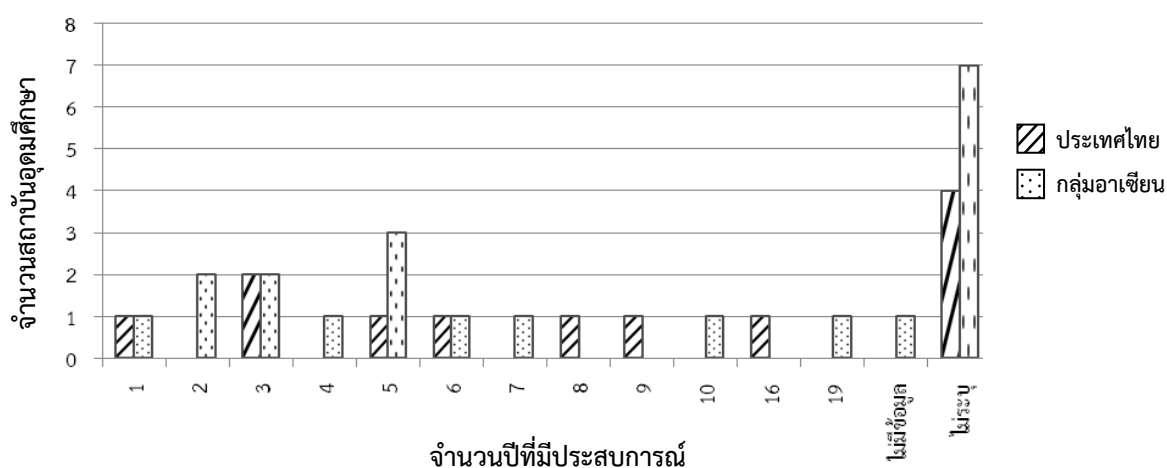
ตารางที่ 4-42 ค่าใช้จ่ายที่สนับสนุนให้กับนักศึกษาสหกิจศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาปฏิบัติงานในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ค่าใช้จ่ายที่สนับสนุนให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาปฏิบัติงานในประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ค่าเดินทาง	0	0.00	4	19.05
2	ค่าเบี้ยเลี้ยง	3	25.00	4	19.05
3	อื่น ๆ ได้แก่				
	3.1 ค่าที่พัก	0	0.00	1	4.76
	3.2 ค่าพาหนะและที่พัก	1	8.33	0	0.00
	3.3 ให้ในรูปทุนการศึกษา	0	0.00	1	4.76
4	ไม่ระบุ	8	66.67	14	66.67

4.2.3 ประสิทธิภาพการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

4.2.3.1 จำนวนปีที่จัดสหกิจศึกษานานาชาติ

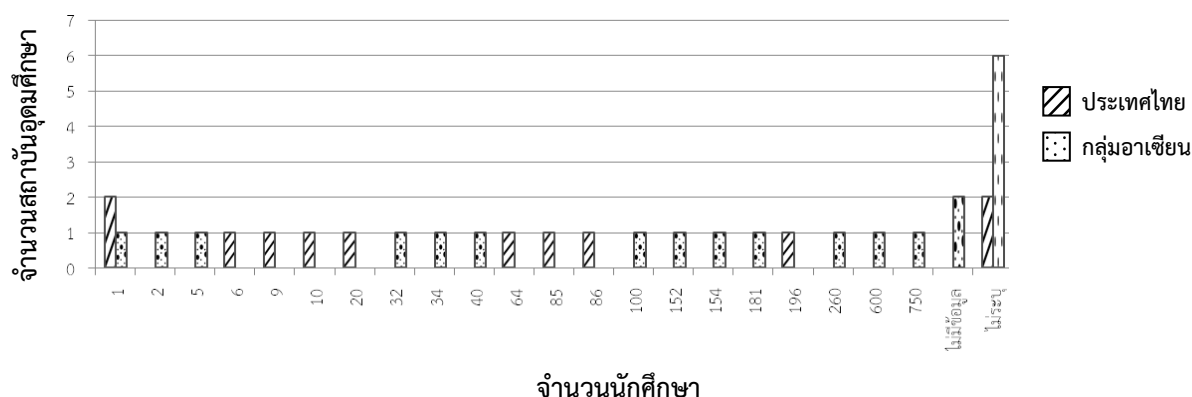
จากการสำรวจประสิทธิภาพในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติพบว่ามีความหลากหลายของประสิทธิภาพในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ ตั้งแต่ 1 – 19 ปี นอกจากนี้พบว่า มีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 1 แห่งที่มีประสิทธิภาพมากถึง 19 ปี ดังแสดงในภาพที่ 4-2 โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มไม่ตอบคำถามข้อนี้จำนวนมาก รายละเอียดในภาคผนวก ค ตารางที่ 3 และ 4

ภาพที่ 4-2 กราฟแสดงประสิทธิภาพในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

4.2.3.2 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษานานาชาติตั้งแต่เริ่มต้น

จากการสำรวจในข้อ 4.2.3.1 จะเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีประสิทธิภาพในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติน้อยมากและมีการกระจายของข้อมูลมาก ผลการสำรวจของแต่ละสถานศึกษาจึงมีจำนวนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติในระดับน้อยกว่า 10 คนจนถึง 750 คนตามประสิทธิภาพที่มี อย่างไรก็ตาม จำนวนรวมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเท่ากับ 478 คนเท่านั้น ซึ่งมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนรวมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน ซึ่งมีเท่ากับ 2,311 คน โดยสถาบันอุดมศึกษาที่มีนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติมากที่สุด 750 คน คือ มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์คริสเตียน (Philippine Christian University) ประเทศฟิลิปปินส์ ดังแสดงในภาพที่ 4-3 โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนไม่ตอบคำถามข้อนี้จำนวน 8 แห่งจาก 21 แห่ง

ภาพที่ 4-3 กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาที่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ

ในทำนองเดียวกัน สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ก็รับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศของตน จากการสำรวจพบว่าสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศของตนน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษาที่ส่งออกไปต่างประเทศ สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศของตนอยู่ในระดับไม่เกิน 100 คนต่อปีการศึกษาเท่านั้น ดังรายละเอียดในภาคผนวก ค ตารางที่ 5

4.2.3.4 ภูมิภาคที่แลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติในแต่ละปี

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่งนักศึกษากระจายไปใน 4 ภูมิภาคใกล้เคียงกันคือในเอเชียและแปซิฟิก (ร้อยละ 58.33) กลุ่มอาเซียนและอเมริกาเหนือ (ร้อยละ 50.00) และยุโรป (ร้อยละ 41.67) ทั้งนี้ไม่มีข้อมูลการส่งนักศึกษาไปแอฟริกาและกลุ่มประเทศละตินอเมริกา ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียนส่งนักศึกษาไปเอเชียและแปซิฟิกมากที่สุด (ร้อยละ 76.19) และส่งนักศึกษากระจายไปทั้ง 4 ภูมิภาค เรียงลำดับดังนี้ กลุ่มอาเซียน (ร้อยละ 42.86) อเมริกาเหนือ (ร้อยละ 38.10) และยุโรป (ร้อยละ 28.57) และไม่มีข้อมูลการส่งนักศึกษาไปแอฟริกาเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ดังแสดงในตารางที่ 4-43

ตารางที่ 4-43 ภูมิภาคที่แลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ภูมิภาค	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	อเมริกาเหนือ	6	50.00	8	38.10
2	ละตินอเมริกา (อเมริกากลางและใต้)	0	0.00	2	9.52
3	ยุโรป	5	41.67	6	28.57
4	แอฟริกา	0	0.00	0	0.00
5	เอเชียและแปซิฟิกอื่นๆ	7	58.33	16	76.19
6	กลุ่มอาเซียน	6	50.00	9	42.86
7	ไม่ระบุ	2	16.67	2	9.52

4.2.4 ความต้องการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติในอนาคต

จากการสำรวจความต้องการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาต่างประเทศนั้น พบว่าสถาบันอุดมศึกษาประเทศกลุ่มอาเซียนต้องการส่งนักศึกษาหลากหลายสาขาวิชาเข้าไปปฏิบัติงานรวมปีการศึกษาละ 200 คน โดยต้องการส่งนักศึกษาไปสหกิจศึกษาภายในประเทศกลุ่มอาเซียนมากที่สุด รองลงมาเป็นประเทศในเอเชีย สหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ออสเตรเลีย และประเทศในทวีปยุโรป เช่น เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส เป็นต้น ส่วนสาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาต้องการส่งนักศึกษามากที่สุดคือสาขาวิชาบริหารธุรกิจ (Business and Administration) รองลงมาเป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ (English) ภาษาฝรั่งเศส (French) และภาษาญี่ปุ่น (Japanese) เป็นต้น ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยนั้นให้ข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่ต้องการส่งไปสหกิจศึกษาต่างประเทศน้อยมาก อยู่ในระดับไม่เกิน 10 คนต่อปีการศึกษา เท่านั้นโดยต้องการส่งไปประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา จีน ไต้หวัน เกาหลี เป็นต้น รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ค ตารางที่ 6 และ 7

ในขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนนั้น มีความต้องการในการรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศของตน โดยเฉลี่ยปีการศึกษาละ 300 คน โดยเน้นการรับนักศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนด้วยตนเอง ส่วนสาขาวิชาที่ต้องการรับนักศึกษามากที่สุดคือสาขาวิชาด้านบริหารธุรกิจ (Business and Administration) รองลงมาเป็นสาขาวิชาด้านการศึกษา (Education) สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 2 แห่ง ที่ต้องการรับนักศึกษาต่างชาติไม่เกิน 10 คนต่อปีในสาขาวิชาด้านภาษา โรงแรมและการ

ท่องเที่ยว โดยต้องการรับนักศึกษาต่างชาติจากประเทศเกาหลี สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และเยอรมนี รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ค ตารางที่ 8 และ 9

4.2.5 เงื่อนไขการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาปฏิบัติงานในประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนได้กำหนดเงื่อนไขการรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศของตน โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนมากที่สุด 3 แห่ง (ร้อยละ 25.00) กำหนดระยะเวลาทำงาน 4 เดือน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนมากที่สุด 3 แห่ง (ร้อยละ 14.29) ได้กำหนดระยะเวลาทำงาน 12 เดือน รองลงมาจำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 9.52) กำหนดระยะเวลาทำงาน 3 เดือน

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 16.67) และในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 33.33) ระบุว่านักศึกษาที่มาทำงานต้องมีใบอนุญาตทำงาน โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 16.67) ระบุว่านักศึกษาต้องขอ VISA ประเภทการศึกษาหรือนักศึกษา ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 5 แห่ง (ร้อยละ 23.81) ระบุว่านักศึกษาต่างชาติต้องขอ VISA ประเภทการศึกษาหรือนักศึกษา รองลงมาสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 14.29) ระบุว่านักศึกษาต่างชาติต้องขอ VISA เป็นประเภททำงาน

ในการขอ VISA นั้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 33.33) และในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 47.62) ระบุว่าต้องมีเอกสารรับรองจากสถาบันการศึกษาที่รับนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 25.00) และในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 47.62) ระบุว่านักศึกษาต่างชาติต้องมีเอกสารรับรองจากสถานประกอบการที่รับนักศึกษาด้วย

สำหรับภาษาที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างการปฏิบัติงานนั้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 25) และในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 28.57) ระบุว่านักศึกษาต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

ส่วนการสนับสนุนค่าใช้จ่ายและสวัสดิการแก่นักศึกษาต่างชาติที่รับเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศนั้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 2 แห่ง สนับสนุนค่าใช้จ่าย 200 และ 500 USD/เดือน ตามลำดับ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 5 แห่ง ที่สนับสนุนค่าใช้จ่าย 10, 150, 200, 350 และ 2,000 USD/เดือน ตามลำดับ มีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 1 แห่ง (ร้อยละ 8.33) และประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 5 แห่ง ที่จัดที่พักให้นักศึกษาต่างชาติโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ค ตารางที่ 10

4.2.6 กระบวนการในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

กระบวนการในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติมี 3 กระบวนการเช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษาในประเทศ ได้แก่ กระบวนการก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษา ในที่นี้จะรายงานผลเฉพาะกิจกรรมที่มีความสำคัญมากเท่านั้น

4.2.6.1 การคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

เนื่องจากการไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาตินั้น เป็นการให้ประสบการณ์ที่แตกต่างจากภายในประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องคัดเลือกนักศึกษาที่มีความพร้อมทั้งทางด้านทักษะการทำงาน ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ การปรับตัวในสังคมและวัฒนธรรมต่างชาติ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการเอาตัวรอด เป็นต้น สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 60 จึงกำหนดให้มีการคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาตินั้น สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน ให้ความสำคัญมากเช่นเดียวกันใน 3 อันดับแรกคือ ทักษะภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 75.00 และ 57.14 ตามลำดับ) ผลการเรียน (ร้อยละ 75.00 และ 52.38 ตามลำดับ) และบุคลิกภาพ (ร้อยละ 66.67 และ 52.38 ตามลำดับ) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 4.76 มีเกณฑ์ที่ใช้เพิ่มเติม เช่น สถานะทางการเงิน การอนุญาตของผู้ปกครอง คะแนนสอบโทเฟิล (TOEFL) พิจารณาพฤติกรรม ทัศนคติและสุขภาพ ดังแสดงในตารางที่ 4-44 โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาจำนวนหนึ่งในสี่จากทั้งสองกลุ่มไม่ตอบคำถามนี้

ตารางที่ 4-44 เกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	การคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ทักษะภาษาต่างประเทศ	9	75.00	12	57.14
2	ผลการเรียน	9	75.00	11	52.38
3	บุคลิกภาพ	8	66.67	11	52.38
4	อื่น ๆ ได้แก่				
	4.1 สถานะทางการเงิน	0	0.00	1	4.76
	4.2 การอนุญาตของผู้ปกครอง	0	0.00	1	4.76
	4.3 คะแนนสอบ TOEFL	0	0.00	1	4.76
	4.4 พฤติกรรมทัศนคติ และสุขภาพ	0	0.00	1	4.76
5	ไม่ระบุ	3	25.00	5	23.81

4.2.6.2 การเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

ในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาตินั้น มีการเตรียมความพร้อมเป็นพิเศษเพิ่มเติมมากกว่านักศึกษาสหกิจศึกษาในประเทศ สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มจำนวนสามในสี่หรือร้อยละ 71-75 จัดให้มีการเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษาที่เหลือส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุเรื่องการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-45

สำหรับรูปแบบการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติซึ่งสามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายกิจกรรมนั้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่จะจัดการปฐมนิเทศ (ร้อยละ 58.33 และ 76.19 ตามลำดับ) การให้คำปรึกษาส่วนตัว (ร้อยละ 50.00 และ 52.38 ตามลำดับ) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (ร้อยละ 50.00 และ 47.62 ตามลำดับ) การบรรยาย (ร้อยละ 33.33 และ 47.62 ตามลำดับ) การสาธิต (ร้อยละ 25.00 และ 33.33 ตามลำดับ) การให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 33.33 และ 42.86 ตามลำดับ) การพบปะแลกเปลี่ยนกับนักศึกษาที่มีประสบการณ์ (ร้อยละ 33.33 และ 19.05 ตามลำดับ) เป็นต้น ดังแสดงในตารางที่ 4-46 โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนมากถึงร้อยละ 41.67 ไม่ตอบคำถามข้อนี้

ตารางที่ 4-45 การเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

ที่	การเตรียมความพร้อมนักศึกษา สหกิจศึกษานานาชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	9	75.00	15	71.43
2	ไม่มี	0	0.00	2	9.52
3	ไม่ระบุ	3	25.00	4	19.05
	รวม	12	100.00	21	100.00

ตารางที่ 4-46 รูปแบบการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	รูปแบบ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	จัดปฐมนิเทศ	7	58.33	16	76.19
2	ให้คำปรึกษาส่วนตัว	6	50.00	11	52.38
3	ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ	6	50.00	10	47.62
4	บรรยาย	4	33.33	10	47.62
5	สาธิต	3	25.00	7	33.33
6	เรียนรู้ด้วยตนเอง	4	33.33	9	42.86
7	อื่นๆ ได้แก่				
	7.1 พบปะแลกเปลี่ยนกับนักศึกษาที่มีประสบการณ์	4	33.33	4	19.05
	7.2 อบรมภาษาต่างประเทศ	2	16.67	0	0.00
8	ไม่ระบุ	5	41.67	4	19.05

ส่วนเนื้อหาที่ใช้ในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีเนื้อหาในการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษามากกว่า 1 หัวข้อ โดยเนื้อหาใช้ในการเตรียมความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนให้ความสำคัญใกล้เคียงกันใน 4 อันดับ คือ ทักษะการแก้ปัญหา (ร้อยละ 58.33 และ 57.14 ตามลำดับ) วัฒนธรรมองค์กร (ร้อยละ 58.33 และ 52.38 ตามลำดับ) ทักษะการสมัครงาน (ร้อยละ 50.00 และ

52.38 ตามลำดับ) และการเขียนรายงานวิชาการ (ร้อยละ 58.33 และ 47.62 ตามลำดับ) ส่วนเนื้อหาที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนให้ความสำคัญแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย คือ ทักษะการนำเสนอ (ร้อยละ 50.00 และ 38.10 ตามลำดับ) ทักษะภาษาเฉพาะวิชาชีพ (ร้อยละ 33.33 และ 47.62 ตามลำดับ) และทักษะการดำรงชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill) (ร้อยละ 33.33 และ 42.86 ตามลำดับ) ส่วนเนื้อหาที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนให้ความสำคัญแตกต่างกันมาก คือ วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจในประเทศที่ต้องไปปฏิบัติงาน (ร้อยละ 25.00 และ 52.38 ตามลำดับ) และการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ (ร้อยละ 58.33 และ 23.81 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 33.33 ของทั้งสองกลุ่มที่ไม่ตอบคำถามนี้ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-47

ตารางที่ 4-47 เนื้อหาในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	เนื้อหา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ทักษะการแก้ปัญหา	7	58.33	12	57.14
2	วัฒนธรรมองค์กร	7	58.33	11	52.38
3	ทักษะการสมัครงาน	6	50.00	11	52.38
4	การเขียนรายงานวิชาการ	7	58.33	10	47.62
5	วัฒนธรรมสังคม เศรษฐกิจในประเทศที่ต้องไปปฏิบัติงาน	3	25.00	11	52.38
6	ทักษะการนำเสนอ	6	50.00	8	38.10
7	ทักษะภาษาเฉพาะวิชาชีพ	4	33.33	10	47.62
8	ทักษะการดำรงชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill)	4	33.33	9	42.86
9	ความปลอดภัยในการทำงาน	4	33.33	8	38.10
10	การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ	7	58.33	5	23.81
11	หลักการบริหารงานคุณภาพ	3	25.00	7	33.33
12	ไม่ระบุ	4	33.33	7	33.33

4.2.6.3 ลักษณะงานที่นักศึกษาปฏิบัติ

จากการสำรวจลักษณะงานที่นักศึกษาปฏิบัติพบว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนให้นักศึกษาได้ปฏิบัติงานที่ตรงกับสาขาวิชาชีพ ซึ่งอาจเป็นการทำงานประจำที่เน้นประสบการณ์วิชาชีพหรืองานโครงการ ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนใกล้เคียงกันเน้นให้นักศึกษาได้ทำงานประจำที่เน้นประสบการณ์วิชาชีพ (ร้อยละ 50.00) หรืองานโครงการ (ร้อยละ 41.67) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนเน้นให้นักศึกษาได้ทำงานที่เน้นประสบการณ์วิชาชีพ (ร้อยละ 71.43) มากกว่างานโครงการ (ร้อยละ 33.33) อย่างไรก็ตาม มีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 33.33 ไม่ตอบคำถามนี้ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-48

ตารางที่ 4-48 ลักษณะงานที่นักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ลักษณะงาน	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	งานประจำที่เน้นประสบการณ์	6	50.00	15	71.43
2	งานโครงการ	5	41.67	7	33.33
3	งานอื่นๆ ได้แก่ กิจกรรมทางสังคม	0	0.00	1	4.76
4	ไม่ระบุ	4	33.33	3	14.29

4.2.6.4 การติดตามผลการปฏิบัติงานและการดูแลนักศึกษาระหว่างปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ

ในระหว่างที่นักศึกษาปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ณ สถานประกอบการต่างประเทศนั้น สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ทั้งในประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 83.33 และ 76.19 จัดให้มีการนิเทศงานสหกิจศึกษา รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-49

ตารางที่ 4-49 การนิเทศงานนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

ที่	การนิเทศงานนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	10	83.33	16	76.19
2	ไม่มี	0	0.00	2	9.52
3	ไม่ระบุ	2	16.67	3	14.29
	รวม	12	100.00	21	100.00

จากการสำรวจวิธีการนิเทศงานนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ โดยสถาบันอุดมศึกษาอาจใช้หลายวิธีพร้อมๆ กัน ไม่จำกัดเพียงรูปแบบเดียว พบว่าสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย จำนวนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในประเทศกลุ่มอาเซียนใกล้เคียงกันที่ใช้วิธีการนิเทศเหมือนกัน เช่น การใช้อีเมล (E-mail) (ร้อยละ 50.00 และ 52.38 ตามลำดับ) การไปนิเทศ ณ สถานประกอบการ (ร้อยละ 50.00 และ 52.38 ตามลำดับ) การโทรศัพท์ (ร้อยละ 33.33 และ 42.86 ตามลำดับ) และการใช้สื่อสารทางไกล (Teleconference) (ร้อยละ 25.00 และ 23.81 ตามลำดับ) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4-50

ตารางที่ 4-50 วิธีการนิเทศงานนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	วิธีการนิเทศงานนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	อีเมล (E-mail)	6	50.00	11	52.38
2	เข้าพบ ณ สถานประกอบการ	6	50.00	11	52.38
3	โทรศัพท์	4	33.33	9	42.86
4	สื่อสารทางไกล (Teleconference)	3	25.00	5	23.81
5	ไม่ระบุ	2	16.67	5	23.81

สำหรับจำนวนครั้งในการนิเทศนั้นสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนมากที่สุดร้อยละ 66.67 จัดให้มีการนิเทศหนึ่งครั้ง ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนมีจำนวนครั้งในการนิเทศที่หลากหลาย ร้อยละ 23.81 ที่จัดให้มีการนิเทศหนึ่งครั้ง ร้อยละ 23.81 จัดให้มีการนิเทศมากกว่าหนึ่งครั้งแต่ไม่ระบุจำนวน และร้อยละ 4.76 จัดให้มีการนิเทศ 2 ครั้ง หรือ 2 – 3 ครั้ง หรือ 3 ครั้ง หรือ 2 ครั้งต่อเดือน โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจำนวนหนึ่งในสี่ของกลุ่มไม่ตอบคำถามนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-51

ตารางที่ 4-51 จำนวนครั้งในการนิเทศงานสหกิจศึกษานานาชาติต่อภาคสหกิจศึกษา
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	จำนวนครั้งในการนิเทศงานต่อภาคสหกิจศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	1 ครั้ง	8	66.67	5	23.81
2	มากกว่า 1 ครั้ง ได้แก่				
	2 ครั้ง	1	8.33	2	9.52
	2 - 3 ครั้ง	0	0.00	1	4.76
	6 ครั้ง	0	0.00	1	4.76
	2 ครั้ง / เดือน	0	0.00	1	4.76
	ทุกวัน	0	0.00	1	4.76
	มากกว่า 1 ครั้ง แต่ไม่สามารถระบุได้	0	0.00	5	23.81
3	ไม่ระบุ	3	25.00	5	23.81

สำหรับผู้ทำหน้าที่นิเทศสหกิจศึกษานานาชาตินั้น มีความหลากหลายในการจัดให้บุคลากรไปนิเทศมาก สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยร้อยละ 83.33 จัดให้คณาจารย์ประจำสาขาวิชาไปนิเทศมากที่สุด รองลงมาเป็นตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา (ร้อยละ 25.00) คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศ (ร้อยละ 25.00) และ สถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือ (ร้อยละ 16.67) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียนจัดให้คณาจารย์ประจำสาขาวิชา (ร้อยละ 52.38) ไปนิเทศมากที่สุด รองลงมาเป็นเจ้าของพื้นที่สหกิจศึกษา (ร้อยละ 42.86) ตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา (ร้อยละ 33.33) คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศ (ร้อยละ 19.05) และสถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือ (ร้อยละ 19.05) โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียนจำนวนหนึ่งในสี่ไม่ตอบคำถามนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-52

ตารางที่ 4-52 ผู้นิเทศงานสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ผู้นิเทศงาน	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	คณาจารย์ประจำสาขาวิชา	10	83.33	11	52.38
2	เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา	1	8.33	9	42.86
3	ตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา	3	25.00	7	33.33
4	คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศ	3	25.00	4	19.05
5	สถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือ	2	16.67	4	19.05
6	ศิษย์เก่าที่พำนักต่างประเทศ	1	8.33	2	9.52
7	อื่น ๆ ได้แก่				
	7.1 ผู้บริหารของมหาวิทยาลัย	1	8.33	0	0.00
	7.2 ส่วนวิเทศสัมพันธ์ของสถาบันการศึกษา	0	0.00	1	4.76
8	ไม่ระบุ	2	16.67	5	23.81

นอกจากการนิเทศแล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะใช้วิธีการติดตามดูแลนักศึกษาในระหว่างปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติเช่นเดียวกับที่ปฏิบัติงานภายในประเทศ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในประเทศกลุ่มอาเซียนจัดให้มีการติดตามดูแลนักศึกษาใกล้เคียงกันคือร้อยละ 83.33 และ 80.95 ตามลำดับ (ตารางที่ 4-53) โดยผู้ติดตามดูแลของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและกลุ่มอาเซียนจำนวนมากและใกล้เคียงกันจะใช้คณาจารย์ประจำสาขาวิชา (ร้อยละ 58.33 และ 52.38 ตามลำดับ) และเจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา (ร้อยละ 41.67 และ 52.38 ตามลำดับ) นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มยังใช้สถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือ ตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศ ศิษย์เก่าที่พำนักต่างประเทศ และสถานทูตในต่างประเทศเป็นผู้ติดตามดูแลนักศึกษา เช่นเดียวกับผู้นิเทศ โดยมีสัดส่วนจำนวนสถาบันใกล้เคียงกัน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-54

ตารางที่ 4-53 การติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

ที่	การติดตามดูแลนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	10	83.33	17	80.95
2	ไม่มี	0	0.00	1	4.76
3	ไม่ระบุ	2	16.67	3	14.29
	รวม	12	100.00	21	100.00

ตารางที่ 4-54 ผู้ติดตามดูแลสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ผู้ติดตามดูแล	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	คณาจารย์ประจำสาขาวิชา	7	58.33	11	52.38
2	เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา	5	41.67	11	52.38
3	สถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือ	3	25.00	5	23.81
4	ตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา	2	16.67	6	28.57
5	คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศ	1	8.33	5	23.81
6	ศิษย์เก่าที่พำนักต่างประเทศ	1	8.33	5	23.81
7	สถานทูตในต่างประเทศ	1	8.33	3	14.29
8	ไม่ระบุ	2	16.67	4	19.05

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจะใช้วิธีการติดตามดูแลนักศึกษาหลายวิธี
 พร้อมๆ กัน ทั้งนี้ ส่วนใหญ่จะใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร (ICT) สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
 จำนวนมากที่สุดร้อยละ 75.00 ใช้การติดต่อโดยใช้อีเมล (E-mail) ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ
 กลุ่มอาเซียนใช้การโทรศัพท์ และการติดต่อโดยใช้อีเมล (E-mail) มากที่สุด จำนวนร้อยละ 66.67
 และ 61.90 ตามลำดับ โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยร้อยละ 50.00 ไม่ตอบ
 คำถามนี้ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-55

ตารางที่ 4-55 วิธีการติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	วิธีการติดตามดูแลนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	อีเมล (E-mail)	9	75.00	13	61.90
2	โทรศัพท์	5	41.67	14	66.67
3	เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network)	4	33.33	8	38.10
4	กระดานข่าว (Bulletin Board)	1	8.33	3	14.29
5	อื่น ๆ ได้แก่ การเข้าพบนักศึกษา ณ สถานประกอบการ	0	0.00	2	9.52
6	ไม่ระบุ	6	50.00	4	19.05

4.2.6.5 การจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษานานาชาติหลากหลายรูปแบบพร้อมๆ กัน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจัดกิจกรรมสัมมนาและการจัดนิทรรศการ (Poster Session/ Exhibition) มากที่สุดจำนวนร้อยละ 66.67 และ 41.67 ตามลำดับ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน (จำนวนร้อยละ 15 - 24) จัดรูปแบบการจัดกิจกรรมหลังกลับที่กระจายและใกล้เคียงกันทั้ง 3 กิจกรรม คือ การจัดสัมมนา การจัดนิทรรศการและการทำรายงานทางวิชาการ โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียนจำนวนมากถึงร้อยละ 61.90 ไม่ระบุรูปแบบการจัดกิจกรรมหลังกลับ ดังแสดงในตารางที่ 4-56

สำหรับวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection) นั้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยร้อยละ 50.00 และ 8.33 ตามลำดับ ใช้วิธีให้นักศึกษานำเสนอผลการปฏิบัติงานและให้ข้อมูลย้อนกลับและการสัมภาษณ์รายบุคคล ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 23.81 และ 4.76 ตามลำดับ ใช้วิธีให้นักศึกษานำเสนอผลการปฏิบัติงานและให้ข้อมูลย้อนกลับและการใช้โมเดลทางการศึกษา โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มอาเซียนจำนวนมากถึงร้อยละ 41.66 และ 71.43 ไม่ระบุวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง รายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ 4-57

ตารางที่ 4-56 รูปแบบการจัดกิจกรรมหลังกลับจากสถานประกอบการสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	กิจกรรมหลังกลับจากสถานประกอบการ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	จัดสัมมนา	8	66.67	5	23.81
2	จัดนิทรรศการ (Poster Session/ Exhibition)	5	41.67	4	19.05
3	อื่น ๆ ได้แก่ การจัดทำรายงานทางวิชาการ	0	0.00	3	14.29
4	ไม่ระบุ	2	16.67	13	61.90

ตารางที่ 4-57 วิธีการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	กิจกรรมวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	การนำเสนอผลการปฏิบัติงานและให้ข้อมูลย้อนกลับ	6	50.00	5	23.81
2	การสัมภาษณ์รายบุคคล	1	8.33	0	0.00
3	การใช้โมเดลทางการศึกษา	0	0.00	1	4.76
4	ไม่ระบุ	5	41.66	15	71.43

4.2.6.6 การประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษา

ในการประเมินรายวิชาสหกิจศึกษานั้น ไม่มีความหลากหลายของการประเมินผลมากเท่ากับการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ อาจเนื่องมาจากมีสถาบันอุดมศึกษาจำนวนน้อยที่จัดสหกิจศึกษานานาชาติ ผลการประเมินจึงมีเพียง 3 รูปแบบ คือในรูปของตัวอักษรของระดับคะแนน เช่น เป็น S หรือ U หรือ เป็นระดับคะแนน A – F หรือเป็นระบบเปอร์เซ็นต์ พบว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ จำนวนร้อยละ 66.67 ให้ผลการประเมินเป็น S หรือ U ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ร้อยละ 47.62 ให้ผลประเมินรายวิชาสหกิจศึกษาเป็นระดับคะแนนตัวอักษร A – F ดังแสดงในตารางที่ 4-58

ส่วนค่าน้ำหนักของการให้คะแนนหรือการประเมินจากทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการนั้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.67) จะให้ค่าน้ำหนักของสถานศึกษาและสถานประกอบการเท่ากัน ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจะให้ค่าน้ำหนักหลากหลาย โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนมากถึงร้อยละ 42.86 ไม่ตอบคำถามนี้ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4-59

ตารางที่ 4-58 การประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษานานาชาติ

ที่	การประเมินผลรายวิชา สหกิจศึกษานานาชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ระดับคะแนน S (Satisfactory) หรือ U (Unsatisfactory)	8	66.67	2	9.52
2	ระดับคะแนน A-F	2	16.67	10	47.62
3	อื่น ๆ ได้แก่ ระบบเปอร์เซ็นต์ 75-100% (Percentile)	0	0.00	3	14.29
4	ไม่ระบุ	2	16.67	6	28.57
	รวม	12	100.00	21	100.00

ตารางที่ 4-59 สัดส่วนของคะแนนที่ใช้ในการประเมินผลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

ที่	สัดส่วนของคะแนนมาจาก	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	สถาบันการศึกษาร้อยละ 30 สถานประกอบการร้อยละ 60 อื่นๆร้อยละ 10	0	0.00	1	4.76
2	สถาบันการศึกษาร้อยละ 30 สถานประกอบการร้อยละ 70	1	8.33	1	4.76
3	สถาบันการศึกษาร้อยละ 40 สถานประกอบการร้อยละ 50 อื่นๆ (นักศึกษา) ร้อยละ 10	1	8.33	0	0.00
4	สถาบันการศึกษาร้อยละ 40 สถานประกอบการร้อยละ 60	0	0.00	2	9.52
5	สถาบันการศึกษาร้อยละ 50 สถานประกอบการร้อยละ 50	5	41.67	2	9.52
6	สถาบันการศึกษาร้อยละ 60 สถานประกอบการร้อยละ 40	2	16.67	2	9.52
7	สถาบันการศึกษาร้อยละ 70 สถานประกอบการร้อยละ 30	0	0.00	1	4.76
8	สถาบันการศึกษาร้อยละ 75 สถานประกอบการร้อยละ 25	0	0.00	1	4.76
9	สถาบันการศึกษาร้อยละ 100	0	0.00	2	9.52
10	อื่นๆ (ไม่ได้ระบุที่มา) ร้อยละ 100	1	8.33	0	0.00
12	ไม่ระบุ	2	16.67	9	42.86
	รวม	12	100	21	100

4.2.7 การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการนานาชาติ

ในทำนองเดียวกับการจัดหางานสหกิจศึกษาภายในประเทศ การให้ความสำคัญกับงานสหกิจศึกษาถือเป็นปัจจัยหนึ่งในการประสบความสำเร็จในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ ขั้นตอนนี้จึงมีความสำคัญและซับซ้อนมากกว่า เนื่องจากต้องติดต่อประสานงานผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร (ICT) เป็นส่วนใหญ่ และต้องใช้เวลาในการประสานงานมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนใช้ช่องทางหรือความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในลักษณะเดียวกันและแตกต่างกันบ้าง เช่น ผ่านสถาบันการศึกษาที่ตกลงความร่วมมือ (ร้อยละ 50.00 และ 66.67 ตามลำดับ) ผ่านคณาจารย์ที่ศึกษาต่อต่างประเทศ (ร้อยละ 41.67 และ 42.86 ตามลำดับ) ผ่านเครือข่ายศิษย์เก่าที่มีถิ่นพำนักต่างประเทศ (ร้อยละ 33.33 และ 47.62 ตามลำดับ) ผ่านสถานประกอบการในประเทศที่มีความร่วมมือสหกิจศึกษา (ร้อยละ 33.33 และ 42.86 ตามลำดับ) และผ่านองค์กรรับแลกเปลี่ยนนักศึกษาไม่แสวงหากำไร (ร้อยละ 33.33 และ 42.86 ตามลำดับ) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 33.33 ไม่ตอบคำถามนี้ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-60

ตารางที่ 4-60 ช่องทางหรือความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ช่องทางหรือความร่วมมือ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ผ่านสถาบันการศึกษาที่ตกลงความร่วมมือ	6	50.00	14	66.67
2	ผ่านคณาจารย์ที่ศึกษาต่อต่างประเทศ	5	41.67	9	42.86
3	ผ่านเครือข่ายศิษย์เก่าที่มีถิ่นพำนักต่างประเทศ	4	33.33	10	47.62
4	ผ่านสถานประกอบการในประเทศที่มีความร่วมมือสหกิจศึกษา	4	33.33	9	42.86
5	ผ่านองค์กรรับแลกเปลี่ยนนักศึกษาไม่แสวงหากำไร	4	33.33	9	42.86
6	ผ่านองค์กรรับแลกเปลี่ยนนักศึกษาแสวงหากำไร	3	25.00	5	23.81
7	ไม่ระบุ	4	33.33	3	14.29

สถาบันอุดมศึกษาที่มีนโยบายและงบประมาณมากพออาจจะให้ผู้รับผิดชอบเดินทางไปเจรจาหรือไปศึกษาสถานประกอบการที่รับนักศึกษาด้วยตนเอง หน่วยงานสหกิจศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องจัดหางานที่มีคุณภาพให้นักศึกษาที่ไปสหกิจศึกษานานาชาติ โดยสถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มมีรูปแบบในการพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรต่างประเทศในการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติที่หลากหลายและอาจใช้หลายรูปแบบพร้อมๆ กัน แต่รูปแบบที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศและกลุ่มประเทศอาเซียนใช้มากที่สุด คือ การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) มากที่สุด (ร้อยละ 58.33 และ 76.19 ตามลำดับ) ส่วนรูปแบบอื่นๆ นั้นจำนวนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศและกลุ่มประเทศอาเซียนใช้ใกล้เคียงกันหรือแตกต่างกันเล็กน้อย เช่น การส่งนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 50.00 และ 38.16 ตามลำดับ) การส่งข่าวสารอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 33.33 และ 42.86 ตามลำดับ) การมอบของที่ระลึก/การดอวยพรในโอกาสต่าง ๆ (ร้อยละ 16.67 และ 38.10 ตามลำดับ) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 33.33 ไม่ตอบคำถามนี้ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-61

ตารางที่ 4-61 รูปแบบการพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรต่างประเทศในการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	รูปแบบการพัฒนาความสัมพันธ์	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)	7	58.33	16	76.19
2	การส่งนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	6	50.00	8	38.10
3	ส่งข่าวสารอย่างต่อเนื่อง	4	33.33	9	42.86
4	มอบของที่ระลึก/การดอวยพรในโอกาสต่างๆ	2	16.67	8	38.10
5	บริการวิชาการ/โครงการวิจัยอย่างต่อเนื่อง	3	25.00	6	28.57
6	เชิญมาเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษเป็นประจำ	2	16.67	6	28.57
7	เชิญเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานของมหาวิทยาลัย เช่น ร่วมพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น	2	16.67	6	28.57
8	ให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์	2	16.67	3	14.29
10	ไม่ระบุ	4	33.33	4	19.05

4.2.8 ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

4.2.8.1 ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ

ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการไปสหกิจศึกษานานาชาติ 3 อันดับแรกที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนมีความเห็นตรงกันคือ นักศึกษามีโลกทัศน์ในบริบทข้ามวัฒนธรรมกว้างขึ้น (จำนวนร้อยละ 75.00 และ 85.71 ตามลำดับ) มีศักยภาพด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural Competency) (จำนวนร้อยละ 58.33 และ 76.19 ตามลำดับ) และมีความมั่นใจในความสามารถของตนเองและมีวุฒิภาวะสูงขึ้น (จำนวนร้อยละ 75.00 และ 61.90 ตามลำดับ) และอื่นๆ ได้แก่ มีโอกาสได้รับการเสนองานจากสถานประกอบการในต่างประเทศ มีโอกาสในการสร้างเครือข่ายทั้งเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างานรวมทั้งสถานประกอบการแห่งอื่นในประเทศนั้นๆ และทำให้ทักษะภาษาอังกฤษดีขึ้นตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4-62

ตาราง 4-62 ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ 3 อันดับแรก
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	มีโลกทัศน์ในบริบทข้ามวัฒนธรรมกว้างขึ้น	9	75.00	18	85.71
2	มีศักยภาพด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural Competence)	7	58.33	16	76.19
3	มีความมั่นใจในความสามารถของตนเองและมีวุฒิภาวะสูงขึ้น	9	75.00	13	61.90
4	มีโอกาสดำเนินการเสนองานจากสถานประกอบการในต่างประเทศ	3	25.00	3	14.29
5	มีโอกาสดำเนินการสร้างเครือข่ายทั้งเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างานรวมทั้งสถานประกอบการแห่งอื่นในประเทศนั้น ๆ	1	8.33	3	14.29
6	อื่น ๆ ได้แก่ มีทักษะภาษาอังกฤษดีขึ้น	1	8.33	0	0.00
7	ไม่ระบุ	2	16.67	3	14.29

4.2.8.2 ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับ

ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับจากการร่วมจัดสหกิจศึกษานานาชาติโดยการเก็บข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนนั้นมีความหลากหลาย สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มจำนวนร้อยละ 15 – 33 ให้ความเห็นที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังแสดงในตารางที่ 4-63 เช่น ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายมาพัฒนาองค์กรมากที่สุด มีโอกาสสร้างความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษา เกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษา มีแรงงานต่างชาติที่ถูกต้องตามกฎหมายเข้ามาช่วยทำงาน และสร้างความเป็นนานาชาติให้กับองค์กร ได้ประโยชน์จากงาน/โครงการที่นักศึกษาปฏิบัติ เป็นต้น อย่างไรก็ตามมีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนร้อยละ 41.67 และ 33.33 ตามลำดับที่ไม่ให้ข้อมูล อาจเนื่องมาจากไม่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการ

ตารางที่ 4-63 ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับจากการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ 3 อันดับแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายมาพัฒนาองค์กร	3	25.00	7	33.33
2	มีโอกาสสร้างความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษา	3	25.00	7	33.33
3	เกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษา	2	16.67	6	28.57
4	สร้างความเป็นนานาชาติให้กับองค์กร	2	16.67	5	23.81
5	มีแรงงานต่างชาติที่ถูกต้องตามกฎหมายเข้ามาช่วยทำงาน	3	25.00	4	19.05
6	พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศให้กับบุคลากร	1	8.33	5	23.81
7	ได้ประโยชน์จากงาน/โครงการที่นักศึกษาปฏิบัติ	3	25.00	3	14.29
8	ใช้เป็นวิธีคัดเลือกพนักงานได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น	2	16.67	1	4.76
9	ให้พนักงานได้เห็นถึงการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับประสิทธิผลมากขึ้น	0	0.00	4	19.05
10	ไม่ระบุ	5	41.67	7	33.33

4.2.9.3 ประโยชน์ที่สถาบันอุดมศึกษาได้รับ

จากการสำรวจพบว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการจัดสหกิจศึกษานานาชาติใน 3 อันดับแรก คือ ได้พัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานวิชาชีพและตลาดแรงงานในระดับสากล (จำนวนร้อยละ 75.00) นักศึกษาในสถาบันการศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมกับนักศึกษาต่างชาติ (จำนวนร้อยละ 66.67) เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาข้ามวัฒนธรรมและได้รับข้อมูลย้อนกลับเพื่อไปปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนในบริบทที่แตกต่างออกไปจากสถานประกอบการในประเทศ (จำนวนร้อยละ 41.67)

ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 66.67 ได้รับประโยชน์คือได้พัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานวิชาชีพและตลาดแรงงานในระดับสากลและเกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาข้ามวัฒนธรรม และสถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 57.14 ระบุว่าได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงานในระดับสากล ดังแสดงในตารางที่ 4-64

ตารางที่ 4-64 ประโยชน์ที่สถาบันการศึกษาได้รับจากการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ 3 อันดับแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ประโยชน์ที่สถาบันการศึกษาได้รับ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	พัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานวิชาชีพและตลาดแรงงานในระดับสากล	9	75.00	14	66.67
2	เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาข้ามวัฒนธรรม	5	41.67	14	66.67
3	ได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงานในระดับสากล	3	25.00	12	57.14
4	นักศึกษาในสถาบันการศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมกับนักศึกษาต่างชาติ	8	66.67	6	28.57
5	ได้รับข้อมูลย้อนกลับเพื่อไปปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนในบริบทที่แตกต่างออกไปจากสถานประกอบการในประเทศ	5	41.67	5	23.81
6	ได้วิทยุวิจัยที่ทันสมัยและแปลกใหม่	0	0.00	3	14.29
7	ไม่ระบุ	2	16.67	3	14.29

นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนให้ความเห็นว่าการจัดสหกิจศึกษานานาชาติทำให้เกิดความร่วมมือต่อยอดได้เช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษาในประเทศ โดยมีความเห็นตรงกันใน 3 อันดับแรก คือ การให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาเพื่อศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ (จำนวนร้อยละ 33.33 และ 61.90 ตามลำดับ) เกิดการแลกเปลี่ยนบุคลากร (จำนวนร้อยละ 50.00 และ 52.38 ตามลำดับ) และมีความร่วมมือทางการวิจัยระดับนานาชาติ (จำนวนร้อยละ 25.00 และ 42.86 ตามลำดับ) โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนร้อยละ 33.33 และ 23.81 ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-65

ตารางที่ 4-65 ลักษณะความร่วมมือต่อยอดกับเครือข่ายสหกิจศึกษานานาชาติ
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ลักษณะความร่วมมือ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	การให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาเพื่อศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ	4	33.33	13	61.90
2	การแลกเปลี่ยนบุคลากร	6	50.00	11	52.38
3	ความร่วมมือทางการวิจัยระดับนานาชาติ	3	25.00	9	42.86
4	อื่น ๆ ได้แก่				
	4.1 มีเครือข่ายแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (Networking)	0	0.00	1	4.76
	4.2 มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร	0	0.00	1	4.76
6	ไม่ระบุ	4	33.33	5	23.81

4.2.9 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

ในการสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาตินั้น พบความหลากหลายของปัญหามากกว่าการดำเนินงานสหกิจศึกษาภายในประเทศ โดยสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มตอบคำถามกระจายเกือบทุกประเด็น เช่น ปัญหาการขอและต่อวีซ่า (VISA) ให้นักศึกษา หาสถานประกอบการในต่างประเทศได้น้อยมาก นักศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติ ปัญหาการขอใบอนุญาตการทำงาน มีปัญหาในการดูแลนักศึกษาในต่างประเทศ เป็นต้น โดยมีข้อแตกต่างบางประเด็นที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 14.29 - 23.81 ระบุว่าปัญหา แต่สถาบันอุดมศึกษาไทยไม่ระบุปัญหานี้คือนักศึกษาไม่มีทักษะการใช้ชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill) สถานประกอบการในต่างประเทศปฏิบัติไม่ดีต่อนักศึกษา และ งานที่นักศึกษาปฏิบัติไม่มีคุณภาพ ดังแสดงในตารางที่ 4-66

ตารางที่ 4-66 ปัญหาและอุปสรรคในการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ

3 อันดับแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ปัญหาและอุปสรรคในการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	ปัญหาการขอและต่อ VISA ให้นักศึกษา	5	41.67	5	23.81
2	หาสถานประกอบการในต่างประเทศได้น้อยมาก	3	25.00	7	33.33
3	นักศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	3	25.00	7	33.33
4	ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติ	4	33.33	4	19.05
5	ปัญหาการขอใบอนุญาตการทำงาน	4	33.33	4	19.05
6	มีปัญหาในการดูแลนักศึกษาในต่างประเทศ	3	25.00	5	23.81
7	นักศึกษาไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ	1	8.33	4	19.05
8	นักศึกษาไม่มีทักษะการใช้ชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill)	0	0.00	5	23.81
9	ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นดำเนินการอย่างไร	1	8.33	4	19.05
10	การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาไม่เพียงพอ	1	8.33	4	19.05
11	สถานประกอบการในต่างประเทศปฏิบัติไม่ดีต่อนักศึกษา	0	0.00	5	23.81
12	งานที่นักศึกษาปฏิบัติไม่มีคุณภาพ	0	0.00	3	14.29
13	ปัญหาในการคัดเลือกนักศึกษา	2	16.67	1	4.76
14	นักศึกษาไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือสวัสดิการ	1	8.33	0	0.00
15	ไม่ระบุ	2	16.67	3	14.29

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มในการรับนักศึกษา มาปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ 3 อันดับแรกนั้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 33.33 – 41.67 ให้ความสำคัญกับ การที่นักศึกษาไม่ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการ หาสถาน ประกอบการที่ต้องการรับศึกษานานาชาติได้น้อยมาก และ นักศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนให้ความสำคัญในปัญหา 3 อันดับแรกตามลำดับ คือ หาสถานประกอบการที่ต้องการรับศึกษานานาชาติได้น้อยมาก (จำนวนร้อยละ 47.62) นักศึกษาไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ (จำนวนร้อยละ 38.10) ปัญหาในการคัดเลือกนักศึกษา (จำนวนร้อยละ 28.57) ประเด็นแตกต่างที่สถาบันอุดมศึกษาในไทยระบุว่าเป็นปัญหาคือ ปัญหาการ ดูแลนักศึกษาต่างชาติ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนไม่ระบุว่าเป็นปัญหา ในทาง กลับกัน สถาบันอุดมศึกษาในไทยไม่ระบุว่าเป็นปัญหาคือ นักศึกษาไม่มีทักษะการใช้ชีวิตใน ต่างประเทศ (Survival Skill) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนระบุว่าเป็นปัญหา ดังแสดงในตารางที่ 4-67

ตารางที่ 4-67 ปัญหาและอุปสรรคในการรับนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติมาปฏิบัติงาน
3 อันดับแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ปัญหาและอุปสรรคในการรับนักศึกษา สหกิจศึกษานานาชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	หาสถานประกอบการที่ต้องการรับศึกษานานาชาติได้น้อยมาก	4	33.33	10	47.62
2	นักศึกษาไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ	2	16.67	8	38.10
3	นักศึกษาไม่ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการ	5	41.67	5	23.81
4	ปัญหาในการคัดเลือกนักศึกษา	2	16.67	6	28.57
5	นักศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	4	33.33	4	19.05
6	ปัญหาการต่อ VISA ให้นักศึกษา	2	16.67	3	14.29
7	นักศึกษาไม่มีทักษะการใช้ชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill)	0	0.00	3	14.29
8	งานที่นักศึกษาปฏิบัติไม่มีคุณภาพ	1	8.33	1	4.76
9	ปัญหาการดูแลนักศึกษาต่างชาติ	2	16.67	0	0.00
10	สถานประกอบการปฏิบัติไม่ดีต่อนักศึกษา	0	0.00	1	4.76
11	ไม่ระบุ	4	33.33	5	23.81

4.2.10 ปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติประสบความสำเร็จ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มให้ความเห็นถึงปัจจัยและองค์ประกอบ 3 อันดับแรก ที่ผลักดันให้การดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติประสบความสำเร็จที่แตกต่างกัน โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยให้ความเห็นว่าขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการมากที่สุด (จำนวนร้อยละ 58.33) รองลงมาสถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 33.33 เห็นว่าควรมีงบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสม ควรมีกฎหมายแรงงานระหว่างประเทศที่เหมาะสมและมีเครือข่ายหรือช่องทางในการประสานสถานประกอบการต่างประเทศที่กว้างขวาง ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 47.62 เห็นว่าควรมีงบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสมและมีการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐ รองลงมาสถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 28.57 เห็นว่า ควรมีการสนับสนุนจากผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ และมีสถาบันพันธมิตรที่มีศักยภาพ ดังแสดงในตารางที่ 4-68

ตารางที่ 4-68 ปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติประสบความสำเร็จ 3 อันดับแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ปัจจัยและองค์ประกอบ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	งบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสม	4	33.33	10	47.62
2	การสนับสนุนจากผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ	7	58.33	6	28.57
3	การสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐ	1	8.33	10	47.62
4	สถาบันพันธมิตรที่มีศักยภาพ	1	8.33	6	28.57
5	กฎหมายแรงงานระหว่างประเทศที่เหมาะสม	4	33.33	3	14.29
6	ความสามารถและทักษะในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษา	2	16.67	4	19.05
7	เครือข่ายหรือช่องทางในการประสานสถานประกอบการต่างประเทศที่กว้างขวาง	4	33.33	3	14.29
8	กระบวนการขอ VISA และใบอนุญาตทำงานที่สะดวก	3	25.00	3	14.29
9	ระบบการคัดเลือกนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	1	8.33	3	14.29
10	ศักยภาพของบุคลากร/เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา	1	8.33	2	9.52
11	การวางแผนการดูแลและนิเทศงานนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	1	8.33	3	14.29
12	ไม่ระบุ	2	16.67	5	23.81

4.3 การจัดประสบการณ์วิชาชีพอื่นๆ ภายในประเทศของสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

จากการส่งแบบสอบถามไปยังสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ คณะวิจัยได้รับแบบสอบถามชุดที่ 2 การจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาในรูปแบบอื่นๆ ที่นอกเหนือจากสหกิจศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 64 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียนจำนวน 20 แห่ง ในจำนวนนี้เป็นสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่จัดทั้งสหกิจศึกษาและจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาในรูปแบบอื่น จำนวน 37 แห่ง ประเทศในกลุ่มอาเซียน จำนวน 8 แห่ง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 รูปแบบการบริหารการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษา

จากการสำรวจหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดประสบการณ์วิชาชีพพบว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจากจำนวน 28 แห่ง (ร้อยละ 43.75) ให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะวิชา ภาควิชา และสาขาวิชา รองลงมาสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 13 แห่ง (ร้อยละ 20.31) ให้อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ เช่น สำนักงานการศึกษา ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักศึกษา งานพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น สถาบันอุดมศึกษาจำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 9.38) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดสหกิจศึกษาดูแล ซึ่งอาจเรียกชื่อแตกต่างกัน เช่น ศูนย์สหกิจศึกษาและแนะแนวการทำงาน ศูนย์ประสานงานสหกิจศึกษา และงานสหกิจศึกษา นอกจากนี้มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 3.13) ได้จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ คือ ศูนย์พัฒนาอาชีพนักศึกษาและส่วนจัดหางานและฝึกงานของนักศึกษา มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 15 แห่ง (ร้อยละ 23.44) ไม่ระบุข้อมูลนี้

ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน จากสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 20 แห่งที่ตอบแบบสอบถาม พบว่ามีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 30.00) ให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะวิชา ภาควิชา หรือ สาขาวิชา สถาบันอุดมศึกษาจำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 30.00) ให้อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานสนับสนุน เช่น Student Affairs and Services Office, Academic Affair และ Department of Education Development and Quality Assurance นอกจากนั้น สถาบันอุดมศึกษาจำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 20.00) ได้จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง เช่น Industrial Training special Unit, Unit of Teaching Practice และ Continuing Education Center เป็นต้น มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 4 แห่ง ไม่ระบุข้อมูลนี้

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่มีชื่อเรียกการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาว่าการฝึกงานหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพมากที่สุด ส่วนสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งในประเทศกลุ่มอาเซียนเรียกชื่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพแตกต่างกัน เช่น Internship, Practicum, On the Job Training และ Industrial Training เป็นต้น

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 53 แห่งมีจำนวนนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศส่วนใหญ่ไม่เกิน 500 คนต่อปี และมีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 2 - 3 แห่ง ที่มีนักศึกษาอยู่ระหว่าง 2,501 - 5,000 คน/ปี เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 14 แห่งมีข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศส่วนใหญ่ไม่เกิน 1,000 คน/ปี มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 1 - 2 แห่ง ที่มีนักศึกษาอยู่ระหว่าง 2,501 - 5,000 คน/ปี รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ง ตารางที่ 1

4.3.2 กระบวนการในการจัดประสบการณ์วิชาชีพ

4.3.2.1 การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา

ก่อนส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมนักศึกษา (ร้อยละ 85 - 92) มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่มีการเตรียมความพร้อม (ร้อยละ 7 - 10) ดังแสดงในตารางที่ 4-69 ส่วนรูปแบบการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษานั้น สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มจัดเป็นรายวิชามากที่สุด (ร้อยละ 53 - 65) รองลงมาเป็นกรอบหลักสูตรพิเศษ (ร้อยละ 25 - 35) สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 17.19 จัดปฐมนิเทศให้แก่นักศึกษาโดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจัดให้สถานประกอบการฝึกนักศึกษาในช่วงสั้นๆ ก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังแสดงในตารางที่ 4-70

ตารางที่ 4-69 การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาภายในประเทศ

ที่	การเตรียมความพร้อม	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	59	92.19	17	85.00
2	ไม่มี	5	7.81	2	10.00
3	ไม่ระบุ	0	0.00	1	5.00
	รวม	64	100.00	20	100.00

ตารางที่ 4-70 รูปแบบการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	รูปแบบการเตรียมความพร้อมนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	เป็นรายวิชา	34	53.13	13	65.00
2	อบรมหลักสูตรพิเศษ	23	35.94	5	25.00
3	อื่น ๆ ได้แก่				
	3.1 ปฐมนิเทศ	11	17.19	0	0.00
	3.2 ประชุมชี้แจงมีคู่มือการฝึกงานและมีอาจารย์ที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือ	1	1.56	0	0.00
	3.3 เรียนผ่านเว็บไซต์	1	1.56	0	0.00
	3.4 ให้สถานประกอบการฝึกให้ในช่วงสั้นๆ ก่อนการปฏิบัติงาน	0	0.00	1	5.00
4	ไม่ระบุ	6	9.38	2	10.00

4.3.2.2 ลักษณะงานที่นักศึกษาปฏิบัติ

เมื่อนักศึกษาต้องไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 73.44 ระบุว่างานที่นักศึกษาปฏิบัติควรเป็นงานโครงการตรงตามสาขาวิชาชีพ และจำนวนร้อยละ 48.44 ระบุว่าควรเป็นงานประจำตรงตามสาขาวิชาชีพ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนร้อยละ 90.00 ระบุว่าลักษณะงานที่นักศึกษาปฏิบัติควรเป็นงานประจำตรงตามสาขาวิชาชีพของนักศึกษา รองลงมาจำนวนร้อยละ 65.00 ระบุว่าเป็นงานโครงการตรงตามสาขาวิชาชีพ ดังแสดงในตารางที่ 4-71

ตารางที่ 4-71 ลักษณะงานที่นักศึกษาปฏิบัติภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ลักษณะงานที่นักศึกษาปฏิบัติ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	งานโครงการตรงตามสาขาวิชาชีพ	47	73.44	13	65.00
2	งานประจำตรงตามสาขาวิชาชีพ	31	48.44	18	90.00
3	ไม่จำกัดทำงานอะไรก็ได้	11	17.19	3	15.00
4	ไม่ระบุ	0	0.00	0	0.00

4.3.2.3 การนิเทศงานนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 90) มีการนิเทศงานนักศึกษาในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 4.76) ที่ไม่มีการนิเทศงานนักศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 4-72 สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 76.56 ส่งคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ไปนิเทศมากที่สุด จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดให้มีการนิเทศงานมากกว่าหนึ่งครั้งและนิเทศเพียงครั้งเดียวมีจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนร้อยละ 90.00 จัดให้คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ไปนิเทศมากที่สุด โดยสถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 45.00 จัดให้มีการนิเทศมากกว่าหนึ่งครั้งและจำนวนร้อยละ 50.00 จัดให้มีการนิเทศโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร (ICT) ดังแสดงในตารางที่ 4-73

ตารางที่ 4-72 การนิเทศงานนักศึกษาภายในประเทศ

ที่	การนิเทศงานนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	62	96.88	18	90.00
2	ไม่มี	2	3.13	2	10.00
	รวม	64	100.00	20	100.00

ตารางที่ 4-73 วิธีการนิเทศงานนักศึกษาภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	วิธีการนิเทศงานนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ส่งคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ไปนิเทศงาน	49	76.56	18	90.00
2	นิเทศงานมากกว่า 1 ครั้ง	31	48.44	9	45.00
3	นิเทศงาน 1 ครั้ง	28	43.75	1	5.00
4	นิเทศงานผ่าน ICT	4	6.25	10	50.00
5	อื่น ๆ ได้แก่				
	5.1 นิเทศด้วยโทรศัพท์	2	3.13	0	0.00
	5.2 ส่งเฉพาะอาจารย์ไปนิเทศงาน	2	3.13	0	0.00
	5.3 นิเทศโดยใช้คู่มือ	1	1.56	0	0.00
6	ไม่ระบุ	4	6.25	2	10.00

4.3.2.4 การติดตามและดูแลนักศึกษา

ในระหว่างการศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาทั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 85 – 96 จัดให้มีการติดตามดูแลนักศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 92.19 และ 75.00 ตามลำดับ ติดตามนักศึกษาด้วยการโทรศัพท์ รองลงมาเป็นการติดตามโดยใช้อีเมล (E-mail) (ร้อยละ 45.31 และ 60.00 ตามลำดับ) และเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) (ร้อยละ 35) และอื่นๆ ดังแสดงในตารางที่ 4-74 และตารางที่ 4-75

ตารางที่ 4-74 การติดตามและดูแลนักศึกษาภายในประเทศ

ที่	การติดตามดูแลนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	62	96.88	17	85.00
2	ไม่มี	2	3.13	3	15.00
	รวม	64	100.00	20	100.00

ตารางที่ 4-75 วิธีการติดตามดูแลนักศึกษาภายในประเทศ (ตอบมากกว่า 1 ข้อ)

ที่	วิธีการติดตามดูแลนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	โทรศัพท์	59	92.19	15	75.00
2	อีเมล (E-mail)	29	45.31	12	60.00
3	เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network)	23	35.94	7	35.00
4	กระดานข่าว (Bulletin Board)	0	0.00	3	15.00
5	อื่น ๆ ได้แก่				
	5.1 พบนักศึกษา ณ สถานประกอบการ	4	6.25	3	15.00
	5.2 นัดพบนักศึกษาเป็นกลุ่ม	1	1.56	0	0.00
	5.3 ใช้บทเรียนออนไลน์	1	1.56	0	0.00
	5.4 ใช้เครือข่ายรุ่นพี่รุ่นน้อง	1	1.56	0	0.00
	5.5 ข้อความสั้น (SMS)	0	0.00	1	5.00
	5.6 ให้นักศึกษารายงานเมื่อพบสิ่งผิดปกติ	0	0.00	1	5.00
6	ไม่ระบุ	3	4.69	3	15.00

4.3.2.5 การประกันคุณภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 67.19 มีการประกันคุณภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษาขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยกลุ่มอาเซียนจำนวนเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่มีการประกันคุณภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 4-76

ตารางที่ 4-76 การประกันคุณภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษาภายในประเทศ

ที่	การประกันคุณภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	43	67.19	10	50.00
2	ไม่มี	20	31.25	10	50.00
3	ไม่ระบุ	1	1.56	0	0.00
	รวม	64	100.00	20	100.00

4.3.2.6 การประเมินผลรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไปในทิศทางเดียวกันคือการให้ระดับคะแนน A-F มากที่สุด (ประมาณร้อยละ 55 - 58) รองลงมาประเมินเป็นระดับคะแนน S (Satisfactory) หรือ U (Unsatisfactory) (ประมาณร้อยละ 35 - 39) ดังแสดงในตารางที่ 4-77

ตารางที่ 4-77 การประเมินผลการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	การประเมินผลการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ระดับคะแนน A-F	37	57.81	11	55.00
2	ระดับคะแนน S (Satisfactory) หรือ U (Unsatisfactory)	25	39.06	7	35.00
3	อื่น ๆ ได้แก่				
	3.1 PD ผ่านยอดเยี่ยม P ผ่าน NP ไม่ผ่าน	1	1.56	0	0.00
	3.2 การฝึกงาน เป็น S,U โครงการ เป็น A-F	1	1.56	0	0.00
	3.3 G (Good) และ P (Pass)	1	1.56	0	0.00
	3.4 ระดับคะแนนที่เป็นตัวเลข (Numerical Grade)	0	0.00	1	5.00
	3.5 เกียรติบัตร (Certificates of Recognition/Appreciations)	0	0.00	1	5.00
	3.6 ให้ข้อเสนอแนะตามศักยภาพของนักศึกษา (Descriptive Comments in Their Performance)	0	0.00	1	5.00
4	ไม่ระบุ	0	0.00	0	0.00

4.3.3 การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนใช้ช่องทางในการเข้าถึงสถานประกอบการ 5 อันดับแรก (ร้อยละ 70 – 81) คือการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ทางไปรษณีย์ การเข้าพบสถานประกอบการโดยตรง การใช้เครือข่ายศิษย์เก่า/บัณฑิต ติดต่อทางโทรศัพท์/โทรสาร และการใช้เครือข่ายคณาจารย์ โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยใช้วิธีการเข้าพบสถานประกอบการโดยตรงมากที่สุด (ร้อยละ 81.25) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนใช้ช่องทาง 2 อันดับแรกเป็น การติดต่อทางอีเมล (E-mail) และการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ทางไปรษณีย์ (ร้อยละ 75.00 และ 70.00 ตามลำดับ) นอกจากนั้นสถาบันอุดมศึกษาจำนวนร้อยละ 45 – 60 จะใช้วิธีการเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เช่น เข้าพบสถานประกอบการโดยตรง ใช้เครือข่ายศิษย์เก่า/บัณฑิต ติดต่อทางโทรศัพท์/โทรสาร และใช้เครือข่ายคณาจารย์ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-78 นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ร้อยละ 50 ได้ใช้วิธีการเป็นสมาชิกในองค์กรภายนอก/สมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสถาน

ประกอบการเป็นช่องทางในการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยร้อยละ 9.38 ให้นักศึกษาเป็นผู้หาแหล่งฝึกด้วยตัวเอง ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนไม่ให้นักศึกษาเป็นผู้หาแหล่งฝึกด้วยตัวเอง และใช้วิธีการติดต่อทางอีเมล (E-mail) และการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ทางไปรษณีย์มากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ตารางที่ 4-78 ช่องทางในการเข้าถึงสถานประกอบการภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ช่องทางในการเข้าถึงสถานประกอบการ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ทางไปรษณีย์	49	76.56	14	70.00
2	เข้าพบสถานประกอบการโดยตรง	52	81.25	9	45.00
3	ใช้เครือข่ายศิษย์เก่า/บัณฑิต	48	75.00	11	55.00
4	ติดต่อทางโทรศัพท์/โทรสาร	45	70.31	13	65.00
5	ใช้เครือข่ายคณาจารย์	45	70.31	12	60.00
6	ใช้เครือข่ายคณาจารย์พิเศษจากสถานประกอบการ	33	51.56	7	35.00
7	ติดต่อทางอีเมล (E-mail)	22	34.38	15	75.00
8	เป็นสมาชิกในองค์กรภายนอก/สมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ	16	25.00	10	50.00
9	ใช้เครือข่ายองค์กรการกุศล	2	3.13	2	10.00
10	อื่น ๆ ได้แก่				
	10.1 นักศึกษาเป็นผู้หาแหล่งฝึกด้วยตัวเอง	6	9.38	0	0.00
	10.2 จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)	0	0.00	1	5.00
11	ไม่ระบุ	0	0.00	0	0.00

ในการสอบถามระดับความร่วมมือหรือความสัมพันธ์ของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนมากกว่าครึ่งตอบว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนให้ข้อมูลค่อนข้างกระจายมีตั้งแต่น้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุด ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 35.00) และระดับมาก (ร้อยละ 30.00) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4-79

ตารางที่ 4-79 ระดับความร่วมมือหรือความสัมพันธ์กับสถานประกอบการภายในประเทศ

ที่	ระดับความร่วมมือ/ความสัมพันธ์ กับสถานประกอบการ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	น้อยที่สุด	0	0.00	1	5.00
2	น้อย	0	0.00	0	0.00
3	ปานกลาง	19	29.69	7	35.00
4	มาก	33	51.56	6	30.00
5	มากที่สุด	10	15.63	4	20.00
6	ไม่ระบุ	2	3.13	2	10.00
	รวม	64	100.00	20	100.00

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนถึงร้อยละ 79.69 ระบุว่าการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาทำให้มีความร่วมมือในการทำกิจกรรมอื่นๆ กับสถานประกอบการมากขึ้น ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนระบุการดำเนินงานต่อยอดกับสถานประกอบการสามอันดับแรกใกล้เคียงกันคือ ทำให้มีความร่วมมือในการทำกิจกรรมอื่นๆ กับสถานประกอบการมากขึ้น (ร้อยละ 60.00) มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรร่วมกัน (ร้อยละ 50.00) และ มีความร่วมมือในการทำงานวิจัยมากขึ้น (ร้อยละ 40.00) ดังแสดงในตารางที่ 4-80

ตารางที่ 4-80 การดำเนินงานต่อยอดกับสถานประกอบการภายในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ลักษณะความร่วมมือต่อยอดที่ดำเนินการร่วมกับ สถานประกอบการ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มีความร่วมมือในการทำกิจกรรมอื่นๆ มากขึ้น	51	79.69	12	60.00
2	มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรร่วมกัน	23	35.94	10	50.00
3	มีความร่วมมือในการทำงานวิจัยมากขึ้น	13	20.31	8	40.00
4	อื่น ๆ ได้แก่				
	4.1 เชิญบุคลากรจากสถานประกอบการมาบรรยายพิเศษ และทำบันทึกความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะ วิชากับแหล่งฝึก	1	1.56	0	0.00
	4.2 มีการจ้างงานนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ	1	1.56	0	0.00
	4.3 มีความร่วมมือจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ (Road Show) ในสถาบัน	1	1.56	0	0.00
	4.4 จัดนิทรรศการทางวิชาการร่วมกัน	0	0.00	1	5.00
	4.5 จัดอบรมทั้งในและนอกสถานที่ร่วมกัน	0	0.00	1	5.00
5	ไม่ระบุ	2	3.13	3	15.00

4.3.4 ผลสัมฤทธิ์ในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาในประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าประโยชน์การจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษา 3 อันดับแรก คือ การได้รับประสบการณ์วิชาชีพ (ร้อยละ 96.88 และ 85.00 ตามลำดับ) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (ร้อยละ 84.38 และ 70.00 ตามลำดับ) ได้รับการเสนองานก่อนจบการศึกษา (ร้อยละ 53.13 และ 60.00 ตามลำดับ) และอันดับสี่คือนักศึกษาได้รับค่าตอบแทน (ร้อยละ 36) นอกจากนี้แต่ละแห่งยังเห็นว่านักศึกษาได้ประโยชน์อื่นๆ เช่น ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นบุคลิกภาพและความประพฤติที่เหมาะสมกับวัยทำงาน ได้งานหลังสำเร็จการศึกษา สามารถเป็นผู้จัดโครงการและผู้วิจัยได้ มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพิ่มทักษะด้านวิชาการและวิชาชีพที่นักศึกษาไม่ได้รับจากการศึกษาในมหาวิทยาลัย ได้รับหน่วยกิตเพิ่มขึ้นในหลักสูตร และนักศึกษามีทัศนคติและแรงจูงใจมากขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 4-81

ตารางที่ 4-81 ประโยชน์ต่อนักศึกษาภายในประเทศ 3 อันดับแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ได้รับประสบการณ์วิชาชีพ	62	96.88	17	85.00
2	การทำงานร่วมกับผู้อื่น	54	84.38	14	70.00
3	ได้รับการเสนองานก่อนจบการศึกษา	34	53.13	12	60.00
4	ได้ค่าตอบแทน	24	37.50	7	35.00
5	อื่น ๆ ได้แก่				
	5.1 พัฒนาบุคลิกภาพความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นบุคลิกภาพและความประพฤติที่เหมาะสมกับวัยทำงาน	1	1.56	0	0.00
	5.2 ได้งานหลังสำเร็จการศึกษา	1	1.56	0	0.00
	5.3 สามารถเป็นผู้จัดโครงการและผู้วิจัยได้	1	1.56	0	0.00
	5.4 ได้รับความรู้ ประสบการณ์ ทักษะด้านวิชาการและวิชาชีพที่นักศึกษาไม่ได้รับจากการศึกษาในมหาวิทยาลัย	1	1.56	1	5.00
	5.5 ได้รับหน่วยกิตเพิ่มขึ้นในหลักสูตร	0	0.00	1	5.00
	5.6 นักศึกษามีทัศนคติและแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น	0	0.00	1	5.00
6	ไม่ระบุ	1	1.56	3	15.00

4.3.5 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนครึ่งหนึ่งระบุปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด 4 อันดับแรกในการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษา คือการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบาย ไม่มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบในการดำเนินงาน ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวคิด และขาดการวางแผนเพื่อรองรับการดำเนินงานภายในสถาบันการศึกษา ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 60.00 ระบุปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือ ไม่มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบในการดำเนินงาน และจำนวนร้อยละ 30 – 40 ระบุปัญหาอื่นๆ เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และขาดแนวทางและวิธีการในการเตรียมความพร้อมนักศึกษา (ร้อยละ 27.38) ดังแสดงในตารางที่ 4-82

ตารางที่ 4-82 ปัญหาและอุปสรรคที่มีความสำคัญมากที่สุดในการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้แก่ นักศึกษาภายในประเทศ 5 อันดับแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดประสบการณ์ วิชาชีพให้แก่นักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบาย	36	56.25	8	40.00
2	ไม่มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบในการดำเนินงาน	30	46.88	12	60.00
3	ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวคิด	32	50.00	8	40.00
4	ขาดการวางแผนเพื่อรองรับการดำเนินงานภายใน สถาบันการศึกษา	32	50.00	6	30.00
5	ขาดแนวทางและวิธีการในการเตรียมความพร้อม นักศึกษา	17	26.56	6	30.00
6	ไม่ระบุ	9	14.06	2	10.00

4.4 การจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

4.4.1 รูปแบบการบริหารการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สำหรับนโยบายในการแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติเพื่อจัดประสบการณ์ วิชาชีพนานาชาตินั้น พบว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีนโยบายในการจัดประสบการณ์วิชาชีพ นานาชาติจำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 12.50) จากจำนวนทั้งหมด 64 แห่งที่ตอบแบบสอบถาม และ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 50) จากจำนวนทั้งหมด 20 แห่งที่ ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 4-83 ข้อมูลที่จะนำเสนอต่อไปนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 8 แห่ง และประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 10 แห่ง รวม 18 แห่ง สำหรับรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่มีนโยบายในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติแสดง ในภาคผนวก จ ตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 4-83 นโยบายในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

ที่	นโยบายการจัดประสบการณ์วิชาชีพ นานาชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มีนโยบาย	8	12.50	10	50.00
2	ไม่มี	56	87.50	10	50.00
	รวม	64	100.00	20	100.00

ในประเทศไทยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษาไม่มีชื่อเรียก เนื่องจากส่วนใหญ่ให้คณะวิชารับผิดชอบ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนเรียกชื่อตามภารกิจของหน่วยงาน เช่น International Relation Office หรือ College Coordinator เป็นต้น โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนมีภารกิจที่เหมือนกันมากหลายภารกิจ เช่น การเตรียมความพร้อมนักศึกษานานาชาติ (ร้อยละ 75.00 และ 80.00 ตามลำดับ) และการนิเทศหรือติดตามดูแลนักศึกษานานาชาติ (ร้อยละ 75.00 และ 60.00 ตามลำดับ) แต่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจะเน้นภารกิจการสร้างเครือข่ายจัดหางานนานาชาติ (ร้อยละ 80.00) มากกว่าประเทศไทย (ร้อยละ 25.00) นอกจากนี้ทั้งสองกลุ่มยังมีการจัดการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศนานาชาติ และจัดตั้งตัวแทนในต่างประเทศเพื่อนิเทศงานและติดตามดูแลนักศึกษานานาชาติด้วย ดังแสดงในตารางที่ 4-84

ตารางที่ 4-84 ภารกิจของหน่วยจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ภารกิจของหน่วยงาน	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	เตรียมความพร้อมนักศึกษานานาชาติ	6	75.00	8	80.00
2	นิเทศงาน/ติดตามดูแลนักศึกษานานาชาติ	6	75.00	6	60.00
3	สร้างเครือข่ายจัดหางานนานาชาติ	2	25.00	8	80.00
4	จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศนานาชาติ	4	50.00	4	40.00
5	จัดตั้งตัวแทนในต่างประเทศเพื่อนิเทศงานและติดตามดูแลนักศึกษานานาชาติ	2	25.00	4	40.00
6	ไม่ระบุ	2	25.00	1	10.00

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนมีความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับปัจจัยที่สถาบันอุดมศึกษาควรจัดเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเห็นว่าปัจจัยที่สนับสนุนคือ จัดให้มีเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์มากที่สุด (ร้อยละ 87.50) รองลงมาคือจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน (ร้อยละ 62.50) และสร้างเครือข่ายจากคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ (ร้อยละ 50.00) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนเห็นว่าปัจจัยที่สนับสนุนคือ ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้เพิ่มเติม (ร้อยละ 80.00) รองลงมาเป็นการสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ร้อยละ 70.00) การจัดสถานที่เป็นสัดส่วนและพอเหมาะ (ร้อยละ 60.00) และจัดให้มีเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ (ร้อยละ 50.00) นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนหนึ่ง (ร้อยละ 10.00) ได้รับการ

สนับสนุนทางการเงินจากผู้ปกครอง การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และการส่งเสริมสมาคมศิษย์เก่าในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ ดังแสดงในตารางที่ 4-85

ตารางที่ 4-85 ปัจจัยที่สถาบันการศึกษาจัดเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ปัจจัย	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	จัดให้มีเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์	7	87.50	5	50.00
2	สนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	3	37.50	7	70.00
3	ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้เพิ่มเติม	2	25.00	8	80.00
4	จัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน	5	62.50	4	40.00
5	จัดสถานที่เป็นสัดส่วนและพอเหมาะ	2	25.00	6	60.00
6	สร้างเครือข่ายจากคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ	4	50.00	4	40.00
7	ค่าอื่น ๆ ได้แก่				
	7.1 ความร่วมมือกับผู้ปกครองในการสนับสนุนทางการเงิน	0	0.00	1	10.00
	7.2 สนับสนุนในการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)	0	0.00	1	10.00
	7.3 ส่งเสริมสมาคมศิษย์เก่า	0	0.00	1	10.00
8	ไม่ระบุ	0	0.00	0	0.00

4.4.2 งบประมาณในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มได้รับงบประมาณสนับสนุนการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้กับนักศึกษาจากแหล่งต่างๆ แตกต่างกัน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณจากค่าหน่วยกิต จากหน่วยงานภายนอกและจากเงินสมทบของสถาบันการศึกษา (ร้อยละ 37.50, 25.00 และ 25.00 ตามลำดับ) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนได้รับงบประมาณจากแหล่งต่างๆ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน โดยได้รับงบประมาณจากเงินสมทบของสถาบันการศึกษา จากค่าหน่วยกิตและจากหน่วยงานภายนอก (ร้อยละ 70.00, 50.00 และ 50.00 ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 4-86

ตารางที่ 4-86 การสนับสนุนด้านงบประมาณต่อการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	แหล่งงบประมาณ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	จากสถาบันการศึกษา				
	1.1 จากค่าหน่วยกิต	3	37.50	5	50.00
	1.2 จากเงินสมทบของสถาบันการศึกษา	2	25.00	7	70.00
2	จากหน่วยงานภายนอก	2	25.00	5	50.00
3	ไม่ระบุ	2	25.00	2	20.00

4.4.2.1 การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาที่เดินทางไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 62.50) ไม่มีงบประมาณสนับสนุนให้กับนักศึกษาที่เดินทางไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ ในทางกลับกัน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 60.00) มีงบประมาณสนับสนุนให้กับนักศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 4-87 โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย หากสนับสนุนจะสนับสนุนเฉพาะค่าเบี้ยเลี้ยง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน ร้อยละ 40 สนับสนุนทั้งค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าเดินทาง และอื่นๆ อีก เช่น บางแห่งสนับสนุนค่าที่พัก ค่าจัดเตรียมวีซ่า (VISA) และหนังสือเดินทาง (Passport) นอกจากนี้ยังมีมีกองทุนให้นักศึกษากู้ยืม และให้สถานประกอบการสนับสนุนค่าเดินทางและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นดังแสดงในตารางที่ 4-88 โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนมากถึงร้อยละ 87.50 ไม่ตอบคำถามเรื่อง งบประมาณสนับสนุนให้กับนักศึกษาที่เดินทางไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

ตารางที่ 4-87 การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาที่เดินทางไปปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

ที่	การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาที่เดินทางไปปฏิบัติงานต่างประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	1	12.50	6	60.00
2	ไม่มี	5	62.50	4	40.00
3	ไม่ระบุ	2	25.00	0	0.00
	รวม	8	100.00	10	100.00

ตารางที่ 4-88 รายละเอียดการสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาที่เดินทางไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาที่เดินทางไปปฏิบัติงานต่างประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ค่าเบี้ยเลี้ยง	1	12.50	4	40.00
2	ค่าเดินทาง	0	0.00	4	40.00
3	อื่น ๆ ได้แก่				
	3.1 ค่าที่พัก	0	0.00	1	10.00
	3.2 ค่าจัดเตรียมวีซ่า (VISA) และหนังสือเดินทาง (Passport)	0	0.00	1	10.00
	3.3 มีกองทุนให้นักศึกษากู้ยืม	0	0.00	1	10.00
	3.4 ให้สถานประกอบการสนับสนุนค่าเดินทางและค่าใช้จ่ายที่จำเป็น	0	0.00	1	10.00
4	ไม่ระบุ	7	87.50	4	40.00

4.4.2.2 การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจำนวนร้อยละ 62 – 70 ระบุเหมือนกันว่าไม่มีงบประมาณสนับสนุนให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ ดังแสดงในตารางที่ 4- 89 โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนหนึ่งแห่งให้การสนับสนุนค่าที่พักและทั้งค่าที่พักและค่าเดินทางในประเทศ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวน 2 แห่ง ให้การสนับสนุนค่าเดินทางและเบี้ยเลี้ยง ดังแสดงในตารางที่ 4-90 โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจำนวนมากถึงร้อยละ 70 - 75 ไม่ตอบคำถามเรื่องการสนับสนุนงบประมาณให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาปฏิบัติงานในประเทศ

ตารางที่ 4-89 การสนับสนุนงบประมาณให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ

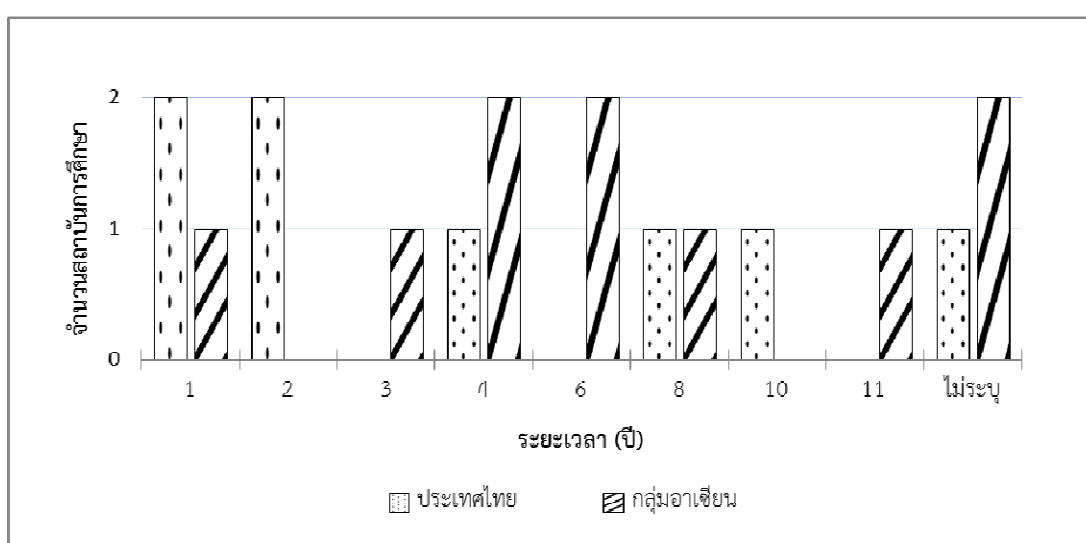
ที่	การสนับสนุนด้านงบประมาณให้แก่ นักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาปฏิบัติงานในประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	2	25.00	3	30.00
2	ไม่มี	5	62.50	7	70.00
3	ไม่ระบุ	1	12.50	0	0.00
	รวม	8	100.00	10	100.00

ตารางที่ 4-90 รายละเอียดการสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาปฏิบัติงาน	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ค่าเดินทาง	0	0.00	2	20.00
2	ค่าเบี้ยเลี้ยง	0	0.00	2	20.00
3	ค่าอื่น ๆ ได้แก่				
	3.1 ค่าที่พัก	1	12.50	0	0.00
	3.2 ทั้งค่าที่พักและค่าเดินทางในประเทศ	1	12.50	0	0.00
	3.3 ให้นักศึกษาได้กู้ยืมจากกองทุนที่เกี่ยวข้อง	0	0.00	1	10.00
4	ไม่ระบุ	6	75.00	7	70.00

4.4.3 ประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษา

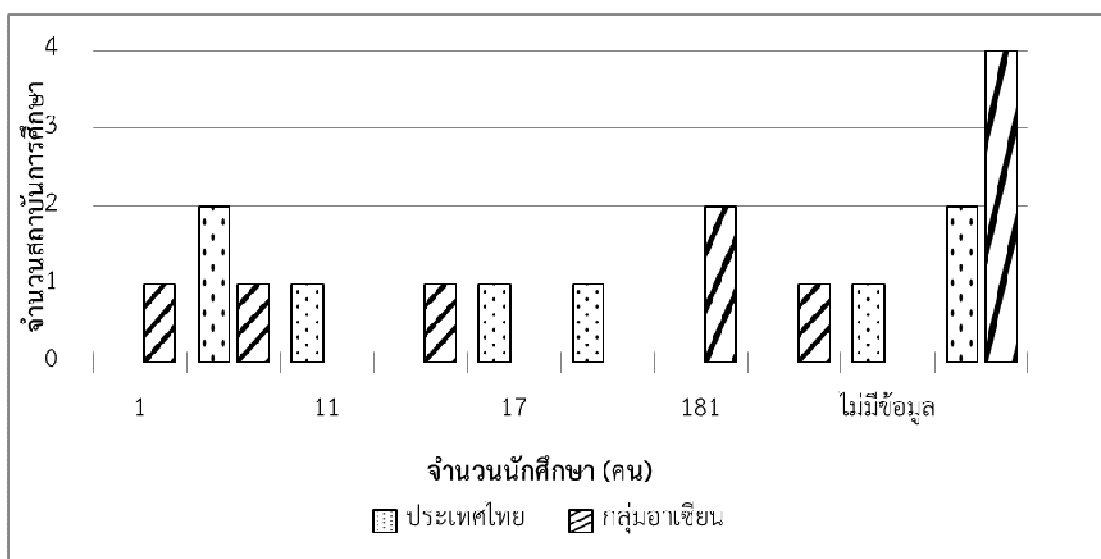
สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนมีประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษาอยู่ระหว่าง 1-11 ปี โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย 1 แห่ง มีประสบการณ์การจัดงานที่สูงสุด 10 ปี คือ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดลและในประเทศกลุ่มอาเซียน 1 แห่ง มีประสบการณ์การจัดงานที่สูงสุด 11 ปีคือ มหาวิทยาลัยศิลปวัฒนธรรมแห่งชาติ (ร่างกุ้ง) (National University of Arts and Culture (Yangon)) ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่ารายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 4-4

ภาพที่ 4-4 กราฟแสดงประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษา

4.4.3.1 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพในต่างประเทศตั้งแต่เริ่มต้น

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีจำนวนนักศึกษาที่ผ่านการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพในต่างประเทศตั้งแต่เริ่มต้นอยู่ในระดับสิบถึงร้อยคนเท่านั้น โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 1 แห่ง ที่มีจำนวนนักศึกษาผ่านการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพในต่างประเทศมากที่สุด 100 คน สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีสถาบันอุดมศึกษา 1 แห่ง ที่มีจำนวนนักศึกษาผ่านการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพในต่างประเทศมากที่สุด 260 คน คือ มหาวิทยาลัยมุฮัมมัดดิยาตมาลังจ์ (University of Muhammadiyah Malang) ประเทศอินโดนีเซีย รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 4-5 อย่างไรก็ตาม มีสถาบันอุดมศึกษาจากประเทศไทยจำนวนร้อยละ 15 และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 50 ไม่ตอบคำถามข้อนี้

ภาพที่ 4-5 กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาที่ผ่านการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ
ในต่างประเทศตั้งแต่เริ่มต้น

4.4.3.2 จำนวนสาขาวิชาที่จัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 5 แห่ง (ร้อยละ 25) ระบุว่า มีเพียงสาขาวิชาเดียวที่จัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษา ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติกระจายตั้งแต่ 1 - 5 สาขาวิชา และมี 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหมัดดิยาตห์มาลังจ์ (University of Muhammadiyah Malang) ประเทศอินโดนีเซียจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติมากที่สุดถึง 34 สาขาวิชา โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มจำนวนประมาณร้อยละ 40 ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-91

ตารางที่ 4-91 จำนวนสาขาวิชาที่จัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

ที่	จำนวนสาขาวิชาที่จัด ประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	1 สาขาวิชา	5	62.50	1	10.00
2	2 สาขาวิชา	0	0.00	2	20.00
3	5 สาขาวิชา	0	0.00	2	20.00
4	34 สาขาวิชา	0	0.00	1	10.00
5	ไม่ระบุ	3	37.50	4	40.00
	รวม	8	100.00	10	100.00

4.4.3.3 ภูมิภาคที่แลกเปลี่ยนนักศึกษาประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติในแต่ละปี

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีการแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติแต่ละปีกระจายใน 4 ภูมิภาค คืออเมริกาเหนือยุโรปประเทศในกลุ่มอาเซียน และประเทศในทวีปเอเชียและแปซิฟิกอื่นๆ แต่ไม่มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในภูมิภาคละตินอเมริกา (อเมริกากลางและใต้) และแอฟริกา ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาทั้ง 6 ภูมิภาค โดยสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 6 แห่ง แลกเปลี่ยนนักศึกษามากที่สุดกับประเทศในทวีปเอเชียและแปซิฟิกอื่นๆ รองลงมา 5 แห่ง แลกเปลี่ยนกับประเทศในกลุ่มอาเซียน และอื่น ๆ ได้แก่ อเมริกาเหนือและละตินอเมริกา (อเมริกากลางและใต้) ยุโรป และแอฟริกา ดังแสดงในตารางที่ 4-92 ทั้งนี้ ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2552 สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยได้แลกเปลี่ยนนักศึกษากับประเทศจีนมากที่สุด 59 คน และประเทศฮังการี 7 คน สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนได้แลกเปลี่ยนนักศึกษากับประเทศสิงคโปร์มากที่สุด 208 คน รองลงมาคือสหรัฐอเมริกา 47 คน และประเทศอื่นๆ 1-3 คน ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลี อินโดนีเซีย และอินเดีย

ตารางที่ 4-92 ภูมิภาคที่แลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติในแต่ละปี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ภูมิภาค	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	อเมริกาเหนือ	1	12.50	2	20.00
2	ละตินอเมริกา (อเมริกากลางและใต้)	0	0.00	1	10.00
3	ยุโรป	2	25.00	1	10.00
4	แอฟริกา	0	0.00	1	10.00
5	ประเทศในกลุ่มอาเซียน	2	25.00	5	50.00
6	ประเทศในทวีปเอเชียและแปซิฟิกอื่นๆ	1	12.50	6	60.00
7	ไม่ระบุ	3	37.50	3	30.00

4.4.4 ความต้องการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเพื่อฝึกประสบการณ์วิชานานาชาติใน อนาคต

4.4.4.1 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่ต้องการส่งนักศึกษาไปฝึก ประสบการณ์วิชาชีพในช่วงปีการศึกษา 2554 – 2558

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยต้องการส่งนักศึกษานานาชาติในช่วงปีการศึกษา 2554 – 2558 ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ การจัดการระหว่างประเทศ และโรงแรมและการท่องเที่ยว โดยต้องการส่งไปปฏิบัติงานมากที่สุดในการสาขาวิชาแพทยศาสตร์ 50 คน รองลงมาเป็นสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม 40 คน และธุรกิจระหว่างประเทศ 35 คน เป็นต้น โดยต้องการแลกเปลี่ยนกับประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และประเทศในกลุ่มอาเซียน ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนต้องการส่งนักศึกษานานาชาติในช่วงปีการศึกษา 2554 – 2558 ในกลุ่มสาขาวิชาการจัดการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สารสนเทศ การศึกษา เกษตรศาสตร์ ภาษา วิทยาศาสตร์สุขภาพ และเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น โดยสาขาวิชาที่ต้องการส่งไปปฏิบัติงานมากที่สุดคือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 3,080 คน บริหารธุรกิจ 250 คน วิทยาศาสตร์สุขภาพ 250 คน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 125 คน สังคมศาสตร์ 125 คน พยาบาล 80 คน โดยต้องการส่งไปยังประเทศกลุ่มอาเซียน และประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก จ ตารางที่ 3 และตารางที่ 4

4.4.4.2 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่ต้องการรับนักศึกษามา ปฏิบัติงานในประเทศในช่วงปีการศึกษา 2554 – 2558

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความต้องการรับนักศึกษามาปฏิบัติงานในประเทศที่สอดคล้องกับความต้องการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานต่างประเทศ โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยต้องการรับนักศึกษานานาชาติในช่วงปีการศึกษา 2554 – 2558 ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยสาขาวิชาที่ต้องการรับมากที่สุดคือแพทยศาสตร์ 50 คน พยาบาลศาสตร์ 50 คน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 40 คน และกายภาพบำบัด 18 คน กับประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย จีน เป็นต้น ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนต้องการรับนักศึกษานานาชาติในช่วงปีการศึกษา 2554 – 2558 ในกลุ่มสาขาวิชาการจัดการ ภาษา การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นต้น โดยสาขาวิชาที่ต้องการส่งไปปฏิบัติงานมากที่สุดคือการบริหารทรัพยากรมนุษย์และการบริหารธุรกิจ 2,960 คน ภาษาศาสตร์ 1,920 คน การศึกษา 960 คน ศาสนศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สาขาวิชาละ 480 คน และพยาบาลศาสตร์ 40 คน โดยต้องการรับนักศึกษาจากประเทศกลุ่มอาเซียน และประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก จ ตารางที่ 5 และตารางที่ 6

4.4.4.3 เงื่อนไขการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีเงื่อนไขการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศใกล้เคียงกัน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยต้องการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งแต่ 2 - 6 เดือน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนต้องการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งแต่ 4 - 12 เดือน และพบว่ามีถึง 3 แห่ง ที่ต้องการรับนักศึกษามาปฏิบัติงาน 12 เดือน

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มระบุว่านักศึกษาที่มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพต้องมีใบอนุญาตการทำงาน (Work Permit) สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนระบุว่านักศึกษาที่มาปฏิบัติงานต้องขอวีซ่า (VISA) ประเภทต่างๆ เช่น วีซ่านักศึกษา (Student) วีซ่าเพื่องานสังคมและวัฒนธรรม (Culture and Social VISA) วีซ่าอนุญาตฝึกงานและทำงานชั่วคราว (Trainee or Temporary Working Permit) และเจวันหรือคิวไอ (J-1 or QI) ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มได้ระบุว่าในการขอวีซ่าต้องมีเอกสารรับรองจากสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการที่รับนักศึกษามาปฏิบัติงาน

สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนรวม 10 แห่ง ระบุว่านักศึกษาที่มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 2 แห่ง ระบุว่านักศึกษาที่มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพต้องใช้ภาษาไทยในกรณีที่มาปฏิบัติงานในประเทศไทย ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย 1 แห่ง ที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพขั้นต่ำ 200 USD/เดือน สำหรับประเทศกลุ่มอาเซียนมีถึง 5 แห่ง ที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายตั้งแต่ 150 - 500 USD/เดือน นอกจากนี้มีสถาบันอุดมศึกษา 7 แห่ง ในทั้งสองกลุ่มที่ยินดีจัดที่พักให้นักศึกษาโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย และมี 6 แห่ง ที่คิดค่าใช้จ่ายตั้งแต่ 30, 100 USD/เดือน และยังไม่สามารถระบุจำนวนเงินได้ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4-93

ตารางที่ 4-93 เงื่อนไขการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาปฏิบัติงานในประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	เงื่อนไข	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ระยะเวลาการทำงานไม่เกิน (เดือน)				
	2 เดือน	2	25.00	0	0.00
	3 เดือน	2	25.00	0	0.00
	4 เดือน	1	12.50	1	10.00
	6 เดือน	1	12.50	2	20.00
	12 เดือน	0	0.00	3	30.00
2	ต้องมีใบอนุญาตการทำงาน (Work Permit)	2	25.00	5	50.00
3	ประเภท VISA ที่ต้องขอ				
	Student	0	0.00	2	20.00
	Culture and Social	0	0.00	1	10.00
	Trainee or Temporary Working Permit	0	0.00	1	10.00
	J-I or QI	0	0.00	1	10.00
4	การขอ VISA ต้องมีเอกสารรับรองจากสถาบันการศึกษาที่รับนักศึกษา	5	62.50	7	70.00
5	การขอ VISA ต้องมีเอกสารรับรองจากสถานประกอบการที่รับนักศึกษา	4	50.00	7	70.00
6	ภาษาที่ต้องใช้ในการสื่อสาร				
	อังกฤษ	5	62.50	5	50.00
	ไทย	2	25.00	0	0.00
7	สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพขั้นต่ำ (USD/เดือน)				
	200	1	12.50	0	0.00
	150	0	0.00	1	10.00
	300	0	0.00	2	20.00
	500	0	0.00	1	10.00
	200-500 (ขึ้นอยู่กับพื้นที่)	0	0.00	1	10.00
8	สนับสนุนที่พัก				
	จัดที่พักให้โดยโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย	3	37.50	4	40.00
	จัดที่พักให้โดยโดยคิดค่าใช้จ่าย (USD/เดือน)				
	30	0	0.00	1	10.00
	100	1	12.50	2	20.00
	คิดค่าใช้จ่ายแต่ไม่ระบุจำนวนเงิน	0	0.00	2	20.00
9	ไม่ระบุ	2	25.00	1	10.00

4.4.5 กระบวนการในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษา

4.4.5.1 การคัดเลือกนักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนทั้ง 18 แห่ง (ร้อยละ 100) มีการคัดเลือกนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติโดยทั้งสองกลุ่มมีเกณฑ์การคัดเลือกสอดคล้อง 3 อันดับแรก คือ การพิจารณาจากบุคลิกภาพมากที่สุด (ร้อยละ 75.00 และ 100.00 ตามลำดับ) ทักษะภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 100.00 และ 70.00 ตามลำดับ) ผลการเรียนรู้ (ร้อยละ 75.00 และ 80.00 ตามลำดับ) และพิจารณาจากเกณฑ์อื่นๆ ได้แก่ สถานะทางการเงินการสนับสนุนจากครอบครัวทักษะความเป็นผู้นำและสังคม และการคิดเชิงบวก ดังแสดงในตารางที่ 4-94

ตารางที่ 4-94 เกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพต่างประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	เกณฑ์การคัดเลือก	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	บุคลิกภาพ	6	75.00	10	100.00
2	ทักษะภาษาต่างประเทศ	8	100.00	7	70.00
3	ผลการเรียน	6	75.00	8	80.00
4	อื่น ๆ ได้แก่				
	4.1 สถานะทางการเงิน	1	12.50	1	10.00
	4.2 การสนับสนุนจากครอบครัว	1	12.50	0	0.00
	4.3 ทักษะความเป็นผู้นำและสังคม	0	0.00	1	10.00
	4.4 การคิดเชิงบวก	0	0.00	1	10.00
5	ไม่ระบุ	0	0.00	0	0.00

4.4.5.2 การเตรียมความพร้อมนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ต่างประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนร้อยละ 87.50 และ 100.00 ตามลำดับ มีการเตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนส่งไปฝึกประสบการณ์วิชานานาชาติ ดังแสดงในตารางที่ 4-95 เนื้อหาในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบด้วยวัฒนธรรม สังคมและเศรษฐกิจในประเทศที่ต้องไปปฏิบัติงาน (ร้อยละ 62.50 และ 70.00 ตามลำดับ) ทักษะการนำเสนอการเขียนรายงานวิชาการและทักษะภาษาเฉพาะวิชาชีพ (ร้อยละ 50.00 และ 70.00 ตามลำดับ) และทักษะการดำรงชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill) (ร้อยละ 50.00 และ 60.00 ตามลำดับ) และอื่นๆ โดยมีข้อสังเกตว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนเน้นการเตรียมความพร้อมเรื่องทักษะการแก้ปัญหา วัฒนธรรมองค์กร ทักษะการสมัครงาน และความปลอดภัยในการทำงาน มากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยดังแสดงในตารางที่ 4-96

ทั้งสองกลุ่มมีรูปแบบการเตรียมความพร้อมนักศึกษาหลากหลายโดยส่วนใหญ่เน้นการบรรยายและการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 75.00 – 80.00) โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนเน้นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการสาธิตมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ในทางตรงกันข้าม สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเน้นการพบปะแลกเปลี่ยนกับนักศึกษาที่มีประสบการณ์และการให้คำปรึกษาส่วนตัวมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน ดังแสดงในตารางที่ 4-97

ตารางที่ 4-95 การเตรียมความพร้อมนักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพต่างประเทศ

ที่	การเตรียมความพร้อม	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	7	87.50	10	100.00
2	ไม่มี	1	12.50	0	0.00
	รวม	8	100.00	10	100.00

ตารางที่ 4-96 เนื้อหาในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาออกไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ
ต่างประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	เนื้อหา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจในประเทศที่ต้องไปปฏิบัติงาน	5	62.50	7	70.00
2	ทักษะการนำเสนอ	4	50.00	7	70.00
3	การเขียนรายงานวิชาการ	4	50.00	7	70.00
4	ทักษะภาษาเฉพาะวิชาชีพ	5	62.50	6	60.00
5	วัฒนธรรมองค์กร	3	37.50	7	70.00
6	ทักษะการดำรงชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill)	4	50.00	6	60.00
7	ทักษะการแก้ปัญหา	2	25.00	7	70.00
8	ความปลอดภัยในการทำงาน	3	37.50	5	50.00
9	ทักษะการสมัครงาน	2	25.00	6	60.00
10	การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ	3	37.50	4	40.00
11	หลักการบริหารงานคุณภาพ	2	25.00	3	30.00
12	ไม่ระบุ	2	25.00	1	10.00

ตารางที่ 4-97 รูปแบบการเตรียมความพร้อมนักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	รูปแบบ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	บรรยาย	6	75.00	8	80.00
2	เรียนรู้ด้วยตนเอง	6	75.00	8	80.00
3	การพบปะแลกเปลี่ยนกับนักศึกษาที่มีประสบการณ์	7	87.50	6	60.00
4	ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ	5	62.50	8	80.00
5	จัดปฐมนิเทศ	5	62.50	6	60.00
6	ให้คำปรึกษาส่วนตัว	6	75.00	5	50.00
7	สาธิต	2	25.00	6	60.00
8	อื่น ๆ ได้แก่ การสัมภาษณ์และการทดสอบ	0	0.00	1	10.00
9	ไม่ระบุ	1	12.50	0	0.00

4.4.5.3 ลักษณะงานที่นักศึกษาปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สำหรับลักษณะงานที่นักศึกษาปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาตินั้นสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจำนวนร้อยละ 70.00 – 87.50 เน้นให้นักศึกษาได้ทำงานประจำที่เน้นประสบการณ์ มากกว่างานโครงการ ดังแสดงในตารางที่ 4-98

ตารางที่ 4-98 ลักษณะงานที่นักศึกษาปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ลักษณะงาน	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	งานโครงการ	3	37.50	5	50.00
2	งานประจำที่เน้นประสบการณ์	7	87.50	7	70.00
3	ไม่ระบุ	1	12.50	1	10.00

4.4.5.4 การนิเทศงานนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีการนิเทศงานถึงร้อยละ 90.00 เมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยซึ่งมีการนิเทศเพียงร้อยละ 50.00 เท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 4-99 โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยให้คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้นิเทศงานเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50.00) รองลงมาจึงเป็นสถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือและตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา (ร้อยละ 25.00) แต่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ให้สถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือเป็นผู้นิเทศ (ร้อยละ 60.00) รองลงมาเป็นคณาจารย์ประจำสาขาวิชา (ร้อยละ 50.00) นอกจากนี้ยังให้ตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศและเจ้าหน้าที่ประสานงานนานาชาติ (ร้อยละ 40.00) เป็นผู้นิเทศงาน ดังแสดงในตารางที่ 4-100 โดยส่วนใหญ่จะมีการนิเทศ 1-2 ครั้ง ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีวิธีการนิเทศงานที่หลากหลายโดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนร้อยละ 70.00 – 80.00 ใช้ (E-mail) และการเข้าพบ ณ สถานประกอบการ ซึ่งมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (ร้อยละ 37.50 – 50.00) และวิธีการอื่น ๆ เช่น การใช้โทรศัพท์การสื่อสารทางไกล (Teleconference) และการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ดังแสดงในตารางที่ 4-101

ตารางที่ 4-99 การนิเทศงานนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ

ที่	การนิเทศงานนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	4	50.00	9	90.00
2	ไม่มี	3	37.50	1	10.00
3	ไม่ระบุ	1	12.50	0	0.00
	รวม	8	100.00	10	100.00

ตารางที่ 4-100 ผู้นิเทศงานนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ผู้นิเทศงาน	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	คณาจารย์ประจำสาขาวิชา	4	50.00	5	50.00
2	สถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือ	2	25.00	6	60.00
3	ตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา	2	25.00	4	40.00
4	คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศ	1	12.50	4	40.00
5	เจ้าหน้าที่ประสานงานนานาชาติ	0	0.00	4	40.00
6	ศิษย์เก่าที่พำนักต่างประเทศ	1	12.50	1	10.00
7	ไม่ระบุ	4	50.00	1	10.00

ตารางที่ 4-101 วิธีการนิเทศงานนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	วิธีการนิเทศงานนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	อีเมล (E-mail)	4	50.00	8	80.00
2	เข้าพบ ณ สถานประกอบการ	3	37.50	7	70.00
3	โทรศัพท์	2	25.00	4	40.00
4	การสื่อสารทางไกล (Teleconference)	1	12.50	3	30.00
5	อื่น ๆ ได้แก่ เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network)	1	12.50	2	20.00
6	ไม่ระบุ	4	50.00	2	20.00

4.4.5.5 การติดตามดูแลนักศึกษา

จากข้อมูลพบว่าไม่มีความแตกต่างกันมากนักในการติดตามดูแลนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่ม ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 75.00 -80.00 มีการติดตามดูแลนักศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 4-102 สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มใช้คณาจารย์ประจำสาขาวิชา (ร้อยละ 62.50 – 70.00) ติดตามดูแลนักศึกษา รองลงมาเป็นสถาบันการศึกษาต่างประเทศ ที่ให้ความร่วมมือ ตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา เจ้าหน้าที่ประสานงานนานาชาติ และศิษย์เก่าที่พำนักต่างประเทศ เป็นผู้ติดตามดูแลนักศึกษา นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนยังมอบหมายให้คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศ และสถานทูตในต่างประเทศ เป็นผู้นิเทศแทนอีกด้วย ดังแสดงในตารางที่ 4-103

ตารางที่ 4-102 การติดตามดูแลนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ

ที่	การติดตามดูแลนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	6	75.00	8	80.00
2	ไม่มี	1	12.50	1	10.00
3	ไม่ระบุ	1	12.50	1	10.00
	รวม	8	100.00	10	100.00

ตารางที่ 4-103 ผู้ติดตามดูแลนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ผู้ติดตามดูแล	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	คณาจารย์ประจำสาขาวิชา	5	62.50	7	70.00
2	สถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือ	3	37.50	4	40.00
3	ตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา	2	25.00	3	30.00
4	เจ้าหน้าที่ประสานงานนานาชาติ	2	25.00	3	30.00
5	คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศ	0	0.00	3	30.00
6	ศิษย์เก่าที่พำนักต่างประเทศ	1	12.50	1	10.00
7	สถานทูตในต่างประเทศ	0	0.00	1	10.00
8	ไม่ระบุ	2	25.00	2	20.00

ส่วนวิธีการในการติดตามดูแลนักศึกษานั้น สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จากทั้งสองกลุ่มใช้ E-mail (ร้อยละ 75.00 - 80.00) โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยร้อยละ 62.50 และ 75.00 ใช้วิธีโทรศัพท์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ตามลำดับ ซึ่งมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน (จำนวนร้อยละ 30.00 - 40.00) อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนร้อยละ 25.00 - 40.00 ตามลำดับ ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-104

เมื่อสอบถามถึงการประกันสุขภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาตินั้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนมีการดำเนินการเรื่องนี้ถึงร้อยละ 50.00 และ 70.00 ตามลำดับ โดยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยร้อยละ 25.00 ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-105

ตารางที่ 4-104 วิธีการติดตามดูแลนักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	วิธีการติดตามดูแลนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	E-mail	6	75.00	8	80.00
2	โทรศัพท์	5	62.50	4	40.00
3	Social Network	6	75.00	3	30.00
4	Bulletin Board	0	0.00	1	10.00
5	อื่น ๆ ได้แก่				
	5.1 เข้าพบโดยตรง	1	12.50	0	0.00
	5.2 สไกป์ (Skype)	0	0.00	1	10.00
6	ไม่ระบุ	2	25.00	4	40.00

ตารางที่ 4-105 การประกันสุขภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษาที่ไปปฏิบัติงานต่างประเทศ

ที่	การประกันสุขภาพและอุบัติเหตุ ให้นักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	4	50.00	7	70.00
2	ไม่มี	2	25.00	3	30.00
3	ไม่ระบุ	2	25.00	0	0.00
	รวม	8	100.00	10	100.00

4.4.5.6 กิจกรรมหลังกลับจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจำนวนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00 - 60.00) มีการจัดกิจกรรมหลังกลับจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้กับนักศึกษา โดยมีข้อสังเกตว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยร้อยละ 25.00 ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-106

สำหรับกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection) นั้น สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มจำนวนร้อยละ 25.00 – 30.00 เท่านั้นที่มีการจัดกิจกรรม โดยสถาบันอุดมศึกษาจำนวนที่เหลือจากทั้งสองกลุ่มจำนวนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 60.00 – 75.00) ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-107

ตารางที่ 4-106 กิจกรรมหลังกลับจากการปฏิบัติงานในต่างประเทศ

ที่	การจัดกิจกรรมหลังกลับจาก สถานประกอบการ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	4	50.00	6	60.00
2	ไม่มี	2	25.00	3	30.00
3	ไม่ระบุ	2	25.00	1	10.00
	รวม	8	100.00	10	100.00

ตารางที่ 4-107 กิจกรรมเพื่อโปรดโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection) หลังกลับจากการปฏิบัติงานในต่างประเทศ

ที่	กิจกรรมวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ ของตนเอง	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	มี	2	25.00	3	30.00
2	ไม่มี	0	0.00	1	10.00
3	ไม่ระบุ	6	75.00	6	60.00
	รวม	8	100.00	10	100.00

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยร้อยละ 100 จัดให้มีการนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์นานาชาติ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีการจัดการนำเสนอผลงานเพียงร้อยละ 66.67 และไม่ตอบคำถามข้อนี้ร้อยละ 33.33 ดังแสดงใน **ตารางที่ 4-108** โดยวิธีการที่ใช้นั้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนใช้วิธีการจัดให้มีการสัมมนา (ร้อยละ 37.50 และ 50.00 ตามลำดับ) จัดนิทรรศการ (Poster Session/Exhibition) (ร้อยละ 25.00 และ 40.00 ตามลำดับ) โดยสถาบันอุดมศึกษาจำนวนที่เหลือจากทั้งสองกลุ่มจำนวนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 50.00 - 62.50) ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงใน **ตารางที่ 4-109**

ตารางที่ 4-108 การจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection) (เฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่ตอบว่ามีการจัดกิจกรรม)

ที่	วิธีการจัดกิจกรรมวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	การนำเสนอผลการปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์นานาชาติ	2	100	2	66.67
2	ไม่ระบุ	0	0.00	1	33.33
	รวม	2	100	3	100

ตารางที่ 4-109 วิธีการจัดกิจกรรมหลังกลับจากสถานประกอบการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	รูปแบบการจัดกิจกรรม	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	จัดสัมมนา	3	37.50	5	50.00
2	จัดนิทรรศการ (Poster Session/ Exhibition)	2	25.00	4	40.00
3	อื่น ๆ ได้แก่ การนำเสนอผลงานผ่านเว็บไซต์	0	0.00	1	10.00
4	ไม่ระบุ	5	62.50	5	50.00

4.4.5.7 การประเมินผลรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งร้อยละ 40 – 50 ประเมินผลนักศึกษาในรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้ระดับคะแนนเป็น A – F สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มที่เหลือจำนวนประมาณร้อยละ 10 มีการกระจายการประเมินผลนักศึกษาในรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติหลากหลายมาก เช่น ให้ระดับคะแนนเป็น S (Satisfactory) หรือ U (Unsatisfactory) หรือ ให้เกียรติบัตรแก่นักศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานดี หรือ ให้ระดับคะแนนตัวเลข (Numerical Grade) หรือ ไม่มีการประเมินผลเนื่องจากยังไม่ได้จัดเป็นรายวิชา โดยสถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มจำนวนร้อยละ 25 – 30 ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-110

ตารางที่ 4-110 การประเมินผลรายวิชาการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

ที่	การประเมินผลการประเมินผลรายวิชาการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ระดับคะแนน A-F	4	50.00	4	40.00
2	ระดับคะแนน S (Satisfactory) หรือ U (Unsatisfactory)	1	12.50	1	10.00
3	อื่น ๆ ได้แก่				
	3.1 ไม่มีการประเมินผลเนื่องจากยังไม่ได้จัดเป็นรายวิชา	1	12.50	0	0.00
	3.2 S (Satisfactory) or U (Unsatisfactory) และเกียรติบัตร (Certificates for Appreciation / Excellent Performance)	0	0.00	1	10.00
	3.3 ระดับคะแนนตัวเลข (Numerical Grade)	0	0.00	1	10.00
6	ไม่ระบุ	2	25.00	3	30.00
	รวม	8	100.00	10	100.00

4.4.6 การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มใช้ช่องทางในการแลกเปลี่ยนนักศึกษา นานาชาติผ่านสถาบันอุดมศึกษาที่ตกลงให้ความร่วมมือกันมากที่สุด ร้อยละ 75 - 80 โดยสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ในประเทศกลุ่มอาเซียนมีการใช้ช่องทางที่หลากหลายและมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เช่น ผ่านคณาจารย์ที่ศึกษาต่อต่างประเทศ (ร้อยละ 60.00) ผ่านสถานประกอบการในประเทศที่มีความร่วมมือด้านการจัดการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ (ร้อยละ 70.00) และผ่านองค์กรรับแลกเปลี่ยนนักศึกษาแสวงหากำไร (ร้อยละ 60.00) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยใช้ช่องทางเหล่านี้เพียงร้อยละ 25 - 38 เท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 4-111

ตารางที่ 4-111 ช่องทางหรือความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ช่องทางหรือความร่วมมือ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ผ่านสถาบันการศึกษาที่ตกลงความร่วมมือ	6	75.00	8	80.00
2	ผ่านคณาจารย์ที่ศึกษาต่อต่างประเทศ	3	37.50	6	60.00
3	ผ่านสถานประกอบการในประเทศที่มีความร่วมมือด้านการจัดการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ	2	25.00	7	70.00
4	ผ่านองค์กรรับแลกเปลี่ยนนักศึกษาไม่แสวงหากำไร	2	25.00	6	60.00
5	ผ่านเครือข่ายศิษย์เก่าที่มีถิ่นพำนักต่างประเทศ	2	25.00	5	50.00
6	ผ่านองค์กรรับแลกเปลี่ยนนักศึกษาแสวงหากำไร	0	0.00	3	30.00
7	อื่น ๆ ได้แก่				
	7.1 ผ่านสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการในต่างประเทศ	1	12.50	0	0.00
	7.2 นักศึกษาติดต่อเอง	1	12.50	0	0.00
9	ไม่ระบุ	1	12.50	1	10.00

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนเน้นการทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรต่างประเทศมากถึงร้อยละ 90.00 และในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยใช้วิธีการนี้ร้อยละ 75.00 สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจำนวนร้อยละใกล้เคียงกันใช้วิธีการการบริการวิชาการ/โครงการวิจัยอย่างต่อเนื่อง และการเชิญเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานของมหาวิทยาลัยเช่น ร่วมพัฒนาหลักสูตร นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน (ร้อยละ 50 – 70) ยังเน้นการส่งข่าวสารอย่างต่อเนื่องและการส่งนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง รองลงมาเป็น การให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์และการเชิญมาเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษเป็นประจำ (ร้อยละ 40.00) ซึ่งมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (ร้อยละ 25.00 - 37.50) ดังแสดงในตารางที่ 4-112

ตารางที่ 4-112 การพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรต่างประเทศในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	รูปแบบการพัฒนาความสัมพันธ์	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)	6	75.00	9	90.00
2	บริการวิชาการ/โครงการวิจัยอย่างต่อเนื่อง	5	62.50	6	60.00
3	เชิญเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานของมหาวิทยาลัยเข้าร่วมพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น	4	50.00	6	60.00
4	ส่งข่าวสารอย่างต่อเนื่อง	3	37.50	7	70.00
5	การส่งนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	3	37.50	5	50.00
6	ให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์	2	25.00	4	40.00
7	เชิญมาเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษเป็นประจำ	2	25.00	4	40.00
8	มอบของที่ระลึก/การดอวยพรในโอกาสต่างๆ	3	37.50	2	20.00
9	ไม่ระบุ	1	12.50	1	10.00

4.4.7 ผลสัมฤทธิ์ในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

4.4.7.1 ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยระบุผลสัมฤทธิ์ในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษา 2 อันดับแรกเป็น นักศึกษามีความมั่นใจในความสามารถของตนเองและมีวุฒิภาวะสูงขึ้น (ร้อยละ 75.00) และ นักศึกษามีโอกาสในการสร้างเครือข่ายทั้งเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างานรวมทั้งสถานประกอบการแห่งอื่นในประเทศนั้นๆ (ร้อยละ 50.00) ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนระบุผลสัมฤทธิ์ในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษา 2 อันดับแรกเป็นนักศึกษามีโลกทัศน์ในบริบทข้ามวัฒนธรรมกว้างขึ้น (ร้อยละ 80.00) มีศักยภาพด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural Competence) (ร้อยละ 70.00) และมีความมั่นใจในความสามารถของตนเองและมีวุฒิภาวะสูงขึ้น (ร้อยละ 60.00) โดยสถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มจำนวนร้อยละ 25 – 30 ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-113

ตารางที่ 4-113 ประโยชน์ที่นักศึกษาได้จากการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้แก่ นักศึกษา 3 อันดับแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	มีความมั่นใจในความสามารถของตนเองและมีวุฒิภาวะสูงขึ้น	6	75.00	6	60.00
2	มีโลกทัศน์ในบริบทข้ามวัฒนธรรมกว้างขึ้น	3	37.50	8	80.00
3	มีศักยภาพด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural Competence)	3	37.50	7	70.00
4	มีโอกาสนในการสร้างเครือข่ายทั้งเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างานรวมทั้งสถานประกอบการแห่งอื่นในประเทศนั้นๆ	4	50.00	3	30.00
5	มีโอกาสดำเนินการเสนองานจากสถานประกอบการในต่างประเทศ	2	25.00	2	20.00
6	ไม่ระบุ	2	25.00	2	20.00

4.4.7.2 ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้จากการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่ม พบว่าสถานประกอบการในประเทศไทยเห็นว่าประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับ 3 อันดับแรกคือ มีโอกาสสร้างความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษา (ร้อยละ 62.50) รองลงมาเป็นการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศให้กับบุคลากร (ร้อยละ 50.00) ใช้เป็นวิธีคัดเลือกพนักงานได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้นและเกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษา (ร้อยละ 37.50) ตามลำดับ สำหรับสถานประกอบการในประเทศกลุ่มอาเซียน (ร้อยละ 30.00) มีความเห็นว่าการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศให้กับบุคลากร ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายมาพัฒนาองค์กร สร้างความเป็นนานาชาติให้กับองค์กร ได้ประโยชน์จากงาน/โครงการที่นักศึกษาปฏิบัติ และมีแรงงานต่างชาติที่ถูกต้องตามกฎหมายเข้ามาช่วยทำงาน ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันในประเด็นที่สถานประกอบการมีโอกาสร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษาและเกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษา ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียน ร้อยละ 25.00 – 40.00 ตามลำดับ ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-114

ตารางที่ 4-114 ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับจากการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ
ให้นักศึกษา 3 อันดับแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศให้กับบุคลากร	4	50.00	3	30.00
2	มีโอกาสร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษา	5	62.50	0	0.00
3	ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายมาพัฒนาองค์กร	1	12.50	3	30.00
4	สร้างความเป็นนานาชาติให้กับองค์กร	1	12.50	3	30.00
5	ได้ประโยชน์จากงาน/โครงการที่นักศึกษาปฏิบัติ	1	12.50	3	30.00
6	ใช้เป็นวิธีคัดเลือกพนักงานได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น	3	37.50	1	10.00
7	เกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษา	3	37.50	0	0.00
8	มีแรงงานต่างชาติที่ถูกต้องตามกฎหมายเข้ามาช่วยทำงาน	0	0.00	2	20.00
9	ไม่ระบุ	2	25.00	4	40.00

4.4.7.3 ประโยชน์ที่สถาบันอุดมศึกษาได้รับจากการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนมีความเห็นที่สอดคล้องกันถึงประโยชน์ที่สถาบันการศึกษาได้รับ 2 อันดับแรก คือ เป็นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานวิชาชีพและตลาดแรงงานในระดับสากล (ร้อยละ 62.50 และ 80.00 ตามลำดับ) ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาข้ามวัฒนธรรม (ร้อยละ 50.00 และ 60.00 ตามลำดับ) รองลงมาคือได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงานในระดับสากล (ร้อยละ 37.50 และ 50.00 ตามลำดับ) ได้รับข้อมูลย้อนกลับเพื่อไปปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนในบริบทที่แตกต่างออกไปจากสถานประกอบการในประเทศ (ร้อยละ 37.50 และ 40.00 ตามลำดับ) ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยร้อยละ 25.00 ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-115

ตารางที่ 4-115 ประโยชน์ที่สถาบันการศึกษาได้รับจากการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ
ให้นักศึกษา 3 อันดับแรก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ประโยชน์ที่สถาบันการศึกษาได้รับ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	พัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานวิชาชีพและตลาดแรงงานในระดับสากล	5	62.50	8	80.00
2	เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาข้ามวัฒนธรรม	4	50.00	6	60.00
3	ได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงานในระดับสากล	3	37.50	5	50.00
4	ได้รับข้อมูลย้อนกลับเพื่อไปปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนในบริบทที่แตกต่างออกไปจากสถานประกอบการในประเทศ	3	37.50	4	40.00
5	นักศึกษาในสถาบันการศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมกับนักศึกษาต่างชาติ	3	37.50	1	10.00
6	ไม่ระบุ	2	25.00	1	10.00

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยระบุว่าการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติทำให้เกิดความร่วมมือต่อยอดกับเครือข่ายนานาชาติมากที่สุด คือ เกิดความร่วมมือทางการวิจัยระดับนานาชาติและการแลกเปลี่ยนบุคลากร (ร้อยละ 62.50) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนมากถึงร้อยละ 90.00 ระบุว่ามีการให้ทุนการศึกษากับนักศึกษาเพื่อศึกษาต่อต่างประเทศ รองลงมาเป็นเกิดความร่วมมือทางการวิจัยระดับนานาชาติและการแลกเปลี่ยนบุคลากร (ร้อยละ 60.00 และ 40.00 ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 4-116

ตารางที่ 4-116 ลักษณะความร่วมมือต่อยอดกับเครือข่ายนานาชาติจากการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้แก่นักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ลักษณะความร่วมมือ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	การให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาเพื่อศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ	3	37.50	9	90.00
2	ความร่วมมือทางการวิจัยระดับนานาชาติ	5	62.50	6	60.00
3	การแลกเปลี่ยนบุคลากร	5	62.50	4	40.00
4	อื่น ๆ ได้แก่				
	4.1 การบริการวิชาการร่วมกัน	1	12.50	0	0.00
	4.2 เกิดเครือข่ายความร่วมมือ	0	0.00	1	10.00
5	ไม่ระบุ	1	12.50	0	0.00

4.4.8 ปัญหาและอุปสรรค

4.4.8.1 ปัญหาและอุปสรรคในการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานต่างประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยระบุปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดในการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานต่างประเทศคือนักศึกษาไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 50.00) และ หาสถานประกอบการในต่างประเทศได้น้อยมาก (ร้อยละ 37.50) สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนระบุปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือนักศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (ร้อยละ 50.00) ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติ (ร้อยละ 40.00) และ ไม่ทราบว่าจะเริ่มดำเนินการอย่างไร (ร้อยละ 40.00) นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนยังระบุปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาการขอและต่อวีซ่าให้นักศึกษา (ร้อยละ 20.00) ปัญหาการขอใบอนุญาตการทำงาน (ร้อยละ 20.00) และนักศึกษาไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือสวัสดิการ โดยที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยไม่ระบุปัญหาดังกล่าว ในทำนองเดียวกัน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ระบุว่ามีปัญหาในการคัดเลือกนักศึกษาในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนไม่ระบุปัญหานี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-117

ตารางที่ 4-117 ปัญหาและอุปสรรคในการส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ปัญหาและอุปสรรคในการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงาน	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	นักศึกษาไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ	4	50.00	3	30.00
2	นักศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	2	25.00	5	50.00
3	ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติ	2	25.00	4	40.00
4	ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นดำเนินการอย่างไร	1	12.50	4	40.00
5	หาสถานประกอบการในต่างประเทศได้น้อยมาก	3	37.50	1	10.00
6	นักศึกษาไม่มีทักษะการใช้ชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill)	2	25.00	2	20.00
7	มีปัญหาในการดูแลนักศึกษาในต่างประเทศ	1	12.50	3	30.00
8	ปัญหาในการคัดเลือกนักศึกษา	2	25.00	0	0.00
9	การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาไม่เพียงพอ	1	12.50	1	10.00
10	ปัญหาการขอและต่อ VISA ให้นักศึกษา	0	0.00	2	20.00
11	ปัญหาการขอใบอนุญาตการทำงาน	0	0.00	2	20.00
12	นักศึกษาไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือสวัสดิการ	0	0.00	1	10.00
13	สถานประกอบการในต่างประเทศปฏิบัติไม่ดีต่อนักศึกษา	0	0.00	1	10.00
14	ไม่ระบุ	2	25.00	0	0.00

4.4.8.2 ปัญหาและอุปสรรค 3 อันดับแรกในการรับนักศึกษาต่างชาติมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนมากถึงร้อยละ 80.00 ระบุว่า หาสถานประกอบการที่ต้องการรับนักศึกษานานาชาติได้น้อยมาก ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยระบุปัญหานี้เพียงร้อยละ 37.50 สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนระบุปัญหาอื่นอีกว่านักศึกษาไม่ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการ (ร้อยละ 40.00) นักศึกษาไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 30.00) และ งานที่นักศึกษาปฏิบัติไม่มีคุณภาพ (ร้อยละ 20.00) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยไม่ระบุปัญหานี้ ในทำนองเดียวกับที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยระบุว่ามีปัญหาในการดูแลนักศึกษาต่างชาติ แต่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนไม่ระบุปัญหานี้ โดยมีข้อสังเกตว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนครึ่งหนึ่งไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-118

ตารางที่ 4-118 ปัญหาและอุปสรรค 3 อันดับแรกในการรับนักศึกษาต่างชาติมาเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ปัญหาและอุปสรรคในการรับนักศึกษา มาปฏิบัติงาน	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	หาสถานประกอบการที่ต้องการรับนักศึกษานานาชาติได้น้อยมาก	3	37.50	8	80.00
2	นักศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	2	25.00	3	30.00
3	นักศึกษาไม่ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการ	0	0.00	4	40.00
4	นักศึกษาไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ	1	12.50	3	30.00
5	ปัญหาในการคัดเลือกนักศึกษา	1	12.50	2	20.00
6	งานที่นักศึกษาปฏิบัติไม่มีคุณภาพ	0	0.00	2	20.00
7	ปัญหาการต่อวีซ่าให้นักศึกษา	0	0.00	1	10.00
8	ปัญหาการดูแลนักศึกษาต่างชาติ	1	12.50	0	0.00
9	สถานประกอบการปฏิบัติไม่ดีต่อนักศึกษา	0	0.00	1	10.00
10	จำนวนนักศึกษานานาชาติมีน้อยเนื่องจากนักศึกษาต้องการสำเร็จการศึกษาภายในกำหนด	0	0.00	1	10.00
11	ไม่ระบุ	4	50.00	0	0.00

4.4.9 ปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ ให้นักศึกษาประสบความสำเร็จ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนครึ่งหนึ่งระบุปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้ประสบความสำเร็จอันดับแรกคือ การสนับสนุนจากผู้บริหารสูงสุดของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ และการวางแผนการดูแลและนิเทศงานนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนร้อยละ 40.00 ระบุปัจจัยแรกเช่นเดียวกันคือการสนับสนุนจากผู้บริหารสูงสุดของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ ส่วนปัจจัยอื่นๆ นั้น สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มมีความเห็นใกล้เคียงกันและหลากหลาย เช่น ความสามารถและทักษะในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษา มีสถาบันพันธมิตรที่มีศักยภาพ มีระบบการคัดเลือกนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐ ศักยภาพของบุคลากร/เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา มีเครือข่ายหรือช่องทางในการประสานสถานประกอบการต่างประเทศที่กว้างขวาง มีงบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสมทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนร้อยละ 25.00 ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4-119

ตารางที่ 4-119 ปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษาประสบความสำเร็จ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	ปัจจัยและองค์ประกอบ	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	การสนับสนุนจากผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ	4	50.00	4	40.00
2	การวางแผนการดูแลและนิเทศงานนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	4	50.00	3	30.00
3	ความสามารถและทักษะในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษา	2	25.00	3	30.00
4	สถาบันพันธมิตรที่มีศักยภาพ	2	25.00	2	20.00
5	ระบบการคัดเลือกนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	2	25.00	2	20.00
6	การสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐ	1	12.50	3	30.00
7	ศักยภาพของบุคลากร/เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา	1	12.50	2	20.00
8	เครือข่ายหรือช่องทางในการประสานสถานประกอบการต่างประเทศที่กว้างขวาง	1	12.50	2	20.00
9	งบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสม	1	12.50	2	20.00
10	กฎหมายแรงงานระหว่างประเทศที่เหมาะสม	0	0.00	2	20.00
11	ไม่ระบุ	2	25.00	1	10.00

และข้อเสนอนะ

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จากทั้งสองกลุ่มใช้งบประมาณในการจัดสหกิจศึกษาจากภายในสถาบันอุดมศึกษาเอง โดยมาจากค่าหน่วยกิตและเงินสมทบจากสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่มีสัดส่วนของงบประมาณมาจากค่าหน่วยกิตมากที่สุด รองลงมาเป็นงบสนับสนุนจากสถาบัน และจากภาครัฐโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอง ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีสัดส่วนงบประมาณมาจากค่าหน่วยกิตใกล้เคียงกับเงินสมทบจากสถาบัน นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนจากภาครัฐหรือเอกชนที่ให้ความร่วมมือและจากกองทุนของรัฐบาล ซึ่งให้เห็นแนวโน้มที่ดีในการดำเนินงานสหกิจศึกษาของประเทศทั้งสองกลุ่ม อย่างไรก็ตาม สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีความร่วมมือจากของภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสหกิจศึกษาน้อยกว่าสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการจัดสหกิจศึกษามากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สถาบันอุดมศึกษาไทยจึงควรพัฒนาความร่วมมือในการจัดสหกิจศึกษาและเรียนรู้จากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน เช่น การเพิ่มการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดสหกิจศึกษาจากภาครัฐและเอกชน ส่วนจำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีจำนวนสาขาวิชาที่จัดสหกิจศึกษามากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายในการจัดสหกิจศึกษาซึ่งครอบคลุมการเรียนการสอนทั้งในสายวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยีและสายสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยสำรวจสถานภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษาโครงการสหกิจศึกษานำร่อง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2549: หน้า 35) ที่การดำเนินงานสหกิจศึกษาในประเทศไทยไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะสายวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยีเท่านั้น

สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่จัดให้นักศึกษาไปสหกิจศึกษามากที่สุด 1 ครั้ง สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่จัดให้นักศึกษาไปปฏิบัติงาน 4 เดือน ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจัดให้นักศึกษาไปสหกิจศึกษาน้อยกว่า 4 เดือน

ในการสำรวจข้อมูลทั่วไปนั้น พบว่ามีสถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มไม่ให้ข้อมูลในบางข้อเป็นจำนวนมาก รายละเอียดปรากฏในบทที่ 4 ซึ่งให้เห็นว่ายังไม่มีมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดสหกิจศึกษาอย่างสมบูรณ์ในระดับสถาบันอุดมศึกษาจนถึงระดับประเทศ

1.2 กระบวนการในการจัดสหกิจศึกษา

1.2.1 การเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาในรูปแบบการจัดปฐมนิเทศ การบรรยาย การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การให้คำปรึกษาส่วนตัว และการให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเกือบร้อยละ 100 เน้นการปฐมนิเทศ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนเน้นรูปแบบการสาธิต การใช้ e-learning และ การให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นข้อดีและสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ในปัจจุบันคือ การใช้ ICT (Information and Communications Technology) ช่วยในการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังฝึกให้นักศึกษามีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักศึกษามี Life-long Learning

ส่วนเนื้อหาในการเตรียมความพร้อมนั้น สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดใกล้เคียงกันคือ การเขียนรายงานวิชาการ การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ทักษะการสมัครงาน ความปลอดภัยในการทำงาน ทักษะการนำเสนอและวัฒนธรรมองค์กร ทักษะการแก้ปัญหา และหลักการบริหารงานคุณภาพ อย่างไรก็ตาม สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยให้ความสำคัญการเขียนรายงานวิชาการและการทำงานให้ประสบผลสำเร็จมากที่สุด ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนให้ความสำคัญกับทักษะการแก้ปัญหา

1.2.2 การจัดหางานสหกิจศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจัดให้นักศึกษาไปทำงานโครงการมากที่สุด รองลงมาเป็นงานประจำที่เน้นประสบการณ์วิชาชีพ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นจัดให้นักศึกษาไปทำงานประจำที่เน้นประสบการณ์วิชาชีพมากกว่างานโครงการ การให้นักศึกษาทำโครงการซึ่งนอกจากนักศึกษาจะได้ฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาแล้ว สถานประกอบการยังสามารถประเมินผลงานของนักศึกษาได้ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากกว่าการให้นักศึกษาทำงานประจำ ทำให้สถานประกอบการเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยยังใช้งานโครงการเป็นแนวทางหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สถานประกอบการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษามากขึ้นอีกด้วย

1.2.3 การติดตามผลการปฏิบัติงานและการดูแลนักศึกษาระหว่างปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จากทั้งสองกลุ่มจัดให้มีการนิเทศงานสหกิจศึกษาและใช้วิธีอื่นๆ เพิ่มเติมเช่นการโทรศัพท์ มีการนิเทศมากกว่า 1 ครั้ง โดยสถาบันอุดมศึกษาไทยจัดให้มี

การนิเทศและไปนิเทศ ณ สถานประกอบการร้อยละร้อย ผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศนั้นสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยให้คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้นิเทศงานมากที่สุดเกือบร้อยละร้อย ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นนอกจากมอบหมายอาจารย์แล้ว ยังให้เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษาเป็นผู้นิเทศด้วย

สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มมีการประกันคุณภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษาและมีการติดตามดูแลนักศึกษาในระหว่างปฏิบัติงานสหกิจศึกษาด้วย ส่วนใหญ่ให้คณาจารย์เป็นผู้ติดตามและใช้ ICT ในการติดตาม ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนจะใช้ช่องทาง ICT เช่นเดียวกัน แต่ยังคงให้ความสำคัญกับการไปพบนักศึกษา ณ สถานประกอบการอยู่มาก

1.2.4 การจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่จัดให้มีกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษาและการสะท้อนผลการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของนักศึกษามากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน แต่จัดในรูปแบบสัมมนาเป็นส่วนใหญ่ซึ่งอาจไม่ใช่วิธีการที่เหมาะสมในการสะท้อนผลการเรียนรู้ตามกลไกสำคัญของการเรียนรู้แบบสหกิจศึกษา (Nathan & Taylor, 2003: p.4) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนมาก (ร้อยละ 40) ไม่ให้ข้อมูล การจัดกิจกรรมหลังกลับ ซึ่งอาจเนื่องมาจากไม่ได้จัดกิจกรรมหลังกลับที่ชัดเจน

1.2.5 การประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษา

การประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษามีความหลากหลายมาก สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มให้คะแนนนักศึกษาในรายวิชานี้เป็นระดับคะแนนตัวอักษร A – F มากที่สุด สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่จะให้ค่าน้ำหนักของผู้ประเมินจากสถานศึกษาและสถานประกอบการเท่ากัน

จากการสำรวจเรื่องกระบวนการสหกิจศึกษานั้น พบว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่เกือบร้อยละร้อยมีรูปแบบการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษาที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สมาคมสหกิจศึกษาไทย และเครือข่ายพัฒนาสหกิจศึกษา แม้ว่าจะยังไม่มีมีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการก็ตาม ถือได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีวิสัยทัศน์มากในการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานสหกิจศึกษาอย่างมีคุณภาพและนำไปสู่การประกันคุณภาพสหกิจศึกษาในอนาคตได้เป็นอย่างดี ในขณะที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนไม่ปรากฏชัดว่ามีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษาหรือไม่

1.3 การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มติดต่อสถานประกอบการทางโทรศัพท์หรือโทรสาร ใช้เครือข่ายคณาจารย์ การส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ทางไปรษณีย์ ใช้เครือข่ายศิษย์เก่าหรือบัณฑิต การเข้าพบสถานประกอบการโดยตรง หรือติดต่อทางอีเมล (E-mail) เป็นต้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยใช้วิธีการเข้าพบสถานประกอบการโดยตรงมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ทั้งสองกลุ่มพัฒนาความสัมพันธ์กับสถานประกอบการโดยใช้การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือและการส่งนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องมากที่สุด สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนใช้วิธีการจัดทำข้อตกลง MOU กับสถานประกอบการมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และองค์กรภาครัฐและสมาคมวิชาชีพในประเทศกลุ่มอาเซียนมีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานสหกิจศึกษามากกว่าในประเทศไทย

1.4 ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการจัดสหกิจศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศไทยให้ความเห็นตรงกันว่า ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับมาก 3 อันดับแรกคือ ได้ประสบการณ์วิชาชีพตรงตามสาขาวิชาเอก สามารถเข้าใจการทำงานและการเรียนได้ดีขึ้น เกิดการพัฒนาตนเอง มั่นใจในตนเองมากขึ้น และเป็นบัณฑิตที่มีศักยภาพและความพร้อมในการทำงานสูง

สถานประกอบการจากทั้งสองกลุ่มได้รับประโยชน์จากการจัดสหกิจศึกษา คือ มีโอกาสสร้างความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษา สถานประกอบการไทยระบุประโยชน์เพิ่มเติมว่ามีนักศึกษาช่วยปฏิบัติงานตลอดปีและพนักงานประจำมีเวลาที่จะทำงานสำคัญได้มากขึ้น ส่วนสถานประกอบการในกลุ่มประเทศอาเซียนระบุว่าเกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษา และมีโอกาสสร้างความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มให้ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ตนได้รับจากสหกิจศึกษาเหมือนกันและตรงกันว่า ประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุดคือได้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน รองลงมาคือเกิดความร่วมมือทางวิชาการและความสัมพันธ์ที่ดีกับสถานประกอบการ และช่วยให้สถาบันการศึกษาได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงาน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยยังมีโอกาสได้ให้บริการวิชาการแก่สถานประกอบการมากขึ้น ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนได้ดำเนินงานวิจัยต่อเนื่องจากโครงการสหกิจศึกษา และมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรร่วมกัน

1.5 ปัญหาและอุปสรรค

ในการสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสหกิจศึกษาภายในประเทศนั้น ทั้งสองกลุ่มตอบคำถามกระจายเกือบทุกประเด็น แต่ให้ความเห็นตรงกัน 3 อันดับแรกคือ ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวคิดของสหกิจศึกษา รองลงมาเป็นการเพิ่มภาระงานของผู้ดูแลโดยตรงแต่ไม่มีการลดภาระงานอื่นให้ และขาดความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายสหกิจศึกษา

2. การจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนมีการจัดสหกิจศึกษานานาชาติไม่มากนัก สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนครึ่งหนึ่งมีนโยบายในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติซึ่งมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ที่มีจำนวนเพียงหนึ่งในสี่เท่านั้น ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาที่มีนโยบายจากทั้งสองกลุ่มให้ข้อมูลเกี่ยวกับสหกิจศึกษานานาชาติน้อยมากในประเทศไทยมีจำนวนเพียง 12 แห่ง และในกลุ่มประเทศอาเซียนมีจำนวน 21 แห่ง

2.1 การบริหารจัดการสหกิจศึกษานานาชาติ

หน่วยงานที่ดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติมีความหลากหลาย บางสถาบันอุดมศึกษาใช้หน่วยงานย่อยภายในหน่วยงานสหกิจศึกษาหลัก การบริหารจัดการสหกิจศึกษานานาชาติส่วนใหญ่เป็นแบบรวมศูนย์ระดับสถาบันการศึกษามากที่สุด รองลงมาเป็นแบบรวมศูนย์ระดับคณะวิชา บางสถาบันอุดมศึกษาอาจจัดตั้งหน่วยงานสหกิจศึกษานานาชาติแยกออกมาเป็นภารกิจหลัก

ภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดสหกิจศึกษานานาชาตินั้นส่วนใหญ่เป็นการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ การสร้างเครือข่ายจัดหางานสหกิจศึกษานานาชาติ การนิเทศ/การติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ การจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศสหกิจศึกษานานาชาติ และการจัดตั้งตัวแทนในต่างประเทศเพื่อนิเทศ/ติดตามดูแลนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีแนวโน้มในการจัดปัจจัยส่งเสริมการจัดสหกิจศึกษานานาชาติเหมือนกัน คือ การสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดให้มีเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ การจัดสถานที่เป็นสัดส่วนและพอเหมาะ การส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้เพิ่มเติม และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยให้ความสำคัญกับงบประมาณในการดำเนินงานมากที่สุด ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนให้ความสำคัญกับบุคลากรที่ดำเนินงานด้านสหกิจศึกษานานาชาติคือการจัดให้มีเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์และการส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้เพิ่มเติม

งบประมาณในการจัดสหกิจศึกษานานาชาตินั้นได้มาจากภายในสถาบันอุดมศึกษาเอง เป็นส่วนใหญ่คือจากค่าหน่วยกิตและเงินสมทบจากสถาบันอุดมศึกษาเช่นเดียวกับการดำเนินงาน สหกิจศึกษาภายในประเทศ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มีสัดส่วนของงบประมาณจาก ค่าหน่วยกิตมากกว่าเงินสมทบจากสถาบันอุดมศึกษาอยู่มาก ซึ่งแตกต่างจากการจัดสหกิจศึกษา ภายในประเทศ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีสัดส่วนของงบประมาณจากค่าหน่วยกิต และเงินสมทบจากสถาบันอุดมศึกษาใกล้เคียงกัน และยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเช่น กระทรวงศึกษาธิการ กองทุนสนับสนุน มูลนิธิและผู้ปกครองของนักศึกษามากกว่าสถาบันอุดมศึกษา ในประเทศไทย แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า **ในประเทศกลุ่มอาเซียนนั้น สถาบันการศึกษาเอง ภาครัฐและเอกชนสนับสนุนทั้งการดำเนินงานสหกิจศึกษาภายในประเทศและนานาชาติมากกว่า ในประเทศไทย** การเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชนจึงเป็นสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรเรียนรู้จากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่ม อาเซียน

นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนยังสนับสนุนงบประมาณให้ นักศึกษาของตนและนักศึกษาต่างชาติมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย แสดงให้เห็นถึง การให้ความสำคัญกับการจัดสหกิจศึกษานานาชาติเพื่อการพัฒนากำลังคนไปสู่นานาชาติของ สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

ประสบการณ์ในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มยังมี น้อยมาก ทำให้จำนวนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติมีน้อยอยู่ในระดับ 1,000 คน เท่านั้น ในทำนอง เดียวกัน สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ก็รับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศของตนน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษาที่ส่งออกไปต่างประเทศ อยู่ในระดับ 100 คนต่อปีการศึกษา เท่านั้น **สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจึงควรหาแนวทางในการพัฒนาสหกิจศึกษานานาชาติโดย การพัฒนาการดำเนินงานร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศในกลุ่มอาเซียนจะรวมตัวกันเป็น ประชาคมอาเซียน การจัดสหกิจศึกษานานาชาติเพื่อแลกเปลี่ยนนักศึกษาในอาเซียนจะเป็นแนวทาง หนึ่งในการพัฒนาบัณฑิตให้พร้อมสำหรับการเป็นประชาคมอาเซียนและสู่ระดับโลกต่อไปในอนาคต**

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มส่งนักศึกษากระจายไปใน 4 ทวีปใกล้เคียงกันคือทวีป เอเชียและแปซิฟิก ประเทศในกลุ่มอาเซียน ทวีปอเมริกาเหนือ และยุโรป ทั้งนี้ ไม่มีข้อมูลที่ สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยส่งนักศึกษาไปสหกิจศึกษาในทวีปแอฟริกาและกลุ่มประเทศละติน อเมริกา

สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนต้องการส่งนักศึกษาในหลากหลายสาขาวิชาชีพไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติรวมปีการศึกษาละ 200 คน โดยส่งนักศึกษาไปภายในประเทศอาเซียนมากที่สุด รองลงมาเป็นประเทศในทวีปเอเชีย ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ออสเตรเลีย ประเทศในทวีปยุโรป เช่น เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส เป็นต้น ส่วนสาขาวิชาที่ต้องการส่งนักศึกษามากที่สุดคือ Business and Administration รองลงมาเป็น ภาษาต่างประเทศ เช่น English French และ Japanese เป็นต้น

นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน มีความต้องการในการรับนักศึกษาต่างชาติมาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศของตน โดยเฉลี่ยปีการศึกษาละ 300 คน โดยเน้นการรับนักศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกันเอง ส่วนสาขาวิชาที่ต้องการรับนักศึกษามากที่สุดคือ Business and Administration รองลงมาเป็น Education

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยนั้นให้ข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่ต้องการส่งไปหรือรับมาสหกิจศึกษานานาชาติน้อยมาก อยู่ในระดับ 10 คนต่อปีการศึกษา เท่านั้น ข้อมูลนี้ทำให้ทราบว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีการจัดสหกิจศึกษานานาชาติน้อยมาก **สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงควรพัฒนาส่งเสริมการจัดสหกิจศึกษานานาชาติเพื่อพัฒนาบัณฑิตหรือกำลังคนของประเทศต่อไป**

สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนระบุเงื่อนไขการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาปฏิบัติงานในประเทศของตน ดังนี้ โดยส่วนใหญ่ต้องการให้นักศึกษามาปฏิบัติงานมากกว่า 6 เดือนขึ้นไป โดยนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติต้องมี Work Permit สำหรับประเภท VISA ที่ต้องขออนั้น โดยส่วนใหญ่เป็น Education VISA ทั้งนี้ต้องมีเอกสารรับรองจากสถาบันอุดมศึกษาที่รับแลกเปลี่ยน และเอกสารรับรองจากสถานประกอบการที่รับนักศึกษาด้วย สำหรับภาษาที่ต้องใช้ในการสื่อสารโดยส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ระบุว่านักศึกษาควรได้รับการสนับสนุนสวัสดิการและค่าครองชีพขั้นต่ำ

2.2 กระบวนการในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

2.2.1 การคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

เกณฑ์ที่สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มใช้ในการคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ 3 อันดับแรกคือ ทักษะภาษาต่างประเทศ บุคลิกภาพ และผลการเรียน โดยใช้เกณฑ์มากกว่า 1 ข้อในการคัดเลือกนักศึกษา

2.2.2 การเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติในรูปแบบการปฐมนิเทศ และการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การบรรยาย การสาธิต การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการให้คำปรึกษาส่วนตัว ส่วนเนื้อหาที่ใช้ในการเตรียมความพร้อมมีมากกว่า 1 หัวข้อ เช่น วัฒนธรรมองค์กร ทักษะการแก้ปัญหา การเขียนรายงานวิชาการ วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจในประเทศที่ต้องไปปฏิบัติงาน ทักษะการดำรงชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill) ทักษะการนำเสนอ ทักษะภาษาเฉพาะวิชาชีพ การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ความปลอดภัยในการทำงาน และหลักการบริหารงานคุณภาพ

2.2.3 การจัดหางานสหกิจศึกษานานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเน้นให้นักศึกษาปฏิบัติงานโครงการมากกว่าทำงานประจำที่เน้นประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งตรงกันข้ามกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนซึ่งให้ผลเช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ

2.2.4 การติดตามผลการปฏิบัติงานและการดูแลนักศึกษาระหว่างปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจัดให้มีการนิเทศงานสหกิจศึกษา โดยใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย เช่น การไปนิเทศ ณ สถานประกอบการ การโทรศัพท์ และการใช้ email โดยอาจใช้หลายวิธีพร้อมๆ กัน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่จัดให้มีการนิเทศอย่างน้อย 1 ครั้ง ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นจัดจำนวนครั้งในการนิเทศที่หลากหลายและมีการกระจายใกล้เคียงกัน

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจัดให้คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้นิเทศมากที่สุด รองลงมาเป็นคณาจารย์ที่ศึกษาต่อต่างประเทศ และผู้แทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา การให้คณาจารย์ที่ศึกษาต่อต่างประเทศเป็นผู้นิเทศทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการนิเทศ

สถาบันอุดมศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียนนอกจากจะจัดผู้นิเทศเหมือนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ยังให้เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษาเป็นผู้นิเทศด้วย ซึ่งให้ผลเช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ยังติดตามดูแลนักศึกษาในระหว่างปฏิบัติงานสหกิจศึกษาเช่นเดียวกับที่ปฏิบัติภายในประเทศ โดยให้คณาจารย์ประจำสาขาวิชาและเจ้าหน้าที่สหกิจศึกษาเป็นหลัก และใช้ ICT ในการติดตามฯ เช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ

2.2.5 การจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษานานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่จัดให้มีกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษาและใช้รูปแบบการสัมมนาเป็นส่วนใหญ่เช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนมีการจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษานานาชาติน้อยกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยอยู่มาก และสถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มมากกว่าครึ่งหนึ่งยังไม่ให้ข้อมูลวิธีการที่ใช้ในการจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษานานาชาติเช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมที่สะท้อนผลการเรียนรู้ยังมีน้อย และอาจยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2.2.6 การประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษานานาชาติ

ไม่มีความหลากหลายของการประเมินผลมากเท่ากับการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ อาจเนื่องมาจากมีสถาบันอุดมศึกษาจำนวนน้อยมากที่จัดสหกิจศึกษานานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ ให้การประเมินผลเป็น S หรือ U ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ ประเมินผลเป็นระดับคะแนนตัวอักษร A – F สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่จะให้ค่าน้ำหนักการประเมินของสถานศึกษาและสถานประกอบการเท่ากันเช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนจะให้ค่าน้ำหนักของการประเมินที่หลากหลายมากกว่า

2.3 การสร้างความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจะใช้ช่องทางผ่านสถาบันการศึกษาที่ตกลงความร่วมมือมากที่สุด รองลงมาคือการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการโดยการทำ MOU และการส่งนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนจะใช้วิธีการเพิ่มเติมหลากหลายมากกว่า เช่น การเชิญบุคคลจากหน่วยงานต่างประเทศมาเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ รองลงมาเป็นการส่งข่าวสารอย่างต่อเนื่อง การให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์ การเชิญเป็นคณะกรรมการหรือกรรมการในกิจกรรมของสถาบัน และการมอบของที่ระลึกและการดอวยพรในโอกาสต่างๆ

2.4 ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการไปสหกิจศึกษานานาชาติ 3 อันดับแรกที่สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มเห็นตรงกันคือ นักศึกษามีโลกทัศน์ในบริบทข้ามวัฒนธรรมกว้างขึ้น มีศักยภาพด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural Competency) และมีความมั่นใจในความสามารถของตนเองและมีวุฒิภาวะสูงขึ้น ซึ่งแตกต่างจากประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับจากการจัดสหกิจศึกษานานาชาติมีความหลากหลาย และไม่แตกต่างกันมากนัก เช่น ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายมาพัฒนาองค์กรมากที่สุด มีโอกาสสร้างความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษา เกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษา มีแรงงานต่างชาติที่ถูกต้องตามกฎหมายเข้ามาช่วยทำงาน สร้างความเป็นนานาชาติให้กับองค์กร พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศให้กับบุคลากร ได้ประโยชน์จากงาน/โครงการที่นักศึกษาปฏิบัติ เป็นต้น

สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มเห็นประโยชน์ตรงกันมากอันดับแรกคือได้พัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานวิชาชีพและตลาดแรงงานในระดับสากล ส่วนประโยชน์อื่นๆ คล้ายคลึงกัน เช่น เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาข้ามวัฒนธรรม ได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงานในระดับสากล นักศึกษาในสถาบันการศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมกับนักศึกษาต่างชาติ ได้รับข้อมูลย้อนกลับเพื่อไปปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนในบริบทที่แตกต่างออกไปจากสถานประกอบการในประเทศ

นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มยังให้ความเห็นว่าการจัดสหกิจศึกษานานาชาติทำให้เกิดความร่วมมือต่อยอดได้เช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษาในประเทศ โดยมีความเห็นตรงกันใน 3 อันดับแรก คือเกิดการแลกเปลี่ยนบุคลากร และการให้ทุนการศึกษากับนักศึกษาเพื่อศึกษาต่อต่างประเทศ และความร่วมมือทางการวิจัยระดับนานาชาติ

2.5 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติมีความหลากหลายมากกว่าการดำเนินงานสหกิจศึกษาภายในประเทศ โดยสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มตอบคำถามกระจายเกือบทุกประเด็น แต่ให้ความเห็นตรงกันเกี่ยวกับปัญหา เช่น หาสถานประกอบการในต่างประเทศได้น้อยมาก ปัญหาการขอและต่อ VISA ให้นักศึกษา ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติ มีปัญหาในการดูแลนักศึกษาในต่างประเทศ ปัญหาการขอใบอนุญาตการทำงาน นักศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายใน

การเดินทาง นักศึกษาไม่มีทักษะการใช้ชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill) และสถานประกอบการในต่างประเทศปฏิบัติไม่ดีต่อนักศึกษา เป็นต้น

3. การจัดประสบการณ์วิชาชีพภายในประเทศ

3.1 การบริหารจัดการ การจัดประสบการณ์วิชาชีพ

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ทั้งในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียนเรียกการจัดประสบการณ์วิชาชีพว่า การฝึกงาน หรือ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือ Internship, Practicum, On the Job Training หรือ Industrial Training โดยมอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบการจัดประสบการณ์วิชาชีพ 3 รูปแบบ คือ 1) ให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะวิชา ภาควิชาหรือสาขาวิชา 2) หน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ เช่น สำนักงานการศึกษา ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักศึกษา งานพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น หรือ 3) หน่วยงานสหกิจศึกษา โดยมีภารกิจของหน่วยงานสอดคล้องกับกระบวนการการจัดประสบการณ์วิชาชีพ

จากการสำรวจพบว่าจำนวนนักศึกษาที่ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีจำนวนมากกว่านักศึกษาสหกิจศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีจำนวนนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศส่วนใหญ่ไม่เกิน 500 คนต่อปี และมีเพียง 2 - 3 แห่ง ที่มีนักศึกษาอยู่ระหว่าง 2,501 - 5,000 คน/ปี เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีจำนวนนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศส่วนใหญ่ไม่เกิน 1,000 คน/ปี มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวนเพียง 1 - 2 แห่ง เท่านั้น ที่มีนักศึกษาอยู่ระหว่าง 2,501 - 5,000 คน/ปี อย่างไรก็ตาม จำนวนนักศึกษาที่ได้นี้ ไม่ใช่ตัวเลขที่สามารถนำไปวิเคราะห์หรือสรุปผลได้ เนื่องจากมีสถาบันอุดมศึกษาอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้ตอบแบบสอบถาม

3.2 กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาภายในประเทศ

ในการหางานให้นักศึกษานั้น สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มใช้ช่องทางและวิธีการในการเข้าถึงสถานประกอบการไม่แตกต่างจากการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ เช่น การเข้าพบสถานประกอบการโดยตรง การติดต่อทางอีเมล (E-mail) และส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ทางไปรษณีย์ เป็นต้น ลักษณะงานที่จัดให้นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชานั้นเหมือนกับการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศคือ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจัดให้นักศึกษาไปทำงานโครงการมากที่สุด รองลงมาเป็นงานประจำที่เน้นประสบการณ์วิชาชีพ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นจัดให้นักศึกษาไปทำงานประจำที่เน้นประสบการณ์วิชาชีพ รองลงมาเป็นโครงการ

สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาโดยส่วนใหญ่จัดเป็นรายวิชาให้นักศึกษา

เมื่อนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ จัดให้มีการนิเทศงานนักศึกษา โดยส่งคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ไปนิเทศมากที่สุด และจัดให้อาจารย์ไปนิเทศหนึ่งครั้ง สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวนเท่ากันจัดให้อาจารย์ไปนิเทศมากกว่าหนึ่งครั้ง มีการติดตามดูแลนักศึกษาในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษา โดยใช้ ICT สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่จัดให้มีการประกันคุณภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษา แต่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจำนวนเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่มีการประกันคุณภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไปในทิศทางเดียวกันคือการให้ระดับคะแนน A-F มากที่สุด รองลงมาประเมินเป็นระดับคะแนน S (Satisfactory) หรือ U (Unsatisfactory)

3.3 ความร่วมมือหรือความสัมพันธ์กับสถานประกอบการในประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่มีความร่วมมือหรือความสัมพันธ์กับสถานประกอบการอยู่ในระดับมาก สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีความร่วมมือหรือความสัมพันธ์กับสถานประกอบการอยู่ในระดับปานกลาง สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความร่วมมือต่อยอดจากการจัดประสบการณ์วิชาชีพคือมีการกิจกรรมอื่นๆ กับสถานประกอบการมากขึ้น มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรร่วมกัน และ มีความร่วมมือในการทำงานวิจัยมากขึ้น

3.4 ผลสัมฤทธิ์ในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาในประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มเห็นว่าประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คือ การได้รับประสบการณ์วิชาชีพ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้รับการเสนองานก่อนจบการศึกษา และนักศึกษาได้รับคำตอบแทน นอกจากนี้แต่ละแห่งยังเห็นว่านักศึกษาได้ประโยชน์อื่นๆ เช่น ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นบุคลิกภาพและความประพฤติที่เหมาะสมกับวัยทำงาน สามารถเป็นผู้จัดโครงการและผู้วิจัยได้ มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพิ่มทักษะด้านวิชาการและวิชาชีพที่นักศึกษาไม่ได้รับจากการศึกษาในมหาวิทยาลัย และได้รับหน่วยกิตเพิ่มขึ้นในหลักสูตร

3.5 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาภายในประเทศ

ทั้งสองกลุ่มพบปัญหาแตกต่างกันบ้างในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยพบปัญหาและอุปสรรคจากการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบาย ไม่มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบในการดำเนินงาน ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวคิด และขาดการวางแผนเพื่อรองรับการดำเนินงานภายในสถาบันการศึกษา ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนพบปัญหาไม่มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบในการดำเนินงาน และขาดแนวทางและวิธีการในการเตรียมความพร้อมนักศึกษา

4. การจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

4.1 การบริหารจัดการ การจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนที่จัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาจำนวนครึ่งหนึ่งมีนโยบายจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ ซึ่งมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่มีจำนวนเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยยังไม่ตื่นตัวในการส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ เช่นเดียวกับการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ ในประเทศไทยหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษาไม่มีชื่อเรียก เนื่องจากส่วนใหญ่ให้คณะวิชารับผิดชอบ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนเรียกชื่อตามภารกิจของหน่วยงาน เช่น International Relation Office หรือ College Coordinator เป็นต้น โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีภารกิจที่เหมือนกัน เช่น การเตรียมความพร้อมนักศึกษา และการนิเทศหรือติดตามดูแลนักศึกษานานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนจะเน้นภารกิจการสร้างเครือข่ายจัดหางานนานาชาติมากกว่าประเทศไทย

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติจากค่าหน่วยกิตเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนได้รับงบประมาณจากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในภายนอกในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ชี้ให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของภาครัฐและเอกชนของประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีมากกว่าประเทศไทย สอดคล้องกับผลการสำรวจที่ได้จากการจัดสหกิจศึกษาทั้งภายในประเทศและนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ไม่มีงบประมาณสนับสนุนให้กับนักศึกษาที่เดินทางไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ ในทางกลับกัน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่สนับสนุนงบประมาณให้กับนักศึกษา นอกจากนี้ยังมีกองทุนให้นักศึกษากู้ยืม และให้สถานประกอบการสนับสนุนค่าเดินทางและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นด้วย อย่างไรก็ตาม สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ไม่มีงบประมาณสนับสนุนให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศของตน

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ น้อยมากเช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ และไม่ให้ข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่ผ่านการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติและจำนวนสาขาวิชาที่จัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ อาจ เนื่องจากไม่มีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบหรือยังมีการดำเนินการไม่มากนัก สถาบันอุดมศึกษาใน ประเทศไทยมีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติแต่ละปีกระจายใน 4 ภูมิภาค เช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมี การแลกเปลี่ยนนักศึกษาทั้ง 6 ภูมิภาค โดยแลกเปลี่ยนนักศึกษามากที่สุดกับประเทศในทวีปเอเชีย และแปซิฟิกอื่นๆ รองลงมาคือประเทศในกลุ่มอาเซียน

4.2 กระบวนการในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีการคัดเลือกนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นานาชาติโดยทั้งสองกลุ่มมีเกณฑ์การคัดเลือกสอดคล้องกัน 3 อันดับแรก คือ การพิจารณาจาก บุคลิกภาพมากที่สุด ทักษะภาษาต่างประเทศ ผลการเรียนรู้ และพิจารณาจากเกณฑ์อื่นๆ ได้แก่สถานะ ทางการเงิน การสนับสนุนจากครอบครัว ทักษะความเป็นผู้นำและสังคมและการคิดเชิงบวก

มีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนส่งไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ หัวข้อ ในการเตรียมความพร้อมไม่มีความแตกต่างกันกับการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่ม เน้นเนื้อหาแตกต่างกันบ้าง เช่นสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่ม อาเซียนเน้นทักษะการแก้ปัญหา วัฒนธรรมองค์กร ทักษะการสมัครงาน และความปลอดภัยในการ ทำงาน มากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ทั้งนี้อาจเนื่องจากคุณลักษณะของนักศึกษาใน แต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ส่วนรูปแบบการเตรียมความพร้อมส่วนใหญ่เน้นการบรรยายและ การเรียนรู้ด้วยตนเอง สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนเน้นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและ การสาธิตมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เช่นเดียวกับการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา สหกิจศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเน้นการพบปะแลกเปลี่ยนกับนักศึกษาที่มีประสบการณ์ และการให้คำปรึกษาส่วนตัวมากกว่า

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่เน้นให้นักศึกษาได้ทำงานประจำที่เน้น ประสบการณ์มากกว่างานโครงการ ซึ่งแตกต่างจากการจัดสหกิจศึกษานานาชาติที่สถาบันอุดมศึกษาใน ประเทศไทยเน้นให้นักศึกษาทำโครงการมากกว่า

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนมีการนิเทศงานมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยให้คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้นิเทศงานเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นสถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือและตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา แต่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ให้สถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือเป็นผู้นิเทศ รองลงมาเป็นคณาจารย์ประจำสาขาวิชา ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีวิธีการนิเทศงานที่หลากหลายเช่น ใช้ (E-mail) และการเข้าพบ ณ สถานที่ประกอบการ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองส่วนใหญ่มีการติดตามดูแลนักศึกษา โดยให้คณาจารย์ประจำสาขาวิชาติดตามดูแลนักศึกษา รองลงมาเป็นสถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือ ตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา เจ้าหน้าที่ประสานงานนานาชาติ และศิษย์เก่าที่พำนักในต่างประเทศเป็นผู้ติดตามดูแลนักศึกษา นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนยังมอบหมายให้คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศ และสถานทูตในต่างประเทศ เป็นผู้นิเทศแทนอีกด้วย ในการติดตามดูแลนักศึกษาจะใช้ ICT และส่วนใหญ่มีการประกันคุณภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจัดกิจกรรมหลักกลับจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้กับนักศึกษา แต่จัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection) น้อยมาก กิจกรรมที่จัดเช่นการนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์นานาชาติในรูปแบบการสัมมนา จัดนิทรรศการ (Poster Session/ Exhibition) เช่นเดียวกับผลที่ได้จากการจัดสหกิจศึกษา สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ ประเมินผลนักศึกษาในรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้ระดับคะแนนเป็น A – F

4.3 การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการในต่างประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มใช้ช่องทางในการแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติผ่านสถาบันอุดมศึกษาที่ตกลงให้ความร่วมมือกันมากที่สุด สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ในประเทศกลุ่มอาเซียนมีการใช้ช่องทางที่หลากหลายและมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มเน้นการทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การบริการวิชาการ/โครงการวิจัยอย่างต่อเนื่อง และการเชิญเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานของมหาวิทยาลัย ซึ่งไม่แตกต่างกับการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

4.4 ปัจจัยที่สถาบันอุดมศึกษาจัดเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเห็นว่าปัจจัยที่สนับสนุนการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ คือ จัดให้มีเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์และจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน และการสร้างเครือข่ายจากคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนเห็นว่าปัจจัยที่สนับสนุนคือ ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้เพิ่มเติม และการจัดทรัพยากรที่จำเป็นเช่น การสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดสถานที่เป็นสัดส่วนและพอเหมาะ และจัดให้มีเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนยังได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากผู้ปกครองด้วย มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และการส่งเสริมสมาคมศิษย์เก่าในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

4.5 ความต้องการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเพื่อจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติในอนาคต

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยต้องการแลกเปลี่ยนนักศึกษาจำนวนน้อยมาก ส่วนใหญ่ต้องการส่งนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ การจัดการระหว่างประเทศ และโรงแรมและการท่องเที่ยว สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนต้องการส่งนักศึกษาในหลากหลายสาขาวิชา มากกว่า สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มต้องการรับนักศึกษามาปฏิบัติงานในประเทศที่สอดคล้องกับความต้องการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานต่างประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยต้องการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งแต่ 2 - 6 เดือน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนต้องการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งแต่ 4 - 12 เดือน และพบว่ามีถึง 3 แห่ง ที่ต้องการรับนักศึกษามาปฏิบัติงาน 12 เดือน โดยนักศึกษาที่มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติต้องมีใบอนุญาตการทำงาน (Work Permit) หรือมี VISA และส่วนใหญ่ต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

4.6 ผลสัมฤทธิ์ในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยระบุผลสัมฤทธิ์อันดับแรกเป็น นักศึกษามีความมั่นใจในความสามารถของตนเองและมีวุฒิภาวะสูงขึ้น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนระบุผลสัมฤทธิ์ในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้แก่นักศึกษา 2 อันดับแรกเป็นนักศึกษามีโลกทัศน์ในบริบทข้ามวัฒนธรรมกว้างขึ้น มีศักยภาพด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural Competence) ซึ่งผลสำรวจไม่แตกต่างมากนักจากการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

สำหรับประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับนั้น สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความเห็นแตกต่างในหลายประเด็น เช่น สถานประกอบการไทยได้รับประโยชน์คือ มีโอกาสสร้างความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษาและเกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษาแต่สถานประกอบการในประเทศกลุ่มอาเซียนไม่ได้รับประโยชน์นี้ ส่วนประโยชน์อื่นๆ นั้นสถานประกอบการทั้งสองกลุ่มได้รับเหมือนกันเช่น ได้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศให้กับบุคลากร สร้างความเป็นนานาชาติให้กับองค์กร ได้ประโยชน์จากงาน/โครงการที่นักศึกษาปฏิบัติ และมีแรงงานต่างชาติที่ถูกต้องตามกฎหมายเข้ามาช่วยทำงาน เป็นต้น

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันถึงประโยชน์ที่สถาบันการศึกษาได้รับ เช่น เป็นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานวิชาชีพและตลาดแรงงานในระดับสากล ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาข้ามวัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนั้นยังเกิดความร่วมมือต่อยอด สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยคือเกิดความร่วมมือทางการวิจัยระดับนานาชาติและการแลกเปลี่ยนบุคลากร ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนมากระบุว่าการให้ทุนการศึกษากับนักศึกษาเพื่อศึกษาต่อต่างประเทศ

4.7 ปัญหาและอุปสรรคในจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้กับนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยพบปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดในการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานต่างประเทศคือ นักศึกษาไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ และ หาสถานประกอบการในต่างประเทศได้น้อยมาก สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนพบปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือนักศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติ และ ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นดำเนินการอย่างไร

สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนมากพบปัญหาเมื่อรับนักศึกษาต่างชาตินมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพคือ หาสถานประกอบการที่ต้องการรับนักศึกษานานาชาติได้น้อยมาก นักศึกษาไม่ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการ นักศึกษาไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ และ งานที่นักศึกษาปฏิบัติไม่มีคุณภาพ ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยพบปัญหาในการดูแลนักศึกษาต่างชาติ

ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนพบปัญหาการขอและต่อวีซ่าให้นักศึกษา ปัญหาการขอใบอนุญาตการทำงานและนักศึกษาไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือสวัสดิการ เช่นเดียวกับการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ ส่วนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยพบปัญหาในการคัดเลือกนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยจึงควรเน้นการเตรียมความพร้อมเรื่องทักษะภาษาต่างประเทศให้นักศึกษา ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มควรได้รับการพัฒนาและเรียนรู้ร่วมกันในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ การพัฒนาและสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาภายในภูมิภาคให้มากขึ้นเพื่อลดปัญหาดังกล่าว

4.8 ปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้แก่ นักศึกษาประสบความสำเร็จ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มระบุปัจจัยแรกคือต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสูงสุดของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ ส่วนปัจจัยอื่นๆ นั้น สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มมีความเห็นใกล้เคียงกันและหลากหลาย เช่น การวางแผนการดูแลและนิเทศงานนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ นักศึกษามีความสามารถและทักษะในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษา มีสถาบันพันธมิตรที่มีศักยภาพ มีระบบการคัดเลือกนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐ ต้องการบุคลากร/เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษาที่มีศักยภาพ มีเครือข่ายหรือช่องทางในการประสานสถานประกอบการต่างประเทศที่กว้างขวาง มีงบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสม

5. ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย

ปัญหาหลักของการสำรวจสถานภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษาและการจัดประสบการณ์วิชาชีพของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ เกิดจากการเก็บรวบรวมข้อมูล แม้ว่าคณะวิจัยจะได้กระตุ้นให้ผู้ตอบแบบสอบถามของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ส่งแบบสอบถามมากขึ้น โดยมีการจับฉลากเพื่อมอบรางวัล iPad II ก็ตาม ยังปรากฏว่ามีผู้ส่งแบบสอบถามน้อยมาก และมีข้อมูลเชิงตัวเลขหลายข้อที่สถาบันอุดมศึกษาไม่ตอบเช่นจำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา และการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ความต้องการในการรับหรือส่งนักศึกษาทั้งไปสหกิจศึกษานานาชาติหรือไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ เป็นต้น หรือข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการหรือข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสอบถามเกี่ยวกับการไปสหกิจศึกษานานาชาติและฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองกลุ่มไม่สามารถให้ข้อมูลที่สมบูรณ์และครบถ้วน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีคำถามเป็นจำนวนมากหรือสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังไม่มีกรเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ รายละเอียดปรากฏในบทที่ 4

6. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์เบื้องต้น ยังขาดข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งยังไม่มีกรเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ ประกอบกับบางสถาบันอุดมศึกษา มีการจัดสหกิจศึกษาและหรือประสบการณ์วิชาชีพโดยคณะวิชา จึงยังไม่มีกรรวบรวมข้อมูลในระดับสถาบัน จึงควรวางแนวทางให้ได้สารสนเทศสหกิจศึกษาที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สำหรับประเทศไทยควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อการบริหารจัดการการ จัดสหกิจศึกษาและสามารถรายงานผลข้อมูลในประเด็นต่างๆ ที่ต้องการได้

ในระดับอาเซียนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสมาคมสหกิจศึกษาไทย ควรแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่กำกับอุดมศึกษาของแต่ละประเทศหรือเครือข่ายนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษาของอาเซียน เช่น ASEAN University Network (AUN), Association of Southeast Asian Institutions of Higher Learning (ASIAHL), Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMEO) เป็นต้น เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศสหกิจศึกษาหรือประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดสหกิจศึกษานานาชาติหรือประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติต่อไป

6.2 สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนยังมีประสบการณ์ในการจัดสหกิจศึกษาและฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่มากนัก นอกจากนี้ยังมีประสบการณ์น้อยมากในการจัดสหกิจศึกษาและฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจึงควรมีการพัฒนาการดำเนินงานจัดสหกิจศึกษาและฝึกประสบการณ์วิชาชีพพร้อมกัน

6.3 ไม่พบความแตกต่างกันมากนักในภาพรวมระหว่างการจัดสหกิจศึกษากับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทั้งภายในประเทศและนานาชาติ ในเรื่องกระบวนการเช่น การเตรียมความพร้อม การนิเทศ/การติดตามดูแลนักศึกษา และการประเมินผล เป็นต้น อย่างไรก็ตามพบว่า เมื่อสถาบันอุดมศึกษาส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะไม่ให้ความสำคัญกับงานโครงการงาน อาจเป็นงานประจำก็ได้

6.4 สถาบันอุดมศึกษาไทยควรพิจารณานำความแตกต่างในรายละเอียดของการจัดสหกิจศึกษาหรือการจัดประสบการณ์วิชาชีพมาใช้เพิ่มเติม เช่น

6.4.1 รูปแบบการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน เน้น การสาธิต การใช้ e-learning เป็นต้น

6.4.2 สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนในการจัดตั้งสหกิจศึกษาหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เช่น การสนับสนุนงบประมาณ แสดงให้เห็นถึงการที่ภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาก สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจึงควรเรียนรู้แนวทางในการเพิ่มการมีส่วนร่วมจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอาเซียน

6.5 ประเทศไทยมีการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษาไทยได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะยังไม่มีประกาศใช้มาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษาก็ตาม จากการสำรวจพบว่าสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งในประเทศไทยมีรูปแบบกระบวนการที่ชัดเจนและมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับมาตรฐานสหกิจศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงควรประกาศใช้มาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษาและพัฒนาให้มีการประกันคุณภาพสหกิจศึกษาต่อไป เพื่อให้การจัดสหกิจศึกษาไทยล้าหน้าประเทศอื่นๆ แม้ว่า

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่จะได้ดำเนินการสหกิจศึกษามาเพียงช่วงระยะเวลา 10 ปี ก็ตาม ในขณะที่ประเทศอื่นๆ เช่น สหรัฐอเมริกาและแคนาดาซึ่งดำเนินการสหกิจศึกษามา 100 ปีแล้ว ก็ยังอยู่ในขั้นตอนการจัดทำการประกันคุณภาพสหกิจศึกษาเท่านั้น นอกจากนี้ยังไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่ามีการกำหนดมาตรฐานในการดำเนินงานสหกิจศึกษาของประเทศอื่นๆ ในอาเซียนด้วย

6.6 สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มยังจัดกิจกรรมหลังกลับจากสหกิจศึกษาหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเองได้น้อย สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มจึงควรหาแนวทางในการพัฒนาการสะท้อนผลการเรียนรู้ต่อไป เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ประโยชน์จากการไปสหกิจศึกษาหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพมากขึ้น

6.7 ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการไปสหกิจศึกษาหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ นั้นแตกต่างจากไปสหกิจศึกษาหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ เช่น นักศึกษามีวุฒิภาวะและมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น นักศึกษาพัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานในพหุสังคมและวัฒนธรรม แต่การดำเนินงานสหกิจศึกษาหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่มยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นเท่านั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรสนับสนุนหรือช่วยพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการหาสถานประกอบการนานาชาติ การหาแนวปฏิบัติที่ดี การฝึกอบรมการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ การจัด Experience Sharing หรือเรียนรู้ร่วมกันให้แก่สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองกลุ่ม

6.8 สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีการตื่นตัวในการจัดสหกิจศึกษาหรือประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้แก่ศึกษาน้อยมากเมื่อเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงควรกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาไทยตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตให้แข่งขันได้ และเพื่อรองรับการขยายตัวในการเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.2558 โดยนำปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการจัดสหกิจศึกษาหรือประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติมาวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป เช่น

6.8.1 การเตรียมความพร้อมให้บัณฑิตไทยแข่งขันได้ผ่านกระบวนการสหกิจศึกษาหรือประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ เพื่อให้บัณฑิตมีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้นและได้เรียนรู้การทำงานในพหุสังคมและพหุวัฒนธรรม เป็นต้น

6.8.2 สถาบันอุดมศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรหาแนวทางในการเพิ่มทักษะภาษาต่างประเทศให้มากขึ้น เช่น ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ เพิ่มการฝึกทักษะภาษาต่างประเทศให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ ซึ่งมีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงอุดมศึกษาแต่บัณฑิตไทยยังคงไม่มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะทักษะที่มีปัญหามากคือ ทักษะการพูดและการฟัง

6.9 ควรมีการวิจัยเชิงลึกเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดี และพัฒนาการจัดการความรู้ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้และการทำงานร่วมกันของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศและในกลุ่มประเทศอาเซียน

6.10 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรประสานความร่วมมือและจัดตั้งกลุ่มสมาชิกจากสถาบันอุดมศึกษาจากแต่ละประเทศเพื่อเน้นการพัฒนาการดำเนินงานสหกิจศึกษาและการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพแล้วขยายความร่วมมือระดับอาเซียนต่อไป

บรรณานุกรม

- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2549). **คู่มือสหกิจศึกษา 2550-2551**. นครราชสีมา: สำนักงานบริหารโครงการสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2552). **ประมวลสาระชุดฝึกอบรมสหกิจศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สมาคมสหกิจศึกษาไทย.
- วิจิตร ศรีสอาน&อลงกต ยะไวทย์. (มิถุนายน2552). **การอุดมศึกษากับสหกิจศึกษา.วารสารสหกิจศึกษาไทย.ปีที่ 1ฉบับที่ 1หน้า1-9.**
- อลงกต ยะไวทย์. (2549). การพัฒนารูปแบบการจัดการสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจากผลการเปรียบเทียบสมรรถนะกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Abeysekera, I. (2006). *Issues Relating to Designing a Work-Integrated Learning Program in an Undergraduate Accounting Degree Program and its Implications for the Curriculum*.**Asia-Pacific Journal of Cooperative Education**.7(1), 7-15.
- Aleisa, A. M.& Alabdulahfez, M. A. (2001). *Cooperative Educatin at the Riyadh College of Technology: Successes and Challenges*.**Asia-Pacific Journal of Cooperative Education**.3(2), 1-7.
- Bartkus, K. R. (2001). *Social Skills and Cooperative Education: A Conceptual Framework*.**Journal of Cooperative Education**.36(1), 48-60.
- Beard, S., Coll, R. K.& Harris, J. (2001). *Student and Employer Reflections of an International Science and Technology Work Placement*.**Asia-Pacific Journal of Cooperative Education**.2(1), 6-10.
- Boud, D., Solomon, N.& Symes, C. (2001). *New Practices for New Times* In D. Boud & N. Solomon (Eds.)**Work-Based Learning: A New Higher Education?** Buckingham: Open University Press.
- Braunstein, L. A.& Stull, W. A. (2001). *Employer Benefits of, and Attitudes toward Postsecondary Cooperative Education*.**Journal of Cooperative Education**.36(1), 7-17.

- Cates, C.& Cedercreutz, K. (Eds.). (2008). **Leveraging Cooperative Education to Guide Curricular Innovation: The Development of a Cooperative Feedback System for Continuous Improvement.** Cincinnati: Center for Cooperative Education Research and Innovation.
- Coll, R. K.& Eames, C. (2000). *The Role of the Placement Coordinator: An Alternative Model.***Asia-Pacific Journal of Cooperative Education.**1(1), 9-14.
- Coll, R. K.& Eames, C. (2007). *Learning Science and Technology Through Cooperative Education.***Asia-Pacific Journal of Cooperative Education.**8(2), 131-147.
- Coll, R. K.& Paku, L. (2007). *Perceptions of the Co-op Experience for International Full Fee-Paying Students.***Journal of Cooperative Education and Internships.**41, 105-116.
- Coll, R. K., Pinyonattagarn, & Pramoolsook, I. (2003). *The Internationalization of Cooperative Education: A Thailand Perspective.***Asia-Pacific Journal of Cooperative Education.**4(2), 1-6.
- Dowdle, K. L. (1996). *A Students' Perspective on Cooperative Education Exchange Scheme: My Time with Slime.* Paper presented at the The Second Asia-Pacific Conference on Cooperative Education.
- Dubick, R. A., McNerney, R. B.& Spietzer, B. K. (1996). *Career Success and Student Satisfaction: A Study of Computer Science Cooperative Education Graduates.***Journal of Cooperative Education.**32(1), 66-74.
- Fleming, J.& Eames, C. (2005). *Student Learning in Relation to the Structure of the Cooperative Experience.***Asia-Pacific Journal of Cooperative Education.**6(2), 26-31.
- Heller, B. R.& Geringer, W. (1984). *Selected Problems of International Cooperative Education: The USA as Sender and Receiver of Study-Abroad Students.***Journal of Cooperative Education.** 20(3), 41-52.
- Jaekel, A., Northwood, H.S., Salinitri, D., Johrendt, G.J.& Watters, M. (2010). *Development of Learning Outcomes Assessment Methods for Co-operative Education Programs.***Journal of Cooperative Education and Internships.**45(1), 11-32.

- Kato, T. (2005). *Establishing Cooperative Education as an Integral Part of the Undergraduate Curriculum at Ritsumeikan University*. **Asia-Pacific Journal of Cooperative Education**.6(1), 7-12.
- Keen, C. (2001). *A Study of Changes in Intellectual Development from Freshman to Senior Year at a Cooperative Education College*. **Journal of Cooperative Education**.36(37-45).
- McLennan, B. (2008). *Work-Integrated Learning (WIL) in Australian Universities: The Challenges of Mainstreaming WIL*. Paper presented at the The Career Development Learning - Maximising the Contribution of Work Integrated Learning to the Student Experience NAGCAS Symposium. June 19, 2008, Melbourne, Australia.
- Mehta, K. (1998). *The Dynamism of Asia: Opportunities for Cooperative Education*. **Journal of Cooperative Education**.33(2), 64-67.
- Nathan, S., & Taylor, N. (2003). *Linking Cooperative Education and Education for Sustainability: A New Direction for Cooperative Education*. **Asia-Pacific Journal of Cooperative Education**.4(1), 1-8.
- Northeastern University. (2007). Cooperative Education FAQ. Retrieved on July 20, 2011 from <http://www.northeastern.edu/experiential-learning/coop/students/faq.html>
- Paku, L., & Coll, R. K. (2006). *International Students' Co-op Placements: The Co-op Experience*. Paper presented at the New Zealand Association for Cooperative Education Annual Conference. April 27-28, 2006, Queenstown, New Zealand.
- Patrick, C.-J., Peach, D., Pocknee, C., Webb, F., Fletcher, M., & Pretto, G. (2008). **The WIL (Work Integrated Learning) Report: A National Scoping Study [Final Report]**. Brisbane, QLD: Queensland University of Technology.
- Reeve, R. S. (2005). *The Internationalization of Cooperative Education* In R. K. Coll & C. Eames (Eds.), **International Handbook for Cooperative Education** (pp. 189-206). Hamilton, New Zealand: Waikato Print, University of Waikato.
- Reinhard, K., Osburg, T.& Townsend, R. (2010). *Introducing Corporate Responsibility in Cooperative Education*. **Asia-Pacific Journal of Cooperative Education**.11(1), 1-12.

- Sprinkle, R. M. (1981). *International Work Assignments for Co-op Students: Some Issues to be Considered*. **Journal of Cooperative Education**.17, 99-108.
- Srisa-an, W. (1998). **Global Education: Borderless World**. Nakhon Ratchasima: Centre for International Affairs, Suranaree University of Technology.
- Srisa-an, W. (2002). *Global Education in Asia for the Twenty-First Century*. **Asia-Pacific Journal of Cooperative Education**.3(1), 1-4.
- Stern, D., Finkelstein, N., Urquiola, M. & Cagampang, H. (1997). *What Difference Does It Make If School and Work are Connected? Evidence on Co-operative Education in the United States*. **Economics of Education Review**.16(3), 213-229.
- Tanaka, Y. (2009). *WIL as Human Capital Investment; an Economic Analysis*. Paper presented at the WACE World Conference Advancing Cooperative & Work-integrated Education. Vancouver, Canada.
- Taylor, S. (2002). *An Investigation into the Possibility of a Growing Trend in Cooperative Education: 'Reverse Cooperative Education'*. **Asia-Pacific Journal of Cooperative Education**.3(2), 45-52.
- Tejavanija Chang, C. (2004). **Internationalization Development of Thailand's Higher Education: Positioning Thailand as An International Education Center for The ASEAN Region**. Bangkok: Sripatum University.
- Todd, A.M., Keller, J. M., & Zydney, J. M. (2010). *Developing an Online Learning Community for Engineering, Cooperative-Education Students: A Design-Based Research Study*. **Journal of Cooperative Education and Internships**.45(1), 61-79.
- Univeristy of Cincinnati. (2011a). Cooperative Education. Retrieved on July 20, 2011 from http://www.uc.edu/propractice/uccoop/employers/current_employers/semester_conversion/faq.html#FAQ2
- Univeristy of Cincinnati (Producer). (2011b, 18 November 2011) ICP responsibilities. retrieved on July 20, 2011 from http://www.uc.edu/propractice/uccoop/employers/employer_icp/responsibilities.html

- University of Technology Swinburne. (2011). Industry Engaged Learning Retrieved on July 20, 2011 from <http://www.swin.edu.au/iel/faq.html#student>
- University of Waterloo. (2012). Cooperative Education. 2012, Retrieved on July 20 from <http://coop.uwaterloo.ca/students/>
- Van der Schyff, G. (2000). *International Linkages - Global Training*. Paper presented at the the National Conference of the South African Society for Cooperative Education. Durban, South African.
- Vozzella, R. E. (1990). Indonesia and Northeastern University: New Partners in International Human Resource Development. *Journal of Cooperative Education*, 26, 68-77.
- Ward, N. I., Frost, R. & Yonge, L. (2004). International Cooperative Education: The European Experience *Asia-Pacific Journal of Cooperative Education*, 5(1), 27-34.
- Wilson, J. W. & Lyons, E. H. (1961). **Work Study College Programs**. New York: Harper and Brothers.
- Wong, N. A. & Coll, R. K. (2001). *Student Experience of International Cooperative Education : Reflections on Personal and Professional Growth*. **Asia-Pacific Journal of Cooperative Education**. 2(1), 11-18.
- World Association of Cooperative Education (WACE). (2000). **Membership Directory**. Boston: World Association of Cooperative Education.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

รายชื่อสถาบันการศึกษาจัดส่งแบบสอบถาม

กลับคืนทั้งชุดที่ 1 และ 2

ภาคผนวก ก

ตารางที่ 1 รายชื่อสถาบันการศึกษาในประเทศไทยที่จัดส่งแบบสอบถามกลับคืนทั้งชุดที่ 1 และ 2

ที่	รายชื่อสถาบันการศึกษา
1	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
3	มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
4	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5	มหาวิทยาลัยทักษิณ
6	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
7	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
8	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
9	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
10	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
11	มหาวิทยาลัยนเรศวร
12	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
13	มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
14	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
15	มหาวิทยาลัยมหิดล
16	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
17	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
18	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
19	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
20	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
21	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
22	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
23	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
24	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
25	มหาวิทยาลัยศิลปากร
26	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
27	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ตารางที่ 1 รายชื่อสถาบันการศึกษาในประเทศไทยที่จัดส่งแบบสอบถามกลับคืนทั้งชุดที่ 1 และ 2 (ต่อ)

ที่	รายชื่อสถาบันการศึกษา
28	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
29	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
30	วิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี
31	วิทยาลัยเชียงราย
32	วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์
33	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้
34	วิทยาลัยพิษณุโลก
35	วิทยาลัยราชพฤกษ์
36	วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง
37	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

ตารางที่ 2 รายชื่อสถาบันการศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนที่จัดส่งแบบสอบถามกลับคืนทั้งชุดที่ 1 และ 2

ที่	รายชื่อสถาบันการศึกษา	ประเทศ
1.	ISI Denpasar (Indonesian Institute of the Art)	Indonesia
2.	ISLAMIC UNIVERSITY OF MADURA	
3.	Semarang State Universitas	
4.	Teachers Training College of Indonesian Teachers Association of Semarang (IKIP PGRI SEMARANG)	
5.	UNIVERSITY OF MUHAMMADIYAH MALANG	
6.	Widyagama University	
7.	Bukidnon State University	Philippines
8.	Yezin Agricultural University	Myanmar

ภาคผนวก ข

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา

ที่	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา	ชื่อสถาบันการศึกษา	
		ประเทศไทย	กลุ่มอาเซียน
1	4	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	-
2	7	มหาวิทยาลัยศรีสะเกษ, มหาวิทยาลัยนครพนม	-
3	10	มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่	-
4	12	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	-
5	13	มหาวิทยาลัยศิลปากร	-
6	16	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	-
7	19	มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา	-
8	20	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	-
9	23	วิทยาลัยพิษณุโลก	-
10	27	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	-
11	29	มหาวิทยาลัยมหิดล	-
12	30	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	-
13	31	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	-
14	40	วิทยาลัยสุรนารี	-

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา (ต่อ)

ที่	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา	ชื่อสถาบันการศึกษา		
		ประเทศไทย	กลุ่มอาเซียน	
15	41	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	Western Philippine University (WPU) ประเทศฟิลิปปินส์	
16	46	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์	-	
17	75	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ISI Denpasar (Indonesian Institute of the Art) ประเทศอินโดนีเซีย	
18	78	มหาวิทยาลัยพายัพ, วิทยาลัยราชพฤกษ์	-	
19	90	มหาวิทยาลัยนเรศวร	-	
20	96	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	-	
21	129	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	-	
22	131	วิทยาลัยเชียงราย	-	
23	159	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	-	
24	177	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	-	
25	179	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	-	
26	187	-	STIKUBANK UNIVERSITY OF SEMARANG ประเทศอินโดนีเซีย	

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา (ต่อ)

ที่	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา	ชื่อสถาบันการศึกษา		
		ประเทศไทย	กลุ่มอาเซียน	
27	200	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	Polytechnic University of the Philippines College of Cooperatives, Widyagama University	
28	216	-	ประเทศฟิลิปปินส์	
29	249	มหาวิทยาลัยทักษิณ	-	
30	250	-	Bung Hatta University	
31	260	-	ประเทศอินโดนีเซีย	
32	365	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้	UNIVERSITY OF MUHAMMADIYAH MALANG	
33	403	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ประเทศอินโดนีเซีย	
34	415	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	-	
35	500	-	University of Eastern Philippines	
36	509	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ประเทศฟิลิปปินส์	
37	522	มหาวิทยาลัยสยาม	-	
		มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ		

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา (ต่อ)

ที่	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา	ชื่อสถาบันการศึกษา		
		ประเทศไทย	กลุ่มอาเซียน	
38	579	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	-	
39	600	-	MOSLEM UNIVERSITY OF INDONESIA, Universitas Pelita Harapan, University of Northern Philippines ประเทศฟิลิปปินส์	
40	725	-	University of the East ประเทศฟิลิปปินส์	
41	830	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	-	
42	1189	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี	-	
43	1304	มหาวิทยาลัยบูรพา	-	
44	1,421	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	-	
45	1,588	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	-	
46	1,600	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	-	
47	1,800	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	-	
48	2,000	-	University of Southern Mindanao ประเทศฟิลิปปินส์	

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา (ต่อ)

ที่	จำนวนนักศึกษาที่ผ่าน หลักสูตรสหกิจศึกษา	ชื่อสถาบันการศึกษา	
		ประเทศไทย	กลุ่มอาเซียน
49	2,026	-	Institut Keguruan dan Ilmu Pendidikan (IKIP) Saraswati Tabanan, (Institute of Teacher Training and Educational Science Saraswati Tabanan) ประเทศอินโดนีเซีย
50	2,042	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก	-
51	2,304	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา	-
52	2,801	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	-
53	2,937	มหาวิทยาลัยสยาม	-
54	3,173	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	-
55	3,577	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	-
56	4,477	-	Widya Gama Mahakam University ประเทศอินโดนีเซีย
57	5,250	-	University of the Assumption ประเทศฟิลิปปินส์
58	5,958	-	University of San Carlos ประเทศฟิลิปปินส์

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา (ต่อ)

ที่	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา	รายชื่อสถาบันการศึกษา		
		ประเทศไทย	กลุ่มอาเซียน	
59	6,000	-	UNIVERSITY OF NUEVA CACERES ประเทศฟิลิปปินส์	
60	6,081	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	-	
61	7,725	-	Naval State University ประเทศฟิลิปปินส์	
62	7,800	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	-	
63	10,000	-	Bukidnon State University ประเทศฟิลิปปินส์	
64	มากกว่า 10,000	-	-	
65	11,289	-	Universiti Tenaga Nasional ประเทศมาเลเซีย	
66	12,331	-	Universiti Malaysia Sarawak ประเทศมาเลเซีย	
67	13,017	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	-	
68	15,000	-	PALANGKA RAYA UNIVERSITY ประเทศอินโดนีเซีย	

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา (ต่อ)

ที่	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษา	รายชื่อสถาบันการศึกษา	
		ประเทศไทย	กลุ่มอาเซียน
71	40,000	-	UNIVERSITI UTARA MALAYSIA ประเทศมาเลเซีย
72	62,453	-	University of Lampung ประเทศอินโดนีเซีย
73	82,350	-	Semarang State Universitas ประเทศอินโดนีเซีย
74	ไม่ตอบ	15	15
	รวม	67	41

ตารางที่ 2 จำนวนครั้งในการนิเทศงานต่อภาคสหกิจศึกษา

ที่	จำนวนครั้งในการนิเทศงานต่อภาคสหกิจศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	1 ครั้ง	22	32.84	6	14.63
2	มากกว่า 1 ครั้ง แต่ไม่ระบุจำนวน	5	7.46	10	24.39
3	1 - 2 ครั้ง	3	4.48	0	0.00
4	2 ครั้ง	23	34.33	5	12.20
5	2 - 3 ครั้ง	3	4.48	2	4.88
6	2 - 4 ครั้ง	2	2.99	0	0.00
7	2 - 5 ครั้ง	0	0.00	1	2.44
8	2 - 6 ครั้ง	1	1.49	0	0.00
9	3 ครั้ง	4	5.97	1	2.44
10	4 ครั้ง	1	1.49	0	0.00
11	4 - 8 ครั้ง	1	1.49	0	0.00
12	5 ครั้ง	0	0.00	1	2.44
13	10 - 15 ครั้ง	0	0.00	1	2.44
14	1 ครั้งต่ออาทิตย์	0	0.00	2	4.88
15	1 ครั้งใน 1 เดือน	1	1.49	0	0.00
16	3 ครั้งใน 3 เดือน	0	0.00	1	2.44
17	ทุกวัน	0	0.00	1	2.44
18	ตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน	0	0.00	0	0.00
19	ระหว่างการปฏิบัติงานและก่อนกลับจากสถานประกอบการ	0	0.00	1	2.44
20	ไม่ระบุ	1	1.49	9	21.95
รวม		67	100.00	41	100.00

ตารางที่ 3 สัดส่วนของคะแนนที่ใช้ในการประเมินผลนักศึกษาสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ที่	สัดส่วนของคะแนน	ประเทศไทย	
		แห่ง	ร้อยละ
1	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 75 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 25	1	1.49
2	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 70 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 30	2	2.99
3	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 70 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 10 จากอื่นๆ (การรายงาน การเสนอรายงาน) ร้อยละ 20	1	1.49
4	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 60 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 40	8	11.94
5	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 50 - 70 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 30 - 50	1	1.49
6	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 50 - 60 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 40 - 50	1	1.49
7	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 50 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 50	19	28.36
8	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 50 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 30 จากอื่นๆ (รายงานและการนำเสนอ) ร้อยละ 20	1	1.49
9	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 40 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 60	10	14.93
10	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 40 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 50 จากอื่นๆ (โครงการสหกิจศึกษาฯ) ร้อยละ 10	1	1.49
11	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 40 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 50 จากอื่นๆ (นักศึกษาส่งเอกสารที่มหาวิทยาลัยกำหนดคืนหน่วยงานที่ รับผิดชอบ) ร้อยละ 10	1	1.49
12	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 40 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 30 จากอื่นๆ ร้อยละ 30	1	1.49
13	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 30 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 70	6	8.96
14	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 25 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 25 จากอื่นๆ (รายงานและการนำเสนอ) ร้อยละ 50	1	1.49
15	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 20 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 40 จากอื่นๆ (ประเมินผลงานของนักศึกษา) ร้อยละ 40	1	1.49

ตารางที่ 3 สัดส่วนของคะแนนที่ใช้ในการประเมินผลนักศึกษาสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (ต่อ)

ที่	สัดส่วนของคะแนน	ประเทศไทย	
		แห่ง	ร้อยละ
16	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 20 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 80	3	4.48
17	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 20 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 50 จากอื่นๆ (รายงาน + หรือผลงานเชิงประจักษ์) ร้อยละ 30	1	1.49
18	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 20 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 60 จากอื่นๆ (โครงการ) ร้อยละ 20	1	1.49
19	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 20 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 60 จากอื่นๆ (รายงานสรุปการปฏิบัติงาน) ร้อยละ 20	1	1.49
20	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 20 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 60 จากอื่นๆ (อ.นิเทศ) ร้อยละ 20	1	1.49
21	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 20 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 60 จากอื่นๆ (พี่เลี้ยงในสถานประกอบการ) ร้อยละ 20	1	1.49
22	สัดส่วนคะแนนเป็นไปตามสาขาวิชากำหนด โดยคณะกรรมการ ประจำสาขา	1	1.49
23	ตามสัดส่วนของแต่ละหลักสูตร	1	1.49
24	ตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย และ สกอ.	1	1.49
25	ไม่ระบุ	1	1.49
	รวม	67	100.00

ตารางที่ 4 สัดส่วนของคะแนนที่ใช้ในการประเมินผลนักศึกษาสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยกลุ่มอาเซียน

ที่	สัดส่วนของคะแนน	กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ
1	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 100	2	4.88
2	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 80 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 20	1	2.44
3	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 75 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 25	1	2.44
4	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 75 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 15 จากอื่นๆ (social activities) ร้อยละ 10	1	2.44
5	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 70 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 30	3	7.32
6	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 60 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 40	3	7.32
7	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 50 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 80	1	2.44
8	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 50 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 50	6	14.63
9	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 50 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 50 อื่นๆ Some Faculties Have 100% Evaluation from Work Place	1	2.44
10	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 50 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 40 จากอื่นๆ (Work Report) ร้อยละ 10	1	2.44
11	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 45 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 55	1	2.44
12	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 40 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 60	4	9.76
13	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 30 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 70	3	7.32
14	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 30 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 60 จากอื่นๆ ร้อยละ 10	1	2.44
15	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 30 - 70 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 70 - 30	1	2.44
16	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 25 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 75	1	2.44
17	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 20 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 80	1	2.44

ภาคผนวก ค.

การจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

ตารางที่ 4 สัดส่วนของคะแนนที่ใช้ในการประเมินผลนักศึกษาสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยกลุ่มอาเซียน (ต่อ)

ที่	สัดส่วนของคะแนน	กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ
18	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 20 จากอื่นๆ Academic Superior ร้อยละ 20% Academic ร้อยละ 60%	1	2.44
19	จากสถาบันการศึกษา ร้อยละ 20 - 50 จากสถานประกอบการ ร้อยละ 50 - 80 จากอื่นๆ ร้อยละ 100	1	2.44
20	ไม่ระบุ	7	17.07
	รวม	41	100.00

ภาคผนวก ค

ตารางที่ 1 รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่มีนโยบายแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

ที่	รายชื่อสถาบันอุดมศึกษา
1	มหาวิทยาลัยนเรศวร
2	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
3	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
4	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
5	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
7	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
8	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
9	มหาวิทยาลัยบูรพา
10	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
11	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
12	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ตารางที่ 2 รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีนโยบายแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

ที่	รายชื่อสถาบันอุดมศึกษา	ประเทศ
1.	Institut Keguruan dan Ilmu Pendidikan (IKIP) Saraswati Tabanan, (Institute of Teacher Training and Educational Science Saraswati Tabanan)	Indonesia
2.	ISLAMIC UNIVERSITY OF MADURA	
3.	MOSLEM UNIVERSITY OF INDONESIA	
4.	Muhammadiyah University of Sidoarjo (UMSIDA).	
5.	Semarang State Universitas	
6.	Sultan Agung Islamic University	
7.	University of Lampung	
8.	UNIVERSITY OF MUHAMMADIYAH MALANG	
9.	Widyagama University	
10.	Souphanouvong University	Laos
11.	Universiti Malaysia Sarawak	Malaysia
12.	UNIVERSITI UTARA MALAYSIA	
13.	Bukidnon State University	Philippines
14.	Naval State University	
15.	Philippine Women's University	
16.	UNIVERSITY OF CEBU	
17.	University of Northern Philippines, Vigan City, Ilocos Sur Philippines	
18.	UNIVERSITY OF NUEVA CACERES	
19.	University of the Assumption	
20.	University of the East	

ตารางที่ 2 รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีนโยบายแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (ต่อ)

ที่	รายชื่อสถาบันอุดมศึกษา	ประเทศ
21.	INTERNATIONAL UNIVERSITY - HOCHIMINH CITY	Vietnam
22.	University of Technical Education Ho Chi Minh City	

ตารางที่ 3 ระยะเวลาในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ที่	จำนวนปีที่จัดสหกิจศึกษานานาชาติ	สถาบันการศึกษา
1	1	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
2	3	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3	3	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
4	5	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
5	6	มหาวิทยาลัยนเรศวร
6	9	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
7	8	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
8	16	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

หมายเหตุ ไม่ระบุ 4 แห่ง

ตารางที่ 4 ระยะเวลาในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน

ที่	จำนวนปีที่จัด สหกิจศึกษานานาชาติ	สถาบันการศึกษา	ประเทศ
1.	1	University of the East	Philippines
2.	2	MOSLEM UNIVERSITY OF INDONESIA	Indonesia
3.	2	Sultan Agung Islamic University	Indonesia
4.	3	Bukidnon State University	Philippines
5.	3	Widyagama University	Indonesia
6.	4	Semarang State Universitas	Indonesia
7.	5	Institut Keguruan dan Ilmu Pendidikan (IKIP) Saraswati Tabanan, (Institute of Teacher Training and Educational Science Saraswati Tabanan)	Indonesia
8.	5	Souphanouvong University	Laos
9.	5	UNIVERSITY OF NUEVA CACERES	Philippines
10.	6	UNIVERSITY OF MUHAMMADIYAH MALANG	Indonesia
11.	7	University of Lampung	Indonesia
12.	10	Naval State University	Philippines
13.	19	UNIVERSITI UTARA MALAYSIA	Malaysia
14.	No Available Data	UNIVERSITY OF CEBU	Philippines

หมายเหตุ ไม่ระบุ 7 แห่ง

ตารางที่ 5 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่มาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศ (3 ปีย้อนหลัง)

ปี 2550					
ที่	จำนวนนักศึกษา (คน)	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	0	1	8.33	2	9.52
2	2	0	0.00	0	0.00
3	3	0	0.00	1	4.76
4	5	0	0.00	2	9.52
5	8	1	8.33	0	0.00
6	10	0	0.00	0	0.00
7	15	0	0.00	1	4.76
8	37	0	0.00	1	4.76
9	249	0	0.00	0	0.00
10	ไม่มีข้อมูล (-) / No Available Data	6	50.00	4	19.05
11	ไม่ระบุ	4	33.33	10	47.62
	รวม	12	100.00	21	100.00

ตารางที่ 5 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่มาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศ 3 ปีซ้อนหลัง (ต่อ)

ปี 2551					
ที่	จำนวนนักศึกษา (คน)	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	0	0	0.00	2	9.52
2	2	1	8.33	1	4.76
3	4	1	8.33	0	0.00
4	5	0	0.00	1	4.76
5	6	0	0.00	1	4.76
6	10	0	0.00	0	0.00
7	13	0	0.00	1	4.76
8	21	0	0.00	1	4.76
9	215	0	0.00	0	0.00
10	ไม่มีข้อมูล (-) / No Available Data	6	50.00	4	19.05
11	ไม่ระบุ	4	33.33	10	47.62
	รวม	12	100.00	21	100.00

ตารางที่ 5 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่มาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศ 3 ปีซ้อนหลัง (ต่อ)

ปี 2552					
ที่	จำนวนนักศึกษา (คน)	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	1	2	16.67	0	0.00
2	2	0	0.00	1	4.76
3	3	1	8.33	1	4.76
4	5	1	8.33	0	0.00
5	7	0	0.00	1	4.76
6	11	0	0.00	1	4.76
7	13	0	0.00	1	4.76
8	15	0	0.00	0	0.00
9	17	0	0.00	1	4.76
10	20	0	0.00	1	4.76
11	96	0	0.00	1	4.76
12	187	0	0.00	0	0.00
13	ไม่มีข้อมูล (-) / No Available Data	5	41.67	4	19.05
14	ไม่ระบุ	3	25.00	9	42.86
	รวม	12	100.00	21	100.00

ตารางที่ 6 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่ต้องการส่ง
นักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในอนาคต่อไปการศึกษา

ที่	สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา	ประเทศ	จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
				2554	2555	2556	2557	2558
1	มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่	การท่องเที่ยว/ โรงแรม	ไต้หวัน	4	4	4	4	4
		บริหารธุรกิจ ,การตลาด	U.S.A. ,England, Sweden	2	2	2	2	2
2	มหาวิทยาลัย แม่ฟ้าหลวง	จีนธุรกิจ	จีน	10	0	0	0	0
		ภาษาอังกฤษ	U.S.A.	5	0	0	0	0
		วิศวกรรม คอมพิวเตอร์	Canada	2	0	0	0	0
3	มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	ภาษาเกาหลี	สาธารณรัฐ เกาหลี	2	3	4	5	10
4	มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี	ทุกสาขาวิชา	-	-	-	-	-	-
5	มหาวิทยาลัย นเรศวร	ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ ไม่ระบุข้อมูล 7 สถาบัน

ตารางที่ 7 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนที่ต้องการ
ส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในอนาคตต่อปีการศึกษา (ต่อ)

ที่	สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา	ประเทศ	จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
				2554	2555	2556	2557	2558
4	Naval State University ประเทศฟิลิปปินส์	HRTM	USA, Singapore	10	10	10	10	10
		Marine Transportation	USA, Asia, Europe	10	10	10	10	12
		Marine Engineering	USA, Asia, Europe	10	10	10	10	12
5	Semarang State Universitas ประเทศอินโดนีเซีย	English	USA, UK, Australia	5	8	10	18	20
		Japanese	Japan	4	6	6	8	10
		French	France	6	6	8	8	10
6	Sultan Agung Islamic University ประเทศอินโดนีเซีย	All Department	Korea, Morocco, France, Netherland, USA, Malaysia	5	6	8	10	12
7	UNIVERSITY OF CEBU ประเทศฟิลิปปินส์	No Available Data						

ตารางที่ 7 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนที่ต้องการ
ส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในอนาคต่อปีการศึกษา (ต่อ)

ที่	สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา	ประเทศ	จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
				2554	2555	2556	2557	2558
12	Widyagama University ประเทศอินโดนีเซีย	Law	Singapore, Philiphine	4	4	4	4	4
		Afribusiness	Thailand, Malaysia	3	3	3	3	3
		Mechanical Engineering	Singapore, Thailand, Malaysia, Japan	3	3	3	3	3
		Accounting	Singapore, Malaysia, Japan	4	4	4	4	4
		Electrical Engineering	Singapore, Thailand, Malaysia, Japan	2	2	2	2	2
13	Palangka Raya University ประเทศอินโดนีเซีย	Education	English speaking countries	0	2	2	2	2
		Engineering	Industrial Countries USA, Europe,Japan	0	2	2	2	2
		Farming	ASEAN (Thailand, China, Japan)	0	2	2	2	2

หมายเหตุ ไม่ระบุข้อมูล 8 สถาบัน

ตารางที่ 9 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่ต้องการรับนักศึกษามาปฏิบัติงาน
สหกิจศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนในอนาคต่อปีการศึกษา (ต่อ)

ที่	สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา	ประเทศ	จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
				2554	2555	2556	2557	2558
4	Semarang State Universitas ประเทศอินโดนีเซีย	English	UK, USA, Australia	5	7	9	12	15
		Economy	USA	5	7	9	13	16
		Engineering	Germany	2	4	7	10	12
		Japanese	Japan	3	6	9	12	15
		French	France	3	5	7	8	10
5	Sultan Agung Islamic University ประเทศอินโดนีเซีย	All department	Korea, Morocco, USA, France, Netherland, USA	2	3	4	5	6
6	University of Cebu ประเทศฟิลิปปินส์	No Available Data						
7	University of Muhammadiyah Malang ประเทศอินโดนีเซีย	ALL	ANY	50	70	100	150	300
8	University of Northern Philippines ประเทศฟิลิปปินส์		Thailand	5	5	5	5	5
			Taiwan	5	5	5	5	5
			South Korea	5	5	5	5	5
			Singapore	5	5	5	5	5
			Japan	5	5	5	5	5

ตารางที่ 9 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่ต้องการรับนักศึกษามาปฏิบัติงานสหกิจ
ศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนในอนาคต่อปีการศึกษา (ต่อ)

ที่	สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา	ประเทศ	จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
				2554	2555	2556	2557	2558
9	University of the East ประเทศฟิลิปปินส์	Business Administration	US, Canada, Singapore, China, UK	ไม่ระบุจำนวน				
		Hospitality Management						
		Engineering						
		Nutrition and Dietetics						
		Computer and I.T.						
10	Widyagama University ประเทศอินโดนีเซีย	Mechanical Engineering	Malaysia, Singapore, Japan, Philiphine	2	2	2	2	2
		Electrical Engineering	Malaysia, Singapore, Japan, Philiphine	2	2	2	2	2
		Accounting	Malaysia, Singapore, Japan, Philiphine	2	2	2	2	2
		Agribusiness	Malaysia, Singapore, Japan, Philiphine	1	1	1	1	1
		Law	Malaysia, Singapore, Japan, Philiphine	2	2	2	2	2

ที่	สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา	ประเทศ	จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
				2554	2555	2556	2557	2558
11	Palangka Raya University ประเทศอินโดนีเซีย	Education	English speaking countries	0	2	2	2	2
		Engineering	Industrial Countries (USA, Europe, Japan)	0	2	2	2	2
		Farming	ASEAN (Thailand, China, Japan)	0	2	2	2	2

ตารางที่ 10 เงื่อนไขการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาปฏิบัติงานในประเทศ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ที่	เงื่อนไข	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ระยะเวลาการทำงาน (เดือน)				
	1) 2เดือน	0	0.00	1	4.76
	2) 3เดือน	0	0.00	2	9.52
	3) 3 ถึง 4เดือน	1	8.33	0	0.00
	4) 4เดือน	3	25.00	1	4.76
	5) 4 หรือ 8เดือน	0	0.00	0	0.00
	6) 8เดือน	0	0.00	0	0.00
	7) 12เดือน	1	8.33	3	14.29
	8) มากกว่า 1 ปี	0	0.00	1	4.76
2	ต้องมีใบอนุญาตการทำงาน (Work Permit)	2	16.67	7	33.33
3	ประเภท VISA ที่ต้องขอ				
	1) Work	0	0.00	3	14.29
	2) Education/Student	2	16.67	5	23.81
	3) Tourist	0	0.00	1	4.76
	4) Cultural and Social	0	0.00	1	4.76
4	ต้องมีเอกสารรับรองจากสถาบันการศึกษาที่รับนักศึกษา	4	33.33	10	47.62
5	ต้องมีเอกสารรับรองจากสถานประกอบการที่รับนักศึกษา	3	25.00	10	47.62
6	ภาษาที่ต้องใช้ในการสื่อสาร				
	1)อังกฤษ	3	25.00	6	28.57
	2) จีน	1	8.33	0	0.00
	3) เกาหลี	1	8.33	0	0.00
	4) ญี่ปุ่น	1	8.33	0	0.00
	5) มาลายู	0	0.00	1	4.76

ตารางที่ 10 เงื่อนไขการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาปฏิบัติงานในประเทศ (ต่อ)

ที่	เงื่อนไข	จำนวนสถาบันการศึกษา			
		ประเทศไทย		กลุ่มอาเซียน	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
7	สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพขั้นต่ำ (USD/เดือน)				
	1) 10 USD/เดือน	0	0.00	1	4.76
	2) 150 USD/เดือน	0	0.00	1	4.76
	3) 200 USD/เดือน	1	8.33	1	4.76
	4) 350 USD/เดือน	0	0.00	1	4.76
	5) 500 USD/เดือน	1	8.33	0	0.00
	6) 2,000 USD/เดือน	0	0.00	1	4.76
8	จัดที่พักให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย	1	8.33	5	23.81
	จัดที่พักให้โดยคิดค่าใช้จ่าย				
	1) 30 USD/เดือน	0	0.00	1	4.76
	2) 100 USD/เดือน	2	16.67	2	9.52
	3) 150 USD/เดือน	0	0.00	1	4.76
	4) 490 USD/เดือน	0	0.00	0	0.00
	5) 2500 USD/เดือน	1	8.33	0	0.00
	6) ไม่ระบุจำนวนเงิน	1	8.33	1	4.76

ภาคผนวก ง.

การจัดหลักสูตรฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ในประเทศ

ภาคผนวก ง

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ

ที่	จำนวนนักศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา					
		ประเทศไทย		กลุ่ม ASEAN		รวม	
		แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ
1	ปี 2550						
1)	1-100 คน	11	17.19	3	13.64	14	16.28
2)	101-500 คน	15	23.44	2	9.09	17	19.77
3)	501-1,000 คน	8	12.50	4	18.18	12	13.95
4)	1,001-2,500 คน	6	9.38	2	9.09	8	9.30
5)	2,501-5,000 คน	2	3.13	1	4.55	3	3.49
6)	มากกว่า 5,000 คน	0	0.00	0	0.00	0	0.00
7)	ไม่ตอบ	22	34.38	10	45.45	32	37.21
	รวม	64	100.00	22	54.55	86	100.00
2	ปี 2551						
1)	1-100 คน	17	20.24	2	16.67	19	31.15
2)	101-500 คน	17	20.24	3	25.00	20	32.79
3)	501-1,000 คน	6	7.14	4	33.33	10	16.39
4)	1,001-2,500 คน	7	8.33	1	8.33	8	13.11
5)	2,500-5,000 คน	2	2.38	2	16.67	4	6.56
6)	มากกว่า 5,000 คน	0	0.00	0	0.00	0	0.00
7)	ไม่ตอบ	35	41.67	0	0.00	35	57.37
	รวม	84	100.00	12	100.00	61	100.00
3	ปี 2552						
1)	1-100 คน	14	28.57	2	16.67	16	26.23
2)	101-500 คน	20	40.82	2	16.67	22	36.07
3)	501-1,000 คน	6	12.24	4	33.33	10	16.39
4)	1,001-2,500 คน	6	12.24	2	16.67	8	13.11
5)	2,500-5,000 คน	3	6.12	2	16.67	5	8.20
6)	มากกว่า 5,000 คน	0	0.00	0	0.00	0	0.00
	รวม	49	100.00	12	100.00	61	100.00

ภาคผนวก จ.

การจัดหลักสูตรฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

นานาชาติ

ภาคผนวก จ

ตารางที่ 1 รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่มีนโยบายแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติ

ที่	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา
1	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
2	มหาวิทยาลัยมหิดล
3	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
4	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
5	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
6	มหาวิทยาลัยหัวเฉิมพระเกียรติ
7	วิทยาลัยราชพฤกษ์
8	วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี

ตารางที่ 2 รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีนโยบายแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติ

ที่	ประเทศ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา
1	Indonesia	Islamic Science University of Malaysia
2	Indonesia	Islamic University of Madura
3	Indonesia	Parahyangan Catholic University
4	Indonesia	Semarang State University
5	Indonesia	University of Muhammadiyah Malang
6	Myanmar	National University of Arts and Culture (Yangon)
7	Myanmar	Yezin Agricultural University
8	Philippines	Bukidnon State University
9	Philippines	Don Mariano Marcos Memorial State University
10	Philippines	Lyceum Northwestern University

ตารางที่ 3 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยต้องการส่ง
นักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ

ที่	สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา	ประเทศ	ประเทศไทย จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
				2554	2555	2556	2557	2558
1	มหาวิทยาลัย คริสเตียน	กายภาพบำบัด	ออสเตรีย	2	2 - 4	2 - 4	2 - 4	2 - 4
2	มหาวิทยาลัยมหิดล	แพทยศาสตร์	อเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น	10	10	10	10	10
3	มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี	อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว	อเมริกา	3	3	5	5	5
		การจัดการ อุตสาหกรรม	ออสเตรเลีย	5	5	10	10	10
		ท่องเที่ยวและ บริการระหว่าง ประเทศ	ออสเตรเลีย	ไม่ระบุ				
			อังกฤษ					
			สวิตเซอร์แลนด์					
4	วิทยาลัยราชพฤกษ์	การจัดการ โรงแรมและการ ท่องเที่ยว	ญี่ปุ่น	2	0	0	0	0
5	วิทยาลัยอินเตอร์ เทคคำปาง	ธุรกิจระหว่าง ประเทศ	จีน,ลาว เวียดนาม สิงคโปร์	0	0	10	10	15

ตารางที่ 4 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน

ต้องการส่งนักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ

ที่	สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา	ประเทศ	ASEAN : จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
				2554	2555	2556	2557	2558
1	Lyceum Northwestern University ประเทศฟิลิปปินส์	HRM Travel Mgf.	Australia	100	100	100	100	100
		HRM Travel Mgf.	Europe	100	100	100	100	100
		HRM Travel Mgf.	Canada	100	100	100	100	100
		HRM Travel Mgf.	China	100	100	100	100	100
		HRM Travel Mgf.	Hongkong	100	100	100	100	100
		HRM Travel Mgf.	New Zealand	100	100	100	100	100
2	Islamic University of Madura ประเทศอินโดนีเซีย	Education	Thailand Singapore	10	10	10	0	0
		Information Technology	Thailand Singapore	10	10	10	0	0
		Economic	China Thailand	10	10	10	10	0
		Science	Thailand Singapore	10	10	10	10	0
		Midwife	Thailand Singapore	10	10	10	10	0
		Agriculture	Thailand Singapore	10	10	10	10	0
3	Yezin Agricultural University ประเทศสาธารณรัฐ แห่งสหภาพเมียนมาร์	All Department	Any Country	5	5	5	5	5

ตารางที่ 4 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน

ต้องการส่งนักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ (ต่อ)

ที่	สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา	ประเทศ	ASEAN : จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
				2554	2555	2556	2557	2558
4	Bukidnon State University ประเทศฟิลิปปินส์	Nursing	US,UK	0	20	20	20	20
		HRM	US, Canada, Thailand, Malaysia	0	20	20	20	20
		BSBA	US, Canada, Thailand, Singapore	50	50	50	50	50
5	Parahyangan Catholic University ประเทศอินโดนีเซีย	No specific Dept. All students are Eligible	Indonesia, Southeast Asian Countries	5	10	20	30	50
6	Don Mariano Marcos Memorial State University ประเทศฟิลิปปินส์	Science and Technology	Germany	15	20	25	30	35
		Social and Human Sciences	Malaysia	15	20	25	30	35
		Health and Allied Sciences	Singapore	30	40	50	60	70

ตารางที่ 4 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน
ต้องการส่งนักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ (ต่อ)

ที่	สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา	ประเทศ	ASEAN : จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
				2554	2555	2556	2557	2558
7	Semarang State University ประเทศอินโดนีเซีย	All Departments	Malaysia	30	32	34	36	38
		All Department	Thailand	8	10	12	14	16
		English	Australia, USA,UK	6	8	8	10	13
		History, law	Deutch	4	6	8	10	12
		French, Japanese	France, Japan	8	8	10	10	12
8	University of Muhammadiyah Malang ประเทศอินโดนีเซีย	All	Any	40	60	100	150	200

ตารางที่ 5 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยต้องการรับ
นักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ

ที่	สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา	ประเทศ	ประเทศไทย :				
				จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
				2554	2555	2556	2557	2558
1	มหาวิทยาลัย คริสเตียน	กายภาพบำบัด	Austria	2	2 - 4	2 - 4	2 - 4	2 - 4
2	มหาวิทยาลัยมหิดล	แพทยศาสตร์	อเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น	10	10	10	10	10
		พยาบาล ศาสตร์	อเมริกา เนเธอร์แลนด์	10	10	10	10	10
3	มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี	อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว	จีน	5	5	10	10	10
			อเมริกา	ไม่ระบุ				
			ออสเตรเลีย					
			อังกฤษ					
			สวีตเซอร์แลนด์ ฯลฯ					

ตารางที่ 6 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน
ต้องการรับนักศึกษาจากต่างประเทศ

ที่	สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา	ประเทศ	ASEAN : จำนวนนักศึกษา /ปีการศึกษา				
				2554	2555	2556	2557	2558
1	Bukidnon State University ประเทศฟิลิปปินส์	Nursing	USA	-	10	10	-	-
		Nursing	Canada,UK	-	10	10	-	-
		HRM,BSBA	Singapore	-	10	10	-	-
		HRM,BSBA	Thailand	-	10	10	-	-
		HRM,BSBA	Australia	-	10	10	-	-
2	Don Mariano Marcos Memorial State University ประเทศฟิลิปปินส์	Teacher Education	Korea	50	70	90	120	150
3	Islamic University of Madura ประเทศอินโดนีเซีย	Education	Thailand Singapore	50	70	90	120	150
		Religion	Malaysia	50	70	90	120	150
		Science	Thailand Singapore	50	70	90	120	150
4	Semarang State University ประเทศอินโดนีเซีย	English department	Australia, USA, UK	50	70	90	120	150
		French	France	50	70	90	120	150
		Japan	Japan	50	70	90	120	150
		Foreign Language	Uni Emirates	50	70	90	120	150
		Engineering	Germany	50	70	90	120	150
5	University of Muhammadiyah Malang ประเทศอินโดนีเซีย	All	Any	50	70	90	120	150

ตารางที่ 6 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน
ต้องการรับนักศึกษาจากต่างประเทศ (ต่อ)

ที่	สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา	ประเทศ	ASEAN : จำนวนนักศึกษา /ปีการศึกษา				
				2554	2555	2556	2557	2558
6	Yezin Agricultural University ประเทศสาธารณรัฐ แห่งสหภาพ เมียนมาร์	all Department	any country	50	70	90	120	150
7	Lyceum Northwestern University ประเทศฟิลิปปินส์	HRM Travel Mgf.	Australia	50	70	90	120	150
		HRM Travel Mgf.	Europe	50	70	90	120	150
		HRM Travel Mgf.	Canada	50	70	90	120	150
		HRM Travel Mgf.	China	50	70	90	120	150
		HRM Travel Mgf.	Hongkong	50	70	90	120	150
		HRM Travel Mgf.	New Zealand	50	70	90	120	150

ภาคผนวก จ.

แบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจข้อมูล

แบบสอบถาม
การดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติของสถาบันการศึกษาในประเทศ
กลุ่มอาเซียน
ชุดที่ 1
สำหรับสถาบันการศึกษาที่จัดสหกิจศึกษา

คำชี้แจง

สมาคมสหกิจศึกษาไทย ได้ดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติของสถาบันการศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน” เพื่อศึกษานโยบาย กระบวนการ ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานสหกิจศึกษาภายในประเทศและสหกิจศึกษานานาชาติของประเทศกลุ่มอาเซียน แบบสอบถามชุดนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยดังกล่าว แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของสถาบันการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ

ตอนที่ 3 ข้อมูลการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

สมาคมสหกิจศึกษาไทย จึงขอความกรุณาท่านได้โปรดกรอกข้อมูลและส่งกลับมายังสมาคมฯ ภายในวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2554 นี้ และขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

นิยาม

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) หมายถึง ระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาสลับกับการไปหาประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างมีระบบ ด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงาน (Work Integrated Learning)

การจัดประสบการณ์วิชาชีพ ให้แก่นักศึกษาในรูปแบบอื่นๆ เช่น การฝึกงาน การทำโครงการ การอบรมระยะสั้น เป็นต้น

สถานประกอบการ หมายถึง องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ร่วมรับผิดชอบจัดสหกิจศึกษากับสถาบันการศึกษาและรับนักศึกษาสหกิจศึกษาเข้าปฏิบัติงาน

สถาบันที่ส่งแบบสอบถามกลับมา

หรือตอบแบบสอบถามออนไลน์ (www.tace.or.th) ในเวลาที่กำหนด

มีสิทธิได้รับ iPad หนึ่งเครื่อง

คณะทำงานฯ จะจับสลากผู้ได้รับรางวัลดังกล่าว ในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ.2554

โปรดให้ข้อมูลในช่องว่าง (.....) หรือทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หน้าข้อ
 ที่เป็นการดำเนินการงานการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันการศึกษาของท่านในภาพรวมทั้งสถาบัน

ตอนที่ 1 ข้อมูลของสถาบันการศึกษา

1. ชื่อสถาบันการศึกษา.....
2. ตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล.....
3. ชื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษา

 3.1 ชื่อ-นามสกุลผู้ประสานงาน.....
 3.2 ตำแหน่ง.....
 3.3 โทรศัพท์.....โทรสาร.....
 E-mail.....
4. จำนวนนักศึกษาของทั้งสถาบันการศึกษา.....คน
5. จำนวนคณะวิชาและสาขาวิชา
 - 5.1 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....คณะ.....สาขาวิชา
 - 5.2 ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....คณะ.....สาขาวิชา
 - 5.3 ด้านวิชาการและวิชาชีพอื่นๆ.....คณะ.....สาขาวิชา

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดสหกิจศึกษาภายในประเทศ

1. นโยบายการจัดสหกิจศึกษา

1.1 ตามความเห็นของท่าน สถาบันการศึกษาของท่านมีนโยบายสนับสนุนการจัดสหกิจ
 ศึกษา ภายในประเทศ

☐ มี ☐ ไม่มี

1.2 การสนับสนุนด้านงบประมาณ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งงบประมาณ	สัดส่วน การสนับสนุน
☐ จากสถาบันการศึกษา ☐ จากค่าหน่วยกิต ☐ จากเงินสมทบของสถาบันการศึกษา	%%
☐ จากหน่วยงานภายนอก (โปรดระบุ).....	%
รวม	100%

2. ประสบการณ์การจัดสหกิจศึกษา

2.1 จัดสหกิจศึกษามาแล้ว.....ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.

2.2 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษาตั้งแต่เริ่มต้น.....

คน

2.3 จำนวนนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาภายในประเทศ (3 ปี
ย้อนหลัง)

2.3.1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน.....คน

2.3.2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน.....คน

2.3.3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน.....คน

2.4 จำนวนสาขาวิชาที่จัดสหกิจศึกษา.....สาขาวิชา

2.5 รายชื่อคณะวิชาและสาขาวิชาที่จัดสหกิจศึกษาในปัจจุบัน

ชื่อคณะวิชา

ชื่อสาขาวิชา

2.5.1.....

1).....

2).....

3).....

4).....

5).....

6).....

2.5.2.....

1).....

2).....

3).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ หากมีข้อมูลเพิ่มเติมโปรดแนบเอกสาร

2.6 จำนวนครั้งต่อหลักสูตรที่จัดสหกิจศึกษา.....ครั้ง ครั้งละ.....เดือน

2.7 โปรดใส่ตัวอักษร AT (Academic Term), WT (Work Term) หรือเครื่องหมาย – ในตารางข้างล่าง เพื่อแสดงให้เห็นถึงการจัดภาคการศึกษาและภาคปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในสถาบันของท่าน

AT หมายถึง ภาคการศึกษาที่เรียนในสถาบันการศึกษา

WT หมายถึง ภาคปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ

โปรดระบุ ภาคปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ภาคที่ 1 เป็น WT1 แล้วเรียงตามลำดับไป

เช่น WT1, WT2, WT3... กรณีในหลักสูตรกำหนดภาคสหกิจศึกษามากกว่า 1 ครั้ง

– หมายถึง ไม่ใช่ทั้งภาคการศึกษาและภาคปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

	ภาคการศึกษาที่ 1	ภาคการศึกษาที่ 2	ภาคการศึกษาที่ 3	ภาคการศึกษาที่ 4
ชั้นปีที่ 1				
ชั้นปีที่ 2				
ชั้นปีที่ 3				
ชั้นปีที่ 4				
ชั้นปีที่ 5				

3. รูปแบบการบริหารจัดการงานสหกิจศึกษา

3.1 ชื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดสหกิจศึกษา

.....

3.2 บุคลากรผู้รับผิดชอบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ บุคลากรสายวิชาการ.....คน

☐ บุคลากรสายสนับสนุน.....คน

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.3 รูปแบบการบริหารจัดการ

☐ รวมศูนย์ระดับสถาบันการศึกษา

☐ รวมศูนย์ระดับคณะวิชา

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.4 การกิจของหน่วยงานสหกิจศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ งานเตรียมความพร้อมนักศึกษา ☐ งานจัดหางานสหกิจศึกษา
☐ งานนิเทศงานสหกิจศึกษา/ติดตามดูแลนักศึกษา ☐ งานพัฒนาอาชีพ
☐ งานสารสนเทศสหกิจศึกษา
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. กระบวนการในการจัดสหกิจศึกษา

4.1 การเตรียมความพร้อมนักศึกษา

4.1.1 รูปแบบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ บรรยาย ☐ ฝึกอบรบเชิงปฏิบัติการ
☐ สาธิต ☐ เรียนรู้ด้วยตนเอง
☐ จัดปฐมนิเทศ ☐ ให้คำปรึกษาส่วนตัว
☐ e-Learning
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.1.2 เนื้อหา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)...

- ☐ ทักษะการสมัครงาน ☐ หลักการบริหารงานคุณภาพ
☐ วัฒนธรรมองค์กร ☐ ความปลอดภัยในการทำงาน
☐ ทักษะการนำเสนอ ☐ การเขียนรายงานวิชาการ
☐ ทักษะการแก้ปัญหา ☐ การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.1.3 ช่วงเวลาที่จัด

- ☐ ก่อนไปปฏิบัติงาน 1 ภาคการศึกษา
☐ ก่อนไปปฏิบัติงาน 2 ภาคการศึกษา
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.1.4 ระยะเวลาที่จัด

- ☐ จำนวน.....ชั่วโมง/สัปดาห์ เป็นระยะเวลา....สัปดาห์/ภาคการศึกษา
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.2 องค์กรที่มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดสหกิจศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ องค์กรภาครัฐ

(ระบุ).....

☐ องค์กรเอกชน

(ระบุ).....

☐ สมาคมวิชาชีพ

(ระบุ).....

☐ อื่นๆ (โปรด

ระบุ).....

4.3 ช่องทางในการเข้าถึงสถานประกอบการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ทางไปรษณีย์

☐ เข้าพบสถานประกอบการโดยตรง

☐ ติดต่อทางโทรศัพท์/โทรสาร

☐ ติดต่อทาง E-mail

☐ ใช้เครือข่ายศิษย์เก่า/บัณฑิต

☐ ใช้เครือข่ายคณาจารย์

☐ ใช้เครือข่ายองค์กรการกุศล

☐ ใช้เครือข่ายคณาจารย์พิเศษจากสถานประกอบการ

☐ เป็นสมาชิกในองค์กรภายนอก/สมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสถาน
ประกอบการ

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.4 การพัฒนาความสัมพันธ์กับสถานประกอบการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ จัดทำ MOU

☐ บริการวิชาการ/โครงการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

☐ ให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์

☐ เชิญมาเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษเป็นประจำ

☐ ส่งข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

☐ มอบของที่ระลึก/การ์ดอวยพรในโอกาสต่างๆ

☐ จัด Job Fair เป็นประจำ

☐ การส่งนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

☐ จัดกิจกรรมพบปะระหว่างนักศึกษา กับสถานประกอบการเป็นประจำ

☐ เชิญเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานของมหาวิทยาลัย เช่น ร่วมพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.5 ลักษณะงานสหกิจศึกษาที่นักศึกษาปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ งานโครงการ ☐ งานประจำที่เน้นประสบการณ์
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.6 การนิเทศงานนักศึกษา

- ☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 4.7
☐ มี

4.6.1 ผู้นิเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ คณาจารย์ประจำสาขาวิชา ☐ เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.6.2 จำนวนครั้งในการนิเทศงานต่อภาคสหกิจศึกษา

- ☐ 1 ครั้ง
☐ มากกว่า 1 ครั้ง (โปรดระบุ).....ครั้ง

4.6.3 วิธีการนิเทศงานนักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เข้าพบ ณ สถานที่ประกอบการ ☐ โทรศัพท์
☐ E-mail ☐ Teleconference
☐ ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากสาขาวิชา
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.7 การติดตามดูแลนักศึกษา

- ☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 4.8
☐ มี

4.7.1 ผู้ติดตามดูแลนักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ คณาจารย์ประจำสาขาวิชา ☐ เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา
☐ ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากสาขาวิชา
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.7.2 วิธีการติดตามดูแลนักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ โทรศัพท์ ☐ E-mail
☐ Bulletin Board ☐ Social Network
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.7.3 การประกันสุขภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษา

☐ มี☐ ไม่มี

4.8 กิจกรรมหลังกลับจากสถานประกอบการ

☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 4.9☐ มี

4.8.1 การจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection)

☐ มี โปรดระบุรูปแบบ/วิธีการจัดกิจกรรม.....

.....

☐ ไม่มี

4.8.2 วิธีการจัดกิจกรรมหลังกลับจากสถานประกอบการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ จัดสัมมนา☐ จัดนิทรรศการ (Poster Session/ Exhibition)☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

.....

4.9 สัดส่วนของคะแนนที่ใช้ในการประเมินผลนักศึกษาสหกิจศึกษาได้มาจาก

ผู้ให้คะแนน	สัดส่วน
☐ สถาบันการศึกษา	%
☐ สถานประกอบการ	%
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	%
รวม	100%

4.10 การประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษา

☐ S (Satisfactory) หรือ U (Unsatisfactory)☐ ระดับคะแนนเป็นตัวอักษร (เช่น A-F, หรืออื่น ๆ)☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

5. ผลสัมฤทธิ์ในการจัดสหกิจศึกษา

5.1 ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ

(โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3, เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

-ได้ประสบการณ์วิชาชีพตรงตามสาขาวิชาเอก
-สามารถเข้าใจการทำงานและการเรียนได้ดีขึ้น
-มีผลการเรียนในสถาบันอุดมศึกษาหลังปฏิบัติงานสหกิจศึกษาดีขึ้น
-เกิดการพัฒนาดตนเอง มั่นใจในตนเองมากขึ้น
-เกิดทักษะการสื่อสารรายงานข้อมูล
-มีโอกาสดำเนินการเสนองานก่อนสำเร็จการศึกษา
-ช่วยค้นหาตนเองและนำมาซึ่งการเลือกสายงานอาชีพได้ถูกต้อง
-ได้รับค่าตอบแทนขณะศึกษา
-เป็นบัณฑิตที่มีศักยภาพและความพร้อมในการทำงานสูง
-อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.2 ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับ (หากมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาน

ประกอบการโปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3, เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

-มีนักศึกษาช่วยปฏิบัติงานตลอดปี
-การวางแผนกำลังคน
-พนักงานประจำมีเวลาที่จะทำงานสำคัญได้มากขึ้น
-ใช้เป็นวิธีคัดเลือกพนักงานได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น
-มีโอกาสร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษา
-เกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษา
-อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.3 ประโยชน์ที่สถาบันการศึกษาได้รับ

(โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3, เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

-เกิดความร่วมมือทางวิชาการและความสัมพันธ์ที่ดีกับสถานประกอบการ
-ได้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน
-ช่วยให้สถาบันการศึกษาได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงาน
-คณาจารย์มีประสบการณ์ทางวิชาชีพมากขึ้น
-อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.4 ลักษณะความร่วมมือต่อยอดที่สถาบันการศึกษาของท่านดำเนินการกับสถานประกอบการ

- ☐ ดำเนินงานวิจัยต่อเนื่องจากโครงการสหกิจศึกษา
- ☐ สถาบันการศึกษาให้บริการวิชาการ
- ☐ มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรร่วมกัน
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสหกิจศึกษา

โปรดระบุปัญหาและอุปสรรคที่มีความสำคัญมากที่สุด 5 อันดับแรกในการจัดสหกิจศึกษาให้นักศึกษา (โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3, เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

-ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายสหกิจศึกษา
-ขาดการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจตัดสินใจ
-ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวคิดของสหกิจศึกษา
-ไม่มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบในการดำเนินงานสหกิจศึกษา
-เป็นการเพิ่มภาระงานของผู้ดูแลโดยตรงแต่ไม่มีการลดภาระงานอื่นให้
-ขาดความต่อเนื่องของผู้รับผิดชอบดูแลโดยตรง
-ขาดการวางแผนเพื่อรองรับการดำเนินงานสหกิจศึกษาภายในสถาบันการศึกษา
-ขาดแนวทางและวิธีการในการเตรียมความพร้อมนักศึกษา
-หลักสูตรสหกิจศึกษาไม่สามารถทำให้นักศึกษาจบการศึกษาตามกำหนด
-อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ข้อมูลการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

1. นโยบายในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

1.1 นโยบายในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

☐ ไม่มี (สิ้นสุดการตอบแบบสอบถาม)

☐ มี

1.2 การสนับสนุนด้านงบประมาณต่อการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งงบประมาณ	สัดส่วน การสนับสนุน
☐ จากสถาบันการศึกษา	
☐ จากค่าหน่วยกิต	%
☐ จากเงินสมทบของสถาบันการศึกษา	%
☐ จากหน่วยงานภายนอก (โปรดระบุ).....	%
.....	
.....	
.....	
รวม	100%

1.3 ปัจจัยที่สถาบันการศึกษาจัดเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานสหกิจ

ศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ จัดให้มีเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ☐ สนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

☐ ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้เพิ่มเติม ☐ จัดสถานที่เป็นสัดส่วนและพอเหมาะ

☐ จัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน

☐ สร้างเครือข่ายจากคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

1.4 การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาที่เดินทางไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

ต่างประเทศ

☐ ไม่มี

☐ มี โปรดระบุจำนวนเงินต่อนักศึกษา 1 คน

- ☐ ค่าเดินทาง.....
- ☐ ค่าเบี้ยเลี้ยง.....
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

1.5 การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาปฏิบัติงานในประเทศไทย

- ☐ ไม่มี
- ☐ มี โปรดระบุจำนวนเงินต่อนักศึกษา 1 คน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ☐ ค่าเดินทาง.....
- ☐ ค่าเบี้ยเลี้ยง.....
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

โดยได้รับการสนับสนุนจาก

- ☐ สถาบันการศึกษา
- ☐ สถานประกอบการ

2. ประสบการณ์ในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

- 2.1 จัดสหกิจศึกษานานาชาติมาแล้ว.....ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.
- 2.2 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในต่างประเทศตั้งแต่เริ่มต้น.....คน
- 2.3 จำนวนนักศึกษาที่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในต่างประเทศ (3 ปีย้อนหลัง)
- 2.3.1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน.....คน
- 2.3.2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน.....คน
- 2.3.3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน.....คน
- 2.4 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่มาปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศไทย (3 ปีย้อนหลัง)
- 2.4.1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน.....คน
- 2.4.2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน.....คน
- 2.4.3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน.....คน
- 2.5 จำนวนสาขาวิชาที่จัดสหกิจศึกษานานาชาติ.....สาขาวิชา

2.6 จำนวนนักศึกษาแต่ละคณะและสาขาวิชาที่จัดหลักสูตรสหกิจศึกษานานาชาติ
ในปีการศึกษา 2550 ถึง ปีการศึกษา 2552

คณะ / สาขาวิชา	ปีการศึกษา / จำนวนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ		
	2550	2551	2552
1. คณะ.....			
1.1 สาขาวิชา.....			
1.2			
คณะ / สาขาวิชา	ปีการศึกษา / จำนวนนักศึกษาสหกิจศึกษา นานาชาติ		
	2550	2551	2552

หมายเหตุ หากมีข้อมูลเพิ่มเติมโปรดแนบเอกสาร

2.7 ภูมิภาคที่แลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติในแต่ละปี
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ทวีปอเมริกาเหนือ	☐ ละตินอเมริกา (อเมริกากลางและใต้)
☐ ยุโรป	☐ แอฟริกา
☐ ประเทศในกลุ่ม ASEAN	☐ ประเทศในทวีปเอเชียและแปซิฟิกอื่นๆ

2.8 จำนวนนักศึกษาที่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในต่างประเทศในช่วงปีการศึกษา 2550, 2551 และ 2552 โดยแบ่งเป็นรายประเทศ

ประเทศ	ปีการศึกษา/จำนวนนักศึกษา		
	2550	2551	2552

หมายเหตุ หากมีข้อมูลเพิ่มเติมโปรดแนบเอกสาร

2.9 สถานประกอบการในต่างประเทศที่จัดส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา (หากสามารถระบุได้)

ประเทศ	ชื่อสถานประกอบการ	ที่อยู่และ Website

ประเทศ	ชื่อสถานประกอบการ	ที่อยู่และ Website

หมายเหตุ หากมีข้อมูลเพิ่มเติมโปรดแนบเอกสาร

2.10 หากท่านรับแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติท่านจัดให้นักศึกษา
ต่างชาติไปปฏิบัติงานที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ สถาบันการศึกษาของท่าน
- ☐ สถานประกอบการในความร่วมมือของท่าน
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-
-

2.11 สถานประกอบการในความร่วมมือของท่านที่รับนักศึกษาสหกิจศึกษาจากต่างประเทศ (หากสามารถระบุได้)

ประเทศ	ชื่อสถานประกอบการ	ที่อยู่และ Website

หมายเหตุ หากมีข้อมูลเพิ่มเติมโปรดแนบเอกสาร

3. รูปแบบการบริหารจัดการงานสหกิจศึกษานานาชาติ

3.1 ชื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

.....

3.2 บุคลากรผู้รับผิดชอบดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ

☐ ไม่มี

☐ มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ บุคลากรสายวิชาการ.....คน

☐ บุคลากรสายสนับสนุน.....คน

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

3.3 รูปแบบการบริหารจัดการสหกิจศึกษานานาชาติ

☐ รวมศูนย์ระดับสถาบันการศึกษา

☐ รวมศูนย์ระดับคณะวิชา

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

3.4 ภารกิจของหน่วยงานสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

☐ สร้างเครือข่ายจัดหางานสหกิจศึกษานานาชาติ

☐ นิเทศงานสหกิจศึกษา/ติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

☐ จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศสหกิจศึกษานานาชาติ

☐ จัดตั้งตัวแทนในต่างประเทศเพื่อนิเทศงานสหกิจศึกษาและติดตามดูแล
นักศึกษา สหกิจศึกษานานาชาติ

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

4. ความต้องการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติในอนาคต

4.1 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่ต้องการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในอนาคตต่อปีการศึกษา

สาขาวิชา	ประเทศ (ระบุได้มากกว่า 1 ชื่อ)	จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
		2554	2555	2556	2557	2558

หมายเหตุ หากมีข้อมูลเพิ่มเติมโปรดแนบเอกสาร

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.2 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่ต้องการรับนักศึกษามาปฏิบัติงานสหกิจ
ศึกษาในประเทศในอนาคตต่อปีการศึกษา

สาขาวิชา	ประเทศ (ระบุได้มากกว่า 1 ชื่อ)	จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
		2554	2555	2556	2557	2558

หมายเหตุ หากมีข้อมูลเพิ่มเติมโปรดแนบเอกสาร

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.3 เงื่อนไขการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาปฏิบัติงานในประเทศ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ระยะเวลาการทำงานไม่เกิน.....เดือน
- ☐ ต้องมีใบอนุญาตการทำงาน (Work Permit)
- ☐ ประเภท VISA ที่ต้องขอ.....
- ☐ การขอ VISA ต้องมีเอกสารรับรองจากสถาบันการศึกษาที่รับนักศึกษา
- ☐ การขอ VISA ต้องมีเอกสารรับรองจากสถานประกอบการที่รับนักศึกษา
- ☐ ภาษาที่ต้องใช้ในการสื่อสาร.....
- ☐ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ขั้นต่ำ.....USD/เดือน

- ☐ จัดที่พักให้นักศึกษาโดย
- ☐ ไม่มีค่าใช้จ่าย ☐ มีค่าใช้จ่าย.....USD/เดือน
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

5. กระบวนการในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

5.1 การคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

- ☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 5.2
- ☐ มี

5.1.1 เกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ผลการเรียน ☐ ทักษะภาษาต่างประเทศ
- ☐ บุคลิกภาพ
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

5.2 การเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

- ☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 5.3
- ☐ มี

5.2.1 รูปแบบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ บรรยาย ☐ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
- ☐ สาธิต ☐ เรียนรู้ด้วยตนเอง
- ☐ จัดปฐมนิเทศ ☐ ให้คำปรึกษาส่วนตัว
- ☐ การพบปะแลกเปลี่ยนกับนักศึกษาที่มีประสบการณ์
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

5.2.2 เนื้อหา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ทักษะการสมัครงาน ☐ หลักการบริหารงานคุณภาพ
- ☐ วัฒนธรรมองค์กร ☐ ความปลอดภัยในการทำงาน
- ☐ ทักษะการนำเสนอ ☐ การเขียนรายงานวิชาการ
- ☐ ทักษะการแก้ปัญหา ☐ การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ
- ☐ ทักษะภาษาเฉพาะวิชาชีพ
- ☐ ทักษะการดำรงชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill)
- ☐ วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจในประเทศที่ต้องไปปฏิบัติงาน
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

5.2.3 ช่วงเวลาที่จัด

- ☐ ก่อนไปปฏิบัติงาน 1 ภาคการศึกษา
- ☐ ก่อนไปปฏิบัติงาน 2 ภาคการศึกษา
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

5.2.4 ระยะเวลาที่จัด

- ☐ จำนวน.....ชั่วโมง/สัปดาห์เป็นระยะเวลา.....สัปดาห์/ภาคการศึกษา
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

5.3 องค์กรที่มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ องค์กรภาครัฐ (ระบุ).....
-
- ☐ องค์กรเอกชน (ระบุ).....
-
- ☐ สมาคมวิชาชีพ (ระบุ).....
-
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

5.4 ช่องทางหรือความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ผ่านองค์กรรับแลกเปลี่ยนนักศึกษาไม่แสวงหากำไร
- ☐ ผ่านองค์กรรับแลกเปลี่ยนนักศึกษาแสวงหากำไร
- ☐ ผ่านสถาบันการศึกษาที่ตกลงความร่วมมือ
- ☐ ผ่านคณาจารย์ที่ศึกษาต่อต่างประเทศ
- ☐ ผ่านเครือข่ายศิษย์เก่าที่มีถิ่นพำนักต่างประเทศ
- ☐ ผ่านสถานประกอบการในประเทศที่มีความร่วมมือสหกิจศึกษา
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

5.5 การพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรต่างประเทศในการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ จัดทำ MOU ☐ บริการวิชาการ/โครงการวิจัยอย่างต่อเนื่อง
☐ ให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์ ☐ เชิญมาเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษเป็นประจำ
☐ ส่งข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ☐ มอบของที่ระลึก/การต้อนรับในโอกาสต่างๆ
☐ การส่งนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
☐ เชิญเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานของมหาวิทยาลัย เช่น ร่วมพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.6 ลักษณะงานสหกิจศึกษานานาชาติที่นักศึกษาปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ งานโครงการ ☐ งานประจำที่เน้นประสบการณ์
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.7 การนิเทศงานนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 5.8
☐ มี

5.7.1 ผู้นิเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ คณาจารย์ประจำสาขาวิชา ☐ เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา
☐ สถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือ
☐ คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศ ☐ ศิษย์เก่าที่พำนักต่างประเทศ
☐ ตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.7.2 จำนวนครั้งในการนิเทศงานต่อภาคสหกิจศึกษา

- ☐ 1 ครั้ง
☐ มากกว่า 1 ครั้ง (โปรดระบุ).....ครั้ง

5.7.3 วิธีการนิเทศงานนักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เข้าพบ ณ สถานประกอบการ ☐ โทรศัพท์
☐ E-mail ☐ Teleconference
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.8 การติดตามดูแลนักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 5.9

☐ มี

5.8.1 ผู้ติดตามดูแลนักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ คณาจารย์ประจำสาขาวิชา ☐ เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา
- ☐ สถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือ
- ☐ คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศ ☐ ศิษย์เก่าที่พำนักต่างประเทศ
- ☐ ตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา
- ☐ สถานทูตในต่างประเทศ
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

5.8.2 วิธีการติดตามดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ โทรศัพท์ ☐ E-mail
- ☐ Bulletin Board ☐ Social Network

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

5.8.3 การประกันสุขภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ

☐ มี ☐ ไม่มี

5.9 กิจกรรมหลังกลับจากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ

☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 5.10

☐ มี

5.9.1 การจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection)

☐ มี โปรดระบุรูปแบบ/วิธีการจัดกิจกรรม.....

.....

.....

.....

☐ ไม่มี

5.9.2 วิธีการจัดกิจกรรมหลังกลับจากสถานประกอบการ

☐ จัดสัมมนา ☐ จัดนิทรรศการ (Poster Session/Exhibition)

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.10 สัดส่วนของคะแนนที่ใช้ในการประเมินผลนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติได้มาจาก

ผู้ให้คะแนน	สัดส่วน
☐ สถาบันการศึกษา	%
☐ สถานประกอบการ	%
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	%
รวม	100%

5.11 การประเมินผลรายวิชาสหกิจศึกษานานาชาติ

- ☐ S (Satisfactory) หรือ U (Unsatisfactory)
- ☐ ระดับคะแนนเป็นตัวอักษร (เช่น A-F, หรืออื่นๆ)
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
.....
.....

6. ผลสัมฤทธิ์ในการจัดสหกิจศึกษานานาชาติ

6.1 ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ

(โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3, เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

-มีโลกทัศน์ในบริบทข้ามวัฒนธรรมกว้างขึ้น
-มีศักยภาพด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural Competence)
-มีความมั่นใจในความสามารถของตนเองและมีวุฒิภาวะสูงขึ้น
-มีโอกาสดำเนินการเสนองานจากสถานประกอบการในต่างประเทศ
-มีโอกาสนำเสนอขายทั้งเพื่อร่วมงาน หัวหน้างาน รวมทั้งสถาน
ประกอบการแห่งอื่นในประเทศนั้น ๆ
-อื่นๆ (โปรดระบุ).....
.....

6.2 ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับ

(หากมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการ โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3,

เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

.....มีแรงงานต่างชาติที่ถูกต้องตามกฎหมายเข้ามาช่วยทำงาน

.....ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายมาพัฒนาองค์กร

.....สร้างความเป็นนานาชาติให้กับองค์กร

.....พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศให้กับบุคลากร

.....ได้ประโยชน์จากงาน/โครงการที่นักศึกษาปฏิบัติ

.....ใช้เป็นวิธีคัดเลือกพนักงานได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

.....ให้พนักงานได้เห็นถึงการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับประสิทธิผลมากขึ้น

.....มีโอกาสร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษา

.....เกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษา

.....อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6.3 ประโยชน์ที่สถาบันการศึกษาได้รับ

(โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3, เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

.....พัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานวิชาชีพและตลาดแรงงานในระดับสากล

.....เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาข้าม

วัฒนธรรม

.....ได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงานในระดับสากล

.....ได้โจทย์วิจัยที่ทันสมัยและแปลกใหม่

.....ได้รับข้อมูลย้อนกลับเพื่อไปปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนในบริบทที่แตกต่างออกไปจากสถานประกอบการในประเทศ

.....นักศึกษาในสถาบันศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมกับนักศึกษาต่างชาติ

.....อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6.4 ลักษณะความร่วมมือต่อยอดกับเครือข่ายสหกิจศึกษานานาชาติ

☐ ความร่วมมือทางการวิจัยระดับนานาชาติ

☐ การแลกเปลี่ยนบุคลากร

☐ การให้ทุนการศึกษากับนักศึกษาเพื่อศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

7. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติ

7.1 ปัญหาและอุปสรรค 3 อันดับแรกที่ท่านประสบในการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษานานาชาติ (โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3,... เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

-ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นดำเนินการอย่างไร
-ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติ
-หาสถานประกอบการในต่างประเทศได้น้อยมาก
-งานที่นักศึกษาปฏิบัติไม่มีคุณภาพ
-นักศึกษาไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือสวัสดิการ
-ปัญหาในการคัดเลือกนักศึกษา
-การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาไม่เพียงพอ
-ปัญหาการขอและต่อ VISA ให้นักศึกษา
-ปัญหาการขอใบอนุญาตการทำงาน
-นักศึกษาไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ
-นักศึกษาไม่มีทักษะการใช้ชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill)
-นักศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
-มีปัญหาในการดูแลนักศึกษาในต่างประเทศ
-สถานประกอบการในต่างประเทศปฏิบัติไม่ดีต่อนักศึกษา
-อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

7.2 ปัญหาและอุปสรรค 3 อันดับแรกที่ท่านประสบในการรับนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติมาปฏิบัติงาน (โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3,...เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

-หาสถานประกอบการที่ต้องการรับศึกษานานาชาติได้น้อยมาก
-งานที่นักศึกษาปฏิบัติไม่มีคุณภาพ
-นักศึกษาไม่ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการ
-ปัญหาในการคัดเลือกนักศึกษา
-ปัญหาการต่อ VISA ให้นักศึกษา
-นักศึกษาไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ
-นักศึกษาไม่มีทักษะการใช้ชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill)
-นักศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
-ปัญหาการดูแลนักศึกษาต่างชาติ
-สถานประกอบการปฏิบัติไม่ดีต่อนักศึกษา
-อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8. ปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติประสบความสำเร็จ (โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3, เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

-สถาบันพันธมิตรที่มีศักยภาพ
-ระบบการคัดเลือกนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
-งบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสม
-การสนับสนุนจากผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ
-การสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐ
-กฎหมายแรงงานระหว่างประเทศที่เหมาะสม
-ความสามารถและทักษะในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษา
-ศักยภาพของบุคลากร/เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา
-เครือข่ายหรือช่องทางในการประสานสถานประกอบการต่างประเทศที่กว้างขวาง
-กระบวนการขอ VISA และใบอนุญาตทำงานที่สะดวก
-การวางแผนการดูแลและนิเทศงานนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
-อื่นๆ (โปรดระบุ).....

แบบสอบถาม

การดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพของสถาบันการศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน

ชุดที่ 2

สำหรับสถาบันการศึกษาที่จัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษา
ในรูปแบบอื่นที่นอกเหนือจากสหกิจศึกษา

คำชี้แจง

สมาคมสหกิจศึกษาไทย ได้ดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานสหกิจศึกษานานาชาติของสถาบันการศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน” เพื่อศึกษานโยบาย กระบวนการ ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานสหกิจศึกษาภายในประเทศและสหกิจศึกษานานาชาติของประเทศกลุ่มอาเซียน แบบสอบถามชุดนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยดังกล่าว แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลของสถาบันการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาภายในประเทศ

ตอนที่ 3 ข้อมูลการจัดประสบการณ์วิชานานาชาติให้นักศึกษา

สมาคมสหกิจศึกษาไทย จึงขอความกรุณาท่านได้โปรดกรอกข้อมูลและส่งกลับมายังสมาคมฯ ภายในวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2554 นี้ และขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

นิยาม

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) หมายถึง ระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาสลับกับการไปหาประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างมีระบบ ด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงาน (Work Integrated Learning)

การจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การฝึกงาน การทำโครงการ การอบรมระยะสั้น เป็นต้น

สถานประกอบการ หมายถึง องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ร่วมรับผิดชอบจัดประสบการณ์วิชาชีพกับสถาบันการศึกษาและรับนักศึกษาเข้าฝึกงาน

สถาบันที่ส่งแบบสอบถามกลับมา

หรือตอบแบบสอบถามออนไลน์ (www.tace.or.th) ในเวลาที่กำหนด

มีสิทธิได้รับ iPad หนึ่งเครื่อง

คณะทำงานฯ จะจับสลากผู้ได้รับรางวัลดังกล่าว ในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ.2554

โปรดให้ข้อมูลในช่องว่าง (.....) หรือทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หน้าข้อ
 ที่เป็นการดำเนินการจัดการประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาของสถาบันการศึกษาของท่านในภาพรวม
 ทั้งสถาบัน

ตอนที่ 1 ข้อมูลของสถาบันการศึกษา

1. ชื่อสถาบันการศึกษา.....
2. ตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล.....
3. ชื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษา

 3.1 ชื่อ-นามสกุลผู้ประสานงาน

 3.2 ตำแหน่ง.....
 3.3 โทรศัพท์.....โทรสาร.....
 E-mail.....
4. จำนวนนักศึกษาของทั้งสถาบันการศึกษา.....คน
5. จำนวนคณะวิชาและสาขาวิชา
 - 5.1 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....คณะ.....สาขาวิชา
 - 5.2 ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....คณะ.....สาขาวิชา
 - 5.3 ด้านวิชาการและวิชาชีพอื่นๆ.....คณะ.....สาขาวิชา

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดการประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาภายในประเทศ

1. ชื่อเรียก.....
2. โปรดใส่ตัวอักษร AT (Academic Term), WT (Work Term) หรือเครื่องหมาย – ใน
 ตารางข้างล่าง เพื่อแสดงให้เห็นถึงการจัดการภาคการศึกษาและภาคสร้างเสริมประสบการณ์
 วิชาชีพในสถาบันของท่าน
 AT หมายถึง ภาคการศึกษาที่เรียนในสถาบันการศึกษา
 WT หมายถึง ภาคสร้างเสริมประสบการณ์วิชาชีพ ในสถานประกอบการ
 โปรดระบุ ภาคสร้างเสริมประสบการณ์วิชาชีพ ภาคที่ 1 เป็น WT1 แล้วเรียง
 ตามลำดับไป
 เช่น WT1, WT2, WT3... กรณีในหลักสูตรกำหนดภาคสร้างเสริมประสบการณ์วิชาชีพ
 มากกว่า 1 ครั้ง
 – หมายถึง ไม่ใช่ทั้งภาคการศึกษาและภาคที่ใช้เพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ

	ภาคการศึกษา ที่ 1	ภาคการศึกษา ที่ 2	ภาคการศึกษา ที่ 3	ภาคการศึกษา ที่ 4
ชั้นปีที่ 1				
ชั้นปีที่ 2				
ชั้นปีที่ 3				
ชั้นปีที่ 4				
ชั้นปีที่ 5				

3. ช่องทางการเข้าถึงสถานประกอบการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ทางไปรษณีย์ ☐ เข้าพบสถานประกอบการโดยตรง
☐ ติดต่อทางโทรศัพท์/โทรสาร ☐ ติดต่อทาง E-mail
☐ ใช้เครือข่ายศิษย์เก่า/บัณฑิต ☐ ใช้เครือข่ายคณาจารย์
☐ ใช้เครือข่ายองค์กรการกุศล
☐ ใช้เครือข่ายคณาจารย์พิเศษจากสถานประกอบการ
☐ เป็นสมาชิกในองค์กรภายนอก/สมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
.....

4. ลักษณะงานที่นักศึกษาปฏิบัติ

- ☐ ไม่จำกัด ทำงานอะไรก็ได้ ☐ งานประจำตรงตามสาขาวิชาชีพ
☐ งานโครงการตรงตามสาขาวิชาชีพ
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
.....

5. การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา

- ☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 6
☐ มีการเตรียมความพร้อมด้านการทำงาน/ทักษะอาชีพ
☐ เป็นรายวิชา ☐ อบรมหลักสูตรพิเศษ
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
.....

6. การนิเทศงานนักศึกษา

- ☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 7
☐ มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ ส่งคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ไปนิเทศงาน ☐ นิเทศงาน 1 ครั้ง
☐ นิเทศงานมากกว่า 1 ครั้ง ☐ นิเทศงานผ่าน ICT
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
.....

7. การติดตามและดูแลนักศึกษา

☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 8

☐ มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ โทรศัพท์

☐ E-mail

☐ Bulletin Board

☐ Social Network

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

8. การประกันสุขภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษา

☐ มี

☐ ไม่มี

9. การประเมินผลการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ

☐ S (Satisfactory) หรือ U (Unsatisfactory)

☐ ระดับคะแนนเป็นตัวอักษร (เช่น A-F, หรืออื่นๆ)

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

10. จำนวนนักศึกษาที่เพิ่มประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ (3 ปีย้อนหลัง)

10.1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน.....คน

10.2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน.....คน

10.3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน.....คน

11. ผลสัมฤทธิ์ในการจัดเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษา

11.1 ประโยชน์ต่อนักศึกษา

☐ ได้รับประสบการณ์วิชาชีพ

☐ การทำงานร่วมกับผู้อื่น

☐ ได้รับการเสนองานก่อนจบการศึกษา

☐ ได้ค่าตอบแทน

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

11.2 ระดับความร่วมมือ/ความสัมพันธ์กับสถานประกอบการ

☐ น้อยที่สุด

☐ น้อย

☐ ปานกลาง

☐ มาก

☐ มากที่สุด

12. การดำเนินงานต่อยอดกับสถานประกอบการ

- ☐ มีความร่วมมือในการทำงานวิจัยมากขึ้น
- ☐ มีความร่วมมือในการทำกิจกรรมอื่น ๆ มากขึ้น
- ☐ มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรร่วมกัน
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

13. โปรดระบุปัญหาและอุปสรรคที่มีความสำคัญมากที่สุด 5 อันดับแรกในการจัด
ประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษา (โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3, เพื่อเรียงลำดับ
ความสำคัญจาก มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

-ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบาย
-ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวคิด
-ไม่มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบในการดำเนินงาน
-ขาดการวางแผนเพื่อรองรับการดำเนินงานภายในสถาบันการศึกษา
-ขาดแนวทางและวิธีการในการเตรียมความพร้อมนักศึกษา
-อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
-
-

ตอนที่ 3 ข้อมูลการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษา

1. นโยบายในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

1.1 นโยบายในการแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติ

☐ ไม่มี ให้สิ้นสุดการตอบแบบสอบถาม

☐ มี

1.2 การสนับสนุนด้านงบประมาณต่อการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งงบประมาณ	สัดส่วน การสนับสนุน
☐ จากสถาบันการศึกษา	
☐ จากค่าหน่วยกิต	%
☐ จากเงินสมทบของสถาบันการศึกษา	%
☐ จากหน่วยงานภายนอก (โปรดระบุ).....	%
.....	
.....	
.....	
รวม	100%

1.3 ปัจจัยใดบ้างที่สถาบันการศึกษาจัดเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ จัดให้มีเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ☐ สนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

☐ ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้เพิ่มเติม ☐ จัดสถานที่เป็นส่วนและพอเหมาะ

☐ จัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน

☐ สร้างเครือข่ายจากคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

.....

1.4 การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาที่เดินทางไปปฏิบัติงานเพื่อเพิ่ม
ประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

☐ ไม่มี

☐ มี โปรดระบุจำนวนเงินต่อนักศึกษา 1 คน

☐ ค่าเดินทาง.....

☐ ค่าเบี้ยเลี้ยง.....

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.5 การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางมาปฏิบัติงานใน
ประเทศ

☐ ไม่มี

☐ มี โปรดระบุจำนวนเงินต่อนักศึกษา 1 คน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ค่าเดินทาง.....

☐ ค่าเบี้ยเลี้ยง.....

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

โดยได้รับการสนับสนุนจาก

☐ สถาบันการศึกษา

☐ สถานประกอบการ

2. ประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษา

2.1 จัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติมาแล้ว.....ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.

2.2 จำนวนนักศึกษาที่ผ่านการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพในต่างประเทศตั้งแต่เริ่มต้น
.....คน

2.3 จำนวนนักศึกษาที่ไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพในต่างประเทศ (3 ปีย้อนหลัง)

1) ปีการศึกษา 2550 จำนวน.....คน

2) ปีการศึกษา 2551 จำนวน.....คน

3) ปีการศึกษา 2552 จำนวน.....คน

2.4 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่มาเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ (3 ปีย้อนหลัง)

1) ปีการศึกษา 2550 จำนวน.....คน

2) ปีการศึกษา 2551 จำนวน.....คน

3) ปีการศึกษา 2552 จำนวน.....คน

2.5 จำนวนสาขาวิชาที่จัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ.....สาขาวิชา

2.6 จำนวนนักศึกษาแต่ละคณะและสาขาวิชาที่มีหลักสูตรการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ
นานาชาติในปีการศึกษา 2550 ถึง ปีการศึกษา 2552

คณะ / สาขาวิชา	ปีการศึกษา / จำนวนนักศึกษา		
	2550	2551	2552
1. คณะ.....			
1.1 สาขาวิชา.....			
1.2			

หมายเหตุ หากมีข้อมูลเพิ่มเติมโปรดแนบเอกสาร

2.7 ภูมิภาคที่แลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติในแต่ละปี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ทวีปอเมริกาเหนือ

☐ ละตินอเมริกา (อเมริกากลางและใต้)

☐ ยุโรป

☐ แอฟริกา

☐ ประเทศในกลุ่ม ASEAN

☐ ประเทศในทวีปเอเชียและแปซิฟิกอื่นๆ

2.8 จำนวนนักศึกษาที่ไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพในต่างประเทศในช่วงปีการศึกษา 2550, 2551 และ 2552 โดยแบ่งเป็นรายประเทศ

ประเทศ	ปีการศึกษา/จำนวนนักศึกษา		
	2550	2551	2552

หมายเหตุ หากมีข้อมูลเพิ่มเติมโปรดแนบเอกสาร

2.9 สถานประกอบการในต่างประเทศที่จัดส่งนักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ (หากสามารถระบุได้)

ประเทศ	ชื่อสถานประกอบการ	ที่อยู่และ Website

ประเทศ	ชื่อสถานประกอบการ	ที่อยู่และ Website

หมายเหตุ หากมีข้อมูลเพิ่มเติมโปรดแนบเอกสาร

2.10 หากท่านรับแลกเปลี่ยนนักเรียนนานาชาติ ท่านให้นักศึกษาต่างชาติไปปฏิบัติงานที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ สถาบันการศึกษาของท่าน
- ☐ สถานประกอบการในความร่วมมือของท่าน
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

2.11 สถานประกอบการในความร่วมมือของท่านที่รับนักศึกษาจากต่างประเทศ
(หากสามารถระบุได้)

ประเทศ	ชื่อสถานประกอบการ	ที่อยู่

หมายเหตุ หากมีข้อมูลเพิ่มเติมโปรดแนบเอกสาร

3. รูปแบบการบริหารจัดการการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้นักศึกษา

3.1 ชื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

.....

3.2 บุคลากรผู้รับผิดชอบดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

☐ ไม่มี

☐ มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ บุคลากรสายวิชาการ.....คน

☐ บุคลากรสายสนับสนุน.....คน

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

3.3 รูปแบบการบริหารจัดการการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

- ☐ รวมศูนย์ระดับสถาบันการศึกษา ☐ รวมศูนย์ระดับคณะวิชา
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.4 ภารกิจของหน่วยจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เตรียมความพร้อมนักศึกษา
☐ สร้างเครือข่ายจัดหางานนานาชาติ
☐ นิเทศงาน/ติดตามดูแลนักศึกษานานาชาติ
☐ จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศนานาชาติ
☐ จัดตั้งตัวแทนในต่างประเทศเพื่อนิเทศงานและติดตามดูแลนักศึกษานานาชาติ
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ความต้องการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเพื่อจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติในอนาคต

4.1 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่ต้องการส่งนักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพในอนาคตต่อปีการศึกษา

สาขาวิชา	ประเทศ (ระบุได้มากกว่า 1 ชื่อ)	จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
		2554	2555	2556	2557	2558

หมายเหตุ หากมีข้อมูลเพิ่มเติมโปรดแนบเอกสาร

- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.2 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชา และประเทศที่ต้องการรับนักศึกษามาปฏิบัติงานในประเทศในอนาคตต่อปีการศึกษา

สาขาวิชา	ประเทศ (ระบุได้มากกว่า 1 ชื่อ)	จำนวนนักศึกษา/ปีการศึกษา				
		2554	2555	2556	2557	2558

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.3 เงื่อนไขการรับนักศึกษาจากต่างประเทศมาปฏิบัติงานในประเทศ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ระยะเวลาการทำงานไม่เกิน.....เดือน
- ☐ ต้องมีใบอนุญาตการทำงาน (Work Permit)
- ☐ ประเภท VISA ที่ต้องขอ.....
- ☐ การขอ VISA ต้องมีเอกสารรับรองจากสถาบันการศึกษาที่รับนักศึกษา
- ☐ การขอ VISA ต้องมีเอกสารรับรองจากสถานประกอบการที่รับนักศึกษา
- ☐ ภาษาที่ต้องใช้ในการสื่อสาร.....
- ☐ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ขั้นต่ำ.....USD/เดือน

- ☐ จัดที่พักให้นักศึกษาโดย
- ☐ ไม่มีค่าใช้จ่าย ☐ มีค่าใช้จ่าย.....USD/เดือน
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

5. กระบวนการในการจัดประสบการณ์วิชานานาชาติให้นักศึกษา

5.1 การคัดเลือกนักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพต่างประเทศ

☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 5.2

☐ มี

5.1.1 เกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพต่างประเทศ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ผลการเรียนรู้ ☐ ทักษะภาษาต่างประเทศ
- ☐ บุคลิกภาพ
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

5.2 การเตรียมความพร้อมนักศึกษาไปเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพต่างประเทศ

☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 5.3

☐ มี

5.2.1 รูปแบบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ บรรยาย ☐ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
- ☐ สาธิต ☐ เรียนรู้ด้วยตนเอง
- ☐ จัดปฐมนิเทศ ☐ ให้คำปรึกษาส่วนตัว
- ☐ การพบปะแลกเปลี่ยนกับนักศึกษาที่มีประสบการณ์
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

5.2.2 เนื้อหา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ทักษะการสมัครงาน ☐ หลักการบริหารงานคุณภาพ
- ☐ วัฒนธรรมองค์กร ☐ ความปลอดภัยในการทำงาน
- ☐ ทักษะการนำเสนอ ☐ การเขียนรายงานวิชาการ
- ☐ ทักษะการแก้ปัญหา ☐ การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ
- ☐ ทักษะภาษาเฉพาะวิชาชีพ
- ☐ ทักษะการดำรงชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill)
- ☐ วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจในประเทศที่ต้องไปปฏิบัติงาน
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
-

5.2.3 ช่วงเวลาที่จัด

- ☐ ก่อนไปปฏิบัติงาน 1 ภาคการศึกษา
- ☐ ก่อนไปปฏิบัติงาน 2 ภาคการศึกษา
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.2.4 ระยะเวลาที่จัด

- ☐ จำนวน.....ชั่วโมง/สัปดาห์ เป็นระยะเวลา.....สัปดาห์/ภาคการศึกษา
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.3 องค์กรที่มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ องค์กรภาครัฐ (ระบุ).....
- ☐ องค์กรเอกชน (ระบุ).....
- ☐ สมาคมวิชาชีพ (ระบุ).....
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.4 ช่องทางหรือความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ผ่านองค์กรรับแลกเปลี่ยนนักศึกษาไม่แสวงหากำไร
- ☐ ผ่านองค์กรรับแลกเปลี่ยนนักศึกษาแสวงหากำไร
- ☐ ผ่านสถาบันการศึกษาที่ตกลงความร่วมมือ
- ☐ ผ่านคณาจารย์ที่ศึกษาต่อต่างประเทศ
- ☐ ผ่านเครือข่ายศิษย์เก่าที่มีถิ่นพำนักต่างประเทศ
- ☐ ผ่านสถานประกอบการในประเทศที่มีความร่วมมือการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพ
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.5 การพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรต่างประเทศในการดำเนินงานเพื่อเพิ่ม

ประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้กับนักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ จัดทำ MOU ☐ บริการวิชาการ/โครงการวิจัยอย่างต่อเนื่อง
☐ ให้ปริญญาโทติดศักดิ์ ☐ เชิญมาเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษเป็นประจำ
☐ ส่งข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ☐ มอบของที่ระลึก/การต้อนรับในโอกาสต่างๆ
☐ การส่งนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
☐ เชิญเป็นคณะกรรมการ/คณะกรรมการของมหาวิทยาลัย เช่น ร่วมพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.6 ลักษณะงานเพื่อเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติที่นักศึกษาปฏิบัติ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ งานโครงการ ☐ งานประจำที่เน้นประสบการณ์
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.7 การนิเทศงานนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 5.8

☐ มี

5.7.1 ผู้นิเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ คณาจารย์ประจำสาขาวิชา ☐ เจ้าหน้าที่ประสานงานนานาชาติ
☐ สถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือ
☐ คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศ ☐ ศิษย์เก่าที่พำนักต่างประเทศ
☐ ตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.7.2 จำนวนครั้งในการนิเทศงานต่อภาคการศึกษา

- ☐ 1 ครั้ง
☐ มากกว่า 1 ครั้ง (โปรดระบุ).....ครั้ง

5.7.3 วิธีการนิเทศงานนักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เข้าพบ ณ สถานประกอบการ ☐ โทรศัพท์
☐ E-mail ☐ Teleconference
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.8 การติดตามดูแลนักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 5.9

☐ มี

5.8.1 ผู้ติดตามดูแลนักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ คณาจารย์ประจำสาขาวิชา ☐ เจ้าหน้าที่ประสานงานนานาชาติ
☐ สถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความร่วมมือ
☐ คณาจารย์ที่เรียนต่อต่างประเทศ ☐ ศิษย์เก่าที่พำนักต่างประเทศ
☐ ตัวแทนในต่างประเทศที่แต่งตั้งโดยสาขาวิชา
☐ สถานทูตในต่างประเทศ
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.8.2 วิธีการติดตามดูแลนักศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ โทรศัพท์ ☐ E-mail
☐ Bulletin Board ☐ Social Network
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.8.3 การประกันสุขภาพและอุบัติเหตุให้นักศึกษาที่ไปปฏิบัติงานต่างประเทศ

- ☐ มี ☐ ไม่มี

5.9 กิจกรรมหลังกลับจากการปฏิบัติงานในต่างประเทศ

☐ ไม่มี ให้ข้ามไปตอบข้อ 5.10

☐ มี

5.9.1 การจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเอง (Reflection)

- ☐ มี โปรดระบุรูปแบบ/วิธีการจัดกิจกรรม.....

☐ ไม่มี

5.9.2 วิธีการจัดกิจกรรมหลังกลับจากสถานประกอบการ

- ☐ จัดสัมมนา ☐ จัดนิทรรศการ (Poster Session/ Exhibition)
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.10 สัดส่วนของคะแนนที่ใช้ในการประเมินผลนักศึกษาที่ไปปฏิบัติงานในต่างประเทศ
ได้มาจาก

ผู้ให้คะแนน	สัดส่วน
☐ สถาบันการศึกษา	%
☐ สถานประกอบการ	%
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	%
รวม	100%

5.11 การประเมินผลรายวิชาการเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

- ☐ S (Satisfactory) หรือ U (Unsatisfactory)
- ☐ ระดับคะแนนเป็นตัวอักษร (เช่น A-F, หรืออื่น ๆ)
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
.....
.....

6. ผลสัมฤทธิ์ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติ

6.1 ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ

(โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3, เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

.....มีโลกทัศน์ในบริบทข้ามวัฒนธรรมกว้างขึ้น

.....มีศักยภาพด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural Competence)

.....มีความมั่นใจในความสามารถของตนเองและมีวุฒิภาวะสูงขึ้น

.....มีโอกาสดำเนินการเสนองานจากสถานประกอบการในต่างประเทศ

.....มีโอกาสนำเสนอขายทั้งเพื่อร่วมงาน หัวหน้างาน รวมทั้งสถานประกอบการ
แห่งอื่นในประเทศนั้น ๆ

.....อื่นๆ (โปรดระบุ).....
.....

6.2 ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับ

(หากมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการ โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3, เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

-มีแรงงานต่างชาติที่ถูกต้องตามกฎหมายเข้ามาช่วยทำงาน
-ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายมาพัฒนาองค์กร
-สร้างความเป็นนานาชาติให้กับองค์กร
-พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศให้กับบุคลากร
-ได้ประโยชน์จากงาน/โครงการที่นักศึกษาปฏิบัติ
-ใช้เป็นวิธีคัดเลือกพนักงานได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น
-ให้พนักงานได้เห็นถึงการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับประสิทธิผลมากขึ้น
-มีโอกาสร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับสถาบันการศึกษา
-เกิดภาพลักษณ์ที่ดีด้านการส่งเสริมการศึกษา
-อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6.3 ประโยชน์ที่สถาบันการศึกษาได้รับ

(โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3, เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

-พัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานวิชาชีพและตลาดแรงงานในระดับสากล
-เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาข้ามวัฒนธรรม
-ได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงานในระดับสากล
-ได้โจทย์วิจัยที่ทันสมัยและแปลกใหม่
-ได้รับข้อมูลย้อนกลับเพื่อไปปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนในบริบทที่แตกต่างออกไปจากสถานประกอบการในประเทศ
-นักศึกษาในสถาบันศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมกับนักศึกษาต่างชาติ
-อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6.4 ลักษณะความร่วมมือต่อยอดกับเครือข่ายนานาชาติ

- ☐ ความร่วมมือทางการวิจัยระดับนานาชาติ
- ☐ การแลกเปลี่ยนบุคลากร
- ☐ การให้ทุนการศึกษากับนักศึกษาเพื่อศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

7. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อจัดประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้กับนักศึกษา

7.1 ปัญหาและอุปสรรค 3 อันดับแรกที่ท่านประสบในการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานต่างประเทศ (โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3,... เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

.....ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นดำเนินการอย่างไร

.....ไม่มีเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติ

.....หาสถานประกอบการในต่างประเทศได้น้อยมาก

.....งานที่นักศึกษาปฏิบัติไม่มีคุณภาพ

.....นักศึกษาไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือสวัสดิการ

.....ปัญหาในการคัดเลือกนักศึกษา

.....การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาไม่เพียงพอ

.....ปัญหาการขอและต่อ VISA ให้นักศึกษา

.....ปัญหาการขอใบอนุญาตการทำงาน

.....นักศึกษาไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ

.....นักศึกษาไม่มีทักษะการใช้ชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill)

.....นักศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

.....มีปัญหาในการดูแลนักศึกษาในต่างประเทศ

.....สถานประกอบการในต่างประเทศปฏิบัติไม่ดีต่อนักศึกษา

.....อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

.....

7.2 ปัญหาและอุปสรรค 3 อันดับแรกที่ท่านประสบในการรับนักศึกษาต่างชาติมาปฏิบัติงาน (โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3,...เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

-หาสถานประกอบการที่ต้องการรับศึกษานานาชาติได้น้อยมาก
-งานที่นักศึกษาปฏิบัติไม่มีคุณภาพ
-นักศึกษาไม่ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการ
-ปัญหาในการคัดเลือกนักศึกษา
-ปัญหาการต่อ VISA ให้นักศึกษา
-นักศึกษาไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ
-นักศึกษาไม่มีทักษะการใช้ชีวิตในต่างประเทศ (Survival Skill)
-นักศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
-ปัญหาการดูแลนักศึกษาต่างชาติ
-สถานประกอบการปฏิบัติไม่ดีต่อนักศึกษา
-อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8. ปัจจัยและองค์ประกอบที่ผลักดันให้การดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสบการณ์วิชาชีพนานาชาติให้แก่นักศึกษาประสบความสำเร็จ (โปรดใส่หมายเลข 1, 2, 3, เพื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

-สถาบันพันธมิตรที่มีศักยภาพ
-ระบบการคัดเลือกนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
-งบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสม
-การสนับสนุนจากผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ
-การสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐ
-กฎหมายแรงงานระหว่างประเทศที่เหมาะสม
-ความสามารถและทักษะในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษา
-ศักยภาพของบุคลากร/เจ้าหน้าที่
-เครือข่ายหรือช่องทางในการประสานสถานประกอบการต่างประเทศที่กว้างขวาง
-กระบวนการขอ VISA และใบอนุญาตทำงานที่สะดวก
-การวางแผนการดูแลและนิเทศงานนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
-อื่นๆ (โปรดระบุ).....

Questionnaire Survey

International Cooperative Education Operations in ASEAN Higher Education Institutions

Questionnaire 1: For Institutions offering Cooperative Education

Objectives:

The Thai Association for Cooperative Education (TACE) is conducting a survey on “International Cooperative Education Operations in ASEAN Higher Education Institutions” to study the processes, challenges and obstacles in domestic and international cooperative education operations in ASEAN higher education institutions. This questionnaire serves as a tool to collect data for the survey. It consists of three main parts, namely;

Part 1: Institution Information

Part 2: Information on Domestic Cooperative Education Provisions

Part 3: Information on International Cooperative Education Operations

To assist us with this survey, would you kindly finish the questionnaire and return it to TACE by **April 15th, 2011**. Your help and time are highly appreciated. In case you prefer to answer the questionnaire online, please go to <http://www.tace.or.th>.

Definitions:

Cooperative Education: An education scheme that systematically integrates traditional learning in an academic institution with work experiences from the actual workplace through cooperation by relevant bodies and units. In other words, work-integrated learning is incorporated into the curriculum.

Other forms of professional experience enrichment: Other educational schemes including training, study visit, and project-based activities.

Workplace: An organization, either governmental or a private, that participates in cooperative education by accepting students to work.

All respondents who have returned the completed questionnaire or who have done the online questionnaires (on www.tace.or.th) will have an opportunity to win an iPad. The survey team will draw this lucky prize on **May 9th, 2011**

Part 1: Institution Information

1. Name of Institution.....
2. Name of questionnaire respondent
3. Name of the institutional unit responsible for student's professional experience enrichment:.....
 - 3.1 Name of corresponding person:
 - 3.2 Position.....
 - 3.3 Tel..... Fax.....
 - E-mail.....
4. Total number of students.....
5. Academic faculties and departments information:
 - 5.1 Science and TechnologyFaculties.....Departments
 - 5.2 Humanities and Social Sciences.....Faculties.....Departments
 - 5.3 Other academic and professional disciplines.....Faculties...Departments

Part 2: Information on Domestic Cooperation Education Provision**1. Cooperative Educative Provision Policy**

- 1.1 Your institution has a policy to support domestic Cooperative Education

☐ Yes ☐ No

- 1.2 Support in terms of budget allocated (You may answer more than one.)

Budget sources	Proportion of support
☐ From the institution ☐ from tuition fees ☐ from matching fund from the institution	
☐ From external sources (Please specify)	
Total	100%

2. Experience in Cooperative Education Provision in Institution:

2.1 Number of years that Cooperative Education has been provided..... since.....

2.2 Total number of students participating in the Cooperative Education since the beginning

2.3 Number of students who carried out Cooperative Education in your country (2007-2009)

2.3.1 Academic year 2007 students

2.3.2 Academic year 2008 students

2.3.3 Academic year 2009 students

2.4 Number of departments that offer Cooperative Education

2.5 Faculties and departments that currently offer Cooperative Education

Faculty	Department
1.....	1.1.....
	1.2.....
	1.3.....
	1.4.....
	1.5.....
	1.6.....
2.....	2.1.....
.....	2.2.....
.....	2.3.....
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

Note: Please attach a supplementary document in case you have more information.

2.6 Number of Cooperative Education Provisions per One Programme

.....session. Each session lasts for months.

2.7 Please assign AT (Academic Term) , WT (Work Term), or – in the table below to indicate your institution's academic terms and cooperative education sessions at workplace

AT signifies academic terms when the student study at the institution

WT signifies cooperative education session at workplace

Please put WT1 into the slot of the first cooperative education session, followed by WT2, WT3, and WT4 in case cooperative education is offered more than once.

- signifies neither academic term nor cooperative education sessions

	Term 1	Term 2	Term 3	Term 4
Academic Year 1				
Academic Year 2				
Academic Year 3				
Academic Year 4				
Academic Year 5				

3. Administration and Management of Cooperative Education Provision

3.1 Name of responsible unit or body

.....

3.2 Number of responsible persons (You may answer more than one.)

☐ Academic staff.....

☐ Supporting staff.....

☐ Others (Please specify).....

.....

3.3 Administration and management structure:

- ☐ Centralized unit at the institution level
- ☐ Centralized unit at the department level
- ☐ Others (Please specify).....

3.4 Responsibilities of the Cooperative Education Unit

(You may answer more than one.)

- ☐ Preparing the students for undertaking Cooperative Education
- ☐ Looking for Cooperative Placements for the students
- ☐ Providing student monitoring and supervision
- ☐ Providing support for career development
- ☐ Gathering and providing Cooperative Education information
- ☐ Other (Please specify).....

4. Processes of Cooperative Education Provision

4.1 Student preparations

4.1.1 Activities (You may answer more than one.)

- ☐ Lectures
- ☐ Demonstration
- ☐ Orientation
- ☐ e-Learning
- ☐ Other (Please specify).....
- ☐ Workshop
- ☐ Self-study
- ☐ One-on-one guidance

4.1.2 Content (You may answer more than one.)

- ☐ Job application skills
- ☐ Corporate culture
- ☐ Presentation skills
- ☐ Problem solving skills
- ☐ Other (Please specify).....
- ☐ Principles of quality administration
- ☐ Work safety
- ☐ Academic report writing
- ☐ Successful work completion

4.1.3 Time of the activities

- ☐ 1 term prior to the placement
- ☐ 2 term prior to the placement
- ☐ Other (Please specify).....
.....

4.1.4 Duration of the activities

- ☐ hours/week for weeks/term
- ☐ Other (Please specify).....
.....

4.2 External bodies that play a role in supporting Cooperative Education provision (You may answer more than one.)

- ☐ Government bodies (Please specify).....
.....
- ☐ Private bodies (Please specify).....
.....
- ☐ Profession associations or organizations (Please specify).....
.....
- ☐ Other (Please specify).....
.....

4.3 Ways to gain access to the workplace

(You may answer more than one.)

- ☐ Support request letter by mail
- ☐ Walk-in meeting with the workplace
- ☐ Telephone/Fax ☐ E-mails
- ☐ Alumni network ☐ Faculty member network
- ☐ Charity organization network
- ☐ Guest lecturers network from workplaces
- ☐ Membership of professional associations related to the workplace
- ☐ Others (Please specify).....
.....

4.4 Relationship development with the workplace

(You may answer more than one.)

- ☐ Establishing an MOU
- ☐ Conferring honorary degrees
- ☐ Keeping them updated about Cooperative Education
- ☐ Organising Job Fair regularly
- ☐ Placing efficient students to work with them continuously
- ☐ Organising meetings activities between workplace and students regularly
- ☐ Inviting members of the workplace to be the institution's working committee member e.g. curriculum development committee
- ☐ Offering academic services/collaborated research projects continuously
- ☐ Inviting to be a regular guest lecturer
- ☐ Sending souvenirs and cards on festive seasons
- ☐ Other (Please specify).....
.....

4.5 Types of Cooperative Education work the students engage in:

(You may answer more than one.)

- ☐ Projects
- ☐ Real Experiential Work
- ☐ Other (please specify)
.....

4.6 Cooperative Education Student Supervision

Provision of student supervision?

- ☐ No **Please go to item 4.7**
- ☐ Yes

4.6.1 Who may be supervisor? (You may answer more than one.)

- ☐ Faculty members ☐ Cooperative Education personnel
- ☐ Others (please specify).....
.....

4.6.2 How often is supervision per term?

- ☐ Once
- ☐ More than one times (Please specify)

4.6.3 Supervision methods (You may answer more than one.)

- ☐ Student visit at the workplace ☐ Telephone
- ☐ E-mail ☐ Teleconference
- ☐ Visit by assigned representative from the university
- ☐ Others (please specify).....
-

4.7 Provision of student monitoring in place?

- ☐ No. **Please go to Item 4.8**
- ☐ Yes

4.7.1 Who are the Monitoring persons?

(You may answer more than one.)

- ☐ Faculty staff members ☐ Cooperative Education personnel
- ☐ Assigned representatives from the university
- ☐ Other (please specify).....
-

4.7.2 Monitoring methods (You may answer more than one.)

- ☐ Telephone ☐ E-mail
- ☐ Bulletin Board ☐ Social Network
- ☐ Other (Please specify).....
-

4.7.3 Provision of student health and accident insurance

- ☐ Yes ☐ No

4.8 Post placement activities

- ☐ No. **Please go to item 4.9**
- ☐ Yes

4.8.1 Activities to promote student's reflections on their learning through Cooperative Education

☐ Yes. Please specify the activities, the format, and the organization of the activities.....
.....
.....

☐ No

4.8.2 Format of post placement activities (You may answer more than one.)

☐ Seminar ☐ Poster presentation
☐ Other (Please specify).....
.....
.....

4.9 Proportion of scoring for student evaluation

From	Proportion
☐ Institution	%
☐ Workplace	%
☐ Other (please specify)	%
Total	100%

4.10 Cooperative Education subject Grades:

☐ S (Satisfactory) or U (Unsatisfactory) ☐ Letter Grades (e.g. A to F)
☐ Other (Please specify).....
.....

5. Results and outcomes of Cooperative Education

5.1 Benefits for the students

(Please rank these items from 1-10 according from the most to the least.)

- Receiving professional experience directly related to their major
-Gaining better understanding about study and work
- Better grades after returning from workplace
- Fostering self-development, increasing self-confidence
- Gaining communication and presentation skills
- Receiving job offers before graduating
- Gaining realization of own potential useful for choosing the right profession
- Earning money while still studying
- Becoming a graduate with high potential and employability
-Other (Please specify).....

5.2 Benefits for the workplace (In case there is collection of information from workplace/ Please rank these items from 1-7 in order from the most to the least.)

- Having student staff to work all year round
- Informing planning on human resources
- Releasing permanent staff to have more time for more important jobs
-Using the placement as a more efficient way for staff selection
- Creating more opportunities for academic and research collaborations with academic institutions
- Creating a positive image for the workplace in terms of promotion of education
-Other (Please specify).....

5.3 Benefits for the institution

(Please rank these items from 1-5 in order from the most to the least.)

..... Creating more academic collaboration and better relationships with
the workplace

..... Receiving feedback to improve the curriculum and teaching

..... Helping the institution gain recognition from the labor market

..... Increasing professional experience for faculty members

..... Other (please specify).....

.....

.....

5.4 Further collaboration that your institution has with the workplace

(You may answer more than one.)

☐ Continuing or furthering research that was conducted during the student
placement

☐ Offering academic services

☐ Sharing resources

☐ Other (please specify).....

.....

6. Problems and obstacles in Cooperative Education operations

Please identify 5 biggest problems or obstacles in Cooperative Education provision encountered at your institution (Please rank them from the severest.)

..... Lack of clarity about the Cooperative Education policies.

..... Lack of support from administrators and executives

..... Lack of knowledge and understanding about the principles and
concept of Cooperative Education

..... Absence of the central unit responsible for Cooperative Education
Operations

..... Increasing workload for staff without reducing the other responsibilities

..... Lack of continuation in terms of responsible staff

..... Lack of planning and preparations for Cooperative Education
operations in the institution

..... Lack of directions and instructions on student preparations

..... Students failing to graduate within the timeframe due to the
Cooperative Education curriculum

.....Other (please specify)

.....

Part 3: Information on International Cooperative Education Provision

1. Policy for International Cooperative Education Provision

1.1 Your institution has a policy to support student exchange for international Cooperative Education.

☐ No. (Please stop here.)

☐ Yes

1.2 Support in terms of budget allocated

(You may answer more than one.)

Budget sources	Proportion of support
☐ From the institution	
☐ from tuition fees	%
☐ from matching fund from the institution	%
☐ From external sources (Please specify)	%
Total	100%

1.3 What does the institute provide to promote international Cooperative Education operations? (You may answer more than one.)

☐ Providing international affairs personnel

☐ Promoting more training among the staff

☐ Allocating budget for the operations

☐ Creating a network of faculty members who graduated from abroad

☐ Providing Information Technology system support

☐ Allocating appropriate office space and facilities

☐ Other (Please specify).....

.....

1.4 Financial support for students undertaking international Cooperative Education?

☐ No

☐ Yes, please specify the amount spent on one student on the average:

☐ Travelling expenses

☐ Allowance

☐ Other (Please specify).....

.....

1.5 Financial support for international students undertaking Cooperative Education at your institution?

☐ No

☐ Yes, please specify the amount spent on one student on the average:

☐ Travelling expenses

☐ Allowance

☐ Others (Please specify).....

.....

The support comes from

☐ Your institution

☐ The workplace

2. Experience in International Cooperative Education Provision

2.1 Number of years that international Cooperative Education has been provided:..... since.....

2.2 Number of students participating in international Cooperative Education since the beginning:

2.3 Number of students who carried out international Cooperative Education (years 2007-2009)

2.3.1 Academic year 2007 students

2.3.2 Academic year 2008 students

2.3.3 Academic year 2009 students

2.4 Number of international students who carried out international Cooperative Education through your institution (years 2007-2009)

2.4.1 Academic year 2007 students

2.4.2 Academic year 2008 students

2.4.3 Academic year 2009 students

2.5 Number of departments that offer international Cooperative Education

.....

2.6 Number of students from each faculty and department who undertook international Cooperative Education in academic years 2007-2009

Faculty/Department	Academic year/ Number of students		
	2007	2008	2009
1. Faculty			
1.1Department			
1.2			

Note: Please attach a supplementary document if you have more information,

2.7 Region where the students have gone to undertake international Cooperative Education (You may answer more than one.)

- ☐ North America
- ☐ Central and South America
- ☐ Europe
- ☐ Africa
- ☐ ASEAN countries
- ☐ Other countries in Asia and the Pacific

2.8 Countries and number of students who went to undertake international Cooperative Education in the academic years of 2007-2009

Country	Academic year/Number of students		
	2007	2008	2009

Note: Please attach a supplementary document in case you have more information,

2.9 Workplace abroad where the students were placed for international
Cooperative Education

Country	Workplace	Address and Website

Note: Please attach a supplementary document in case you have more
information,

2.10 In case you have accepted international students to undertake Cooperative Education in your country, where did you place these students to work?

(You may answer more than one.)

- ☐ At your institution
- ☐ At a workplace that has Cooperative Education collaboration with your institution
- ☐ Other (Please specify).....
.....
.....

2.11 Workplaces with Cooperative Education collaboration with your institution that have accepted international students to work with them

Country	Workplace	Address and Website

Note: Please attach a supplementary document in case you have more information,

3. Administration and Management of International Cooperative Education Provision

3.1 Name of responsible unit or body

.....

3.2 Number of responsible persons

☐ No

☐ Yes (You may answer more than one.)

☐ Academic staff.....

☐ Supporting staff.....

☐ Other (Please specify).....

.....

3.3 Administration and management structure:

☐ Centralized unit at the institution level

☐ Centralized unit at the department level

☐ Other (Please specify).....

3.4 Responsibilities of the international Cooperative Education Unit

(You may answer more than one.)

☐ Preparing the students for undertaking Cooperative Education

☐ Looking for Cooperative placements for the students

☐ Providing student monitoring and supervision

☐ Gathering and providing Cooperative Education information

☐ Appointing representatives abroad to provide supervision and monitoring for the students

☐ Other (Please specify).....

4. Needs for student exchange for international Cooperative Education in the future

4.1 Number of students, departments, and the countries where your institution wishes to place the students for cooperative education in the future

Department	Country (You may answer more than one.)	Number of students/Year				
		2011	2012	2013	2014	2015

Note: Please attach a supplementary document in case you have more information

☐ Other (Please specify).....
.....

4.2 Number of students, departments, and the countries that your institution wishes to accept for cooperative education in the future

Department	Country (You may answer more than one.)	Number of students/Year				
		2011	2012	2013	2014	2015

Note: Please attach a supplementary document in case you have more information

☐ Other (Please specify).....
.....

4.3 Conditions on accepting international Cooperative Education students
(You may answer more than one.)

- ☐ Length of the placement not more than months
- ☐ Students with Work Permit
- ☐ Types of VISA required
- ☐ Letter of acceptance from the host institution for visa application
- ☐ Letter of acceptance from the host workplace for visa application
- ☐ Language for communication
- ☐ Minimum daily expenses USD/Month
- ☐ Accommodation for the students
 - ☐ Free of charge
 - ☐ Paying.....USD/month
- ☐ Other (Please specify).....

5. Procedure of International Cooperative Education Provision

5.1 Student selection for international Cooperative Education?

☐ No. Please go to Item 5.2

☐ Yes

5.1.1 Criteria for the selection (You may answer more than one.)

☐ Grade point average

☐ Foreign language skills

☐ Personality

☐ Other (Please specify).....

.....

5.2 Student preparations for international Cooperative Education?

☐ No. Please go to Item 5.3

☐ Yes

5.2.1 Activities (You may answer more than one.)

☐ Lectures

☐ Workshops

☐ Demonstrations

☐ Self-study

☐ Orientation

☐ One-on-one guidance

☐ Meeting and experience sharing with other students

☐ Other (Please specify).....

.....

5.2.2 Content (You may answer more than one.)

☐ Job application skills

☐ Principles of quality administration

☐ Corporate culture

☐ Work safety

☐ Presentation skills

☐ Academic report writing

☐ Problem solving skills

☐ Successful work completion

☐ Discipline-specific language skills

☐ Survival skills abroad

☐ Culture, society, and economy of the host country

☐ Other (Please specify).....

.....

5.2.3 Time of the activities

- ☐ 1 term prior to the placement
- ☐ 2 term prior to the placement
- ☐ Other (Please specify).....
.....

5.2.4 Duration of the activities

- ☐ hours/week for weeks/term
- ☐ Other (Please specify).....
.....

5.3 External bodies that play a role in supporting Cooperative Education provision (You may answer more than one.)

- ☐ Government bodies (Please specify).....
.....
- ☐ Private bodies (Please specify).....
.....
- ☐ Profession associations or organizations (Please specify).....
.....
- ☐ Other (Please specify).....
.....

5.4 Ways to seek for collaboration on student exchange for international Cooperative Education (You may answer more than one.)

- ☐ Through non-profit student exchange organizations
- ☐ Through commercial student exchange organizations
- ☐ Through educational institutions that have an agreements to collaborate
- ☐ Through faculty members that are studying abroad
- ☐ Through the alumni network abroad
- ☐ Through workplaces that have Cooperative Education collaboration
- ☐ Other (Please specify).....
.....

5.5 How do you develop relationships with workplaces abroad for international Cooperative Education? (You may answer more than one.)

- ☐ Establishing an MOU
- ☐ Conferring an honorary degree
- ☐ Keeping them updated about Cooperative Education
- ☐ Placing efficient students to work with them continuously
- ☐ Inviting them be the institution's working committee member e.g. curriculum development committee
- ☐ Offering academic services/collaborated research projects continuously
- ☐ Inviting them to be regular guest lecturers
- ☐ Sending souvenirs and cards on festive seasons
- ☐ Others (Please specify).....
.....

5.6 Types of international Cooperative Education work the students engage in: (You may answer more than one question.)

- ☐ Projects
- ☐ Real Experiential Work
- ☐ Other (Please specify).....
.....

5.7 Cooperative Education Student Supervision

Provision of student supervision?

- ☐ No **Please go to item 5.8**
- ☐ Yes

5.7.1 Who serves as supervisor? (You may answer more than one.)

- ☐ Faculty members
- ☐ Educational institutions with collaboration in the host country
- ☐ Faculty members who are studying in the host country
- ☐ Assigned representatives in the host country from the university
- ☐ Cooperative Education personnel
- ☐ Alumni in the host country
- ☐ Other (Please specify).....

5.7.2 How often does supervision takes place per term?

- ☐ Once
- ☐ More than one times (Please specify).....

5.7.3 Supervision methods (You may answer more than one.)

- ☐ Student visit at the workplace ☐ Telephone
- ☐ E-mail ☐ Teleconference
- ☐ Other (Please specify).....
-

5.8 Student monitoring provided?

- ☐ No. **Please go to Item 5.9**
- ☐ Yes

5.8.1 Who serves as monitoring persons?

(You may answer more than one.)

- ☐ Faculty staff members ☐ Cooperative Education personnel
- ☐ Educational institutions with collaboration in the host country
- ☐ Faculty members who are studying in the host country
- ☐ Alumni in the host country
- ☐ Assigned representatives in the host country from the university
- ☐ Your country's embassy in the host country
- ☐ Other (Please specify).....
-

5.8.2 Monitoring methods (You may answer more than one.)

- ☐ Telephone ☐ E-mail
- ☐ Bulletin Board ☐ Social Network
- ☐ Other (please specify).....
-

5.8.3 Provision of student health and accident insurance

- ☐ Yes ☐ No

5.9 Post placement activities

- ☐ No. **Please go to item 5.10**
- ☐ Yes

5.9.1 Activities to promote student's reflections on their learning through Cooperative Education

☐ Yes. Please specify the activities, the format, and the organization of the activities.....

☐ No

5.9.2 Format of post placement activities

☐ Seminar ☐ Poster presentation
☐ Other (Please specify).....

5.10 Proportion of scoring for international Cooperative Education student evaluation

From	Proportion
☐ Institution	%
☐ Workplace	%
☐ Others (please specify)	%
Total	100%

5.11 Cooperative Education subject grading:

☐ S (Satisfactory) or U (Unsatisfactory)
☐ Letter Grades (e.g. A to F)
☐ Other (Please specify).....

6. Results and outcomes of International Cooperative Education

6.1 Benefits for the students

(Please rank these items from 1-6 according from the most to the least.)

..... Expanding their horizon in terms of inter-cultural work experience

..... Equipping them with cultural competence

..... Increasing their confidence in their own potential and maturity

..... Receiving opportunities to get job offers abroad

..... Receiving opportunities to create a network of colleagues,
supervisors and workplaces abroad

.....Other (Please specify).....

.....

6.2 Benefits for the workplace (In case there is collection of information
from workplace/ Please rank these items from 1-10 according from the
most to the least.)

..... Having legal foreign workers to work for them

..... Gaining varied knowledge and experience for organizational
development

..... Creating international environment in the workplace

..... Developing international communication skills among the staff

..... Gaining benefits from the student's work or project

..... Using cooperative education as a recruiting method for suitable
Personnel

..... Showing to current personnel the effective and efficient way of work

..... Creating opportunities for academic and research collaboration with
educational institutions

..... Creating an image of commitment to education development

.....Other (Please specify).....

.....

6.3 Benefits for the institution

(Please rank these items from 1-7 according from the most to the least.)

- Improving the quality of the graduate in line with the international profession standards and labour market
- Creating inter-cultural relationship between workplace and institution
- Gaining recognition from the international labor market
- Getting new and timely research questions
- Receiving feedback to improve the curriculum and teaching that is different from the feedback from local workplace
- Allowing opportunities for language practice and cultural exchange for the students
- Other (Please specify).....

6.4 Further collaborations that your institution has with international

Cooperative Education network (You may answer more than one.)

- ☐ International research collaborations
- ☐ Staff exchange
- ☐ Scholarships for students to study abroad
- ☐ Other (Please specify).....

7. Problems and obstacles in international Cooperative Education

operations

7.1 Please identify 3 biggest problems or obstacles in placing the student for international Cooperative Education

(Please rank them from the severest.)

-Not knowing how to start the process
- Not having international connections
- Knowing only a few host workplaces abroad
- Having low-quality jobs for student placement
- The student not getting paid or not receiving benefits
- Having problems in student selection
- Having insufficient student preparation
- Having problems with student visa application and renewal
- Having problems with student applying for work permit
- The student having poor foreign language skills
-The student not having survival skills when living abroad
-The student not having enough money to cover the travel expense
- Having problems in looking after the student abroad
- The workplace abroad not treating the student well enough
-Other (Please specify)
-
-

7.2 Please identify 3 biggest problems or obstacles in accepting international students for international Cooperative Education (Please rank them from the severest.)

- Having difficulties in having only a few workplaces for international students
- Having low-quality job for student placement
- The student not getting paid or welfare
- Having problems in student selection
- Having problems with student visa application
- The student having poor foreign language skills
- The student not having survival skills when living abroad
- The student not having enough money to cover the travel expense
- Having problems in looking after the international student
- The workplace abroad not treating the student well enough
- Other (Please specify)
-

8. Factors affecting the success of international Cooperative Education

(Please rank these items from the most important to the least.)

- Allied institutions with high potential
- Effective student selection system
- Sufficient and appropriate budget
- Support from the top administrative people of the institution and workplace
- Financial support from the government
- Suitable international labor laws
- Student's skills and competency in intercultural communication
- Potential of Cooperative Education personnel
- Broad networking with and accesses to workplaces abroad
- Convenient visa and work permit application processes
- Efficient planning for student monitoring and supervision
- Other (Please specify).....
-

Thank you for your time and effort in filling out our survey. Should you have any questions, suggestions, or concerns, please feel free to let us know at the contact address at below.

Thank you again.

Dr. Alongkot Yawai

Thai Association for Cooperative Education

111 University Ave., Tambon Suranaree, Muang District, Nakhon Ratchasima, Thailand,
30000 Tel: +6644 223051, Fax: +6644 223053 Email: alonggod@g.sut.ac.th

Questionnaire Survey

Professional Experience Enrichment Operations in

ASEAN Higher Education Institutions

Questionnaire 2: For Institutions offering other forms of professional experience enrichment than Cooperative Education

Objectives:

The Thai Association for Cooperative Education (TACE) is conducting a survey on “Professional Experience Enrichment Operations in ASEAN Higher Education Institutions” to study the processes and problems and obstacles in domestic and international professional experience enrichment operations in ASEAN higher education institutions. This questionnaire serves as a tool to collect the data for our survey. It consists of three parts, namely;

Part 1: Institution Information

Part 2: Information on Domestic Professional Experience Enrichment Operations

Part 3: Information on International Professional Experience Enrichment Operations

To assist us with this survey, would you be so kind to finish the questionnaire and return it to TACE by **April 15th, 2011**. Your help and time are highly appreciated. In case you prefer to answer the questionnaire online, please go to <http://www.tace.or.th>.

Definitions:

Cooperative Education: An education scheme that systematically integrates traditional learning in an academic institution with work experiences from the actual workplace through cooperation by relevant bodies and units. In other words, work-integrated learning is incorporated into the curriculum.

Other forms of professional experience enrichment: Other educational schemes including training, study visit, and project-based activity

Workplace: An organization, either governmental or private, participating in professional experience enrichment by accepting students to work with it

All respondents who have returned the completed questionnaire or who have done the online questionnaires (on www.tace.or.th) will have an opportunity to win an iPad. The survey team will draw this lucky prize on **May 9th, 2011**

Part 1: Institution Information

1. Name of Institution.....
2. Name of questionnaire respondent
3. Name of the unit responsible for student's professional experience enrichment
.....
- 3.1 Name of corresponding person.....
- 3.2 Position.....
- 3.3 Tel..... Fax.....
Email.....
4. Total number of the students.....
5. Number of academic faculties and departments
 - 5.1 Science and TechnologyFaculties.....Departments
 - 5.2 Humanities and Social Sciences.....Faculties.....Departments
 - 5.3 Other academic and professional disciplines.....Faculties....Departments

Part 2: Information on Domestic Professional Experience Enrichment Operations

1. Title of the professional experience enrichment programme at your institution.....
2. Please assign AT (Academic Term) , WT (Work Term), or – in the table below to indicate your institution's academic terms and professional experience enrichment terms at workplace
 AT signifies academic terms when the student study at the institution
 WT signifies professional experience enrichment session at workplace
 Please put WT1 into the slot of the first professional experience enrichment session, followed by WT2, WT3, and WT4 in case professional experience enrichment is offered more than once.
 - signifies neither academic term nor professional experience enrichment term

	Term 1	Term 2	Term 3	Term 4
Academic Year 1				
Academic Year 2				
Academic Year 3				
Academic Year 4				
Academic Year 5				

3. Ways to gain access to the workplace (You may answer more than one.)

- ☐ Support request letter by mail
☐ Walk-in meeting with the workplace
☐ Telephone/Fax ☐ E-mails
☐ Alumni network ☐ Faculty member network
☐ Charity organization network
☐ Guest lecturers network from workplaces
☐ Membership of professional associations related to the workplace
☐ Other (Please specify).....
.....

4. Types of work the students do (You may answer more than one question.)

- ☐ Projects
☐ Real Experiential Work
☐ No specify
☐ Other (please specify).....
.....

5. Student preparations

- ☐ No. **Please go to item 6**
☐ Yes.
☐ Subject in Curriculum ☐ Special Training
☐ Other (please specify).....
.....

6. Professional experience enrichment supervision

Provision of student supervision?

- ☐ No. **Please go to item 7**
- ☐ Yes. (You may answer more than one.)
- ☐ Faculty members or staff conducting supervision
 - ☐ Supervision through ICT
 - ☐ Once
 - ☐ More than one times
 - ☐ Other (Please specify).....
-

7. Provision of student monitoring

- ☐ No. **Please go to Item 8**
- ☐ Yes. (You may answer more than one.)
- ☐ Telephone ☐ E-mail
 - ☐ Bulletin Board ☐ Social Network
 - ☐ Other (please specify).....
-

8. Provision of student health and accident insurance

- ☐ Yes ☐ No

9. Professional experience enrichment grades:

- ☐ S (Satisfactory) or U (Unsatisfactory) ☐ Letter Grades (e.g. A to F)
- ☐ Other (Please specify).....
-

10. Number of students who participated in professional experience enrichment in the country (2007-2009)

10.1 Academic year 2007 students

10.2 Academic year 2008 students

10.3 Academic year 2009 students

11. Results and outcomes of professional experience enrichment

11.1 Benefits for the students

- ☐ Receiving professional experience directly related to their major
- ☐ Knowing team work skills
- ☐ Receiving job offers before graduating
- ☐ Earning money while still studying
- ☐ Other (Please specify).....

11.2 Degree of relationship between your institution and the workplace

- ☐ very little ☐ little ☐ moderately ☐ much ☐ very much

12. Further collaborations that your institution has with the workplace

- ☐ Creating more research collaborations
- ☐ Creating other forms of collaboration
- ☐ Sharing resources
- ☐ Other (please specify).....

13. Problems and obstacles in professional experience enrichment operations Please identify 5 biggest problems or obstacles in professional experience enrichment provision encountered at your institution (Please rank them from the most serious.)

- Lack of clarity about the policy
- Lack of knowledge and understanding about the principles and concept
- Absence of the central unit responsible for professional experience enrichment operations
- Lack of planning and preparations for professional experience enrichment operations in the institution
- Lack of directions and instructions on student preparations
- Other (please specify)
-
-

Part 3: Information on International Professional Experience Enrichment Operations

1. Policy for International professional experience enrichment provision

1.1 Your institution has a policy to support student exchange for international professional experience enrichment

☐ No. (Please stop here.)

☐ Yes

1.2 Support in terms of budget allocated (You may answer more than one.)

Budget sources	Proportion of support
☐ From the institution ☐ from tuition fees ☐ from matching fund from the institution	%%
☐ From external sources (Please specify)	%
Total	100%

1.3 What does institute provide to promote international professional experience enrichment operations? (You may answer more than one.)

☐ Providing international affairs personnel

☐ Encouraging training among the staff

☐ Allocating budget for the operations

☐ Creating a network of faculty members who graduated from abroad

☐ Providing Information Technology systems support

☐ Allocating appropriate office space and facilities

☐ Other (Please specify).....

1.4 Financial support for students undertaking international professional experience enrichment

- ☐ No
- ☐ Yes, please specify the amount spent on one student
- ☐ Travelling expenses
- ☐ Allowance
- ☐ Other (Please specify).....
-

1.5 Financial support for international students undertaking professional experience enrichment at your institution

- ☐ No
- ☐ Yes, please specify the amount spent on one student
- ☐ Travelling expenses
- ☐ Allowance
- ☐ Other (Please specify).....
-

The support comes from

- ☐ Your institution
- ☐ The workplace

2. Experience in International professional experience enrichment Provision

2.1 Number of years that international professional experience enrichment has been provided..... since.....

2.2 Number of students participating in international professional experience enrichment since the beginning

2.3 Number of students who carried out international professional experience enrichment (years 2007-2009)

2.3.1 Academic year 2007 students

2.3.2 Academic year 2008 students

2.3.3 Academic year 2009 students

2.4 Number of international students who carried out international professional experience enrichment through your institution (years 2007-2009)

2.4.1 Academic year 2007 students

2.4.2 Academic year 2008 students

2.4.3 Academic year 2009 students

2.5 Number of departments that offer international professional experience enrichment

2.6 Number of students from each faculty and department who undertook international professional experience enrichment in academic years 2007-2009

Faculty/Department	Academic year/ Number of students		
	2007	2008	2009
1. Faculty			
1.1Department			
1.2			
Faculty/Department	Academic year/ Number of students		
	2007	2008	2009

Note: Please attach a supplementary document in case you have more information,

2.7 Regions where the students have gone to undertake international professional experience enrichment (You may answer more than one.)

☐ North America

☐ Central and South America

☐ Europe

☐ Africa

☐ ASEAN countries

☐ Other countries in Asia and the Pacific

2.8 Countries and number of students who went to undertake international professional experience enrichment in the academic years of 2007-2009

Country	Academic year/Number of students		
	2007	2008	2009
Country	Academic year/Number of students		
	2007	2008	2009

Note: Please attach a supplementary document in case you have more information,

2.9 Workplaces abroad in which students were placed for international professional experience enrichment

Country	Workplace	Address and Website

Note: Please attach a supplementary document in case you have more information,

2.10 In case you have taken international students to undertake professional experience enrichment in your country, where do you place these students to work?

- ☐ At your institution
- ☐ At a workplace that has professional experience enrichment collaboration with your institution
- ☐ Other (Please specify).....

2.11 Workplaces with professional experience enrichment collaboration with your institution that have accepted international students to work with them.

Country	Workplace	Address and Website

Note: Please attach a supplementary document in case you have more information,

3. Administration and Management of International Professional Experience Enrichment Provision

3.1 Name of responsible unit or body

.....

3.2 Number of responsible persons

☐ No

☐ Yes (You may answer more than one.)

☐ Academic staff.....

☐ Supporting staff.....

☐ Other (Please specify).....

.....

3.3 Administration and management structure

☐ Centralized unit at the institution level

☐ Centralized unit at the department level

☐ Other (Please specify).....

3.4 Responsibilities of the international professional experience enrichment

Unit (You may answer more than one.)

☐ Preparing the students for undertaking professional experience enrichment

☐ Creating a network for international professional experience enrichment placements for the students

☐ Providing student monitoring and supervision

☐ Gathering and providing professional experience enrichment information

☐ Appointing representatives abroad to provide supervision and monitoring for the students

☐ Other (Please specify).....

4. Needs for student exchange for international professional experience enrichment in the future

4.1 Number of students, departments, and the countries where your institution wishes to place for professional experience enrichment in the future

Department	Country	Number of students/Year				
		2011	2012	2013	2014	2015

Note: Please attach a supplementary document in case you have more information

☐ Other (Please specify).....

4.2 Number of students, departments, and the countries that your institution wishes to accept the students for professional experience enrichment in the future

Department	Country	Number of students/Year				
		2011	2012	2013	2014	2015

Note: Please attach a supplementary document in case you have more information

☐ Other (Please specify).....

4.3 Conditions on accepting international professional experience enrichment students

(You may answer more than one.)

- ☐ Length of the placement not more than months
- ☐ Students with Work Permit
- ☐ Types of VISA required
- ☐ Letter of acceptance from the host institution for visa application
- ☐ Letter of acceptance from the host workplace for visa application
- ☐ Language for communication
- ☐ Minimum daily expenses USD/Month
- ☐ Accommodation for the students
 - ☐ Free of charge
 - ☐ Paying.....USD/month
- ☐ Other (Please specify).....

5. Procedure of International professional experience enrichment

Provision

5.1 Student selection for international professional experience enrichment

- ☐ No. Please go to Item 5.2
- ☐ Yes

5.1.1 Criteria for the selection (You may answer more than one.)

- ☐ Grade point average ☐ Foreign language skills
- ☐ Personality
- ☐ Other (Please specify).....

5.2 Student preparations for international professional experience enrichment

- ☐ No. Please go to Item 5.3
- ☐ Yes

5.2.1 Activities (You may answer more than one.)

- ☐ Lectures
 ☐ Workshop
☐ Demonstration
 ☐ Self-study
☐ Orientation
 ☐ One-on-one guidance
☐ Meeting and experience sharing with other students
☐ Other (Please specify).....

5.2.2 Content (You may answer more than one.)

- ☐ Job application skills
 ☐ Principles of quality
 administration
☐ Corporate culture
 ☐ Work safety
☐ Presentation skills
 ☐ Academic report writing
☐ Problem solving skills
 ☐ Successful work completion
☐ Discipline-specific language skills
☐ Survival skills abroad
☐ Culture, society, and economy of the host country
☐ Other (Please specify).....

5.2.3 Timing of the activities

- ☐ 1 term prior to the placement
☐ 2 terms prior to the placement
☐ Other (Please specify).....

5.2.4 Duration of the activities

- ☐ hours/week for weeks/term
☐ Other (Please specify).....

5.3 External bodies that play a role in supporting professional experience enrichment provision (You may answer more than one.)

- ☐ Government bodies (Please specify).....

☐ Private bodies (Please specify).....

☐ Profession associations or organizations (Please specify).....

☐ Other (Please specify).....

5.4 Ways to seek for collaboration on student exchange for international professional experience enrichment (You may answer more than one.)

☐ Through non-profit student exchange organizations

☐ Through commercial student exchange organizations

☐ Through educational institutions that have an agreement of collaboration

☐ Through faculty members that are studying abroad

☐ Through alumni network abroad

☐ Through workplaces that have professional experience enrichment collaboration

☐ Other (Please specify).....

5.5 Relationship development with the workplaces abroad for international professional experience enrichment (You may answer more than one.)

☐ Establishing an MOU

☐ Conferring an honorary degree

☐ Keeping them updated about professional experience enrichment

☐ Placing efficient students to work with them continuously

☐ Inviting them to be the institution's working committee member e.g. curriculum development committee

☐ Offering academic services/collaborated research projects continuously

☐ Inviting them to be regular guest lecturers

☐ Sending souvenirs and cards on festive seasons

☐ Other (Please specify).....

5.6 Types of international professional experience enrichment work the students do (You may answer more than one question.)

- ☐ Project ☐ Real Experiential Work
- ☐ Other (Please specify).....
-

5.7 Professional Experience Enrichment Student Supervision

Provision of student supervision (You may answer more than one.)

☐ No **Please go to item 5.8**

☐ Yes

5.7.1 Supervisor (You may answer more than one.)

- ☐ Faculty members
- ☐ Educational institutions with collaboration in the host country
- ☐ Faculty members who are studying in the host country
- ☐ Assigned representatives in the host country from the university
- ☐ International professional experience enrichment personnel
- ☐ Alumni in the host country
- ☐ Other (Please specify).....
-

5.7.2 Frequency of supervision per a term

- ☐ Once
- ☐ More than one times (Please specify)

5.7.3 Supervision methods (You may answer more than one.)

- ☐ Student visit at the workplace ☐ Telephone
- ☐ E-mail ☐ Teleconference
- ☐ Other (Please specify).....
-

5.8 Provision of student monitoring

☐ No. **Please go to Item 5.9**

☐ Yes

5.8.1 Monitoring persons (You may answer more than one.)

- ☐ Faculty staff members
- ☐ Educational institutions with collaboration in the host country
- ☐ Faculty members who are studying in the host country
- ☐ Assigned representatives in the host country from the university
- ☐ Your country's embassy in the host country
- ☐ International professional experience enrichment personnel
- ☐ Alumni in the host country
- ☐ Other (Please specify).....
-

5.8.2 Monitoring methods

- ☐ Telephone ☐ E-mail
- ☐ Bulletin Board ☐ Social Network
- ☐ Other (please specify).....
-

5.8.3 Provision of student health and accident insurance

- ☐ Yes ☐ No

5.9 Post placement activities

- ☐ No. **Please go to item 5.10**

- ☐ Yes

5.9.1 Activities to promote student's reflections on their learning through professional experience enrichment

- ☐ Yes. Please specify the activities, the format, and the organization of the activities.....
-

- ☐ No

5.9.2 Format of post placement activities (You may answer more than one.)

- ☐ Seminar ☐ Poster Session/ Exhibition
- ☐ Others (Please specify).....
-

5.10 Proportion of scoring for international professional experience enrichment student evaluation

From	Proportion
☐ Institution	%
☐ Workplace	%
☐ Other (please specify)	%
Total	100%

5.11 Grading of the professional experience enrichment

- ☐ S (Satisfactory) or U (Unsatisfactory)
- ☐ Letter Grades (e.g. A to F)
- ☐ Other (Please specify).....
.....

6. Results and outcomes of International professional experience enrichment

6.1 Benefits for the students

(Please rank these items from 1-6 according from the most to the least.)

..... Expanding their horizon in terms of inter-cultural work experience

..... Equipping them with cultural competence

..... Increasing their confidence in their own potential and maturity

..... Receiving opportunities to get job offers abroad

..... Receiving opportunities to create a network of colleagues,
supervisors and workplaces abroad

.....Other (Please specify).....
.....
.....
.....

6.2 Benefits for the workplace (In case there is collection of information from workplace/ Please rank these items from 1-10 according from the most to the least.)

- Having legal foreign workers to work for them
- Gaining varied knowledge and experience for organizational development
- Creating international environment in the workplace
- Developing international communication skills among the staff
- Gaining benefits from the student's work or project
- Using professional experience enrichment as a recruiting method for suitable personnel
- Showing to current personnel the effective and efficient way of work
- Creating opportunities for academic and research collaboration with educational institutions
- Creating an image of commitment to education development
- Other (Please specify).....
-
-

6.3 Benefits for the institution

(Please rank these items from 1-7 according from the most to the least.)

- Improving the quality of the graduate in line with the international profession standards and labour market
- Creating inter-cultural relationship between workplace and institution
- Gaining recognition from the international labor market
- Getting new and timely research questions
- Receiving feedback to improve the curriculum and teaching that is different from the feedback from local workplace
- Allowing opportunities for language practice and cultural exchange for the students
- Other (Please specify).....
-

6.4 Further collaborations that your institution has with international professional experience enrichment network

- ☐ International research collaborations
- ☐ Staff exchange
- ☐ Scholarships for students to study abroad
- ☐ Other (Please specify).....

7. Problems and obstacles in international professional experience enrichment operations

7.1 Please identify 3 biggest problems or obstacles in placing the student for international professional experience enrichment (Please rank them from the biggest.)

-Not knowing how to start the operation
- Not having international connection
- Having only a few host workplaces abroad
- Having low-quality job for student placement
- The student not getting paid or welfare
- Having problems in student selection
- Having insufficient student preparation
- Having problems with student visa application and renewal
- Having problems with student applying for work permit
- The student having poor foreign language skills
-The student not having survival skills when living abroad
- The student not having enough money to cover the travel expense
- Having problems in looking after the student abroad
- The workplace abroad not treating the student well enough
-Other (Please specify)

7.2 Please identify 3 biggest problems or obstacles in accepting international students for international professional experience enrichment (Please rank them from the biggest.)

- Having only a few workplaces for international students
- Having low-quality jobs for student placement
- The student not getting paid or receiving benefits.
- Having problems in student selection
- Having problems with student visa application
- The student having poor foreign language skills
- The student not having survival skills when living abroad
- The student not having enough money to cover the travel expense
- Having problems in looking after the international student
- The workplace abroad not treating the student well enough
- Other (Please specify)
-
-

8. Factors affecting the success of international professional experience enrichment

(Please rank these items from the most important to the least.)

..... Allied institutions with high potential

..... Effective student selection system

.....Sufficient and appropriate budget

.....Support from the top administrative people of the institution and workplace

..... Government's financial support

..... Suitable international labor laws

..... Student's skills and competency in intercultural communication

..... Potential of professional experience enrichment personnel

..... Broad networking with and accesses to workplaces abroad

..... Convenient visa and work permit application processes

..... Efficient planning for student monitoring and supervision

.....Other (Please specify).....

.....

.....

Thank you for your time and effort in filling out our survey. Should you have any questions, suggestions, or concerns, please feel free to let us know at the contact address at below.

Thank you again.

Dr. Alongkot Yawai

Thai Association for Cooperative Education
111 University Ave., Tambon Suranaree,
Muang District, Nakhon Ratchasima,
Thailand, 30000
Tel: +6644 223051, Fax: +6644 223053
Email: alonggod@g.sut.ac.th

ภาคผนวก ช.

รายนามคณะผู้วิจัย

รายนามคณะผู้วิจัย

1. ดร.สุเมธ แยมั่น	ที่ปรึกษา
2. ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน	หัวหน้าโครงการวิจัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.นินนาท โอฬารวรุดิ	นักวิจัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชัย วิจิตรเสถียร	นักวิจัย
5. ดร.กัณทิมา ศิริจิระชัย	นักวิจัย
6. ดร.นฤมล รักษาสุข	นักวิจัย
7. ดร.อิสรา ประมูลสุข	นักวิจัย
8. ดร.อลงกต ยะไทย์	นักวิจัยและเลขานุการ
9. ดร.เกษวดี พุทธภูมิพิทักษ์	นักวิจัยและผู้ช่วยเลขานุการ
10. นางสาวธนิชพร ศิริจิระชัย	ผู้ช่วยนักวิจัย

สมาคมสหกิจศึกษาไทย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 111 ถนนมหาวิทยาลัย ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา